

Universitätsbibliothek Wuppertal

Plutarchu Chairōneōs Ta Sōzomena Panta

Continens Vitas Parallelas Graecè & Latinè

Plutarchus

Francofurti, 1620

Agis et Cleomenes, ac Tiberius et Caius Gracchi

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1340)

PLVTARCHI

Vitæ comparatæ

AGIDIS ET CLEO-

MENIS,

ac

TIBERII ET CAII

GRACCHORVM.

AGIS ET CLEOMENES.

ON absurdè neq; malè compositam quidã aduersus ambitiosos existimant Ixionis fabulam: quòd scilicet pro Iunone nubem complexus sit, atq; ita geniti Centauri. quippe cum gloria hi tanquam virtutis simulacro habentes consuetudinem, nihil sincerè agunt vel constanter: verùm aliàs aliis rapti studiis, & motus sequentes alios, res gerunt adulterinas & minutas multas: sicut Sophoclis pastores de gregibus suis dicunt,

Seruiamus his qui iure nobis subiacent, Ac mos gerendus his sit & tacentibus.

Quod reuera illis vsuuenit pro multitudinis libidine & appetitu qui rempublicam gerunt, ancillantes & pedissequi, vt dominatores in concionibus & magistratus appellentur. Vt enim proretæ, quamuis ea quæ ante cursam sunt, prospectent melius quam gubernatores, respiciunt tamen illos, atque ab iis exequantur imperata: perinde qui rempublicam tractant, & gloriam spectant, ministri sunt plebis, licet appellatione fruantur magistratuum. nam consummatus quidem & plenè bonus nihil omnino requirat gloriam, nisi quatenus aditum per auctoritatem ad res gerendas tribuat. At iuueni etiamnum & gloriæ cupido, ex honestis factis nonnihil concedendum sit gloriari atque sese venditare: siquidem nascentes in ea ætate & suppullulantes virtutes, vt Theophrastus autor est, rectè factorum fulciuntur laudibus, adulescuntque in reliquum animo excitatæ. Immodicum verò, cum vbique lubricum, tum in ciuilibus ambitionibus est perniciosum. aufert enim in infamiam & furorem manifestum eos qui potestatem sunt magnam adepti, quum non, honestum quod est, volunt esse gloriosum, sed quod est gloriosum, idem bonum ducunt. Sicut igitur Antipatrum Phocion postulantem ab se remparum honestam, Non vales, inquit, Phocionem amicam simul & adulatorem habere: hoc, vel simile quid, ad multitudinem dicendum sit, Non potestis eundem habere & duccem & asseclam. quandoquidem tum eueniat idem quod draconi: cuius refert fabula dissidentem à capite caudã vicissim postulauisse ducere,

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

Βίοι τῶν ἑλλήνων

ΑΓΙΔΟΣ ΚΑΙ ΚΛΕΟ-

ΜΕΝΟΥΣ,

καὶ

Β ΤΙΒΕΡΙΟΥ ΚΑΙ ΓΑΪΟΥ

ΓΡΑΚΧΩΝ.

ΑΓΙΣ ΚΑΙ ΚΛΕΟΜΕΝΗΣ.

Υκ απόπως πνές εσδὲ φαύλως συκείσθαι, πρὸς τοὺς φιλοδόξους ὑπνοοῦσι τὸν ὅτι τῶν ἰξίων μύθον, ὡς δὴ λέγοντι τὴν νεφέλην ἀπὸ τῆς Ἥρας, καὶ τῆς κενταύρων οὐτοῦς ἡμορμίων. καὶ γὰρ οὗτοι τῆς ἀρετῆς ὡς ἄρ' εἰδῶλα ἴνι, τῆ

δόξῃ στρώνοντες, οὐδὲν εἰλικρινές ἐστὶ ὁμοιοσηρούμιον, ἀλλὰ νόθα καὶ μικτὰ πολλὰ πρᾶξιόντι, ἄλλοτε ἄλλας φερόμενοι, ζήλοισ καὶ πάθεσιν ἐπαχλουθουῦτες. ὅσῳ οἱ Σοφοκλέους βοτῆρες ὅτι τῶν ποιμνίων λέγουσιν,

Τούτοις γδόντες δεσπόται δουλόμην, Καὶ τῶν δὲ ἀνάγκη καὶ σιωπῶντων κλύειν.

ὅσῳ ἀληθῶς οἱ πρὸς ἐπιθυμίας ὄχλων καὶ ὀρμαῶ πολιτόμηντοι πάροισι, δουλόοντες καὶ ἀχλουθουῦτες, ἵνα δημαγωγὸ καὶ ἀρχόντες ὀνομάζωνται. κατὰ τῶν γὰρ οἱ πρᾶξιόντι τὰ ἐμπροσθεν πρᾶξιόντι τῶν κυβερνητῶν, ἀφορῶσι πρὸς ἐκείνοισ, καὶ ὅ πρᾶξιόντι τῶν ἐκείνων ποιούσιν. οὕτως οἱ πολιτόμηντοι καὶ πρὸς δόξαν ὀρῶντες, ὑπηρετοῦν τῶν πολλῶν μὲν εἰσιν, ὄνομα δὲ ἀρχόντων ἔχουσιν. ὁ μὲν γὰρ ἀπὸ κλειωμένως καὶ τελείως ἀγαθός, οὐδὲ ἀνὸ ὅλως δόξης δέοιτο, πλὴν ὅση πάροισι ὅτι τῶν πρᾶξιόντι καὶ ἀρετῶν πρᾶξιόντι δίδωσι. νέμ δὲ ἐπίοντι καὶ φιλοτιμῶ δδοτέον ἀπὸ τῶν καλῶν ἔργων καὶ δόξῃ τί καλλωπίζεσθαι καὶ χερμᾶσαι. φύο

Ε μνημαὶ γὰρ ἐν τοῖς τηλικούτοις αἱ ἀρεταὶ καὶ βλαστᾶσιν αἰούσιν, τὸ τε καὶ ὀρῶνται (ὡς φησὶ Θεόφραστος) ὅτι βλαστᾶσιν τοῖς ἐπαύνοις, καὶ ὅ λαιπὸν αὐξοῦνται μὲν φρονημάτων ἐπαρέμνημα. ὅ δὲ ἀγαθὸν, πᾶσι καὶ μὲν ὅτι σφαλές, ἐν ᾧ τῶν πολιτικῶν φιλοτιμίας ὀλέθριον. ἐκφέρει γὰρ εἰς μνημῶν καὶ πρᾶξιόντι ὑπαίθεσιν, ὅμοιότης μεγάλης ἐπιλαβομένοις, ὅταν μὴ ὅ καλὸν, ἐνδύξον εἶ) γελῶσιν, ἀλλ' ἀγαθὸν ἠγῶνται ὅ ἐνδύξον εἶ). ὡς ἄρ' οἷον Φωκίων πρὸς Ἀντίπατρον ἀξιουῦντά π παρ' αὐτῶ τῶν μὴ καλῶν, Οὐδὲν ἄσασα (εἶπεν) ἀμα καὶ φίλῳ Φωκίων γρηῶσαι καὶ χέλακι. τὸ δὲ λεκτέον ἢ ὁμοίον τι τούτῳ πρὸς τοὺς πολλοὺς, Οὐδὲν ἄσασα τὸν αὐτὸν ἔχον καὶ ἀρχόντα καὶ ἀχλουθόν. ἐπεὶ συμβαίνει γὰρ οὕτως ὅ τῶν ἀρετῶν, οὐ φησὶν ὁ μύθος τὴν οὐρανὸν τῆ κεφαλῇ τασιάσασα, ἀξιουῦν ἠγεῖσθαι πρὸς μέγας,

qui etiam in Marte apud Megalopolim ab Aristodemone tyrano fufus cecidit, vxore relicta pręgnante. Virilis sexus stirpe edita, Cleonymi filius tutor Leonidas fuit. Illo ante pubertatem defuncto regnum ad hunc recidit, non admodum ciuibus acceptum. Quauis enim omnibus iam ob reipub. corruptelam iuxta deflectentibus, erat tamen veterum institutorum in Leonida conspicua enormitas. nempe diu in aulis satrapicis volutatus fuerat, & sequutus Seleucum: mox factum inde in Gręcorum rempublicam & legitimum regnum parum scite transtulit. Agis verò ita longè excessit indole & magnitudine animi non hunc modò, sed & qui ab Agefilao magno regnauerunt prope omnes, vt quem nondum vigesimum ætatis annum excessisset, & enutritus esset in opibus & deliciis muliebribus matris Agefistratę & Archidamię auix, quę in Lacedæmoniis erant pecuniosissimę, statim voluptatibus bellum indixerit, ac ne indulgeret eximie formę venustati, detracto qui adesse videbatur corpori fuce, cultuq; exuto & reiecto omni magnifico, in palliolo sese ostetaret, cęnas, balnea, victum Laconicum quæreret: iactaretq; nihil desiderare regnum se, nisi leges id per se & maiorum institutione reciperet. Incunabula quidem corruptionis & morbi resp. habuit Lacedæmoniorum, ab eo ferme tempore quo euerso Atheniensium imperio refecerunt se auro & argento. Verum quum retinerentur tamen sortes hereditatum, quarum Lycurgus seruari in successionebus numerum sanxit, & pater filio sortem suam relinqueret: idem ordo & æqualitas vtcunq; permanens, ciuitatem ex aliis alleuauit peccatis. Vt verò ephorus fuit vir factiosus quidem, sed præfractis & acerbis moribus, Epitadeus nomine: hic similtate ei cum filio exorta, rhetram promulgauit, ius vt cuique esset hereditatem suam & sortem, cuicumque vellet, & inter viuos donandi, & relinquendi testamento. Atque hic quidem, quò iræ suę priuatę indulgeret, eam tulit legem: quam auaritia consultrice comprobantes & sciscitantes alii, optimum ordinem conuulserunt. nam citra delectum iam possessiones quærebant præualentes, propinquos pellentes successionebus, breuiq; opulencia ad paucos confluente, occupauit ciuitatem inopia, quę, expulsis bonis artibus, occupationem illiberalem traxit secum in sordidis cum inuidia & odio locupletium. Superauerunt ergo non plus septingenti Spartiatę, atque horum fuerunt fortasse centum qui agrum & sortem tenerent: reliqua turba inops & abiecta residebat cum illis in vrbe. hæc & bella foris illata ignauiter segniterque propellebat, & semper opportunitatem aliquam captabat mutationis ac rerum nouarum. Quapropter operę precium, vt erat, existimans Agis exæquare & frequentare ciuitatem, animos periclitatus est ciuium. Ac iuuentus mox præter spem præbens ei aures, accinxit se ad virtutem, vestis modo vitam libertatis causa mutans. Maioribus vero natu, vt qui prouecti ad corruptionem erant, accidit plerisque, velut ad dominum ex fuga retracti, vt timerent & expauescerent Lycurgum. itaque infectabantur deplorantem reipub. statum Agim,

A ἀπέθανε δὲ καὶ Σόσι, ἡττηθὲς μάχῃ παρὰ Μεγάλῳ πόλιν ὑπὸ Ἀριστοδήμου τῷ τυραννικοῦ, καὶ ἀλιπὸν ἐκκύμονα τὴν γυναικᾶ. παιδίου δὲ ἀρρένου γηρομένου Λεωνίδας ὁ Κλεωνύμου τῷ ἐπιτροπῶν ἔχεν. εἶπε, ὅτι ἐν ἡλικίᾳ γήρατος, τελευτήσας, οὕτως εἰς αὐτὸν ἡ βασιλεία περὶ ἦλθεν ἔπειτα τοῖς πολίταις διάρμωσον ὄντα. καὶ ἔπειτα γὰρ ἐκκεκλιέτων ἡδὴ τῆ Διφθορέϊ ἔπιπολιτεύματος ὁμαλῶς ἀπέμνηται, ἡ δὲ πρὸς αὐτὴν Λεωνίδα τῷ πατρῶν ἐπιφανῆς ἐκδιαιτήσις, ἅτε δὴ χρόνον εἰληδὴ ἡδὴ πολὺν ἐν αὐλαῖς Καρταπικῆς, καὶ τεθεραπύθη Σέλδων· εἶτα τὸν ἐκείθεν ὄγκον εἰς Ἑλλῶνικᾶ περὶ ἡμεῖς καὶ νόμιμον ἀρχὴν, ἐκ ἐμμελῶς μεταφύροντι. ὁ δὲ Ἄγης οὕτω πολὺ παρήλασεν ἀφύγια καὶ φρονηματι ψυχῆς οὐ μόνον τοῦτον, ἀλλὰ σχεδὸν ἀπὸ πάντας ὅσοι μετὰ Ἀγισίλοισι τὸν μέγαν ἐβασίλευσαν, ὥστε μήπω γεροντῶς εἰχρῶν ἔπος, (ὅτε δρασμῆνος ὁ πλούσιος καὶ θυφῆς γυναικῶν, τῆς τε μητρὸς Ἀγισιστράτης, καὶ τῆς μάμμης Ἀρχιδამίας, αἱ πλείστα χεῖρα Λακεδαιμονίων ἐκείτω) πρὸς τὴν ἡδονᾶς διῆς ἀποχεῖσθαι, καὶ ὁ μὴ ἐπιτελέσῃ μάλιστα τῆ χειρὶ τῆς μορφῆς, ὡρεῖσιν ὀδοκροῦντα πεισάσας τῶ σώματος. καὶ πᾶσαι ἐκδῆς καὶ Διφθορῶν πολυτέλεια, ἐκκαλωπίζεσθαι ὡς τελευτῶν, καὶ δειπνα καὶ λουβᾶ καὶ διαίτας Λακωνικῆς ζητεῖν· καὶ λέγειν ὡς οὐδὲν δεοῖτο τῆς βασιλείας εἰ μὴ δι' αὐτὸν ἀγαλήφοιο τοῖς νόμοις καὶ τῶ πάτριον ἀγωνίῳ. ἀρχὴν μὲν οὖν Διφθορέϊ καὶ τῶ νοσῆν, ἔχε τὰ περὶ ἡμεῖς τῶ Λακεδαιμονίων, σχεδὸν ἀπὸ οὗ τῶ Ἀθηνῶν κατελύσαντες ἡγεμονίαν, χροῖου τε καὶ ἀρχὴν κατέπλησαν αὐτοῖς. οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ τὸν οἶκον ὃν ὁ Λυκέρης ὤρεσε φυλάττειν, τὸν ἀριθμὸν ἐπὶ τῆς Διφθορῆς, καὶ πᾶσιν παρὰ τὸν κληρὸν ἀπολιπόντος, ἀμφοτέρωσιν ἡ τάξις αὐτῆ καὶ ἰσότης Διφθορῶν, τῶ πόλιν ἐκ τῶ ἄλλων ἀνέφερον ἀμύθημάτων. ἐφορῶσας δὲ πρὸς αὐτὸν διωκτῶς, αὐτῆ δὲ καὶ χαλεπὸς τὸν ἔργον, Ἐπιτάδης ὄνομα, πρὸς τὸν γόν αὐτῶ γηρομένου Διφθορέϊ, ῥῆσθαι ἔγραψεν, ἔχειναι τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ τὸν κληρὸν ὡς πρὸς ἔτελοι, καὶ ζῶντα διώκει καὶ κατελιπεῖν Διφθορῆμον. Σόσι μὲν οὖν αὐτὸ πῆν ἡμῶν ἀποπιμπλας ἴδιον, εἰσηνεγκε τὸν νόμον· οἱ δὲ ἄλλοι πλεονεξίας ἕνεκα δρασμῆνοι καὶ κυρώσαντες, ἀπώλεσαν τῶ ἀρχῆν κατὰ σῶν. ἐκ τῶν γὰρ ἀφῆδῶς ἡδὴ παρωθῶντες οἱ διωκτῶ τοῖς πρὸς ἡκόντας ἐκ τῶ Διφθορῶν· καὶ τὰ χυ τῆς ἀπορίας εἰς ὀλίγους συρρῆσις, πεινία τῶ πόλιν κατέχεν, ἀεὶ ἀθεῖαν τῶ καλῶν καὶ ἀρχῶν ἐπιφύρουσα μετὰ φθόνου καὶ διεμυρίας πρὸς τοῖς ἔχοντας. ἀπελείφθησαν οὖν ἐπὶ ἡκοσίων οὐ πλείονες Σπαρτιάται· καὶ τούτων ἴσως ἕκατον ἦσαν οἱ γῆν κεκτημένοι καὶ κληρῶν· ὁ δὲ ἄλλος ὄγκος ἀπορῶς καὶ ἀπίμος ἐν τῶ πόλει παρεκείθη, τοῖς μὲν ἔξωθεν πολέμοις ἀρχῶς καὶ ἀπορῶσῶς ἀμυρόμενος, αἰεὶ δὲ πῆν χερὸν ἐπιτηρῶν μετὰ βολῆς καὶ μετὰ σάσεως τῶ παρόντων. διὰ τῶν τα δὴ καλὸν ὁ Ἄγης (ὡς πρὸς τῶ) ποιούμενος, δέισσασθαι ἔνα πληρῶσαι τῶ πόλιν, ἐπέστρετο τῶ ἀνδραπέτων. οἱ μὲν οὖν νεοῖτα χυ καὶ παρ' ἐλπίδας ὑπέκουσαν αὐτῶ, καὶ σιωπεδύσαντο πρὸς τῶ ἀρχῆν, ὡς πρὸς ἐδῆται τῶ διαγτανεῖν ἐλθεῖν ἐκ συμμετὰ ἀλλοιότες. τῶ δὲ πρὸς εὐτε-

ρων, αὐτὸ δὲ πόρρω Διφθορέϊ γεροντότων, σιωέβαινε τοῖς πλείστοις, ὡς πρὸς ἐπὶ δεσποτικῶ ἀρχῆμοις ἐκ δραμοῦ δειδένα καὶ τε ἔμειν τὸν Λυκέρην· καὶ κατήπλοντο τοῦ Ἄγιδος ὀδυρομένου τὰ παρόντα περὶ ἡμεῖς.

καὶ τὸ παλαιὸν ἀξίωμα τῆς Σπάρτης ἔπιπορευόντος. Λύσανδρος δὲ ὁ Λίβυος, καὶ Μανδροκλείδης ὁ Ἐκφανοῦς, ἐπὶ τῷ Ἀγισίλαος, ἀπεδέξαντο καὶ συμπαρώρμισαν αὐτὸν τὴν φιλοτιμίαν. ἡ δὲ Λύσανδρος μὲν ἐν δόξῃ μάλιστα τῶν πολιτῶν, Μανδροκλείδης δὲ, δεινότητος Ἑλλήνων παρὰ γὰρ τὰ συσχεδασάσθαι, καὶ τὸ σωεπὸν τῆτο καὶ δολερὸν τὸ λυμὴ μεριμνέον ἔχων. Ἀγισίλαον μὲν, θεῖον ὄντα τῷ βασιλείῳ καὶ δυνάτον εἶπειν, ἄλλως δὲ μαλακὸν καὶ φιλοχρημάτων, ἐμφανῶς μὲν ὁ υἱὸς Ἰππομέδων ἐκίθει καὶ παρεδάρρυνεν, βίδοκιμος ἐν πολλοῖς πολέμοις ἀνὴρ καὶ μέγα δὲ βίοναι τῶν νέων δυνάμειος. ἢ δὲ ἀληθῶς ἀναπεισάσθαι τὸν Ἀγισίλαον αἰτία τῶν παρομοίων μετὰ γὰρ ἔχειν, ὁφλημὲν πληθὺς ἡδὲ ἠλπίξεν ἀπαλλαγῆσθαι, μετὰ δὲ ἄλλων τῶν πολιτῶν. ὡς οὖν τὰ γὰρ παρὰ τὴν ἀγίαν, δὲ τὸν ὁ ἄγος, δὲ τὸν ἔπιχειρεῖ μετ' αὐτὸν τῶν μετέωρα πείθην, ἀδελφίῳ οὖσαν τῷ Ἀγισίλαου, πλήρη δὲ πελαγῶν καὶ φίλων καὶ χρεωστῶν μέγα δυνάμειος ἐν τῇ πόλει, καὶ πολλὰ τῶν χρεωστῶν ἀναπαρομοίων, ἢ δὲ ἀκρύσασθαι, τὸ μὲν παρὰ τὸν ἔξω πλάγη, καὶ κατέπαυε τὸ μετὰ γὰρ, ὡς οὐτε δυνάτῃ οὔτε λισιτελῶν ἐφιέμενον. ἐπεὶ δὲ ταῦτα μὲν ὁ Ἀγισίλαος ἐδίδασκειν ὡς καλῶς ἔξω καὶ παρὰ τῆσται συμφερόντως, αὐτὸς δὲ ὁ βασιλεὺς ἐδεῖτο τῆς μητρὸς ἔπιδοῦναι παρὰ δόξαν αὐτῶν καὶ φιλοτιμίαν τὸν πλοῦτον, ὡς χρημασι μὲν ἔδυνάμειος παρὰ τοῖς ἄλλοις βασιλεῦς ἐξισωθῆναι. (σαβαπῶν γὰρ οἰκέτας καὶ δούλους ἔπι τῶν Πτολεμαίου καὶ Σελεύκου κεκτῆσθαι πλείονα συμπόρων ὁμοῦ τῶν ἐν Σπάρτῃ βασιλέων) ἐὰν δὲ σωφροσύνη καὶ λιτότητι καὶ μεγαλοψυχία τῶν ἐκείνου ἔπιβαλλόμενος βυφίας, ἰσότητά καὶ χρεωστῶν κατὰ τὴν ἴση τοῖς πολίταις, ὄνομα καὶ δόξαν ὡς ἀληθῶς βασιλείῳ μέγα δὲ κλησόμενος. οὕτω μετέπεσον τῆς γνώμας αἱ γυναῖκες, ἔπειτα τῆς φιλοτιμίας ἐπαρθεῖσαι τῷ νεαίσθω. καὶ τῶν αὐτῶν κατεχέθησαν οἱ ἔπιπνοῖα παρὰ τὸ κελόν, ὡς τε τὸ μὲν Ἀγιν σωεζορμαῖ καὶ σωεπιταχύνειν, μεταπεμπομένης δὲ τοῖς φίλοις παρὰ γὰρ κελόν, καὶ τῆς ἄλλης ἀγαθῶν γυναικῶν, ἃ τε δὲ τοῖς Λακεδαιμονίοις ἔπιταμίας καὶ κησῶν ὄντας αἰετῶν γυναικῶν, καὶ πλείον ἐκείνας τῶν δημοσίων, ἢ τῶν ἰδίων αὐτοῖς, πολυπραγμονεῖν διδόντας. ἡ δὲ τότε τῶν Λακωνικῶν πλούτων ἐν τῆς γυναικῶν τὸ πλείστον, καὶ τὸ τῶν παρὰ γὰρ τῶν Ἀγιν δις ἐργον καὶ χαλεπὴν ἐποίησεν. ἀντίτῃσται γὰρ αἱ γυναῖκες, οὐ μόνον τευφῆς ἐκπίπτουσαι δι' ἀπειροκαλίαν βύδαμμοῖσθαι μὲν, ἀλλὰ καὶ ἡμῶν καὶ δυνάμειος ἡδὲ ἐκ τῶν πλουτεῖν ἐκαρποῦντο, παρὰ τῶν παρομοίων αὐτῶν ὄρασαι καὶ παρὰ τὸν Λεωνίδα βασιλέα, παρεχόμενοι, ὄντα παρὰ τὸν ἔπιταμίας λαμβάσθαι τῶν Ἀγιν, καὶ τὰ παρὰ τῶν παρομοίων ἀνακαλύφειν. ἐβλέπε μὲν οὖν ὁ Λεωνίδας τοῖς πλοῖσιν βοθηεῖν. δεδιὼς δὲ τὸν δῆμον ἔπιτῆμοῦτα τῆς μετὰ γὰρ, ὅσθον αὐτῶν παρὰ τῆ φανερώς, λαβρά δὲ τῶν παρὰ γὰρ ἐξήτει κακουργεῖν καὶ ἀναφθεῖρην, ἐν τῶν χρεωστῶν τοῖς ἀρχοῖσι, καὶ ἀνακαλύφειν τὸν Ἀγιν, ὡς τυραννίδος μισθὸν τοῖς πείρησι τὰ τῶν πλοῖσιν παρὰ τῆσται καὶ γῆς μετὰ γὰρ, καὶ χρεωστῶν ἀφῆσιν, πολλοὺς ἀνοῦμμοῖσθαι αὐτῶν δόρυφοροῖς, οὐ τῆ Σπάρτη πολιτάς. ἔμεινεν F ἀλλὰ ἀναπαρομοῖσθαι ὁ Ἀγιν ἐφορον γνέσθαι τὸν Λύσανδρον, δὲ τὸν εἰσέφερον αὐτῶν ῥῆσαν εἰς τοῖς γέροντας. ἢ τῆς ἡδὲ κεφάλαια, χρεωστῶν μὲν ἀφῆσθαι τοῖς ἀφῆσθαι, τῆς δὲ γῆς ἀνακαλύφειν, τῶν μὲν ἀπὸ τῶν κατὰ Πελοπόννησον χρεωστῶν παρὰ τὸν Ταύγετον καὶ Μαλέαν, καὶ Σηλασίαν, κληροῖσθαι γνέσθαι πεντακοσίοις

A ac veterem dignitatem Sparta desiderantem. At Lyfander Libyis filius, & Mandroclidas Ecphanis, insuper Agefilaus, probauerunt extimulaueruntq; studium eius. Erat Lyfandri summa apud ciues autoritas; Mandroclidas ad consilia adornanda Graecorum solertissimus, prudentiamq; hanc & astutiam temperatam audacia habebat: Agefilau, regis auunculum & eloquentem virum, de cetero mollem & auatum, vt apparebat quidem, filius — Hippomedon excitauit erexitq;, multis bellis vir clarus, atque ob iuuentutis in ipsum studium praepollens. Ceterum vera causa quae ad huius negotii societatem impulit Agefilau, aris alieni magnitudo fuit, quo conuersione reipub. sperabat se subleuatu iri. Vt primum igitur hunc adiunxit sibi Agis, ilico matrem inducere, adhibito Agefilao, aggreditur, eius sororem. Haec clientium, amicorum, & nominum numero, magnas in ciuitate opes habebat, multaq; transigebat in repub. Qua re audita, obstupescere primum, ac comprimere adolescentem, tanquam impossibilia & damnosa affectantem. Vt vero docuit Agefilaus facile haec confici & magno cum fructu posse, ipse autem obsecrauit rex genitricem, vt opes suas sibi ad gloria & decus comparandum condonaret: nam pecunia quidem non posse se cum aliis conferri regibus: (quippe satraparum famulos & seruos Ptolemaei & Seleuci procuratorum plus q; cunctos Spartanos reges possidere) quod si temperantia & frugalitate & magnitudine animi illorum praeualens luxui, exaequationem & communicationem constituisset bonorum ciuibus, nomen se regis vere magni paraturum: ita flexa haec mulieres sententia sunt, ab adolescentis erecta ambitione, tantoque occupatae quasi afflatu ad virtutem, vt vltro extimularent Agim, eiq; calcar adderent, adhuc amicos accitos adhortarentur, aliasq; appellarent mulieres. nempe sciebant vxoribus se semper Lacedaemonios dicto audientes esse, plusque de negociis publicis cum illis, quam secum illas communicare de priuatis. Erant autem id temporis fere penes mulieres opes Laconicae. id quod caepa difficiliora & laboriosiora reddidit. Siquidem intercesserunt mulieres, non modo quia delicias amittebant, ob ineptias, in quibus summum bonum virtutis ignorantia collocabant: verum etiam quia honorem & potentiam, quam ex diuitiis obtinebant, viderent detrahi sibi. Ita ad Leonidam confugiunt, adhortanturq; eum, vt qui natu sit maior, reprimat Agim, & quae in manibus ille habeat, impediatur. Cupiebat quidem adesse Leonidas locupletibus, sed cupidum rerum nouarum populum formidans nihil pro palam aduersabatur: verum clam moliebatur caepa labefactare & couellere, appellando magistratus, & Agim criminando tyrannidis mercede pauperibus diuitum fortunas obicere, agriq; communicationem, & tabulas nouas, quod multos autoraret sibi satellites, non Sparta ciues. Verum enimvero quum effecisset Agis vt ephorus Lyfander crearetur, extemplo retulit thetram suam ad senatum. Huius capita erant, vt obxeratis res alienam remitteretur, atq; ager diuideretur: cuius quod intra Peloponnesum, Taygetum, Maleam, & Selasiam est, in quatuor millia quingentas sortes secaretur:

in quatuor millia quingentas sortes secaretur:

quod ultra eos limites, in quindecim millia: atque hæ finitimis, qui arma ferre possent, diuiderentur: quæ intra illos terminos sint, ipsis Spartiatis. hi ut supplerentur ex finitimis peregrinis, qui liberaliter & ingenuè instituti forent, præterea ætate atq; robore florent: ut autē ii in quindecim contribuerentur conuiuia, partim quadrageni, partim ducenti in singula: item victū more maiorū haberent. Hac promulgata rētra, quū senatus sententiis dissideret, aduocauit Lyfander populi conciliū; vbi & ipse differuit, & Mandroclidas Agefilauſque orauerunt populum, ne permitterent ut per paucos qui ipsum ob delicias suas deludant, ciuitatis Spartanæ conculcarentur maiestas: sed in superiorum oraculorum reuocarentur memoriam, monentiū, auaritiā ut tanquam pestem Sparta declinarent: illorum quoq; recentium Pasiphaes. Templum & oraculū Thalamiis celebre erat Pasiphaes, quam Atlantidum vnam Ioue prognatarum tradunt quidam fuisse, atq; edidisse Ammonem: nonnulli Priami Cassandram ibi defunctā, quam quod omnibus oracula declararet, πῶς τε πῶς φαίνεν τὰ μαντεία, Pasiphaen fuisse dictam. Phylarchus a myclæ filiam, Daphnen nomine, quum fugeret Apollinem, qui stuprum parabat ei offerre, in arborem versam: à quo deo fuisse honoratā, vaticinandique donatam dote. cuius etiam canebant fortes, ediceretur Spartiatis, ut omnia inter eos æquarentur ea lege quam sanxerat quondam Lycurgus. Nouissimus omnium progressus in medium rex Agis, breui oratione reip. ait se, quam institueret, maxima subsidia conferre: primum patrimonium suum in medio ponere aruis & pasuis lautum, in quo insuper pecuniæ signatæ sexcenta talenta sint. Idem facere parentes suas, amicos, necessariosq; qui Spartiatarum sint opulentissimi. Hanc iuuenis celsitudinē animi obstupuit populus, exultauitq; , dicens, solum dignum Sparta regem annis ferè trecentis extitisse. At Leonidas tunc vel maximè reluctatus est. reputans enim coacturos sequi se illos, nec parem gratiam apud ciues relaturum, sed, quum omnes ex æquo facultates suas conferrent, vni attributuros rem auspiciato honorem: rogauit Agim, Ecquid virum iustū Lycurgum & bonum sentiat fuisse. annuente illo, An vnquam igitur, inquit, Lycurgus, vel nouas tabulas concessit, vel ciuitate donauit peregrinos: qui prorsus non putauit sanam ciuitatem peregrinos quæ non abigeret? Huic occurrit Agis, Haud mirari Leonidam se, si, qui peregrè eductus liberos ex nuptiis satrapicis quæsisset, ignoret Lycurgum debita & credita vnā cum nummis ciuitate exterminauisse: iam institutis & vita hospites potius quàm versantes in ciuitatibus peregrinos fuisse auersatum. Etenim illos, inquit, abigebat, non corpora insectans, sed vitam eorum & mores veritus, ne confusi ciuibus, luxus & mollitiæ & compendii imprimerent iis amorem priuati. quando Terpander, Thales, Pherecydes aduenæ, quia eadem ac Lycurgus assiduè canebant ac tractabant, honores habuerunt Sparta eximios. Tu Ecprepen celebras, qui ephorus Phrynidis musici ascia duas ex nouem fides incidit,

τιῶν ἕξω, μυεῖοις πεντακισχίλιοις· καὶ ταῦτα μὴ τοῖς ὀπλοφοροῦντι διωαυαζομένοις τῶν παλαιῶν μεμελημένοι, τῶν δὲ πόλεως, αὐτοῖς Σπαρτιάταις. αἰσθητῶν δὲ τούτων ἐκ τῶν παλαιῶν καὶ ξένων, ὅσοι ἔσθλη μέγα κέρητες ἐλάττειον καὶ χεῖροι, ἄλλως τοῖς σώμασι καὶ καθ' ἡλικίαν ἀμάρζοντες εἶεν· σφύταξιν δὲ τούτων εἰς πεντηκίδεκα ἡμέρας φιδίπα, καὶ τετε ἀκροῖοις καὶ ἀκροῖοις, καὶ διαταίω εἰσὶν οἱ παρρηνοί, διαταίω. γρηφείσης δὲ τῆς ῥήσας, καὶ τῶν γερότων εἰς ταῦτα τῆς γνώμης οὐ συμφερόμενων, ἐκκλησίαν σωμαγαγῶν ὁ Λύσανδρος, αὐτὸς τε διελέθη τοῖς πολίταις, καὶ Μανδροκλείδης καὶ Ἀγισίλαος ἐδέοντο, μὴ δὲ ὀλίγοις ἐξυφάσας αὐτοῖς, ἀπειθεῖν ἐρριμμένον τὸ ἀξίωμα τῆς Σπάρτης· ἀλλὰ τῶν παρρηνοῦν γρηφείσης μνημονεῖσαι, τῶν φιλοχρημιστικῶν, ὡς ὀλέθριον τῇ Σπάρτη, φυλάττειται ἀκροῖοις καὶ τῶν ἐναγῶν ἐκ Πασιφάας. ἰερόν δὲ Πασιφάας καὶ μαντεῖον ἔνθα ὁ Θαλαρμίας τιμωμένος, ἦν πινέσ μὲν ἰσορροπῆσθαι Ἀτλαντίδων μίαν οὔσαν τῇ ἐκ Διός, τὸν Ἀμμωνα τεκεῖν, πινέσ δὲ Κασαῖδραν τῶν Γειάμου, τελευτήσασαν ἐν ταῦτα· καὶ ἀγὼ δὲ πᾶσι φαίνεν τὰ μαντεία, Πασιφάαν παρρηνοῦν θεῖσαι. ὁ δὲ Φύλαρχος, Ἀμύκλα θυγατέρα, Δάφνιου τοῦ ἑσθλοῦ, φησὶν ἐποφθύρησαι Ἀπόλλωνα βουλόμενον αὐτῆ μιλῶν, καὶ μετὰ βάλουσαι εἰς τὸ φυτὸν, ἐν πῆν τοῦ θεοῦ ἡμέρας, καὶ μαντικῶν λαβεῖν δυνάμιν. ἔφασαν οὖν καὶ τὰ πῶς ταύτης μαντεία παρρηνοῦν τοῖς Σπαρτιάταις, ἴσοις ἡμέρας πῶς, καὶ ὅν ὁ Λυκούργος ἐξ ἀρχῆς ἐπέταξεν νόμον. ὅτι πᾶσι δὲ βασιλεῖς Ἀγίς, εἰς μέσον παρελθὼν, καὶ βραχέα ἀφελθεῖς, ἔφη συμβολὰς διδόναι τῇ πολιτείᾳ μεγίστας, ἡ καλίστησι. τῶν γὰρ αὐτῶν παρρηνοῦν οὐσίαν εἰς μέσον πῆναι, πολλῶν μὲν οὔσαν ἐν τοῖς γεωργουμένοις καὶ νεμομένοις, αὐτῶν δὲ τούτων, ἐξαχθῶσα τὰ λατῶν νομισμάτων ἔχουσαι. ὁ δὲ αὐτὸ καὶ τὰς μητέρας ποιεῖν, καὶ τοῖς φίλοις καὶ οἰκείοις, πλοισιωτάτοις ὄντας Σπαρτιατῶν. ὁ μὲν οὖν δῆμος ἐξεπλάγη τῶν μεγαλυνοχίαν τῶν νεανίσκων, καὶ παρρηνοῦν, ὡς δὲ ἐτῶν ὁμοειχθῶν πεφνημένος ἀξίου τῆς Σπάρτης βασιλείας. ὁ δὲ Λεωνίδας τότε δὴ μάλιτα παρρηνοῦν ἐφιλονείκησε. λογίζομενος γὰρ ὅτι ταῦτα μὲν αἰσθητῶν ποιεῖν, οὐ τῶν αὐτῶν δὲ χεῖροι ἔξει πῶς τοῖς πολίταις, ἀλλὰ πῶν ὁμοίως ἀκεκτῶνται καὶ ἀπληθύνων, μόνῳ τῶν ἀξιοτάτων παρρηνοῦν τῶν πῶν, ἠρώτα τὸν Ἀγίον εἰ δίκαιον αἰδρα καὶ ἀσπυδαῖον ἠγείται γερονέται Λυκούργον. ὁμοειχθῶν δὲ ἐκείνου, Πῶς τῶν (ἔφη) Λυκούργος ἢ γερονέται ἀποκρίσας ἔδωκεν, ἢ ξένοις κατέταξεν εἰς τῶν πολιτείαν, ὅς οὐδὲ ὄλως ἐνομιζέται ὑγιαίνει τῶν πόλιν μὴ γερονέται ξεινησῶν; ὁ δὲ Ἀγίς ἀπεκρίνατο μὴ θαυμάζειν τὸν Λεωνίδα, εἰ τεθραμμένος ἐξένη καὶ πεπαυδοποιημένος ἐκ γάμων Σπαρτιατῶν, ἀγνοεῖ τὸν Λυκούργον, ὅτι ὁ μὲν ἀφείλην καὶ δανείζειν, ἅμα τῶν νομισμάτων σιωεξέβαλεν ἐκ τῆς πόλεως τῶν δὲ τῶν πόλεσι ξένων τοῖς τοῖς ἐπιτηδεύμασι καὶ τῶν διαίταις ἀσυμφύτοις μάλλον ἐδὲς χερανε. καὶ γὰρ ἐκείνοις ἡλευν, οὐ τοῖς σώμασι πολεμῶν, ἀλλὰ τοῖς βίοις αὐτῶν καὶ τοῖς ἔσθλοις δεδῶς, μὴ σωμαγαρονέται τοῖς πολίταις, τευ-

Φῆς καὶ μαλακίας καὶ πλεονεξίας ἐν τέκνοσι ζῆλον. ἐπεὶ Τέρπιδρον τε καὶ Θάλητα, καὶ Φερεκίδην, ξένοις ὄντας, ὅτι τὰ αὐτὰ τῶν Λυκούργου διετέλειον ἄδοντες καὶ φιλοσοφῶντες, ἐν Σπάρτη τιμωμένοι ἀφελθεῖν. Σὺ δὲ ἔκπαρπη μὲν ἐπαμῆς (ἔφησεν) ὅς ἐφορῶντων, Φρυγίδος τῶν μοιστικῶν σκεπάρων τῶν δύο τῶν ἐν ἑα χερῶν ἐξέτεμε.

„ καὶ τοὺς ἐπὶ Τιμοθέῳ πάλιν ὁ αὐτὸ τῷτο παρῆλθε· ἡμᾶς
 „ ὅ μὲν φη, βυβλίω καὶ πολυτέλειαν καὶ ἀλαζονείαν ἐκ τῆς
 „ Σπαρτῆς ἀναγενομένη· ὡς ὅτι οὐχὶ κακίων ὁ ἐπιμοισικῆ
 „ ἑσθλὸν καὶ ἁγνόν, ὅπως ἐν ταῦτα μὴ παρῆλθε, φυλατ-
 „ τῶν, ὅπου ἡμοιοῦν βίων καὶ ἑσθλῶν ἀμετεία καὶ πλημ-
 „ μέλεια τὴ πόλιν ἀσύμφωνον καὶ ἀνάρμοστον ἑαυτῆ πεποιήκεν.
 „ ἐκ τούτου τὰ μὲν Ἀγιδὶ ὁ πλῆθος ἐπηκολούθησεν· οἱ δὲ
 „ πλούσιοι τὸν τε Λεωνίδα παρῆλθον μὴ σφᾶς παρῆλθαι,
 „ καὶ τοὺς γέροντας, οἷς ὁ κρείσσον ἔσται παρῆλθαι, εἰς
 „ δεξιῶν καὶ πείθοντες, ἴσους ὅσον ἐν πλείονας ἡμέρας
 „ τοὺς ἀποψηφισαμένους ἰὺ ῥήσαν. ὁ δὲ Λύσανδρος ἐπὶ τῷ
 „ ἀρχαῖον ἔχων, ὥρμησε τὸν Λεωνίδα διώκειν καὶ δὴ πῖνα ἰο-
 „ μον παλαμῶν, ὅς ἐκ ἐὰ τὴ Ἡρακλείδου ἐκ γυναικὸς ἀλ-
 „ λαδαπῆς τεκνοῦσθαι, τὸ ἀπελθόντα τὴ Σπαρτῆς ἐπὶ με-
 „ τοικισμῷ παρῆλθε, ἀποδησκειν κελθεῖ. ταῦτα καὶ τῷ
 „ Λεωνίδου λέγειν ἐτέροις διδάξας, αὐτὸς παρῆλθε με-
 „ τὰ τῶν σωμαρχόντων ὁ σημεῖον. ἐστὶ δὲ τοῖνδε· δι’ ἐπὶ ἐπὶ
 „ νέα λαβόντες οἱ ἔφοροι νύκτα κατὰ ἑσθλῶν καὶ ἀσέλων, σω-
 „ πῆ καθέζονται παρῆλθε τὸν οὐρανὸν ἀποβλέποντες. εἰὰ οὖν
 „ ἐκ μέσης νύκτος εἰς ἑτέρον μέσος ἀστὴρ ἀφῆκε, κείνοισι τοὺς
 „ βασιλεῖς, ὡς παρῆλθε τοῖνδε ἑσθλῶν ἀσέλων, καὶ κατὰ πᾶσι
 „ σι τῆς ἀρχῆς, μέγιστος αὐτὸν Δελφῶν ἢ Ὀλυμπίας χρη-
 „ σμὸς ἔλθη τοῖς ἡλωκῶσι τῶν βασιλέων βοηθῶν. τούτο δὲ ὁ ση-
 „ μεῖον αὐτὰ γεγονέναι λέγων ὁ Λύσανδρος κρίσιν τὰ Λεωνί-
 „ δα παρῆλθε, καὶ μάρτυρας παρῆλθε, ὡς ἐκ γυναικὸς Ἀ-
 „ σιατῆς, ἰὺ τὴν Σελθίου πῖνος ἀρχῶν αὐτῶν σωμαρχόντων
 „ ἔσθλῶν, τεκνοῦσθαι δύο παῖδια· δις ἡρακλῆδρος ὁ καὶ μι-
 „ σούμδος ἀπὸ τῆς γυναικὸς, ἐπὶ μὲν τοῖς ἀσέλων οἰ-
 „ καδε, καὶ ἀφῆκε ἑσθλῶν ἀσέλων ὁ βασιλεῖον· ἀμα δὲ τῆ
 „ δίκη Κλεόμβροτον ἐπέθε τῆς βασιλείας ἀπὸ τῆς ἀσέλων,
 „ γαμβρὸν ὄντα τῷ Λεωνίδου, ἡμῶν δὲ τῷ βασιλικῶν. φοβη-
 „ τῆς οὖν ὁ Λεωνίδας, ἰκέτης γίνεται τὸν Χαλκιοῖκου, καὶ σωμα-
 „ κέτῳ ἢ θυγάτηρ τὰ πατρί, τὸν Κλεόμβροτον ἀπολι-
 „ ποῦσα. καλουμένου δὲ παρῆλθε τῷ δίκῳ αὐτῆ, καὶ μὴ κα-
 „ τὰ βασιλείας ἐκείνου, ἀποψηφισαμένοι τῷ βασιλείαν τὰ
 „ Κλεομβρότου παρῆλθε. ἐν τούτῳ δὲ ἀρχῆς ὁ Λύσανδρος
 „ ἀπὸ τῆς ἀσέλων, τῷ χρόνῳ διελθόντος. οἱ δὲ κατὰ τῆς ἀσέλων
 „ ἐφοροι, τὸν μὲν Λεωνίδα ἀνέστησαν ἰκετεύοντα, τὰ δὲ Λυσάν-
 „ δρου καὶ τὸν Μανδροκλείδα δίκῳ ἐπῆσαν, ὡς παρῆλθε τὸν νό-
 „ μον χρόνῳ ἀποκοπᾶς καὶ γῆν ἀναδάσασθαι ψηφισαμένοις.
 „ κινδυνύοντες οὖν ἐκείνοι, πείθονται τοὺς βασιλεῖς ὁμοῦ γο-
 „ νομένοις, χαίρειν εἶναι τὰ τῶν ἐφόρων βουλήματα. (τούτο γὰρ
 „ ὁ ἀρχαῖον ἴσους ἐκ ἀφῆκε τῶν βασιλέων· ὅτι τὰ βελ-
 „ ῖονα λέγοντι παρῆλθε τῷ ψῆφον, ὅτι ἀπὸ τῆς ἐξῆ
 „ παρῆλθε ὁ συμφέρον) ἀμφοῖν δὲ ταῦτα βουλομένων, ἀ-
 „ λυτὸν εἶ) τῷ ἐξοσίαν, καὶ παρῆλθε μαχίοντα παρῆλθε
 „ τοὺς βασιλεῖς. ὡν μαχομένων, διατὰ καὶ βραβύειν αὐ-
 „ τοῖς εἶ) παρῆλθε, οὐχὶ πολυπαρῆλθε ὁμοφρονούν-
 „ των. οὕτω δὲ πεισθέντες ἀμφοτέροι, καὶ μὲν τῶν φίλων εἰς
 „ ἀρχῆν κατὰ βούλητες, ἀνέστησαν μὲν ἐκ τῶν δίκῳ τοὺς ἐφόρους,
 „ ἄλλοις δὲ αὐτῶν ἀπέδιδξαν· ὡν εἰς ἰὺ Ἀγισίας.
 „ ὁπλίσαντες δὲ τῶν νέων πολλοὺς, καὶ λύσαντες τοὺς δεδεμέ-
 „ νοις, ἐγγύοντο φοβέροι τοῖς ἀσέλων, ὡς πολλοὺς ἀποκτείνουσι. ἀπέθανε δὲ ὁ ἀσέλων ἀπὸ αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ Λεω-
 „ νίδα εἰς Τέγεαν ἀσέλων βουλευθέντος ἀφῆκε τῶν Ἀγισίας, καὶ πέμψαντος ἐπὶ αὐτὸν εἰς τῷ ἰδὸν ἀ-
 „ δρας, πυθόμδος ὁ Ἀγίς ἐτέροις ἀπέσθλῶν περὶ, οἱ τὸν Λεωνίδα παρῆλθε, ἀσφαλῶς εἰς Τέγεαν κατέστησαν.

illosq; qui in Timotheo id sunt post imitati. nos
 laceras, qui delicias, luxum, insolentiam Sparta
 summouemus: quasi verò non illi quoq; ostenta-
 tionem in musica & luxuriam cauerint, ne ad eā
 progredetur corruptionē vitæ & morum vt in-
 æqualitas & imparitas ciuium dissonam secum ci-
 uitatem & discrepantem efficeret. Hinc Agidi ad-
 hæsit plebs. Locupletes Leonidam rogauerūt ne
 destitueret ipsos: tantumq; effecerunt obsecran-
 do & impellendo senatum, cuius potissima vis e-
 rat in præiudicio deliberationis, vt vno suffragio
 qui abrogauerunt rhetram, superarent. At Lyfan-
 der adhuc in magistratu positus, institit Leoni-
 dam arcessere lege quadam vetusta, quæ Hera-
 clidem liberos vetat ex muliere alienigena tolle-
 re: & in eum qui aliò ex Sparta demigrauerit, pœ-
 nam sancit capitalem. Hæc quum obiicere alios
 docuisset Leonidæ, ipse cum collegis signum ob-
 seruauit. Id huiuscemodi est: Nono quoque ani-
 no, captata ephori serena nocte & intermestri lu-
 na, confident silentio in cælum intenti. quòd si a-
 liqua ex parte stella in aliam traiecerit, reges iudi-
 cant deos offendisse: iisq; regnum eò vsque abro-
 gant dum fuerit Delphis vel Olympia oraculum
 allatum, quod damnatos subleuet reges. Hoc si-
 gnum oblatum sibi Lyfander iactans, iudiciū di-
 ctauit Leonidæ, ac testes edidit ex muliere eum
 Asiatica, quam quidam Seleuci præfectus ei col-
 locauerat, duos filios tulisse, ingratum & inuisum
 vxori domum inuitum reuertisse, & successore
 orbem rapuisse regnum. Simul dum eum accu-
 sat, impellit Cleombrotum ad regnum asserendū,
 generum Leonidæ & stirpis regis. trepidus igitur
 Leonidas supplex ad Chalcicecum refugit. Fuit v-
 nà cum parente in sordibus filia, diuertitq; à Cle-
 ombroto. Citato ad iudicium, quum non stitisset,
 regnum abrogantes contulerunt id Cleombroto.
 Interea exacto tempore Lyfander abiit magistra-
 tu. Tum qui successerunt ephori, supplicem exci-
 tauerunt Leonidam: Lyfandrum autem & Man-
 droclidam in iudiciū adduxerunt, quòd contra
 leges nouas tabulas & legem agrariā promulgaf-
 sent. Igitur in periculum illi adducti, persuadent
 regibus vt conspirantes ephorum consulta re-
 pudient. nam eius magistratus in regum dissen-
 sione arbitrium esse, quum alter contendat pro bo-
 no publico, vt in sententiam transeant rectius sen-
 tentis. amborum consentientium indissolubi-
 lem esse potestatem, & iniquè dissentire illos à regi-
 bus, quibus dissidētib; arbitrati eis & disceptare
 ius esse, non ingerere se concinentibus. His indu-
 cti ambo, profecti sunt cum amicis in forum, sum-
 moueruntq; ephoros fellis, atque alios eis surro-
 gauerunt, quorum fuit Agesilaus vnus. Iam quum
 armassent frequentem iuuentutem, & soluisent
 custodias, trepidauerunt aduersarii eorum, qua-
 si imminente multorum cæde. Cæterum nihil
 sanguinis factum est, imò verò profugientem Te-
 geam Leonidam quum pararet interficere Age-
 silaus, summitteretque in viam percussiores: re
 comperta misit Agis alios fidos. qui Leonidam
 stipantes deduxerunt eum Tegeam secure.

Ita consilio iis procedente, neq; intercedente aut impediēte vllō, vnus vir omnia Agesilaus euerit & conuulsi: qui pulcherrimam legem atq; Sparta dignissimam fcedissimo morbo labefactauit, auaritia. quum enim possideret latissimum & vberissimum agrum: ære autem alieno multo demersus esset, quia non erat soluendo, neque dimittere inducebat in animum agrum, persuasit Agidi, si vtrunque pariter tentaretur, magnum in ciuitate exoriturum motum: quod si nouis tabulis antedelinuti locupletes forent, facilè eos & placidè accepturos legem agrariam. Idem Lyfandro, qui item seductus ab Agesilao fuit, visum. Ita congestas in forum debitorum syngraphas, quas clara appellant, omnes coaceruatas concremauerunt. sublatam flamma pecuniosi & foeneratores, qui ibi deambulabant, digressi sunt. At Agesilaus, quasi illudens illis, negauit clarius se lumen vel ignem lucidiorem vidisse. Postulante plebe vt ager quoque confestim diuideretur, imperantibusq; hoc regibus, semper Agesilaus, obstacula aliqua interponēdo & causando, tempus protrahabat, quoad proficiscendum Agidi ad bellum fuit, quum accuissent focii Achæi Lacedæmone auxilia. expectabant enim per fines Megaricos Ætolos in Peloponnesum incurfaturus. Ad quod prohibendū prætor Achæorum Aratus delectum habuit, & ephoris vt mitterent auxilia scripsit. Miserunt illi confestim Agim, alacritate & promptitudine erectum commilitonum. iuuenes enim erant plerique & egeni, iamq; foenore liberati & soluti, atque agri expectantes, si à bello reuertissent, partitionem, impigros præbebant se Agidi, ciuitatibusque erant miraculo, quod citra noxam placideq; & tantum non sine strepitu Peloponnesum transmitterent: vt obstupescerent, reputarentq; animis Græci quæ modestia exercitus Laconici fuisset Agesilao, vel Lyfandro illo, vel prisco duce Leonida, vbi tanta aduersus adolescentem, omnibus ferè ætate inferiorem, militum esset reuerentia & metus. Et verò ipse ille iuuenis qui frugalitate & laboris tolerantia, & quod nihilo splendidius amictus vel vestitus priuato esset, ostentaret se, visendus erat & charus multitudini. Verùm opulentis ingrata nouatio eius erat, metuentibus ne cōmoueret & ad exemplum passim concitaret populos. Coniunctus apud Corinthum Arato Agis, deliberanti etiam tum de pugna & signis cum hostibus cōferendis, præ se tulit insignē alacritatem & audaciam nō vecordē vel stolidam. declarauit enim videri sibi prælio discernendū, neq; intra Peloponnesi portas admittendum bellum: facturum tamen se quod visum esset Arato. quippe grandiorē eum & prætorem esse Achæorum: quibus nō imperator, non dux, sed auxilio venisset vt belli focius. Baton Sinopenis detrectasse Agim refert præliū, quum id vellet Aratus. verùm nō legit hic scripta Arati, qui se de hoc consilio excusat: quod fatius duceret, quia fruges propemodum omnes agricolæ conuexerant, vt hostes accederēt, q̄ Marte de summa iaceret aleam. Postquam igitur defugit Aratus aciē, & laudatos dimisit focios:

A οὕτω ὁ τῆς παρὰ τῆς ἀλλοτρίου ὁδοῦ βαδίζουσης, καὶ μηδενὸς ἐπιτακτικῶν μήτε διακωλύοντος, εἰς ἀγῆρ Ἀγισίλαος ἀνέβη περὶ τὰ καὶ διελυμμένα, καὶ κλίσιον νόμον καὶ Λακωνικὰ τὰ ἀρχαῖα νοσημαὶ τῆ φιλοπλουτία διαφθείρας. ἐπειδὴ γὰρ ἐκέκτητο μὲν ἐν τοῖς μάλιστα πολλῶν καὶ ἀγαθῶν χώρων, ὠφέλει δὲ πᾶσι πολλὰ, μήτε διαλύσει διωκόμενος τὰ χρεῖα, μήτε τῶν χώρων παρὰ τὰ βουλόμηνος, ἐπέσει τὸν Ἀγῆν, ὡς ἀμφοτέρων μὲν ἅμα παραπομπῶν μέγας ἔσοιτο πρὸς τῶν πόλιν νεωτερισμός· εἰ δὲ τῆ τῶν χρεῶν ἀφαρέσει παραπομπῆν οἱ κληματαὶ πρὸς τὸν, ἀκάλως αὐτῶν καὶ

B καὶ ἰσχυρὰ ἔσονται ἐπιδοξομῶν τὸν ἀναδασμόν. ταῦτα δὲ καὶ τοῖς πρὸς τὸν Λύσανδρον ἐδόκει, σιωπῶντα παρωμῶν ὑπὸ τῆ Ἀγισίλαος. καὶ τὰ πρὸς τῶν χρεῶν ἀναγραμματαῖα σιωπῶντα ἔκλυτον εἰς ἀρχαῖα, ἀκάλως καὶ κλάσει, καὶ πρὸς τὰ σιωπῶντες εἰς ἓν, ἐνέωρσαν. ἀρχαῖος δὲ φλογός, οἱ μὲν πλουτοὶ καὶ δανεισταὶ, πρὸς τὰς ἀπὸ τῆς, ὁ δὲ Ἀγισίλαος, ὡς ἀρ ἐφύβριζον, ὅσα ἔφη λαμπρότερον ἐσφαχέειν φάσι. ὅσα δὲ πῦρ ἐκείνου καθαρώτερον. ἀξιοῦντων δὲ τῶν πολλῶν καὶ τῶν γῆν δὲ τῶν νέμεσθ, καὶ τῶν βιοσιλέων οὕτω ποιεῖν κελύοντων, ἀρχαῖος πινὰς ἐμβάλλων ὁ Ἀγισίλαος

C αἰεὶ καὶ παρὰ τῆς λέγων, παρήγαγε τῶν χρεῶν· ἀρχαῖος ἔγραπτα σιωπῶντα ἔφ' Ἀγῆν, μετὰ πεμπομῶν τῶν Ἀχαιῶν, συμμάχων ὄντων, βοήθειαν ἐκ Λακεδαιμόνος. Αἰτωλοὶ γὰρ ἦσαν ἐπιδοξοὶ διατῆς Μεγαρικῆς ἐμβασθῶντες εἰς Πελοπόννησον· καὶ τοῦτο καλύσαν Ἀχαιοί, ὁ τῶν Ἀχαιῶν γρατηγός, ἠδ' ἐξέειπε δυνάμιν, καὶ τοῖς ἐφόροις ἔγραψεν. οἱ δὲ τὸν Ἀγῆν δὲ τῶν ἐξέπεμπον, ἐπηρμῶν τῆ φιλοπλουτία καὶ παρὰ τῆς τῶν συφρατευσθῶν. νεοὶ γὰρ ὄντες οἱ πλείστοι καὶ πένητες, καὶ τῶν ἀπὸ τῶν χρεῶν ἀδύνατοι ἔχοντες ἤδη, καὶ λελυμένοι, τοῖς δὲ ἀρχαῖος ἐλπίζοντες, αὐτῶν ἐπὶ μελῶσιν ἐκ τῆς γρατείας,

D νεμηθῆσθαι, θαυμασταὶ τῶν Ἀγῆν παρεῖχον ἑαυτοῖς καὶ θέαμα τῆς πόλεσιν ἦσαν, ἀδελφῶν καὶ παρὰ τῶν καὶ μονοῦ καὶ ἀφορητῆ διαπορρομῶν τῶν Πελοπόννησον. ὡς τε θαυμάζειν καὶ διαλογίζεσθαι τοῖς Ἑλλήσας, οἷος ἔσ' ἄρα χόσμος Λακωνικὸς γρατευσθῶντος, Ἀγισίλαος ἔχοντος, ἢ Λύσανδρον ἐκείνον, ἢ Λεωνίδα τὸν παλαμῆν ἠγούμηνον· ὅπου παρὰ τῶν μειράκιον ὀλίγου δεῖν νεώτατον ἀπὸ τῶν, ἀδύνατος ἔσ' αὐτῆ καὶ φόβος ἐστὶ τῶν γρατευσθῶντων. καὶ μὲν τοῖς καὶ αὐτοῖς ὁ νεαῖος ἐπιτελεία καὶ φιλοπλουτία, καὶ τῶν μηδὲν ἰδιώτου λαμπρότερον ἠμφιέσθαι καὶ ὀπλίεσθαι, σιωπῶντα

E μῶρος, ἀξιοθέατος ἔσ' καὶ ζηλωτῶν ὑπὸ τῶν πολλῶν. ἐπεὶ τοῖς γε πλοισίσι ὅσα ἠρεσκέν ὁ νεωτερισμός αὐτῶν, δεδιόσι μὴ κίνημα καὶ πρὸς ἀδύνατον τοῖς πρὸς ἀρχαῖος δῆμοις γῆνται. συμμίζας δὲ τῶν Ἀχαιῶν πρὸς Κόρινθον ὁ Ἀγῆς, ἐπιβουλομῶν πρὸς μάχης καὶ πρὸς ἀτάξιας παρὰ τοῖς πολεμίοις, ἐπέδειξεν καὶ παρὰ τῆς πολλῶν, καὶ τὸ μὲν οὐ μὲν κίσει ὅσα δὲ ἀλόγιστον. ἔφη γὰρ αὐτῶν μὲν δοκεῖν διαμαχεσθαι, καὶ μὴ παρὰ τῶν πόλεμον εἶσω τῶν πύλας τῆς Πελοποννήσου παρὰ τῶν πολεμίοις. ποιήσθαι δὲ ὁ δοκεῖν Ἀχαιῶν καὶ γὰρ παρὰ τῶν πρὸς τῶν, καὶ γρατηγῶν Ἀχαιῶν, οἷς οὐχὶ παρὰ τῶν πύλας ὅσα δὲ ἠγασθῶντος, ἀλλὰ συφρατευσθῶντος ἦσεν καὶ βοηθήσων. ὁ δὲ Σινωπῶν Βάτων αὐτὸν ὅσα ἔτελεν μάχεσθαι

Φησὶ τὸν Ἀγῆν, Ἀχαιῶν κελύοντος· ὅσα ἐπιτετυχηκῶς οἷς Ἀχαιῶν γέγραφε πρὸς τούτων ἀπολογισθῶντος, ὅσα βέλπον ἠγείτο, τοῖς κερποῖς χρεῶν ἀπὸ τῶν συφρατευσθῶντων ἠδὲ τῶν γεωργῶν, παρὰ τῶν πολεμίοις, ἢ μάχης διακινδυνώσθαι πρὸς τῶν ὄλων. ἐπεὶ δὲ οὖν Ἀχαιῶν ἀπέγνω μάχεσθαι, καὶ τοῖς συμμάχοις ἐπαμείνας διαφθῆκε,

θαυμασθείς ὁ Ἄγισ ἀεζόγνηεν, ἥδ' ἡ τῆς ἔνδον ἐν Σπάρτῃ Ἰόρυβον πολὺν ἐχόντων καὶ μετὰ βολίω. ὁ γὰρ Ἀγισίλαος ἐφορβίων, ἀπηνευσμένος οἷς ἑαπὶ φόνος ἡ πόρτερον, ὁ δὲ ἐνός ἐφείδετο φέροντος ἀρχαίον ἀδικήματος, ἀλλὰ μὴ τεισ-
 καδέεσθον, ὅτι ἀπαιτούσης τότε τῆς ἀειόδου, πρὸ τῆς
 νενομισμένην τάξιν τῆς γρόνων, ἐπέβαλε τοῖς τέλεσι, καὶ πα-
 ρέωρατῆ, δεδιώς ὅτι τοῖς ἀδικουμένοις, καὶ μισοῦμενος ὑπὸ
 πόρτων, ἐβέβη μαχαροφόρος, καὶ φυλακτόμενος ὑπὸ
 τούτων κατέβαινε εἰς τὸ ἀρχαίον. καὶ τῆς βασιλείων, τῶ μὲν
 ὅλως κατέφρονε, τὸν δὲ Ἄγιν ἐβούλετο δοκεῖν, ἀφ' οὗ
 συγγενεῖαι μᾶλλον ἢ ἀφ' οὗ βασιλείαι, ἐν τῇ ἡμῶν ἴσθη-
 σαι. διέδωκε ὅτι λόγον ὡς καὶ αὐτὸς ἐφορβίων. διὸ τῶσον
 ἀποκινδυνώσαντες οἱ ἔχθροι, καὶ συσάτες, ὅτι Τεγεας
 ἀναφανδὸν τὸν Λεωνίδα ἐπὶ τῆς ἀρχαίας κτήρα, ἡδεως
 καὶ τῆς πολλῶν θεασαμένων. (ὡργίζοντο γὰρ πεφρακισμέ-
 νοι, τῆς χώρας μὴ νουθεσίας) τὸν μὲν οὖν Ἀγισίλαον οὐχὸς
 Ἰππομέδων, δεόμενος τῆς πολιτῶν, καὶ πᾶσι παρὰ φιλῆς ὡν
 δι' αἰδραγαθίαν, ὑπέσχετο καὶ δέσσωσε. τῆς δὲ βασιλείων
 ὁ μὲν Ἄγισ ἐπὶ τῷ Χαλκίοικον κατέφυγε, ὁ δὲ Κλεόμβρο-
 πος εἰς τὸ Πρασίδανος ἱερὸν ἐλθὼν ἰκέτευε· (καὶ γὰρ ἐδοκεῖ
 τούτῳ μᾶλλον ὁ Λεωνίδας χαλεπὸς εἶναι) καὶ παρὲς τῆς Ἄγιν,
 ἐπὶ τῶτον ἀνέβη φρακίας ἔχων. καὶ κατηγέρει μετ' ὀργῆς,
 ὅτι γαμβρὸς ὡν ἐπεβούλευσεν αὐτῷ, καὶ τῷ βασιλείαν ἀ-
 φείλετο, καὶ σιωπῶν ἐπέβαλε τῆς πατρίδος. ὁ μὲν οὖν Κλεόμ-
 βροτος ὁ δὲ ἐν εἴχην εἰπεῖν, ἀλλ' ἡ πόρτη μὲν ὁκλήθη καὶ σιω-
 πῶν· ἡ δὲ Χειλωνὶς ἡ τῆς Λεωνίδου θυγάτηρ, πόρτερον μὲν
 ἀδικουμένη τῷ πατρὶ σιωπῶν κείτο, καὶ τῆς Κλεόμβροτου
 τῷ βασιλείαν πρὸ λαβόντος, ἀποστὰς τῷ τῆς πατρὸς
 συμφορῶν ἐθεράπευε, καὶ παρὸν μὲν σιωπῶν κείτο, φάρον-
 τος ὅτι πεινῶσα καὶ χαλεπῶς ἔχουσα παρὲς τὸν Κλεόμ-
 βροτον διετέλει· τότε δὲ αὐτὸν πάλιν τῆς τύχης συμμέσθαι.
 λουσα μὲν τῆς ἀνδρὸς, ἰκέτης ὡφθη καθεζομένη, ἀειβεβλη-
 κῆ καὶ χεῖρας ὁκλήθη, καὶ τῆς παιδίων δὲ μὲν εἶθεν, ὁ δὲ εἶθεν
 ὑπὸ αὐτῷ ἔχουσα. θαυμαζόντων δὲ πόρτων, καὶ δα-
 κρυόντων ἐπὶ τῇ χερσὶ καὶ φιλοσοφία τῆς γυναικὸς, ἀ-
 φάμνη τῆς πέπλων καὶ τῆς κόμης ἀτημελῶς ἐχόντων, τῆς
 (εἶπεν) ὡ πατέρ' ἐμοὶ τὸ γῆμα καὶ τὸ ὄφιν, οὐχ ὁ Κλεόμ-
 βροτου ἀειτέθηκεν ἔλεος, ἀλλὰ ἀπὸ τῆς ὡν κακῶν καὶ τῆς
 σῆς φυγῆς μεμνηκέ μοι σιωπῶν καὶ σιωπῶν δὲ πέν-
 θος. πόρτερον οὖν δεῖ με σοῦ βασιλεύοντος ἐν Σπάρτῃ καὶ νι-
 κῶντος, εἶνα ἀβιάσαι τῶν ταῖς συμφορῶν; ἢ λαβεῖν ἐ-
 σθῆτα λαμπαρῶν καὶ βασιλικῶν, ἐπιδοῦσαν ὑπὸ σοῦ τὸν
 παρτήριον ἀνδρα φονδύμενον; ὅς εἰ μὴ παραπιπῶσά σε,
 μηδὲ πείθῃ τέκνων καὶ γυναικὸς δάκρυσι, χαλεπωτέραν ἢ
 σύβουλοι δίκην ὑφέξει τῆς κακῆς βουλίας, ἐπιδοῦσαν ἐμὲ τῷ
 φιλάτῳ αὐτῷ πρὸ θάνατος. τίνι γὰρ ἐμὲ δεῖ ζῆν παρ-
 ῆσθαι παρὲς τῆς ἄλλης γυναικὸς; ἢ μήτε παρ' ἀνδρὸς δεο-
 μένη μέτε πρὸ πατρὸς ἔλεος εἶναι; ἀλλὰ καὶ γυνὴ καὶ θυ-
 γατήρ σιωπῶν καὶ σιωπῶν ἀφαιρέσθαι τοῖς ἐμαυτῆς ἐ-
 γρόμῳ. τούτῳ μὲν οὖν εἰ καὶ πῶς ἡ λόγος ἀπαρῆται, ἐγὼ
 τούτῳ ἀφαιρέμῳ, τότε σοὶ σιωπῶν ἀφαιρέσθαι καὶ κατὰ μαρ-
 τυρήσασθαι τῆς ὑπὸ τούτου γρομῶν· σὺ δὲ αὐτῷ τὸ ἀδικήμα ποιεῖς ἀπολόγητον, οὐτὸ μὲν καὶ πρὸ μαχίον
 ἀποφάνων τὸ βασιλεύειν, ὡς τε δι' αὐτὸ καὶ γαμβροὺς φονδύειν καὶ τέκνων ἀμελεῖν εἶναι δίκην. ἢ μὲν Χειλω-
 νὶς ταῦτα ποτινωμένη, τὸ, τε παρῶσθαι ἐπὶ τῷ κεφαλῷ ἐπέθηκε τοῦ Κλεόμβροτου, καὶ τὸ βλέμμα
 διεφθαρμένον καὶ σιωπῶν κείτο ὑπὸ λύπης ἀειλέκεν εἰς τοῖς παρόντας. ὁ δὲ Λεωνίδας ἀφ' οὗ τῆς τοῖς φίλοις,

in magna habitus admiratione Agis, retrò signa domi mouit, rebus Sparta ingenti tumultu & mutatione concitatis. Siquid ephorus tunc Agefilus exoneratus eo, quo depressus antè fuerat onere, à nullo scelere, quod adferret questu, abhorruit: sed mensē XII quod ambitus anni nõ requirebat in presentia, præter vsu receptu temporu ordinẽ censui intercalauit, exegitq; eius mensis nomine censum indebitum. Quod verò extimesceret læsos, & omnes offendisset, aluit satellites, quibus stipatus descendebat in curiam. Regum alteru semel despiciere, Agim videri volebat propinquitatis potius quàm regni causa suspicere: in super diuulgauit iterum se ephoru fore. Quocirca maturantes periculum adire inimici eius, coitione facta reducerunt palam Leonidam ex Tegea ad regnu recipiendu. quem plebs quoq; vidit libenter. exarserat enim, q; esset nõ diuiso agro delusa. Atq; Agefilaum filius Hippomedon, qui ob strenuitate omnibus erat charus, exoratis ciuibus clam eduxit vrbe ac seruauit. Reges, Agis ad Chalcicecum cofugit: Cleombrotus, in æde Neptuni sedebat supplex. nam in eum apparebat grauius incensum Leonidam esse, missuq; facto Agide in hunc contendit armis septus, accusauitq; eum infensè, q; gener struxisset sibi insidias, regnoq; spoliatu patria expulisset: Cleombrotus, quod diceret nihil habebat, sed sedebat perplexus mutusq;. At Chelonis Leonidæ filia, quæ antè paternæ calamitatis fuerat consors, atq; à Cleombroto, vbi accepit regnum, digressa, patris miseriam fouerat, fueratq; cum præfente supplex, cum exulã te in luctu & similitate perstiterat aduersus Cleombrotum: tum verò conuersa fortuna palam sociam se viti in squalore præbuit, cõfeditq; manibus illum cõplexa, filioq; hinc inde apud se tenēs. Mirantibus omnibus humanitate & pietate mulieris: fordes, squaloremq; suum monstrans, Hunc mihi (pater) inquit, habitum & specie, nõ Cleombroti imposuit miseratio, sed à tuis ærumnis & exilio inueteratus mihi & familiaris mansit luctus. Vtrum igitur te Sparta superatis aduersariis regnante consensendũ mihi in hisce est calamitatibus, an vestis sumeda splendida & regia virum aspicienti, cui nupsit virgo, à te trucidari? qui nisi liberoru & coniugis te lacrymis exoret & placet, grauiora quàm tu petis piacula præbebit consiliorum suorum prauorum. me enim intuebitur sibi charissimam ante oculos suos vitam profundentem. Qua enim fronte cæteras mulieres intuebor, cuius neque vir precantis, neque pater capit misericordiam: sed & vxor & filia ad id sum nata, cum meis vt sim in calamitate & abiectioe? Atque huic quidem si qua honesta causa fuisset, hanc ego quæ tum tibi fui aggregata, facta eius meo premēs testimonio detraxi. Verum tu facinus illius reddis ei egregie excusabile, qui rem ostendis regnum esse ita grandẽ & expetendam, vt eius gratia & generos trucidare, & liberos iustum sit postmittere. Hæc Chelonis quiritans, faciem capiti Cleombroti imposuit, oculosque tabescentes & emarcidos ad coronam circumtulit. Leonidas cum amicis colloquutus,

Cleombrotum iussit exulem esse: natam oravit ut remaneret, neq; se, qui adeo diligeret ipsam & viri salutem esset ei largitus, desereret. Non paruit illa tamen, sed exurgenti viro alterum filium tradidit, alterum tenens ipsa, adorata dei ara, cōcessit cum illo in exiliū. Itaq; nisi planè labefactatus Cleombrotus ab inani gloria fuisset, felicitatem duxisset exilium sibi quam regnum vxoris causa maiorem. Cleombroto exacto, & primis ephoris magistratu amoris, atque suffectis aliis, extemplò insidias tendit Leonidas Agidi. Primùm hortatus eū est ut surgeret, atque administraret secum regnū, quasi ciues ei ignouissent. nam deceptum ab Agesilao fuisse iuuenem & gloriae cupidum. Verùm suspectanti ipsum Agidi, neq; loco cedenti, omisit verba dare & deludere. Amphares autem & Demochares, Arcefilausque, adire Agim & colloqui solebant cum eo. Interim etiam ducebant eum secum ex templo ad balneum, lotumq; reducebant in templum. Erant hi omnes familiares eius. Amphares autem vestes quoque & pocula preciosa nuper ab Agesistrata acceperat commodato, quæ ut non redderet, prodere deliberavit regem & fœminas eius parentes. Et verò hic præcipuè seruuisse Leonidæ, & ephoros, inter quos ipse erat, dicitur inflammasse. Quum Agis autem per reliquum temporis permaneret in templo, & sueuisset ad balneum per occasionem descendere: ibi eum, vbi templo excessit, statuerunt arripere, captatoq; articulo, quum lauisset, occurrerunt & salutauerunt eum, comitatique sunt colloquentes & iocantes sicut cum familiari & iuvene. Diuortium obliquum via ad carcerem habebat: ad quod quum peruenissent, Amphares iure magistratus manibus Agidi iniectis, Duco te, inquit, Agi, ad ephoros, ut rationem reipub. gestæ reddas. Demochares autem, homo valens & eminentis statura, obuoluens collum pallio traxit illum. Aliis ex composito impellentibus à tergo, & opitulante Agidi in solitudine nemine, coniiiciunt eum in carcerem. Mox adfuit Leonidas cum magna mercenariorum militum manu, quibus carcerem foris circumfudit. Ephori ad Agim ingressi, senibus, qui eiusdem erant consilii, accitis, tanquam cum eo acturi iudicio, iusserunt eum actionum suarum causam dicere. Ridente illo diffimulantiam istorum, Amphares haud impune ait laturum, pœnasq; daturum temeritatis. Hic alius ephorus, tanquam lenior in Agim & culpæ effugium ostendēs, requisivit, Patraffetne ea Lyfandri & Agesilai coactu. Vbi respondit Agis coactum à nemine, sed æmulatione & exemplo Lycurgi eadē persequutum se instituta: iterum idem rogauit, Ecquid eum pœniteret factorum. negante iuvene, quanuis extrema pericula ante oculos cerneret, pœnitere optimorum consiliorum: damnauerunt eum rei capitalis, imperaueruntque lictoribus ut in Decadem, quam appellant, eum auferrent. Is locus in carcere est in quo iudicatos strangulant. Cernens autem ministros Demochares dubitantes attingere Agim, itemq; mercenarios, qui assistebant, auertentes se & refugientes facinus, ut nefarium & insolens, επιήρισαντο. καὶ τοὺς ὑποκρέτας ἐκέλευον ἀπάγειν εἰς τὴν καλουμένην Δεκάδα. (τοῦτο δὲ ἐστὶν οἴκημα τῆς εἰρκτῆς ὃν ὡς θανατοδοσι τοὺς καταδίκους ἀποπνήθοντες) ὄραν ὅτι τοὺς ὑποκρέτας ὁ Δημοχάρης οὐ πολυμῶντας ἀψάσθη τοῦ Ἀγίδος, ὁμοίως δὲ καὶ τῶν μισθοφόρων τοὺς παρεστώτας ἀποσπερομένους καὶ φέροντας τὸ ἔργον,

A τὸν μὲν Κλεόμβροτον ἐκέλευσεν ἀναστῆναι φεύγειν· τῆς δὲ παιδὸς μὲν ἐδεῖτο, καὶ μὴ καταλιπεῖν αὐτὸν οὕτω φιλοῦντα, καὶ δεδωκῶτα χάριν, τὴν τῆς αἰδοῦς σωτηρίας, οὐ μὲν ἐπεισεν, ἀλλ' αἰσάμενος τὰ ἀνδρὶ θάτερον τῶν παιδῶν εἰχθεῖσα, θάτερον δὲ ἀναλαβοῦσα, καὶ παροσκυήσασα τὸ βωμόν τῆς θεοῦ, στυγερῶς ἤλθεν. ὥστε, εἰ μὴ πρὶν διεφθαρμένος ἦν ὑπὸ κείνης δόξης ὁ Κλεόμβροτος, ἀτύχημα αὐτὸν ἠγήσατο τὸ φυγῆν αὐτῷ τῆς βασιλείας μείζον ἐῖς) Διὰ τὴν γυναικα. μετασησάμενος δὲ τὸν Κλεόμβροτον ὁ Λεωνίδας, καὶ τοὺς παρότους ἐφόρους ἐκβαλὼν τῆς ἀρχῆς, ἐτέρας δὲ ποιησάμενος, αὐτὸς ἐπεβούλευε τῷ Ἀγίδι· καὶ πρῶτον μὲν ἐπέστη αὐτὸν ἀναστῆναι καὶ συμβασιλεύειν, ὡς δεδωκῶτων συγγνώμην τῶν πολιτῶν (στυγερῶς πατήσασα γὰρ ὑπὸ τῆς Ἀγησιπλάου, νέον ὄντα καὶ φιλότιμον) ἐκείνου δὲ ὑφορωμένου, καὶ κατὰ χάριν μόνοντος, αὐτὸς μὲν ἐπαύσατο φενακίζων καὶ κατειρώνοντος. Ἀμφάρης δὲ καὶ Δημοχάρης καὶ Ἀρχεσίλαος ἀναβάντες εἰώθησαν αὐτῷ ἀγαλῆσθαι, καὶ ποτε καὶ τῶν λαβόντες ἐπὶ τῷ ἱερῷ ἀπὸ τῆς ἱερῆς κτήλας, καὶ λουσαμένον, πάλιν εἰς τὸ ἱερὸν κατέστησαν. καὶ ἦσαν πάλιν μὲν αὐτῷ σιωπήσας, ὃν Ἀμφάρης, καὶ κερσημῶνος, ἐναγῶς ἰμάτια καὶ ποτήρια τῶν πολυτελέων τῶν τῆς Ἀγησιπλάου, ἐπεβούλευε διὰ τῶν ταῦτα τῷ βασιλεῖ καὶ ταῖς γυναιξίν, ὡς ἀποσπερῶν. καὶ μάλιστα γὰρ αὐτὸς ὑποκρέσασα τῷ Λεωνίδῃ λέγεται, καὶ παροξυνάσας ἐφόρους, ὧν καὶ αὐτὸς εἰς ἑὸν ἐπέειπε ὁ Ἀγὶς τὸν μὲν ἄλλον ἐν τῷ ἱερῷ διέτετεβε χρόνον, εἰώθη δὲ καταβαίνειν ὅτε τύχοι πρὸς τὸ ἱερὸν, ἐκείνους συλλαβεῖν αὐτὸν ἐγκοῦσαν, ἵταν ἔξω τῆς ἱερῆς γῆται. καὶ τῶν φυλάξαντες λεγουμένων, ἀπίωθησαν καὶ ἠπάσασα, καὶ συμπροσῆγον ἅμα ἀγαλῆσθαι, καὶ παίζοντες ὡς πρὸς σιωπήσας καὶ νέον, ἐκείνους δὲ πᾶσι τῆς οδοῦ πλαγίαν πρὸς τὸ δεσμοκτήριον ἐχούσης, ὡς ἐγένοντο κατ' αὐτῶν βαδίζοντες, ὁ μὲν Ἀμφάρης, ὅτε δὲ ἀρχὴν ἀψάμενος ὁ Ἀγὶς, Ἀγῶσε (εἶπεν) ἐπὶ τῆς ἐφόρου ὡς Ἀγὶς, λόγον ὑφέξοντα τῶν πεπολιτωμένων. ὃν Δημοχάρης, ἄρωτος ὦν καὶ μέγας, τὸ ἰμάτιον ἐκβαλὼν πρὸς τὸν βράχηλον, εἶλκεν. ἄλλων δὲ ἐπωθουμένων ὅπως ἐκ παροσκευῆς, ὁ δὲ ἰσοκράτης, ἀλλ' ἐρημίας οὐσης, ἐμβάλλοισιν αὐτὸν εἰς τὸ δεσμοκτήριον. αὐτὸς δὲ παρῶν ὁ μὲν Λεωνίδας μισθοφόρους ἔχων πολλοὺς, καὶ τὸ οἴκημα περιέχευεν ἔξωθεν. οἱ δὲ ἐφοροὶ πρὸς τὸ Ἀγὶν εἰσῆλθον, καὶ τῶν γερῶτων εἰς τὸ οἴκημα μεταπεμψάμενοι τοὺς ταῦτα βυλομένους, ὡς δὴ χρίσας αὐτὰ γινουμένης, ἐκέλευον ὑπὸ τῶν παροσχημένων ἀπολογεῖσθαι. γελῶσας δὲ τῆς νεανίσκου πρὸς τὴν εἰρωνείαν αὐτῶν, ὁ μὲν Ἀμφάρης οἰμωξόμενον ἐκάλεσε, καὶ δίκην ὑφέξοντα τῆς ἰταμοτήτος. ἄλλως δὲ τῶν ἐφόρων, οἱ δὲ ἐκιδδοὺς τῷ Ἀγίδι, καὶ δεικνύων ἀποφυγῆν τῆς αἰτίας, ἠρώτησεν εἰ ταῦτ' ἐπεσῆζεν ὑπὸ Λυσάνδρου καὶ Ἀγησιπλάου βιαθείς. ἀποκρινάμενος δὲ τῶν Ἀγίδος, ὡς βιασθεὶς μὲν ὑπὸ ἰσοκράτους, ζηλῶν δὲ καὶ μιμούμενος τὸν Λυκῶργον, ἐπὶ τὴν αὐτῶν ἐλθοῖ πολιτείαν, πάλιν ὁ αὐτὸς ἠρώτησεν εἰ μετανοεῖ τῶν πεποσχημένων. φησάντος δὲ τῆς νεανίσκου μὴ μετανοεῖν ἐπὶ τοῖς καλλίστα βεβουλωμένοις, καὶ πᾶσι γὰρ πεισομένον αὐτὸν ἴδῃ, θάλασσαν αὐτῶν κατέπεσον, καὶ τοὺς ὑποκρέτας ἐκέλευον ἀπάγειν εἰς τὴν καλουμένην Δεκάδα. (τοῦτο δὲ ἐστὶν οἴκημα τῆς εἰρκτῆς ὃν ὡς θανατοδοσι τοὺς καταδίκους ἀποπνήθοντες) ὄραν ὅτι τοὺς ὑποκρέτας ὁ Δημοχάρης οὐ πολυμῶντας ἀψάσθη τοῦ Ἀγίδος, ὁμοίως δὲ καὶ τῶν μισθοφόρων τοὺς παρεστώτας ἀποσπερομένους καὶ φέροντας τὸ ἔργον,

ὡς οὐ θεμιτὸν εὐδὲ νεομισμένον βασιλέως σῶμα τὰς
 χεῖρας πρὸς φέρειν, ἀλλὰ πειλοσάμενος αὐτοῖς καὶ λοιδορη-
 θεῖς, εἶλκεν αὐτὸς εἰς τοῖς οἴκημα τὸν Ἄγιν, (ἥδη γὰρ ἠδύτο
 πολλοὶ τὴν σύλληψιν) καὶ ἴσχυρος ἔπειτα τὰς θυράς, καὶ
 φάσμα πολλὰ, καὶ παρήσαν ἢ τε μητὴρ ἢ τὴν Ἄγιδος καὶ ἢ μᾶμ-
 μη, βοᾶσαι καὶ δεόμεναι τὴν βασιλέα τὴν Σπαρτιατῶν λέγοντι καὶ
 κρίσεως τυχεῖν ἐν τοῖς πολίταις. διὸ καὶ μάλιστα κατήπεισαν
 τὴν ἀναίρεσιν, ὡς ἔξαρπαγισμένου νεκτὸς, ἀπὸ πλείονος ἐπέλ-
 θωσιν. ὁ μὲν οὖν Ἄγιν ἐπὶ τὴν φραγῆλαιον πορτοῦ μῦθος, ὡς
 εἶδε πινὰ τῆν ἑσπερῶν δακρύνοντα καὶ πεπαιστωῖτα, Παῦ-
 σά με (εἶπεν) ὡ ἀνδρῶν κλαίων· καὶ γὰρ οὕτως ἔδειξάνο-
 μως καὶ ἀδίκως ἀπολλύμενος, κρείττων εἰμὶ τῆν ἀναστυ-
 τῶν καὶ αὐτὴν εἶπὼν, παρέδωκε τὰν βερέχον τὸν βράχην ἐ-
 κρεσίσως. ὁ δὲ Ἄμφάρης πρὸς ἐλθὼν ἐπὶ τὰς θυράς, καὶ τὴν
 Ἀγιστράταν πρὸς πεσοῦσαν αὐτῆν ἀσπασθῆναι καὶ φι-
 λίαν, ἀναστήσας, οὐδὲν ἔφη πρὸς τὸν Ἄγιν ἔσεσθαι βίαιον οὐδὲ
 ἀνήκεστον. ἐκέλευε δὲ κακείνῳ, εἰ βούλοιστο, πρὸς τὸν ἦον εἰς-
 ελθεῖν. ἐκείνης δὲ καὶ τὴν μητέρα μετ' αὐτῆς παρῆναι δεο-
 μένης, οὐδὲν ἔφη καλύειν ὁ Ἄμφάρης. καὶ δεόμενος ἀμφο-
 τέρων, καὶ πάλιν κλείσας τὰς θυράς τοῦ δεσποτικῆς κε-
 λούσας, πρὸς τὴν μὲν τὴν Ἀρχιδάμειον παρέδωκεν, ἥδη
 σφόδρα πρὸς οὐσιν, καὶ κατὰ γογγυσαμένη καὶ ἀξιώ-
 ματι μεγίστῳ τῆν πολιτικῶν. ἀποθανούσης δὲ ἐκείνης, ἐκέ-
 λυσε τὴν Ἀγιστράταν ἔσω βαδίσειν. ὡς δὲ εἰσελθούσα,
 τὸν τε ἦον ἐθεόσατο χαμαὶ κείμενον, καὶ τὴν μητέρα νε-
 κρῆν ἐκ τοῦ βερέχου κρεμαμένῳ, ἐκείνῳ μὲν αὐτῆ τοῖς
 ἑσπερῶν συληθεῖτε, καὶ παρεκτείνασα τῶν Ἄγιδος
 σῶμα, πρὸς ἐπὶ καὶ κατεκάλυψε· τῶν δὲ ἦον πρὸς πεσοῦ-
 σα, καὶ φιλήσασα τὸν πρὸς ὄψον, Ἡ πολλὴ σε (εἶπεν) ὡ
 παῖ ἀλάβεια καὶ τὸ πρὸς καὶ φιλαῖ δεσποῖν ἀπώλεσε
 μὲν ἡμῶν. ὁ δὲ Ἄμφάρης ἀπὸ τῆς θυράς ὄραν τὰ γενόμε-
 να, καὶ τὰς φωνὰς ἀκούων, ἐπεισῆλθε. καὶ πρὸς τὴν Ἀγισ-
 τράταν μετ' ὀργῆς ἔφη, εἰ τοῖνυν αὐτὰ ἐδοκίμαζες τὰ
 ἦον, αὐτὰ καὶ πείσει. καὶ ἡ Ἀγιστράτα πρὸς τὸν βερέχον
 αἰσαμένη, μόνον ἔφη σπινερέσασα αὐτὰ τῆ Σπάρτη. τοῦ δὲ
 πάρος εἰς τὴν πόλιν ἔξαγγελθέντος, καὶ τῆν τειῶν σωμα-
 τῶν ἐκχυμίζοντων, ὅσοι ἔπειτα οὐ φόβος οὕτω μέγας, ὥστε
 μὴ κατὰ φανεῖς εἶναι τοῖς πολίταις ἀληθῶς μὲν ἐπὶ τοῖς
 γεγονόσι, μισοῦσας δὲ τὸν Λεωνίδα καὶ τὸν Ἄμφάρη, μη-
 δὲν δεινότερον μηδὲ ἀσπιώτερον, ἔξ οὗ Δωρεῖς Πελοπόν-
 ησον οἰκιστῶν, οἰομένοις ἐν Σπάρτῃ πεπρωμένον. βασιλεῖ
 γὰρ (ὡς εἶπε) Λακεδαιμονίων, εὐδὲ οἱ πολέμοι ῥαδίως ἐν
 τῶν μάχης ἀπορῶντες, πρὸς φέρειν τὰς χεῖρας, ἀλλ'
 ἀπέβρεποντο, δεδιότες καὶ σεβόμενοι τὸ ἀξίωμα. διὸ καὶ πολ-
 λῶν γεγονότων Λακεδαιμονίοις ἀγῶνων πρὸς Ἑλλήνας,
 εἰς μόνον ἀνῆρέθη πρὸς τῆν Φιλιππικῶν, δόξα πλεονεχῆς
 πρὸς Λακωνία, Κλεόμβροτος. Μεσσηνίων δὲ καὶ Θεόπομπον
 πρὸς Ἀριστομένη πεσῆν λεγόντων, οὐ φασι Λακεδαιμο-
 νιοὶ, πληγῶν δὲ μόνον. ἀλλὰ αὐτὰ μὲν ἔχοντι πινὰ ἀμφι-
 βολίας. ἐν δὲ Λακεδαιμόνιοι πρὸς Ἄγιν βασιλεύοντων ὑπὸ
 ἐφόρων ἀπέθανε, κατὰ μὲν ἔργα καὶ πρὸς τὴν Σπάρτην πορτοῦ μῦθος, ἡλικία δὲ γεγονὼς ἐν ἡ ἀμφοτέρων
 ἀνδρῶν συγγνώμης τυχεύοισι· μεμφθεῖς δὲ ὑπὸ τῆν φίλων διγατότερον ἢ τῆν ἑσπερῶν, ὅτι καὶ Λεωνίδα πρὸς
 ἔσωσε, καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπὶ τευσειν, ἡμερώτατος καὶ πρὸς ὄψον ἡμῶν.

vt corpori regis quis admoueret manus: commi-
 natus iis & conuiliatus, rapuit Agim ipse in illam
 cameram. Iam enim fenserant multi comprehen-
 sum, tumultusq; ad fores erat & crebra lumina.
 Aderant etiam Agidis mater & auia vociferantes,
 obsecrantesq; vt rex Spartiatarum audiretur, cau-
 samq; diceret ad populum. vnde potissimum ne-
 cem maturauerūt, veriti ne, si superuenissent plu-
 res, nocte eriperetur. Igitur progrediens ad lo-
 cum supplicii Agis, vt conspexit quendam ex mi-
 nistris flentem & ingemiscntem, Mitte tu me
 (inquit) deslere. etenim ego, qui ita nefarie & vio-
 lenter pereo, praestantior sum interfectoibus. Ita
 fatus, collum vltro obtulit laqueo. Amphares ad
 ianuam progressus, & Agesistratum ad genua sua
 ex familiaritate & amicitia prouolutam excitans,
 Nihil, inquit, grauius in Agim, vel atrocius consu-
 letur. Iussit etiam illam, si videretur, ad filium
 ingredi. Illa matrem quoque admitti secum pre-
 cante, Nihil, inquit, vetat, Amphares. Ambas
 quum admisisset, & iterum claudi praecipisset o-
 stium carceris, priorē Archidamiam, iam admo-
 dum anum, quae in summa inter ciues dignitate
 consenuerat, ad mortem tradidit. Ea interfecta,
 Agesistratam iussit introire. Quae ingressa, vt filium
 spectauit humi iacentem, & exanimem ex resti-
 pendentem matrem: ipsa ministros adiuuit in ea
 detrahenda, collocatumq; iuxta Agim corpus e-
 ius cooperuit & velauit. In filium ruens & faciem
 eius osculata, Nimia tua, tuate, (inquit) fili, mo-
 destia, lenitas & humanitas nobiscum perdidit.
 Ibi Amphares, qui ex ianua speculabatur quid a-
 geretur, & voces excipiebat, irrupit, frendensque
 Agesistratae dixit, Ergo si filii facta probasti, ca-
 dem quoque ratione in te consuletur. Agesistrata
 autem ad laqueum exurgens, Tantum sint haec,
 inquit, ex vsu reipubl. Spartanae. Eo facinore
 inter ciues enuntiatio, tribusque elatis cadaueri-
 bus, non fuit metus tantus quin praese ferrent
 ciues grauius istis angi, Leonidamque & Am-
 pharem detestari, nihil atrocius vel scelestius, ex
 quo Peloponnesum incoluissent Dorii, admis-
 sum Sparta existimantes. quippe regem Lacedaemoniorum ne hostes quidem temere, quum
 occurreret eis in acie, attingebant: sed desiste-
 bant, verentes venerantesque eius maiestatem.
 Itaque multis in conflictibus, quos consenserunt
 cum Graecis Lacedaemonii, vnus ante Philippi
 xuum lancea ictus cecidit in Leuctris, Cleombrotus. Messeniis autem Theopompum quoque
 ab Aristomene asserentibus caesum, inficiantur
 Lacedaemonii, tantummodo aiunt vulneratum.
 Caeterum haec aliquatenus controuersa sunt.
 Lacedaemone vero primus ab ephoris rex est ne-
 catus Agis: qui egregium factum & Sparta dignum,
 susceperat, & erat aetate qua hominibus, etiam qui
 deliquerint, ignoscitur: culpatus ab amicis re-
 ctius quam ab aduersariis, quod Leonidam ser-
 uasset, & aliis fidisset placidissimus & mansuetif-
 simus iuuenis.

Α' ποθανόν.

Eo extincto parum navus Leonidas fuit ut fra-
 trem eius Archidamum comprehenderet: ve-
 rum consuluit ille actutum fugæ. Vxorem au-
 tem Agidis, Agiatidem nomine, quæ nupër pe-
 pererat filium, quod collocari eam nollet alteri,
 (erat enim opulenti hæres patrimonij Agiatidis Gy-
 lippi patris, ætatisque & formæ flore inter fœ-
 minas Græcas longè præcellens, & probatis mo-
 ribus) domo extractam, vi filio Cleomeni despon-
 dit haud satis ad nuptias maturo. Quapropter
 multa mouit illa, vti ferunt, orans ne compelle-
 retur inuita. Vt verò connubio iuncta Cleomeni
 fuit, Leonidam oderat, erga ipsum adolescentem
 bona vxor & amans fuit viri: qui mox à nuptijs
 dilexit eam, atque aliquatenus amore in Agim v-
 xoris, quæ reminisceretur eius, motus fuit: ac sub-
 inde ea de re percunctabatur, & attente exponen-
 tem audiebat Agidis consilium & institutum. Er-
 rat quidem gloriæ Cleomenes cupidus magnani-
 musque, ad temperantiamque & frugalitatem non
 secus ac Agis egregiè natura comparatus: sed mo-
 destia illius mirè verecunda atque lenitate care-
 bat, inerat autem ingenio eius aculeus quidam
 animorum, & cum ardore impetus semper ad id
 quod videbatur ei honestum. Videbatur ei hone-
 stissimum volentibus imperare, honestum etiam
 expugnare reluctantes, & ad id quod rectum esset
 adigere. Nō placebant porrò ei mores ciuitatis in
 qua otio & voluptatibus diffloerent ciues, rex
 reip. curam abijceret, si nemo obtunderet cum fe-
 riari in luxu & delicijs gestientē: negligeretur resp.
 & singuli priuatim emolumentum ad se raperent:
 exercitationis verò, frugalitatis iuventutis, tole-
 rantia, æquabilitatis etiam, lubricum erat Ag de
 ea de causa perempto facere mentionem. Perhi-
 bent insuper non expertem disciplinæ sapientia
 adolescentem etiamnum Cleomenē fuisse, quum
 Sphærus Borysthenites Lacedæmonem app lif-
 set, atq; cum pube & adolescentia vsu habito stu-
 diosè eam doceret. Fuit inter primarios auditores
 Sphærus Zenonis Citici, ac Cleomenem vide-
 tur, fortitudinem ingenij eius amplexus, inflam-
 massè ad gloriam. Nam Leonidam priscum fe-
 runt rogatum qui ei Tyrtæus poeta fuisse videre-
 tur, respondisse, Bonus ad demulcendos iuentu-
 tis animos: siquidem quasi afflati carminibus eius
 ruebant in prælia, Stoica verò disciplina nonni-
 hil est apud magna & acria ingenia lubrica &
 anceps: quæ si cum graui & mansueto temperata
 animo sit, affurgit imprimis & reddit fructū suum
 peculiarem. Postquam defuncto Leonida regnū
 accepit Cleomenes, & ciues eā tempestate peni-
 tus animaduertit dissolutos, postponentibus ob-
 priuatam luxum & compedium remp. diuitibus,
 plebe autem propter rei familiaris angustias ad
 bellum pigra & ad disciplinam pueritiæ socor-
 di reddita: nomine verò ipse tantum regis frue-
 batur, rerum erat penes ephoros omnium arbi-
 trium: adiecit protinus ad res nouandas & mo-
 uendas animum. Qui amicū quum haberet Xen-
 narem, qui amator eius fuerat, (Lacedæmonii di-
 cunt ἐμπνέουσα) huius animum cœpit periclitari,
 percunctando qui rex Agis fuisset, & quaratione,
 & quibuscum in ea esset delatus consilia. Xenar-
 es primū meminit non inuitus illarum rerum,

AΓοθαρόντος ἢ αὐτῶν, τὸ μὲν ἀδελφὸν Ἀρχίδαμον ὅτι
 ἔφη συλλαβῆν ὁ Λεωνίδας, ἀδύς ἐκφυγεῖν τὸ γυ-
 ναίκα, παιδίον ἔχουσαν νεογνὸν ἐκ τῆς οἰκίας ἀπαγαγόν, βία
 Κλεομένη τὰ ὑφ' ὧσιν ἔκειτο, οὐ πύρου γάμων ὡσὲν ἔχοντι,
 τὴν δ' ἄνδρα ποινὴν δὴ δόξαι μὴ βουλόμηνος. ἡ γὰρ οὐ-
 σίας τε μεγάλης ἐπέκλητος ἡ Ἀγάπης Γυλίππου τῆ πα-
 τρός, ὡρα τε καὶ κάλλει πολὺ τῶν Ἐλλειδῶν Διφθέρουσα,
 καὶ τὸ ἔργον ἐπέκλει. δὲ πολλὰ μὲν ἐποίησεν (ὡς φασὶ) μὴ
 βία δὴ δόξαι δειομένη σιωπῆσθαι ἢ εἰς ταῦτα τὰ Κλεομένης
 τὸ μὲν Λεωνίδου ἐμίση, πρὸς δ' αὐτὸν τὸ νεανίσκον ἡ ἀγα-
 θὴ γυνὴ καὶ φιλόσοφος, ἐρωτικῶς ἄμα τὰ λαβῆν παρὰ αὐ-
 τῷ Διφθέρῳ, καὶ ἵνα ἔργον συμπαινοῦντα τῆ πατρὸς τὸ
 Ἄγιν ἀνοία καὶ μνήμη τῆς γυναικὸς ὡς τε καὶ πυνθανοσάι
 πολλάκις πρὸς τὸ γερνόντων, καὶ παρὰ ἑαυτὴν ἐπιμελῶς διηγου-
 μένης ἐκείνης ἡ Ἄγίς ἔχε δὲ γυναικὸς καὶ παρὰ αὐτῆς. ἡ δ' ἐν
 φιλοφρονίᾳ καὶ μεγαλοφρονίᾳ ὁ Κλεομένης, καὶ παρὰ ἐν-
 κέρταται καὶ ἀφελῆσαι οὐχ ἦτον τῆ Ἄγιδος δὲ πεφυκῶς δὲ
 ἢ διὰ τὸ ἀγαθὸν ἐκείνου καὶ παρὰ οὐκ εἶχεν, ἀλλὰ καὶ ἐν ἡ
 θυμὸς τῆ φύσεως ἐπέκλειτο, καὶ μετὰ σφοδρότητος ἰρμὴ παρὰ
 δὲ φαινομένην αἰεὶ καλὴν. ἐφαίνετο δ' ἐκείνην μὲν αὐτὰ κέρ-
 τεῖν ἐχόντων, καλὸν δ' καὶ μὴ πύρου μὲν πρὸς εἶναι, παρὰ
 δὲ βέλτερον ἐκείνην δὲ. οὐκ ἤρεσκε μὲν οὐδ' αὐτὰ τὰ κα-
 τὰ τὴν πόλιν, ἀποραγμοσύνη καὶ ἡδονῆ καὶ ἀκακῆ κλημῶν
 τῶν πολιτῶν, καὶ τῆ βασιλείας πύρου τὰ παρὰ γαί-
 ρην ἐάντος, εἰ μηδεὶς αὐτὸν ἐροχλοῖν, ἀλλὰ ἐν ἰσθμοῖς
 καὶ ὑποφάει βουλομένη. ἀμελοῦ μὲν δ' τῶν κρινῶν, κατ'
 οἰκίαν ἐκείνου παρὰ αὐτὸν ἔλκοντος δὲ κερδαλέον. ἀσκή-
 σεως δ' καὶ σφοδρῶς νέων καὶ κερτείας καὶ ἰσότητος,
 οὐδ' ἀσφάδης ἡ οὐτῶν, τῶν πρὸς Ἄγιν ἀπολωλῶτων, μνη-
 μονοῦν. λέγεται δ' ἐν τῶν φιλοσόφων τὸ Κλεομένην
 μεταχρῆν ἐπὶ μειρακίον ὄντα, Σφαίρου τῆ Βορουθενίτου πα-
 ρασημόντος εἰς τὴν Λακεδαίμονα, καὶ πρὸς τὸς νέους καὶ τοῖς
 ἐφήτοις οὐκ ἀμελῶς διὰ τὸν ὄντα. ὁ δ' Σφαῖρος ἐπὶ τοῖς
 παρὰ τοῖς ἐγεγνήσθαι τῶν Ζιῶντος τῆ Κιπέως μαθητῶν, καὶ τῆ
 Κλεομένης εἰσὶ τῆς φύσεως δὲ αἰδραδῆς ἀγαπήσασί τε,
 καὶ παρὰ ἐκείνου τὴν φιλοφροσύνην. Λεωνίδου μὲν γὰρ τὸ
 παλαιὸν λέγεται ἐπὶ τῆς τῆς, ποῖος ἡ αὐτῶν φαίνεται
 ποιητῆς γερνένας Τυρταῖος, εἰπεῖν, ἀγαθὸς νέων ψυχῆς ἀ-
 καλῶν. ἐμπιπλάμην γὰρ ὑπὸ τῶν ποιημάτων εἰδου-
 σασμοῦ, πρὸς τὰς μάχας ἠφείδου ἐαυτῶν. ὁ δ' Στωϊκὸς
 λόγος ἐστὶ τῆ παρὰ τὰς μεγάλας φύσεις καὶ ὀξείας ἐπιτοφα-
 λῆς καὶ πρὸς ἀβολῶν. βαθεῖ δ' καὶ παρὰ κεραινοῦ μὲν ἦν,
 μάλιστα εἰς δὲ οἰκίον ἀγαθὸν ἐπέδιδωσιν. ἐπεὶ δ' τελευτή-
 σαντος τῆ Λεωνίδου τὴν βασιλείαν παρέλαβε, καὶ τοῖς
 πολιταῖς τότε δὴ πύρου πασιν ἐκλελυμένοις ἔωρα, τῶν μὲν
 πλοισίων καὶ ἡδονῶν ἰδίας καὶ πλεονεξίας παρὰ ῥώντων τὰ
 κρινῶν, τῶν δ' πολλῶν, διὰ τὸ παρὰ τῆ κακῶς πρὸς οἰ-
 κεία, καὶ παρὰ τὸν πόλεμον ἀπορῆμον, καὶ παρὰ τὴν ἀγα-
 θὴν ἀφιλοφροσύνην γερνόντων. αὐτῶν δ' ὄνομα βασιλευσάντος
 ἡ μόνον, ἢ δ' ἔρχη πᾶσα τῶν ἐφόρων. ἀδύς μὲν εἰς νοῦν ἐ-
 θεῖο τὰ παρὰ μετὰ τὴν καὶ κινῆν. ὄντος δ' αὐτῶν φίλου
 Ξενάρου ἐραστοῦ γερνόντος, (τῆ ποῖ ἐμπνέουσα Λακεδαί-
 μόνιοι καλοῦσιν) ἀπεπαρῆτο τοῦτου, διὰ πυνθανοῦ μὲν
 τὸ Ἄγιν ὁποῖος ἄρῳτο βασιλεὺς, καὶ ἵνα ἔργον καὶ μετὰ

ἡντων ἐπὶ ταῦτις ἔλθοι τὴν ὁδὸν. ὁ δ' Ξενάρης δὲ μὲν παρὰ οὐκ ἀνδρῶς ἐμμέμητο τῶν παρὰ γαίρων ἐκείνων,
 YYY

ως ερωταρη και εκασα μυθολογων και διηγουμενος. ως ο
 ω και παλαις αυτα ο Κλεομενης εμπαιξερον παρ εχων,
 και κινουμενος ερωταρη παρ ες τω κρηνομοιου τ Αχιδου,
 η και πολλας ακουφν βουλομενος, επεπληξεν αυτα
 παρ ες οργυ ο Ξεναρης, ως ουχ υγαμοντι η τελος απεσητ
 Δαλεγαλ και φοιτη παρ ες αυτον. οσδενι μεντοι τω αι-
 τιαν εφρασε της Δαφορεης δλλ αυτον εφη γνωσκη εκφ-
 νον. ουτω η τω Ξεναροις απικρουσαντος, ο Κλεομενης η τος
 αλλοις ομοιως εχειν ηγουμενος, αυτος ει εαυτω σιωπητη τω
 παρ ες ην. ομοιως δ αυ ει πολεμαι μαλλον η και ειρυλιω
 μετασηται τα παροντα, σιωπερουσε παρ ες της Αχαροις τ πο-
 λιν, αυτοις διδοντας εικη ημω παρ ερασης. ο γδ Αρατος ισχυων
 μεγαρον ει τω Αχαροις, εδωλετο μεν εξ αρχης εις μηδν σιω-
 ταξιν αγαγειν Γελοποννησιος η τω τ πολλων στρατηγων
 αυτα και της μαχεως πολιτειας ω τελος, ηγουμενω μονως
 δυετως ανεπιχηρη εις εσαξ τω εις εκτος πολεμοις. επει η τ
 δηλων σχεδον απδρυτων αυτα παρ ες γεροντων, απελειποντο
 Λακεδαμονιοι και Ηλειοι, και οσοι Λακεδαμονιοις Αρχα-
 δων παρ εειχον, αμα ταυ τ Λεωνιδου αποθανη, παρ ενοχλη
 τω Αρατοις, η παρ ε εκρηπεν αυτον μαλιστα της τω Αχαροις
 ομορουτως αποπειρωμενος τ Λακεδαμονιων, η τω Κλεο-
 μενοις ως νεου η απειρα και εφρονων. εκ τουτου Κλεομενω
 παρ επον οι εφοροι πεμποροι και αληφομοιοι παρ ε τ Βελ-
 βινου Α Πλωαμον. εμβολη η τη Λακαωνικης ο χωριον εστι, και
 τοτε παρ ες της Μεγαλοπολις ω βτιδικων. και ελαβον-
 τος η τω και τειχισαντος ε Κλεομενοις, ο Αρατος ουτην εν-
 καλεσας, δλλ ανηκτος εκστρατευσας, επεχειρησε Τεγαταις
 η Ορχομενοις. τω η παρ εδοτω αποδελιασαιντων, ο μη Α-
 ρατος διεχρησε, λεληθεναι νομιζων. ο η Κλεομενης ειρω-
 νεια χρωμενος, εγραφε παρ ες αυτον, ως δη παρ ε φιλα πιν-
 θανομενος ποδ της νυκτος εζελοι. τω η απηραφαντος ως ε-
 κεινον Βελβιναι μελητην τειχισιν ακουσας, και ελαβη τω κω-
 λυσων. παλιν ο Κλεομενης αποσειλας, τω το μη ουταις εχην
 η εφη πεπειδαμ. Τοις η φανεις η και κλιμαχος (ειπει) ει μη
 η τω Δαφορεη, γραφον ημιν, οπι η τω παρ η κρουθου. τω η
 Αρατος παρ ες ο σκαμια γλασαιντος, η πινθανομου ποιως
 ης ο νεαισχος ειη, Δημοκρατης ο Λακεδαμονιος Φυγας. Ει
 η παρ ε ηεις (εφη) παρ ες Λακεδαμονιοις, ωρα τω και ηνθη,
 παρ ε τω κενβα φυσα τω τον τ νεοσον. εκ τουτου Κλεομενη
 μεταιπτεων ολιγων η πεζων τεταχστων ει Αρχαδια στρα-
 τοπεδουμενω, παρ ε ελαξαι αναχωρειν οι εφοροι, φοβου-
 μενοι τ πολεμον. επει η αναχωρησαντος αυτη Καφους ε-
 λαβεν ο Αρατος, αυτης δε επεμπον τ Κλεομενω. λαβοντος
 η αυτη Μεθυδριον, και τω Αργολικω και εδραμοντος, δε-
 στρατωσαν οι Αχαροις δις μωεις πεζοις και χιλιαις ιππεδων,
 Αεισομαχου στρατηγου πες. απδρυτησαντος η παρ ε Γαλιν-
 υον Κλεομενοις, και βουλομενου μαχεσθαι, φοβητης
 τω πολμα ο Αρατος, οκ ειασε Δακινδυωσση τ στρα-
 τηρον, δλλ απηλητ, λυιδρομενος μη απο τω Αχαων,
 χλωαζομενος η και και εφρονουμενος απο τω Λακε-
 δαμονιων, οσδε πενταχιλιων ο πληθος οντων. μεγας οω
 εφρονημα η γερονως ο Κλεομενης, εδρασωετο παρ ες της
 πολιτας και τω παλαων υνος αυτοις αιεμιμησθε βασι-
 λεων, ειποντος οπι ματτω Λακεδαμονιοι πινθανονται παρ ε τω
 Ηλειοις πολεμουμενοις απο τω Αχαων βοηθιας, και παρ ε ο
 Λυκαμον απιδου ηδη τω Αχαροις οπιβαλων,

A vt quæque gesta erant enarrans atque exponens
 Vt verò Cleomenem sensit intentum ardentius,
 & mirificè duci Agidis innouatione, eademque
 crebrius audire auentem : castigauit cum acriter
 Xenares quasi insanientem, ac postremò præsci-
 dit cum eo colloquia & vsum. nemini causam ta-
 men detexit alienationis, sed illum ipsum ait eam
 nosse. Ita reluctato Xenare existimans Cleome-
 nes eiusdè animi cæteros esse, ipse rei aggre-
 dæ struxit secum consilium. Quia verò in bello
 magis quàm otio moturum se arbitrabatur sta-
 tum reipub. commisit ciuitatem cum Achæis: qui
 B iplis querelarum ansas dederant. Aratus nanque,
 cuius erat autoritas apud Achæos summa, molie-
 batur à primo vt in vnum corpus Peloponnesios
 redigeret: eoque multæ eius domi belliq; actiones
 spectabant: quòd vna ea ratione liberos cèferet à
 bellis externis fore. Quum verò reliquis ei socia-
 tis ferè omnibus, superessent Lacedæmonij, Elij,
 & qui Arcadum Lacedæmonijs adhærebāt: simul
 vt decessit Leonidas, infestauit Arcadas, vastauit-
 que præcipuè eos qui Achæis erant finitimi, La-
 cedæmonios tentans, ac Cleomenem vt iuuenem
 & tyronem despiciens. Hinc Cleomenè primùm
 C ephori mittunt ad Athenæum (templum est Mi-
 neræ) propè Belbinam occupandum. Aduis ea
 aix Laconia est, eratq; Lacedæmonijs ea tempe-
 state cū Megalopolitanis cōtrouerfa. Hanc quum
 occupasset & muniuisset Cleomenes, Aratus sine
 vlla expostulatione infesto exercitu Tegeatas &
 Otchomenios est nocte adortus. At proditorum
 ignauia Aratus re infecta retrò cessit, neminem id
 arbitratus sensisse. At Cleomenes dissimulante
 per literas ab eo sicut amico requisit quò mo-
 uisset nocte. Qui vt rescripsit, nuntiato Belbinam
 ipsum sepire parare, profectum se ad id impedi-
 endum: Cleomenes iterum per nuntios ita rem
 D habere significauit credere se: verùm hoc, faces,
 inquit, & scalæ, nisi quid tua interest, scribe mihi
 quò te sequebantur. Ridente ad scomma Arato,
 roganteque qui iuuenis esset, Democrates Lace-
 dæmonius exul, Siquid in animo habes, inquit,
 contra Lacedæmonios, properandū tibi est prius
 quàm huic pullo crescant aculei. Inde Cleomeni
 cum paucis equitibus & peditibus trecentis in
 Arcadia statiuā habenti, edixerunt ei, metuentes
 belli, ephori vt se reciperet. Vt secundum de-
 cessum eius cepit Aratus Caphyas, miserunt de-
 E nuò Cleomenem cum copijs. qui vt Methydri-
 cepit, & fines Argolicos est populatus, infesti A-
 chei xx millibus peditum & mille equitibus signa
 prætorè Aristomacho extulere. Occurrēte ad Pa-
 lantion Cleomene, & dimicare gestiente, trepi-
 dans audaciam eius Aratus distuasit prætori rem
 in discrimen adducere, abscessitq;. vnde probris
 profcissus ab Achæis est: à Lacedæmonijs verò,
 qui quinque millium numerum non explebant,
 derisus & despectus. Itaque inflatus animo Cleo-
 menes gloriansque apud ciues, commonuit ve-
 teris cuiuspiam regis, qui dixerat nunquam de
 hostibus quærere Lacedæmonios quot essent,
 F sed vbi essent. Postquam verò Elijs, quibus ar-
 ma inferebant Achæi, opem tulit, & ad Ly-
 cæum, in recipientes iam se Achæos inuectus,

totum perculit & pepulit exercitum, multos occidit cepitq; vt fama maneret per Græciam Aratum cecidisse: optimè vsus Aratus tempore, raptim ex illa fuga Mantineam petijt, atque ex improuiso potitus oppido, imposuit præsidium. Lacedæmonijs verò semel animo fractis & Cleomeni bellum agitati refragantibus institit Agidis fratrem Archidamum à Messene, reuocare, ad quem regnum ex altera familia spectabat, potestatem obtusiozem existimans ephorum fore si æquilibrium illi regnum & integrum esset. Verùm vbi senserunt id qui Agin antè interfecerant, formidantes ne reuerso ab exilio Archidamo luarent pœnas, acceperunt illum quidem in ciuitatem clam ingressum, & reditum eius adiuverunt: sed ilicò interemerunt eum, siue inuito Cleomene, vt opinio est Phylarchi, siue expugnato & condonante illis Archidamum. nam crimen maxima ex parte in illos recidit, quòd vim adhibuisse crederentur Cleomeni. Nouare nihilo minus ex continenti temp. certus, induxit pecunia ephoros quòd bellum permitterent sibi. Conciliauit & alios multos matre interprete Cratesiclea, quæ nummos ei suppeditabat largè, eiusque seruiebat gloria. quippe etiam dicitur filij gratia nupsisse, quòd id non affectaret, principi autoritate & opibus ciuitatis. Eductis copijs occupat Leuctra, agri Megalopolitani oppidum. Quum properè Achæi eò succurrissent prætorè Arato, sub oppidi mœnibus signa conferens aliqua parte exercitus inclinauit. Quia verò locum quendam cavum nò permittit Achæos Aratus transmittere, sed receptui cecinit: Lyfiadas autem Megalopolitanus frendens concitauit equites qui circa eum erant, dumq; inhæret tergis hostium, in locum vincis, fossis & mœnibus impeditum præcipitatus, diuulso in his equitatu, agrè expeditabat se: Cleomenes re animaduersa immisit in eum Tarentinos & Cretenes, à quibus Lydiadas fortiter pugnans interfectus est. Inde erecti Lacedæmonij, clamore sublato impressionem dederunt in Achæos: quorum vniuersum profligauerunt exercitum. Cæso ingenti numero, reliquos Cleomenes datis inducijs reddidit. Lydiadis corpus ad se præcepit afferri: quod purpura exornatum, iniecta corona, ad portas Megalopolitanorum remisit. Hic fuit Lydiadas qui posita tyrannide & libertate popularibus reddita, ciuitatem suam associauit Achæis. Hinc Cleomenes sublatus, sibiq; persuadens, si ex arbitrio suo agere posset bellum cum Achæis gerens, procliui se potiturum victoria: vitrico Megistono demonstrat missos faciendos ephoros, possessionesque esse inter ciues communicandas, Spartamque ad æqualitatem redigendam, atque ita erigendam atque ad imperium prouehendam Græciæ, quo assentiente, duos aut tres amicos alios adiunxit. Per eisdem fortè dies vni ex ephoris in fano Pasiphaes dormienti mirum somnium fuit oblatum. Videbatur ei, quo loco confidere ephoris solenne est ad ius dicendum, vna sella posita, & quatuor sublatæ. quum obstupesceret, vox ex fano reddita, quæ id diceret Spartæ conducibilis esse. Hanc visionem narrante Cleomeni ephoro,

A ἀπὸ μὲν ἐβέβατο καὶ διεπλόησεν αὐτῷ τὸ φράτευμα, συχοῖς ὃ ἀφίλε καὶ ζῶντας ἔλαβεν, ὥστε καὶ παρὶ Αἰγίου τοῦ Φήμιου ἐκπεσεῖν εἰς τοὺς Ἑλληνας ὡς περὶ τῆς οὐδὲν οὐδὲν Ἀρετος, ὅτις αὐτῷ κατὰ χροῖον χροῖον, ἐκ τῆς Ἑσπίας ἐκείνης διῆς ὅτι Μαντίναι ἦλθε, καὶ μηδενὸς ἀπαρροδοκίσαντος, εἶλε τὴν πόλιν καὶ κατέχευε. τῷ δὲ Λακεδαιμονίων προμύτασι τῆς γνώμης ἀπαρροδοκίσαντος, καὶ τῷ Κλεομένης παρὸς τῆς φρατείας ἐπισταμένων, ὥρμησε μεταπέμπεσαι τὸν Ἀγίδος ἀδελφὸν Ἀρχίδαμον ἐκ Μεσσηνίας, ὃ βασιλεύειν παρὸς τῆς ἐτέρας οἰκίας ἡδὲ παρὸς ἑκείνην, οἰόμενος ἀρροδοκίσαντος καὶ ὁλοκλήρου ἡρομίας. οἱ δὲ ἀθηρηκότες παρὸς τῆς Ἀγίν, ἀρροδοκίμοι τῆτο, καὶ φοβηθέντες μὴ δίκην δώσι τῷ Ἀρχίδαμου κατελθόντος, ἐδέξαντο μὲν αὐτὸν εἰς τὴν πόλιν παρὰ ἡρομίας κρύφα καὶ συγκατήγον, διῆς ὃ ἀπέκτειναν, εἴτε ἀκόντες τῶν Κλεομηνίων, (ὡς οἴεται Φύλαρχος) εἴτε πεισθέντος ὑπὸ τῆς Φίλων καὶ παρὸς τῆς ἀπαρροδοκίμου αὐτοῖς. τῆς γὰρ αἰτίας ὃ πλείστον ἐπὶ ἐκείνοισι ἦλθε, βεβιάσασθαι τὸν Κλεομηνίω δοκίμας. οὐ μὲν ἀλλὰ κινεῖν διῆς ἐγκωκῶς τὰ κατὰ τὴν πόλιν, ἐπεισε τοὺς ἐφόρους

C χροῖμασι, ὅπως αὐτῶν ψήφισανται φρατείας. ἐπερὶ πᾶσι τῶν καὶ τῶν ἀφίλων συχοῖς, διῆς τῆς μητρὸς Κρατισκλείας ἀφειδῶς συχορηγούσης καὶ συμμιλοσημομίας. ἢ γε καὶ γάμου μὴ δεομένη, λέγεται, διῆς τὸν αἶδρα λαβεῖν παρὸς τῆς διῆς καὶ διναμίει τῆς πολιτῆ. ἐξαγαγὼν ὃ τὴν φρατείαν, κατὰ λαμβανὴ τῆς Μεγαλοπολιτῆος χροῖον Λόκω καὶ ἡρομίας παρὸς αὐτὸν ὁξείας τῶν Ἀχαιῶν βοθηίας, Ἀρετου φρατηριῶτος, ὑπὸ τὴν πόλιν αὐτῶν παρὰ τῆς ἀρροδοκίμου, ἠπῆθη μέρει ὑπὸ τῆς φρατείας. ἐπεὶ ὃ χροῖον ὑπὸ βαθείας ἐκ εἰασε

D παρὰ τῆς διῆς τοὺς Ἀχαιοὺς ὁ Ἀρετος. ἀλλ' ἐπέστησε τὴν διῆς, ἀρροδοκίμου τῶν Λυδίας ὁ Μεγαλοπολιτῆς συχορῶρμησε τῆς παρὸς αὐτὸν ἰππεῖς, καὶ διωκῶν εἰς χροῖον ἀμπελων καὶ τῶν καὶ τῶν μεσὸν ἐπισείας, καὶ διῆς ἀπαρροδοκίμου τῶν κατὰ τῆς ἀπῆλαπῆ. κατὰ τὸν ὁ Κλεομηνίας ἀπῆκε τῆς Ταραντίνους καὶ τῆς Κρήτας ἐπὶ αὐτὸν, ὑπὸ τὸν ὁ Λυδίας ἀμμομίας διῆς ἐπέσε παρὸς τῆτο θαρρήσαντες οἱ Λακεδαιμόνιοι, μὲ βοῆς ἐπέδορον τοὺς Ἀχαιοὺς, καὶ Ἑσπῆ ὄλου τῆς φρατείας ἐποίησαν. ἀπαρροδοκίμου τῶν συχοῖν, τῆς μὲν διῆς ἀπαρροδοκίμου ὁ Κλεομηνίας ἀπέδωκε, τῶν δὲ Λυδίας νεκρὸν ἀρροδοκίμου παρὸς αὐτὸν κελδίσας, χροῖμασι πορφυρεῖδι, καὶ ἐφανὸν ὅτι τῆς, παρὸς τῆς πύλας τῶν Μεγαλοπολιτῆ ἀπέσειλεν. οὐδὲν ἡδὲ Λυδίας, ὁ κατὰ τῆς τῶν τυραννίδας, καὶ τοὺς πολίτας ἀποδοῖς τὴν ἐλδοθείαν, καὶ τὴν πόλιν παρὸς χροῖμασι Ἀχαιοὺς. ἐκ τῆς Κλεομηνίας μέγα φροῶν ἠδῆ, καὶ πεπεισμένος, αὐτὸς βούλε) τοὺς παρὸς χροῖμασι χροῖμασι πολεμῆ παρὸς τοὺς Ἀχαιοὺς, ἀρροδοκίμου ἐπικρατήσῃν ἐδίδασκε τῆς μητρὸς αἶδρα Μεγιστόν, ὡς χροῖ τῆς ἐφόρων ἀπαρροδοκίμου, εἰς μέσον θείναι τὰ κτήματα τοὺς πολίτας, καὶ τῆς Σπάρτης ἰσπῆ ἡρομίας ἐγείραν καὶ παρὸς τῆς ἡδὲ τῆς Ἑλλάδος ἡγεμονίαν. πεισθέντος δὲ ἐκείνου, διῆς τῆς ἀφίλων ἠδὲ τῆς παρὸς ἐλαβε. συκορῶν ὃ παρὸς τῆς ἡμέρας

ἐκείνας, καὶ τῶν ἐφόρων ἕνα χροῖμασιν ἐν Πασίφας ὄναρ ἰδεῖν θαυμαστὸν. ἐδόκει γὰρ ἐν τῷ τόπῳ τοὺς ἐφόρους ὅτι κατὰ τῆς ἡρομίας χροῖμασιν, ἕνα διῆς κείσασθαι, τῆς ὃ τέπαρας ἀπῆρῶσαι καὶ θαυμαστὸν αὐτῶν, φωνίω ἐκ τῆς ἱεροῦ χροῖμασιν, φροῶσαν ὡς τῆτο τῆς Σπάρτης λαφόν ὅτι. τῶν τῶν τῶν ὄψιν διηρομίας τῆς ἐφόρου παρὸς τῆς Κλεομηνίας,

ὁ μὲν πρῶτον διετραχέθη, καθ' ἑπομίαν ἵνα πείθεσθαι
δοκῶν ὡς ἴεπειθὴ μὴ ψεύδεσθαι τὸ δὴ γυμνασίου, ἐταρρήσει
καὶ λαβῶν ὄσους ἑσώπιθ' ἔθεσε μάστιγα τῶν πολιτῶν ἐνδη-
πιώσεσθαι πρὸς τὸ πρῶτον, Ἡραίας καὶ Ἀλσαίας τὰς πόλεις
Ἐπιδαύρας ἑσώπιθ' Ἀχαιοῖς, εἶλε καὶ ἄπὸν εἰσῆγαγῆναι Ὀρ-
χομηνίους, καὶ Μαιτινεία παρεστρατοπέδουσε καὶ ὅλως αἰὼν καὶ
πυμακράης πορείας ἀποβύσας τῆς Λακεδαιμονίους, ἀπέλι-
πεν αὐτῶν δεηθέντων τῆς πολλοῖς ἐν Ἀρκαδίᾳ, τῆς ἴμεσο-
φόροις ἔχων αὐτὸς ἐπὶ τῶν Σπάρτῳ ἐχώρη. καὶ καθ' ὅδον οἷς
ἐπίπεσε μάστιγα καλῶς πρὸς αὐτὸν ἔχον, ἀνεχθίοντο τὸ γῶ-
μίω, καὶ πρὸς ἡμέτερον, ὡς πρὸς τὸ δεῖπνον οὔσι τοῖς ἐφόροις
ἐπιπέσει. Ἰερομόνος ἴης πόλεως ἐπί, Εὐρυκλείδῳ μὲν εἰς
τὸ ἑφόρων συνασίπτον ἀπέστειλεν, ὡς ἵνα παρ' αὐτῶν λόγον ἀπὸ
στρατείας ἐκμύζοντα. Θερακίαν ἴη καὶ Φοῖβις, καὶ δύο τῶν συ-
ἔσθων τῆς Κλεομηνίους, οἷς Σαμοθρακίας καλοῦσιν, ἐπη-
χολούθῳ στρατιώταις ὀλίγοις ἔχοντες. ἐπὶ τῆς Εὐρυκλεί-
δα Δρακονομίου τοῖς ἐφόροις, ἐπιδραμόντες ἐσπασμέ-
ναις ταῖς μαχαίραις ἔπαυον αὐτοῖς. ὁ μὲν οὖν πρῶτος Ἀγ-
σίλαος ὡς ἐπλήρη πεσῶν, καὶ τεθνήαι δόξας, ἀβέμα σινα-
ζαγῶν καὶ παρέλκων ἑαυτὸν ἐκ τῆς οἰκῆματος, ἔλαθεν εἰς
ἡ δωματίον εἰσερπίσας μικρὸν, ὃ φόβου μὲν ἰερόν, ἀπὸ
ἴκεκλεισμένον αἰεὶ, τότε ἴη ἐκ τύχης αἰεωμηνίον ἐπίστα-
νεν· εἰς τῆς πτωεινεγκῶν ἑαυτὸν ἀπέκλεισε τὸ θυρίδιον. οἱ ἴη
τέσσαρες ἀνῆρέθησαν, καὶ τῶν ἐπιδοθησῶντων αὐτοῖς πλείο-
νες ἢ δέκα. τοῖς γὰρ ἡσυχίᾳ ἄρῶντας οὐκ ἔκτεινον, ὅσδε τῆς
ἀπίοντας ἐκ τῆς πόλεως ἐκώλυε. ἐφείσαντο ἴη καὶ τῆς Ἀ-
γισιλαίου, μὲν ἡμέραν ἐκ τῆς ἱεροῦ πρὸς ἡρόντος. ἐστὶ καὶ
Λακεδαιμονίους οὐ φόβου μόνον, ἀλλὰ καὶ θανάτου καὶ γέ-
λωτος, καὶ τοιούτων διῶν παθημάτων ἱερόν. Ἰμῶσι ἴη
φόβον, οὐχ, ὡς πρὸ οἷς ἀποβέπονται δαίμονας, ἡ γυμνασίου
βλαβερόν, ἀλλὰ τῶν πολιτείαν μάστιγα σιναζαγῶν νό-
μων νομίζοντες. εἶθ' καὶ πρὸς ἐκέρητον οἱ ἐφόροι τοῖς πολιταῖς
εἰς τῶν δρχῶν εἰσιόντες, ὡς Ἀεισοτέλης φησὶ, κείρεσθαι τὸ
μύσακα, καὶ πρὸς ἑσῶν τοῖς νόμοις, ἵνα μὴ χαλεποὶ ὦσιν
αὐτοῖς. τὸ τῆς μύσακος (οἶμα) πρὸς τῶν ὄντων, ὅπως καὶ πρὸς
τῆς μικρότατα τῆς νέους πειθαρχεῖν ἐδίξασιν. καὶ τῶν ἀδρεί-
αν δέ μοι δοκεῖν, οὐκ ἀφοβῶν, ἀλλὰ φόβον φόβου καὶ δέος
ἀδδξίας οἱ παλαγοὶ νομίζῃν. οἱ γὰρ δειλότατοι πρὸς τοῖς
νόμοις, γὰρ ῥῶν ἑσῶντα τοῖς πολεμίοις εἰσὶ· καὶ τὸ πα-
θεῖν ἡκιστα δεδίασιν, οἱ μάστιγα φοβούμενοι τὸ κακῶς ἀ-
κροῦσαι. εἶθ' καὶ καλῶς, ὁ εἰπὼν, ἵνα γὰρ δέος, ἐνθα καὶ αἰ-
δώς. καὶ Ὀμηρος, Αἰδοῖός τε μοι ἐσὶ φίλε ἐκυρὲ δεινός τε.
καὶ, Σιγῆ δειδιότες σημαίντορας. τὸ γὰρ αἰσχυρῶσαι μάστι-
γα συμβαίνῃ πρὸς οἷς καὶ τὸ δεδιδικέναι τοῖς πολλοῖς. εἶθ' καὶ
πρὸς τὸ τῶν ἐφόρων συνασίπτον ἰδρύσαντο τὸ φόβον ἐν Λακε-
δαίμονι μοναρχίας ἐγῆντα τῶν κατασκευασάμενοι τὸ δρχεῖον.
ὁ δὲ οὖν Κλεομηνίους ἡμέρας ἡμομηνίους πρὸς ἑσῶν ὄνδῳ
χροντα τὸ πολιτῶν, οἷς ἐδῆ μεταστῆναι, καὶ τῆς δρχεῖας αἰσῆ τῶν
ἐφόρων, πλὴν ἐνός, ἐν ᾧ καὶ ἡμῶν ἐμελλεν αὐτὸς χρηματί-
ζεσθαι. ἐκ κλησῶν ἴη ποιήσας, ἀπελογεῖτο πρὸς τὸ πρὸς ἡμέ-
των. ἔφη γὰρ ἑσῶν Λυκούργου τοῖς βασιλοῦσι συμμιχθῆ-
ναι τοῖς γέροντας, καὶ πολλῶν γέροντων οὕτω δρχεῖσθαι τῶν πόλιν,
ὅσδε ἐν ἐτέρας δρχεῖας δεομηνίους. ὕστερον ἴη πρὸς Μεσση-
νίοις πολέμου μετὰ ἡμομηνίους, τοῖς βασιλεῖς Δρακῶν
στρατείας ἀγρόλοις ὄντας αὐτοῖς πρὸς τὸ κρίνῃν, αἰρεῖσθαι ἵνα ἐκ τῶν φίλων καὶ ἀπολείπειν τοῖς πολιταῖς αἰθ' ἑαυτῶν.

A primū percussus fuit, pertentari se ex aliqua su-
spicione ratus. Ut fides facta ei est nō fingere nar-
rantem, confirmatus est, ductisq; secum ciuibus,
quos maximē suspicabatur cœpta sua oppugna-
tuos, Heræam & Alæam contributa Achæis op-
pida cepit, cōmeatusq; importauit Orchomenijs,
& sub muris Mantinæ castra locauit. breui lon-
gis itineribus sursum atque deorsum fatigatos La-
cedæmonios reliquit maiore ex parte, quum id
peterent, in Arcadia: mercenarium autem militē
secum trahens, Spartam cōtendit, atq; in itinere
illis quos maximē fidos sibi credebat, aperuit cō-
B filiū suum. Lento agmine progrediebatur, vt cœ-
nantes occuparet ephoros. vt prope urbem venit,
Euryclidam præmisit ad conuiuium ephororum,
quasi certa mādata ab ipso haberet ad eos de bel-
lo. Hunc subsequuti sunt Thericion Phœbifq;, &
duo qui cum Cleomene fuerāt educati, quos Sa-
mothracas vocabant, cum modica militum ma-
nu. Hi, colloquente adhuc cum ephoris Eurycli-
da, districtis irrumpentes gladijs conciderunt eos.
Primus Agefilaus saucius, vt concidit simulauitq;
se exanimem, colligens sensim se & euoluens ex
triclinio, irrepit clam in ædiculam quæ Timoris
fanū erat, aliasq; perpetuò clausum tum fortè pa-
tebat. Eò postquam se intrò coniecit, ianuam oc-
C clusit. Reliqui quatuor occisi sunt, & qui subue-
niebant his, plus decem. Nam siqui quiescerent,
hos nō interfecerunt, neq; retinuerunt exceden-
tes vrbe. Pepercerunt etiā Agefilao postero die ex
cella prodeunti. Sunt apud Lacedæmonios non
Timoris modò, verū Mortis etiam, Rifusq;, atq;
aliorū eiusmodi affectuum templa. Timorem
autē venerantur, non quòd, sicut quos detestan-
tur lares, arbitrentur noxium: sed quòd contineri
remp. imprimis arbitrentur timore. Quapropter
proclamari iuebant ephori in concione, quum
magistratū inirent, (vt autor est Aristoteles) men-
D tum vt raderent, & legibus aduerterent animum,
ne sauirent in ipsos. Quod ad mentū attinet, pro-
ponunt, meo iudicio, vt etiā in minimis assuescat
iuuentus parere. Ac fortitudinem mihi videntur
prisci non intrepidū animū, sed probri trepidatio-
nem atq; infamię metum existimasse. siquidem
timidissimi legū, sunt aduersus hostes animosissi-
mi: & pati quiduis minimè timēt, qui maximè tre-
pidāt malè audire. Quapropter dixit quidā rectè,
Si metus est, simul est uerecundia. Et Homerus,
Tu mihi chare sacer reuerendus, tu metuendus.
E Et,
Ductores sine uoce timentes.
Nam erubescere potissimum illos solet vulgus
quos metuit. Quare iuxta ephorum triclinium
posuerunt Lacedæmone ædem Timoris, quòd
ferè in formam liberi dominatus euexissent cu-
riam. Igitur Cleomenes vbi diluxit, proscripsit o-
ctoginta ciues, quos solum vertere imperauit, &
ephororum sellas sustulit, dempta vna, qua sedens
ius dicturus erat. Hinc aduocata concione excu-
savit acta. Docuit enim regibus senes ab Lycurgo
adiūctos fuisse, diuq; ea ratione procuratā remp.
F magistratū non quæsito alio. Pòst quia bellum
cum Messenijs gerebatur diutinum, districtos ex-
peditionibus reges delegisse ad iudicia reddenda
certos amicos, eosque reliquisse ciuibus vicarios,

limer.

qui dicti ephori fuerunt: longo æuo hos primùm regum administratos fuisse, deinde sensim summã sibi vsurpasse potestatem, atque ita clam peculiam suam magistratũ reddidisse. Indicio esse morem qui in hanc diem obseruetur, vt accersentibus regem ephoris semel atque iterum contradicat, terriò vocantibus surgat & pergat ad eos. Qui hunc magistratum princeps illustrauerit & ampliauerit, Asteropum, multis post ætatibus ephorum fuisse. Quos, si modicè ageret, inquit, præstaret ferre: verum potestate accersita vt vetus pefundent imperium, atque reges partim exigant, partim indicta causa occidant, alij aspiceret iterum Sparta pulcherrimum & diuinissimum statum auentibus minitentur, id verò non est ferendum. Quocirca si fieri potuisset sine cede vt excuterentur adscititiæ ciuitatis pestes, deliciæ, & luxus, & æs alienũ, & scœnora, antiquioraq; his mala, paupertas & diuitiæ, regum omnium existimaturus me sim felicissimũ, si vt medicus patriam valuissem citra dolorem sanare. Nunc eius quod facere sum adactus, habeo Lycurgum exemplũ, qui quũ neq; rex esset, neq; in magistratu positus, sed regnũ agere priuatus aggredieretur, irrupit armatus in forũ. Vnde exanimis rex Charilaus confugit ad aram. Verum placidus ille & patriæ amans, mox confortè se Lycurgo præbuit consiliorũ, ac reip. mutationem comprobauit. Porro testatus facto est Lycurgus cõuerture sine vi & metu remp. arduum esse: quibus se demonstrauit moderatissimè vsurpatis, ijs qui aduersabantur Lacedæmonijs salutis summotis. Ceteris omnibus agrũ totũ ostendit se in medio ponere, atq; ere alieno oberatos exoluere: de peregrinis iudiciũ se facturũ & habiturũ eorum delectũ, quò fortissimi in ciuitate adscripti tueatur vt bẽ armis: quò definamus, inquit, Laconiã contemplari Aetolorum & Illyriorũ esse defensorum inopia prædam. Hinc ipse patrimonium suum primus in medio posuit, inde Megistonius vitricus eius, & ceterorum amicorũ quilibet, tũ reliqui ciues cuncti. Diuisus ager est. Sortes etiam cuiq; eorum quos exegerat in exilium, attribuit, reuocaturumq; omnes se rebus pacatis ostendit. Suppleta ex optimis finitimis ciuitate, effecit peditum quatuor millia, quos vbi docuit pro lancea sarissam ambabus manibus tractare, & clypeum ferre amento non appensum, ad iuventutẽ formandam cõuertit animum & ad disciplinam Laconicam: qua fermè omni in re constituenda præfens Sphærus fuit adiutor. Citò ordinem exercitationes & conuiuia conuenientè receperunt, redactiq; sunt in generosam illam & Laconicam vitam pauci necessitate, pleriq; sponte. Ne nomen tamen quenquam offenderet dominatus, regem sibi cooptauit fratrem Euclidam: actunc solum habuerũt Spartiatæ vna ex domo duos reges. Porro Acheos & Aratum aduertens tanquam rebus suis ex inuouatione ancipitibus arbitrari non exiturum se Lacedæmone, neque tanto in motu suspensam relicturum ciuitatem: magnificum & operepretiũ putauit esse vt exercitus sui promptitudinem & alacritatẽ ostenderet hostibus. Igitur F populabundus fines Megalopolitanos ingressus,

A Εφόροις παρσαγορεύθησαν, & ἔλατελεῖν τε τούτοις ὁ παρῶτον ἔπαρθε τῶν βασιλέων οὐκ ἔπαρθε, εἶτα καὶ μικρὸν εἰς εὐθείας ἔξοισίαν ἐπιτρέφοντες, καὶ ἔτιως λατρεῖν ἰδίον ἄρχεῖον κατασκαυασμένοις. Σημείον δὲ τούτου, ὅ μὲν γυνῶν, μετὰ πεμπομένων τῶν βασιλέων τῶν εφόρων, ὁ παρῶτον ἀντιλέγει καὶ ὁ δούτερον δὲ τῶν τεύτων καλοῦντων, ἀναστάντα βαδίζοντες πρὸς αὐτοὺς. καὶ ὁ παρῶτον ἐπιπροφύνηται τῶν ἀρχῶν καὶ ἀνατεῖν ἀμύμον Αἰσώπων, ἡλικίας ὑστερον πολλῆς ἔφορον γυνεῶν, μετὰ ἔξοισίαν μὲν ἐν αὐτοῖς κρείττον ἢ ἔπομένην, ἔξοισίαν δὲ ἐπιτέταται τῶν πάτερων καὶ ἀλύοντες ἀρχῶν, ὥστε τῶν βασιλέων τοῖς μὲν ἔξελαύνον, τοῖς δὲ ἀποκλινησάμεν ἀκρύτως, ἀπέλαυνον δὲ τοῖς ποθοῦσιν αὐτοῖς ἐπιτεῖν τῶν καλλίστην καὶ θεοστέτην ἐν Σπάρτῃ κατέστασιν, οὐκ ἀνεκτόν. Εἰ μὲν οὖν διωατὸν ἢ ἀδύσφαγῆς ἀπαλλάξαι τῶν ἐπιτάκτοις τῆς Λακεδαίμονος κῆρας, τρυφῆς καὶ πολυτελείας, καὶ χρεῖα καὶ δαμεισμοῖς, καὶ παρῶτον πύτων κακῶν, πενίαν καὶ πλοῦτον, διτυχεῖσάτων ἀνῆγαῖσθαι πύτων βασιλέων ἑαυτὸν, ὡς παρῶτον ἀμύμον δυνάως ἰασάμηνον τῶν πατέρων· νῦν δὲ τῆς ἀνάγκης ἔχον συλγώμονα τῶν Λουκυόργων, ὅς οὔτε βασιλέων ὄν, οὔτε ἀρχῶν, ἰδιώτης δὲ, βασιλέων ἐπιχειρῶν, ἐν τοῖς ὅπλοις παρῶτον εἰς ἀρχῶν ὥστε δέισαντα τῶν βασιλέων Χαεῖλαον, ἐπὶ βασιλῶν καταφυγεῖν. ἀλλ' οὐκ εἰνὸν μὲν οὐκ ἀρχῶν καὶ φιλόπατρις, ἔτι καὶ Λουκυόργων τῶν παρῶτον ἀμύμων μεταρχῶν, καὶ τῶν μετὰ βολῶν δέξασθαι τῆς πολιτείας. ἔργω δὲ, μὲν τῶν Λουκυόργων, ὅτι πολιτείας μεταβολῆν ἀδύ βίας καὶ φόβου χαλεπὸν ἔστιν, οἷς αὐτὸν ἔφη μετενώτατα κερῶσθαι τοῖς ἐνιστάμενοις τῆς σωτηρίας τῆς Λακεδαίμονος, οὐκ ποδῶν ποιησάμεν. τοῖς δὲ δήμοις ἔφη πᾶσι τῶν τε γυνῶν ἀπάσαν εἰς μέσον ἕνεσθαι, καὶ χρεῶν τοῖς ἐφείλοντες ἀπαλλάττειν, καὶ τῶν ξένων κρίσιν ποιεῖν καὶ δοκιμασίαν ὅπως οἱ κερῶσθαι γυρόμενοι Σπαρτιάται σώζωσι τῶν πόλιν τοῖς ὅπλοις, καὶ παύσωμεν τῶν Λακωνικῶν Αἰτωλῶν καὶ Ἰλλυριῶν λείαν οὐσαν ἐρημία τῶν ἀμυμόνων ἐφορῶντες. ἐκ τούτου παρῶτον μὲν αὐτοῖς εἰς μέσον τῶν οὐσίαν ἔθηκε, καὶ Μεγιστόνους ὁ παρῶτος αὐτῶν, καὶ τῶν δήμων φίλων ἕκαστος, ἐπέτα καὶ οἱ λοιποὶ πολῖται πύτωντες, ἢ δὲ χρεῶν διενεμήθη. κληροῖν δὲ καὶ τῶν ἑσῶν αὐτῶν γυρότων φυγάδων ἀπενειμὸν ἕκαστος, καὶ κατέταξεν ἀπυλάτας ὡμολόγησε τῶν παρῶτον ἐν ἡσυχίᾳ γυρόμενων ἀναπληρώσας δὲ τὸ πολίτευμα τοῖς χρεῶσταις τῶν παρῶτον κων, ὅπλιτας τετρακιχλίους ἐποίησε, καὶ διδάξας αὐτοὺς ἀντιδύσας χρεῶσταις ἀφίση δὲ ἀμφοτέρων, καὶ τῶν ἀσπίδας φορῶν δὲ ὄχλους, μὴ ἀφίση πόρπακος, ἐπὶ τῶν παιδείων τῶν νέων ἐβάπη, καὶ τῶν λεγομένων ἀγωγῶν, (ἢς τῶν πλείστων παρῶτον ὁ σφῆρος αὐτῶν συκαθίστη) ἔτι καὶ παρῶτον κων τῶν τε γυμνασίων καὶ τῶν συσσιτίων κῆμον ἀναλαμβαλομένων, καὶ συσελλομένων, ὀλίγων μὲν ἑσῶν ἀνάγκης, ἐκαστίως δὲ τῶν πλείστων εἰς τῶν δὲ γυνῶν καὶ Λακωνικῶν οὐκ εἰνὸν διαγῶν. ὅμως δὲ τῆς μοναρχίας ὄνομα παρῶτον ἀμύμονος, ἀπέδειξε μὲν ἑαυτὸν βασιλέα τῶν ἀδελφῶν Εὐκλείδην. καὶ τότε μόνον Σπαρτιάταις ἐκ μιᾶς οἰκίας στωῖσθαι δύο χρεῖν βασιλέας. ἀμύμονος δὲ τῶν Ἀχαγεῶν καὶ τῶν Ἀρεῶν

ὡς ἐπιπροφύνηται αὐτῶν τῶν παρῶτον ἐχόντων ἀφίση τῶν νεωτεριστῶν, οὐκ ἀμύμονοις παρῶτον ἔξω τῆς Λακεδαίμονος, οὔτε ἀπολιπεῖν μετέωρον ἐν κινήματι τηλικούτῳ τῶν πόλιν, οὐκ ἀγνῆς σὺν ἀρχῆσιν ἡγήσῃ τῶν ἐπιθυμῶν τῶν στρατόματος ἐπιτεῖσθαι τοῖς πολεμίοις. ἐμῶν οὖν εἰς τῶν Μεγαλοπολιτικῶν,

qui clam nocte in urbem suam eo duce irrum-
 pentes, praesidium Achæorum eiecerunt, atque in
 fidem eius se dedidere. Hic verò legibus & repub.
 illis restituta, eodē die digressus Tegeam est. Mox
 circumuectus per Arcadiam, petiit Pheras Achai-
 cas, quo aut signa cum Achæis conferret aut sug-
 gillaret Ararum, quod vitabundus agrum sibi cō-
 culcandum condonaret. Prætor tunc Hyperba-
 tas erat, sed omnis penes Aratum erat autoritas.
 Quum Achæi omni nomine suo excitato castra
 haberent in Dymæis ad Hecatombæum, mouit in
 eos Cleomenes, ac parum prudenter existimatus
 est inter Dymæorum urbem hostilem & castra
 Achæorum confedisse. Verum Achæos audacter
 laceffens, coegit eos ad signa conferenda. quibus
 acie fufis fugatisque, multos in prælio concidit,
 multis etiam captiuus potitus est. Langonem ad-
 ortus, præsidio deiecto Achæorum, reddidit Eliis
 oppidum. Ita contufis Achæis Aratus, qui altero
 quoque anno prætura erat fungi solitus, abdicauit
 & detrectauit magistratum inuitantibus cum
 & orantibus Achæis, parum honeste, sicut in sæ-
 uiore rerum tempestate, alteri clauum permittens
 & tradens rerum arbitrium. At Cleomenes pri-
 mum dura visus est legatis Achæorum imperasse.
 Inde alios misit ad eos postulatam sibi ut permit-
 terent imperiū, de cætero facile sibi cum ipsis con-
 uenturum: imo se captiuos quoque statim & quæ
 occupasset, restitutum. Quum Achæi ad pacem
 his conditionibus accipiendam parati essent, &
 Cleomenem accirent Lernam, quo conciliū gen-
 tis indixerant: forte Cleomenes agmine raptim
 acto & aqua intēpestiue hausta, vim sanguinis re-
 iecit, & vox est ei interclusa. Itaque nobilissimos
 quosq; captiuorū remisit Achæis, ac die protogata
 conuentus Lacedæmonem secessit. Id res Græciæ
 labefecit: quæ alioquin nonnihil ex præsentibus
 malis attollere oculos, Macedonumq; impotentia
 & dominatum potuisset declinare. Aratus enim si-
 ue diffidentia & timore Cleomenis, siue insperate
 prosperitati eius inuidens: ac probrosum putans ut
 sibi, qui tres & triginta annos principatum obti-
 nuerat, nomē simul & opes iuuenis subito detra-
 heret, atq; extorqueret rerum ab se auctarū & tam
 diu rectorum imperium: primū deterrere Achæos
 & prohibere annisus est à fœdere. vbi non parue-
 runt ei, Cleomenis audacia attoniti, imo etiā equa
 arbitrati sunt Lacedæmoniorū postolata, qui Pe-
 loponnesum in veterem statum instituebant re-
 ducere: ad factum conuertit se cum nulli honestū
 Græco, tum turpissimum illi, eiusque rebus gestis
 & actionibus indignissimum, in Græciam ut Anti-
 gonum acciret, Macedonibusque impleret Pelo-
 ponnesum: quos ipse inde adolescens pepulerat
 liberato Acrocorintho, omnibusq; regibus suspe-
 ctum se & inimicū reddiderat, atq; in hunc ipsum
 Antigonū in editis abs se cōmentariis infinita ef-
 fuderat probra. qui quum multa sustinuisse & sub-
 isse pericula se Atheniensiu causa iacter, quo vrbs
 illa præsidio & Macedonibus leuaretur: hos in
 patriam suosque ipsius penates armatos vsque ad
 gynæcium introduxit, regem verò Spartiatarum,

A χηνύκτωρ εἰς τὴν πόλιν ἀρτίσπεύοντες, τὴν Φρουρὰν τὴν
 Ἀχαιῶν στυγεραλόντες ἐνεχείρισαν αὐτοῖς. ὁ δὲ καὶ τοῖς
 νόμοις καὶ τὴν πολιτείαν αὐτοῖς ἀποδοῖς, αὐθημέρην ἀπὴλ-
 θεν εἰς Τέγαν. ὀλίγον δὲ ὕστερον ἐκπεσελθὼν δι' Ἀρκα-
 δίας, κατέβαινον ἐπὶ τῆς Ἀχαιῶν Φρουρᾶς, βουλομένης ἢ
 μέγλιω ἵστασθαι πρὸς τοῖς Ἀχαιοῖς, ἢ διαβάλλειν τὸν Ἀρα-
 τον, ὡς ἀποδιδράσκοντα καὶ πρῶτον αὐτῶν τὴν χώραν.
 ἐφρατῆγει μὲν γὰρ Ἰφάρβατος τότε, τὸ δὲ Ἀράτου τὸ πᾶν
 ἰσχυρότερος ἐστὶν Ἀχαιοῖς. ἐξεληθόντων δὲ πρὸς ἡμεῖς τῶν
 Ἀχαιῶν καὶ φρατὸ πεδυσσάντων ἐν Δυμῆαις πρὸς τὸν
B κατόμβαιον, ἐπελθὼν ὁ Κλεομένης, ἔδοξε μὲν οὐκ ἀλαῶς ἐν
 μέσῳ τῆς τε Δημῶν πόλεως πολεμίας οὐσίας καὶ τῆς φρα-
 τείας τῶν Ἀχαιῶν ἀλίπαστα. Ἰσχυρῶς δὲ πρὸς κα-
 λούμενος τοῖς Ἀχαιοῖς ἐδάγκασε συμβαλεῖν, καὶ νικήσας
 καὶ κράτος καὶ τελεφάντος τὴν Φάλαγγα, πολλοὺς μὲν ἐν
 τῇ μάχῃ διέφθειρεν αὐτῶν, πολλὰν δὲ καὶ ζώντων ἐκυρίω-
 σεν. ἐπελθὼν δὲ Λάγῳ, καὶ τῶν Ἀχαιῶν τοῖς Φρουραῖς
 ἐξελθῶντας, ἀπέδωκεν Ἡλείοις τὴν πόλιν. οὕτω δὲ σιωπε-
 τευμένοις τοῖς Ἀχαιοῖς ὁ μὲν Ἀράτος, εἰσθῶς παρ' ἐπιου-
 τον αἰε φρατῆγειν, ἀπέπαυτο τὸ δόχεῖν καὶ παρητήσατο, κα-
C λέντων καὶ δεομένων, ἐκείνους δὲ ἐν χειμῶνι πρῶτον μεί-
 ζον, μετὰ ἑτέροι τὸν οἶα καὶ πρῶτον μὲν τῆς Ἑλλάδος.
 ὁ δὲ Κλεομένης πρῶτον μὲν μετὰ τοῖς Ἀχαιοῖς ἐδόκει πρῶτος ἐ-
 σιν ἐπιτάθειν, ἑτέροις δὲ πέμπων ἐκέλευεν αὐτῶν πρῶτον δι-
 ναί τῆς ἡγεμονίας, ὡς πάλαι μὴ διοισόμενος πρὸς αὐτοῖς, δε-
 λά καὶ τοῖς ἀρχαλοῦς ὄντος ἀποδώσιν καὶ τὰ χωρία.
 βουλομένων δὲ τῶν Ἀχαιῶν ἐπὶ τοῖς δόχεσσι τῆς διαλύ-
 σεις, καὶ τὸν Κλεομένην καλοῦντων εἰς Λέρναν, ὅπου ἔκα-
 κητοῖαι ἐμελλον ἔχειν, ἔτυχε τὸν Κλεομένην σιωπῶντος ὁ δὲ
D σαύει, καὶ χρησάμενον πρῶτον κρηθὼν ὑδροποσία, αἵματος
 πληθὺς ἀνένεγκεν, καὶ τὴν φωνὴν ἀποκρηθῆναι. διὸ τῶν μὲν
 ἀρχαλοῦτων ἀπέπεμψε τοῖς Ἀχαιοῖς τοῖς ἐπιφανεστά-
 τοις, τῶν δὲ σίλλορον Ἰφάρβατος, ἀνεχώρησεν εἰς Λακεδαί-
 μονα. τοῦτο διελυμήνατο τὰ πρῶτα μὲν τῆς Ἑλλάδος, ἄλ-
 λως τε πως ἐκ τῶν παρῶν ἀναλαβὴν αὐτῶν ἐπὶ καὶ δια-
 φυγεῖν τὴν Μακεδόνων ὕβριν καὶ πλεονεξίαν διωκαμένου. ὁ
 γὰρ Ἀράτος, εἴτε ἀπίστα καὶ φόβῳ τῶν Κλεομένων, εἴτε φθο-
 ρῶν ἀτυχῶν παρ' ἐλπίδα, καὶ νομίζων, ἐπιτεῖα καὶ τελε-
 κήσας πρῶτον ὄντος αὐτῶν δεινὸν εἶναι τὴν δόξαν αὐτῶν καὶ δύ-
 ναμιν ἐπιφύλαττα νέον ἀνδρα κατελεῖν, καὶ πρῶτα λαβὴν
E πρῶτον μὲν πύξην μὲν ἑαυτῶν αὐτῶν καὶ κερατημένων χροῶν
 ἱσοδοῦν δόχεῖν, πρῶτον μὲν ἐπεισάτο τοῖς Ἀχαιοῖς πα-
 ραβιάζεσθαι καὶ διακωλύειν ὡς ἴσως πρῶτον αὐτῶν
 τῶν Κλεομένοις ἐκπεπληγμένοι ὄφρατος, ἀλλὰ καὶ δικαίαν
 ἐποιεῖν τὴν ἀξίωσιν τῶν Λακεδαμονίων εἰς τὸ πάτερον
 ἡμαχισμοῦ τῶν Πελοπόννησον, τὸ ἐπιτεῖα πρὸς ἔργον,
 ὁ δὲ μὲν τῶν Ἑλλήνων πρῶτον κρηθὼν, ἀγασσὸν δὲ ἐκείνῳ, καὶ τῶν
 πεπρωμένων ἑαυτῶν αὐτῶν καὶ πεπολιτωμένων ἀναξιώ-
 τατον. Ἀνίηρον ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα καλεῖν, καὶ Μακεδ-
F νῶν ἐμπιπλαῖαι τὴν Πελοπόννησον, οὗς αὐτὸς ἐκ Πελο-
 πονήσου μετῴκειον ὡν ἐξήλασεν, ἐλθὼν πρῶτος τὸν Ἀκρό-
 κειον, καὶ πᾶσι μὲν τοῖς βασιλεῦσι ὑποτάξας καὶ ἀφ' ὧν ἡρόμενος, τυτον δὲ αὐτὸν Ἀνίηρον εἰρηκῶς καὶ καμ-
 εία, δι' ὧν ἀπολέσειεν ἑσπερῶν. καὶ τοῖς πολλὰ παθῆναι καὶ πρῶτον ἀλάσθαι φησὶν αὐτὸς ἑσπερῶν Ἀθηνῶν,
 ὅπως ἢ πόλις ἀπαλλαγῆναι Φρουρᾶς καὶ Μακεδόνων. εἶτα τοῦτους ἐπὶ τῆς πατρίδα καὶ τὴν ἑσπερῶν τὴν ἑαυτοῦ
 μὲν ὄπλων εἰσὶν ἀγῶν, ἀρχὴ τῆς γυναικωνίδος τὸν δὲ ἀφ' Ἡρακλέους γεγνηῶτα, καὶ βασιλεῦσθαι Σπαρτιατῶν,

Vnde stupuerunt solertiam & consilia Cleomenis: & qui ante deriserant eum, quum Solonis se & Lycurgi infistere vestigiis in nouis tabulis permittendis & bonorum exauratione ferret, tunc plane crediderunt Spartiarum mutationis eum esse autorem. Vsq̄eadeo enim fuerant ante degeneres, & ad semetipsos enerues tuendos, vi quinquaginta millia mancipiorum incurfantes in Laconiam abduxerint Aetoli. Quo tempore senem Spartiatem dixisse memorant, profuisse ipsis hostes, quod exonerassent Laconiam. At tempore interposito exiguo gustantes tantum veteres leges, & in vestigium reducti disciplinae Lycurgi, tanquam praesenti illi & vna tractanti rempublici egregium virtutis documentum & obedientiam erga magistratus praebuerunt recuperando Lacedaemonii imperio Graeciae, recipiendaque Peloponneso. Argis captis permiserunt se eodem cursu Cleonae & Phlius Cleomeni. Interea habebat forte quaestionem Aratus Corinthi de sententiis cum Lacedaemoniis. qui hoc obiecto nuntio ictus atque ciuitatem in Cleomenem procliuem sentiens, properantibus etiam domum Achaeis, aduocauit ciues in curiam, atque interim subduxit se ad portam. Ibi equo, qui admotus ei fuit, conscenso, profugit Sicyonem. Corinthiis certatim ad Cleomenem Argos contendentibus, equos omnes refert Aratus diruptos: verum exprostat se cum Corinthiis Cleomenem, quod ipsum non corripuissent, sed permisissent elabi: attamen Megistonum ad se ab ipso missum Cleomene peti- tum, ingenti pecuniae summa ostensa, ut Acrocorinthus, in quo praesidium Achaeorum erat, traderetur sibi. dedisse se responsum, non esse res in sua potestate, sed potius in rerum se. Haec Aratus scriptis mandauit. At Cleomenes Argis profectus acceptis in fidem Træzeniis, Epidauriis, Hermionensibusque, venit Corinthum. Arcem, quum excedere renuerent Achaei, circumuallauit. Arati vero amicos & procuratores accersuit, praecipitque eis ut domum & rem familiarem illius serua- rent & procurarent. Tritymallum Messenium ite- rum misit ad eum postulatam, ut ab Achaeis simul & Lacedaemoniis Acrocorinthus custodiretur, obtulitque seorsum Arato duplex annum quam quantum acciperet à Ptolemæo. Postquam repu- diauit Aratus conditionem, filiumque cum obsidi- bus aliis misit ad Antigonom, & Achaeis autor fuit ut decernerent tradendum Antigono Acrocorin- thum: ita fines Sicyonios Cleomenes infesto ex- exercitu vastauit, & pecuniam Arati accepit, quam Corinthii ei decreto donauerunt. Antigono autem magnis copiis Geraniam transcendente, non puta- uit faciendum sibi ut Isthmum, sed montes, Onia di- cunt, vallo muroque munita tueretur, atque obfi- dione attereret potius Macedonas, quam signa cum legionibus exercitatis conferret. Hoc sequens con- siliu, rededit ad summam perplexitatem Anti- gonum. Neque enim satis commeatu praeparaue- rat, neque vi perumpere insidente Cleomene pro- num erat per transitum. Aggressus per Lechaum nocte irrepere, repulsus est, ubi aliquot milites de- siderauit. Vnde plane erectus animo Cleomenes,

A ὅταν ἐθαύμαζον τὴν ὀξύτητα καὶ ἀξίονισαν τῶν Κλεομένηων καὶ πρῶτον αὐτῶν τὸν Σόλωνα καὶ τὸν Λυκούργον ἀπομι- μήσασθαι φάσκοντος ἐν τῇ τῶν χρεῶν ἀφέσει, καὶ τῇ τῶν χρε- μάτων ἐξισώσει, καὶ ἀγαλῶντες, τότε πᾶντελῶς ἐπέβησαν τὸ πᾶν ἀπὸν εἶς τῆς πᾶσι τῶν Σπαρτιατῶν μεταβολῆς. ἔτι γὰρ ἐπὶ τῶν τε πρὶν ταπεινὰ, καὶ βοηθεῖν αὐτοῖς ἀδυνάτως εἶχον, ὥστε πέντε μυριάδας ἀνδραπόδων ἐμβαλόντας εἰς τὴν Λακωνικὴν Αἰτωλοῖς ἀπαγαγεῖν. ὅτε φασὶν εἰπεῖν ἵνα τῶν πρῶτον Σπαρτιατῶν, ὡς ὄντων οἱ πόλεμοι τὴν Λακωνικὴν ἀποκυφίσαντες. ὀλίγου ὅ χρόνου διελ- θόντος ἀφάρμοι μόνων τῶν πατέρων ἐθῶν, καὶ κατὰ πάν- τες εἰς ἴχνος ἐκείνης τῆς ἀγωγῆς, ὡς πρὸ παρὸν καὶ συμ- πολιτευομένων τῶν Λυκούργω, πολλῶν ἐπίδειξιν ἀνδρείας ἐποιούωτο καὶ πειθαρχίαν, τὴν τῆς Ἑλλάδος ἀναλαμβά- νοντες ἡγεμονίαν τὴν Λακεδαίμονα, καὶ ἀνακτῶν τὴν Πελοπόννησον. ἐαλωκῶτος δὲ Ἀργείων, καὶ κατόπιον ὄντων πρῶτον τῶν Κλεομένηων Κλεωνῶν καὶ Φλιουῶτος, ἐ- τῆν γὰρ μὲν ὁ Ἀργεῖος ἐν Κορίνθῳ ποιούμενος ἵνα τῶν λεγόμενων λακωνίζων ἐξέτασεν ἀγγελίας δὲ πρὸς τοὺς πρῶτον πρῶτον Διὰ τῶν ἀργείων, καὶ τὴν πόλιν ἀποκλίνου- σαι ἀποδιδόντος πρὸς τὸν Κλεομένην, καὶ τῶν Ἀχαιῶν ἀ- παλλαγῶν βουλομένων, ἐκάλει μὲν εἰς τὸ βουλαιθέριον τοὺς πολίτας, ἔλαθε δὲ διολιθίσας ἄχρι τῆς πύλης. ἐκεῖ δὲ τῶν ἵππων πρῶτον ἀναλαβῶν, ἐφυγῆν εἰς Σικυώνα. τῶν δὲ Κορινθίων ἀμιλλωμένων εἰς Ἀργεῖος πρὸς τὸν Κλεομένην, φασὶν ὁ Ἀργεῖος τοὺς ἵππους πρῶτον ἀγαγεῖν τῶν Κλεομένηων μέμφεσθαι τοὺς Κορινθίους μὴ συλλαβόντας αὐτὸν, ἀλλ' ἐά- σαι τὸν Διὰ φυγεῖν. οὐ μὲν γὰρ καὶ πρὸς αὐτὸν, ἐλθεῖν Μεγίστονω πρὸς αὐτὸν Κλεομένηος, δεομένου πρῶτον ἀφῆν τὸν Ἀκροχέρινον, (εἶχε γὰρ φερεσθῆν Ἀχαιῶν) καὶ πολλὰ χεῖματα δίδοντας. ἀποκρίνασθαι δὲ αὐτὸν, ὡς οὐκ εἶχε πρῶτον πρῶτον χεῖματα μᾶλλον δὲ ὑπὸ τῶν πρῶτον αὐτὸς ἐχε- ται. ταῦτα μὲν ὁ Ἀργεῖος γέγραφε. ὁ δὲ Κλεομένηος ἐν τῶν Ἀργείων ἐπέβη καὶ πρῶτον ἀγαγεῖν Τριζυγίους, Ἐπι- δαυρείους, Ἐρμιονέας, ἤκεν εἰς Κορίνθον καὶ τὴν μὲν ἀκραν πρῶτον ἀφῆκε, τῶν Ἀχαιῶν οὐ βουλομένων ἐκλιπεῖν. τῶν δὲ Ἀργείων τοὺς φίλους καὶ τοὺς ἐπιτρόπους μεταπέμψασ- μένος, ἐκέλευσε τὴν οἰκίαν καὶ τὰ χεῖματα λαβόντας φυ- λάξῃν καὶ διοικεῖν. Τριζυμᾶλλον ὅ παλιν τὸν Μεσσηνίον

E ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν ἀχαιῶν ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν καὶ τῶν Λα- κεδαιμονίων ὁμοῦ φυλάξῃν τὸν Ἀκροχέρινον, ἰδίᾳ δὲ τῶν Ἀργείων, διπλῶν ἐπαγγελόμενος τὴν σὺν ταῖς ἡς ἐ- λαμβάνει πρῶτον Πτολεμαίου τῶ βασιλέως. ἐπεὶ δὲ ὁ Ἀ- ργεῖος οὐχ ὑπέκλυσε, ἀλλὰ τὸν τε ἵππον ἐπεμψε πρὸς τὸν Ἀντήνον μὲν τῶν ἄλλων ὁμήρων, καὶ ἠφίσασθαι τοὺς Ἀ- χαιοὺς ἐπεισὶν Ἀντήνον πρῶτον δίδοναι τὸν Ἀκροχέρινον ἕ- πους ὁ Κλεομένηος τὴν τε Σικυωνίαν ἐμβολῶν ἐπόρθησε, καὶ τὰ χεῖματα τῶν Ἀργείων, τῶν Κορινθίων αὐτὰ ἠφίσασμένων, δωρεὰν ἔλαβε. τῶν δὲ Ἀντήνον μὲν πολλῆς δυνάμεως τῆ Γερρα- νίᾳ ὑπερβόητος, ἐκ ἄπο δὲ τὸν Ἰσθμὸν ἀλλὰ τὰ ἄλλα χα-

F ρακώσας καὶ τειχίσας φυλάξῃν, καὶ τοπομαχῶν ἀποβίβασ- τῶν Μακεδόνων μᾶλλον, ἢ συμπλέκεσθαι πρὸς Φάλαγγα

σωποσημένω, καὶ τοῖς χεῖμασι τοῖς λογιμοῖς, εἰς ἀπορίαν κατήχη τὸν Ἀντήνον. οὔτε γὰρ σίτον εἶχε ἐκ πα- ρακωλῆς ἰσθμῶν, οὔτε βιάσασθαι τὴν πᾶσιν καὶ τῶν Κλεομένηων ἡράδιον. ἐπιχειρήσας δὲ πρῶτον ἀφῆ- σθαι Διὰ τῶν Λεχαίων ὑποκῶτος ἐξέπεσε, καὶ πῖνας ἀπέβαλε τῶν στρατιωτῶν. ὥστε πᾶν τὰ παρὰ τὸν Κλεομένην,

ὠνεία Palmer.

καὶ τοὺς παρ' αὐτῶν, ἐπηρμήρους τῆ νίκῃ, τε ἀπέσταν παρὸς τὸ
 δεῖπνον ἀθύρμα ἢ τὸν Ἀντήνον εἰς τὸν δῖον οὐρανὸν καὶ
 κλέμενον ὑπὸ τῆς ἀνάγκης λογισμοῖς. ἐβούλετο γὰρ ὅτι
 τὴν ἄκραν ἀναβύβηται τὸν Ἡραῖον, καὶ κείνην εἰς Σικυώ-
 να πλοίοις φεραῖσσι τὴν διώαμιν. ὁ καὶ χρόνου πολλοῦ καὶ
 πρῶτον ἔπεισεν, ἢ οὐ τῆς τυχεύσεως. ἤδη δὲ παρὸς ἐσπέρας ἦ-
 χον ἔξ Ἀργεῖος κατὰ θάλατταν ἄνδρες Ἀργίου φίλοι κα-
 λῶντες αὐτὸν, ὡς ἀφιστάμενον τῶν Ἀργείων τῶ Κλεομένης.
 ὁ δὲ παρὰ τῶν αὐτῶν ἀπόστασιν Ἀριστοτέλης καὶ τὸ πλῆ-
 ρος οὐ χαλεπῶς ἐπέσειν, ἀρμακτοῦ ὅτι χρόνῳ ἀποκρῖσας
 τὸν ἐποίησεν αὐτοῖς ὁ Κλεομένης ἐλπίσασιν. λαβὼν οὖν ὁ
 Ἀργεῖος παρ' Ἀντήνον φρατῶν ἑλπίους καὶ περὶ ἀκροῖους,
 παρέπλευσεν εἰς Ἐπίδαυρον. ὁ δὲ Ἀριστοτέλης ἐκείνου οὐ
 παρῆμεινεν, ἀλλὰ τοὺς πολλὰς πρὸς λαβῶν, παρῆμεινεν
 τοῖς φρουροῖσι τὴν ἀκρόπολιν καὶ παρὶ αὐτῶν Τιμό-
 ξενος μετὰ τῶν Ἀργείων ἐκ Σικυώνας βοηθῶν. ταῦτα παρὸς
 δὲ τῶν φυλακῶν τῆς νυκτὸς ἀκούσας ὁ Κλεομένης, με-
 τεπέμψατο Μεγιστόνῳ, καὶ παρὸς ὄργην ἐκέλευσεν δῖος
 εἰς Ἀργεῖος βοηθεῖν. ὁ γὰρ ὑπὸ τῶν Ἀργείων μάστιγα κατα-
 πιτωσάμενος παρὸς αὐτὸν ἐκείνου ἔπεισεν, καὶ διεκάλυπεν ἐκ-
 βαλεῖν τοὺς ὑποπτοῦς. ἀπολύσας οὖν τὸν Μεγιστόνῳ με-
 τὰ δις ἑλπίων φρατῶν, αὐτὸς παρῆμεινεν τὰ Ἀντήνον,
 καὶ τοὺς Κορινθίους παρεθάρρυνεν, ὡς ὁσθένος μεγάλου παρὸς
 τὸ Ἀργεῖος, ἀλλὰ ἄρα ἄρα ἴνους ἀπὸ ἀνθρώπων ὀλίγων γε-
 γνημένους. ἐπεὶ δὲ ὁ Μεγιστόνους τε παρῆμεινεν εἰς τὸ Ἀργεῖος,
 ἀντρέθη μαχόμενος, καὶ μόγις ἀντήχον οἱ φερούοι, καὶ διε-
 πέμποντο συχοῦς παρὸς τὸν Κλεομένην. φοβηθεὶς μὴ τὸ Ἀρ-
 γεῖος οἱ πολέμοι κερτήσαντες, καὶ τὰ παρόδους ἀποκλεί-
 σαντες, αὐτοὶ πορθῶσιν ἀδελῶς τὴν Λακωνικὴν, καὶ πολιορκῶ-
 σι τὴν Σπάρτην, ἔρημον οὔσαν, ἀπῆλθον ἐκ Κορίνθου τὸ
 φράτευμα. καὶ ταύτης μὲν δῖος ἐφέρθη τῆς πόλεως, εἰσελθόν-
 τος Ἀντήνον καὶ φερούον καὶ ἀπέσταντος. ὅτι πρὸ τῶν τῶν
 Ἀργεῖος καὶ τὸ τεῖχος, ἐπέχειρσεν εἰς ἀλλεῖσθαι, καὶ σκευάσθη
 ἐκ τῆς πορείας τὴν διώαμιν. ἐκπέψας δὲ τῶν ὑπὸ τῶν ἀσπί-
 δα φαλίδας, ἀνέβη καὶ σκευάσθη τοῖς εἶδον, ἐπὶ παρὸς τοὺς
 Ἀργεῖους ἀντήχουσι καὶ τῶν ἐντὸς ἐνιακλίμακας παρὸς τοὺς κα-
 τέλαβε, καὶ τοὺς φερούους ἐρήμους πολέμων ἐποίησεν, τοῖς
 βέλεσι χηρῶσθαι παρὸς τῶν Κρήτας. ὡς δὲ κατεῖδε
 τὸν Ἀντήνον ἀπὸ τῶν ἄκρων εἰς τὸ πεδίον καὶ ἀβάνοντα
 μετὰ τῆς φάλαγγος, τοὺς δὲ ἰππεῖς ἤδη ῥυδῶν ἐλαύνοντας
 εἰς τὴν πόλιν, ἀπέγνω κερτήσιν καὶ σωμαγαγὰν ἀπὸ τῶν
 παρὸς αὐτὸν, ἀσφαλῶς κατέβη, καὶ παρὸς τὸ τεῖχος ἀπηλ-
 λάττετο. μεγίστων μὲν ἐν ἐλαχίστῳ χρόνῳ παρῆμεινεν ὅτι
 κερτήσας, καὶ μὴ μικρὸν ὅλης οἰμοῦ τι μὰ παρὸς τῶν Πε-
 λοποννήσου κύριος γνηῶσθαι δεήσας, ἄρα δὲ αὐτῆς ἐκπεσῶν
 ἀπόπτων. οἱ μὲν γὰρ δῖος ἀπεχέρσθη αὐτῶν τῶν φε-
 ρουμένων, οἱ δὲ ὀλίγων ὑπερῶν τῶν Ἀντήνον τὰς πόλεις παρῆ-
 δακα. ἔτω δὲ αὐτῶν παρῆμεινεν καὶ τῶν φρατῶν, καὶ ἀπαγα-
 γῶν τὴν διώαμιν, ἐσπέρας ἤδη παρὸς Τεγέδου ἀφίχοντο ἴ-
 νους ἐκ Λακεδαίμονος, ἐκ ἐλαχίστων τῆς ἐν χερσὶ δύστηχίας
 ἀπαρῆλλοντες, τεθναίει τὴν γυναικα, δι' ἣν ἐδέταῖς πόλιν
 κατορθουμένης ἐκείνος ἐνεκέρτερι φρατῶν, ἀλλὰ σιωπῶν καὶ παρῆμεινεν
 Σπάρτην, ἐρῶν τῆς Ἀγαπίδος καὶ παρὸς
 πλείστου ποιούμενος ἐκείνου. ἐκπλήγη μὲν οὖν καὶ ἠλγησεν, ὡς εἰχὼς ἡνέον ἄνδρα, καλλίστης καὶ σωφρονεστάτης ἀ-
 φηρημένον γυναικός. ἔμην κατῆρσεν ἐπὶ παρὸς τὸ φρόνημα, καὶ ὁ μέγιστος τῆς ψυχῆς ἀλλὰ καὶ φω-
 νίῳ, καὶ γῆμα, καὶ μορφίῳ ἐπὶ παρὸς τῶν φερούων, τὰ, τε παρὸς τῶν φερούων, τὰ, τε παρὸς τῶν φερούων, τὰ, τε παρὸς τῶν φερούων,

A & sublata victoria milites eius, verterunt se ad cœ-
 nam: Antigonus verò animo fractus, est in nō ex-
 pedita necessitate detrusus consilia. Deliberavit
 enim in promontorium se Heræum recipere, in-
 de Sicyonē nauigiis transportare exercitum: quod
 & longum temporis spatium, & apparatus requi-
 rebat non vulgarem. Hic sub vesperum aduene-
 runt Argis per mare nonnulli Arati amici, qui ac-
 cersuerunt eum, nuntiantes deficere à Cleomene
 Argiuos. Rebellionis fuit Aristoteles architectus,
 qui non egre impulit multitudinem fremdentem,
 quòd tabulas novas, quas expectauerat, non præ-
 stitisset Cleomenes. Igitur Aratus sumptis ab An-
 tigonō mille quingentis militibus, Epidaurum
 transmisit. Non præstolatus est autem illum Ari-
 stoteles, sed oppugnauit cum ciuibus arcis præsi-
 dium, & succurrit ei ex Sicyone cum Achæis Ti-
 moxenus. His circa secundā noctis vigiliam nun-
 tiatis, accersit Cleomenes Megistonum, fremens-
 que iubet ei vt suppetias propere Argos ferat. Hic
 enim erat qui præcipue spononderat pro Argiuis
 obstiteratq; ne suspecti eiicerentur. Dimisso cum
 duobus millibus militum Megistono, ipse in Anti-
 gonum intendit, Corinthiosque confirmauit, ni-
 hil grauius accidisse Argis, sed tumultum docens
 à paucis hominibus concitatum. Vt irrupit Megi-
 stonus in vrbem Argos, ibiq; pugnans interfectus
 est, & ægre restitit præsidium, atque crebros nun-
 tios ad Cleomenem misit: veritus ne potiti Argis
 hostes intercluso transitu popularentur impune
 Laconiam, Spartamq; vacuam obsiderēt, reduxit
 exercitum à Corintho. Confestim ea vrbe spolia-
 tus est ingresso Antigono, qui præsidium ibi collo-
 cauit. Adortus Argos coacto ex itinere exercitu
 suo, institit per murū inuadere vrbem. Excisus au-
 tem sub Aspide fornicibus ascendit, coniunxitque
 præsidio quod resistebat adhuc Achæis, ac loca
 quædā vrbis scalis cepit, hostesq; expulit viis, tela
 Cretensibus imperās ingerere. Vt verò antigonū
 ex montium cacuminibus conspexit in campum
 cum legionibus descendente, equitesq; caterua-
 tim irrumpentes in vrbē, desperauit tenere se vr-
 bem posse, omnibusq; ad se contractis, incolumis
 descendit, atque præter murum recepit se. Ita qui
 breuissimo spatio maximas perpetravit res, & pa-
 rū abfuit quin vniuersa vno ambitu potitus sit Pe-
 loponneso, puncto tēporis rursus ab omnibus ex-
 cidit. quippe alii qui in præsidiis eius erāt, descie-
 runt statim ab eo, alii paulo post oppida Antigono
 tradiderunt. Ea fortuna foris icto & copias retro
 reducenti, vesperi iam prope Tegeam superuene-
 runt certi Lacedæmone, qui nō minorem præsen-
 te calamitatem ei nuntiarent, expirasse vxorem
 eius: cuius amore nec in medio rerū cursu secun-
 dissimarū poterat temperare sibi quin recurreret
 assidue Spartam, quòd Agiatidē amaret, & faceret
 eam plurimi. Itaq; non immerito obtorpuit & do-
 lore fuit confectus, vt iuuenis formosissima & ca-
 stissima orbatus vxore. haud succubuit tamē mœ-
 rori: neque ægritudini magnitudinem animi sub-
 misit: sed vocem, habitum, & vultum in eodem
 F conseruans tenore, & imperia ducibus dedit,

& Tegeatarum salutem curæ habuit. Summo mane est Lacedæmonem ingressus, eluxitq; cum matre & liberis domi, mox ad curas publicas conuertit animū. Quia verò rex Ægypti Ptolemæus auxilium Cleomeni ostendens, liberos eius & matrem obsides postulabat, diu indicare id veritus est matri, ac subinde ad eam ingressus & sermonem exorturus obmutuit: vt illa quoque suspicaretur, & ex amicis eius exquireret ecqua res sit de qua cupiens agere secum dubitaret. Postremo aufo Cleomene rem effari, cachinnauit: & Hoccine erat, inquit, quod sæpe dicere aggressum destituit animus? Non impositos nos nauigio prius mittis vbi cunq; hoc corpus Spartæ cenles maxime vsui fore, quàm senio hic reses extinguitur? Igitur omnibus paratis pedestri itinere Tænarū profecti sunt, atq; exercitus eos in armis prosequutus est. Nauem Cratesiclea conscensura, seduxit Cleomenem remotis arbitris in fanum Neptuni. Ibi cōplexa deosculataq; mœrentem & commotum, Age, inquit, rex Lacedæmoniorum, caue, vbi foras egressi erimus, quisquā nos lacrymantes cōspiciat, aut quid Sparta indignum admittentes. Hoc enim in arbitrio nostro est vnum; casuum verò, prout permiserit Deus, erit exitus. Sic fata, vultu composito perrexit ad nauem, puerū tenens, iussitq; gubernatori vt propere solueret. Vt in Ægyptum appulit, & Ptolemæum accepit mandata Antigoni legatosq; admittere, intellexit item Cleomenem inuitatum ad pacem faciendā ab Achæis, vereri ipsius causa bellum non assentiente Ptolemæo cōponere: scriptis ei, ageret quod ex dignitate Spartæ atq; e re esset, neq; vnus gratia anus & parui pueri semper trepidaret Ptolemæum. Atq; hæc eam se perhibetur asperis in rebus præstitisse. Porro occupata ab Antigono Tegea, Orchomeno & Mantinea direptis, redactus in fines Laconicos Cleomenes, llo-tas qui quinq; minas Atticas præstassent, manumisit. Ea ratione talenta quingenta coegit, ac duobus millibus insuper ex illis more Macedonico aduersus Antigoni Leucaspidas armatis, rem animo agitat grandem & omnibus inexpectatā. Erat Megalopolis ea tempestate per se nihilo Lacedæmone minor neque infirmior. Iam erant ibi Achæorum quoque & Antigoni auxilia ad latus sedentis: qui ab Achæis imploratus putabatur imprimis Megalopolitanis instantibus. Hanc diripere Cleomenes certus, (neq; enim quicquam magis celeritas improuisa illius facti refert) quinque dierum cibaria secum ferre iussas copias versus Sclasiā duxit, sicut fines Argolicos incursurus. Inde descendit in agrum Megalopolitanum, cœnatusq; apud Rhætion confestim perrexit per Heliconā ad illam urbem. A qua quum non longe abesset, præmisit Pantea cum duabus Lacedæmoniorum cohortibus ad occupandum murum inter duas turres: quàm partē esse Megalopolitanis intelligebat defertissimam. cum cæteris copiis lento agmine sequutus est. Vt Panteus nō illum modo locum, sed & magnam illius muri partem offendit neglectam, cuius partim statim dissipauit, partim diruit, & vigiles, in quos incidit, omnes interfecit:

A καὶ πρὸς τῆς ἀσφαλείας τῆς Τεγεατῆς ἐφθόγγεν. ἅμα ὃ ἡμέρα κατέβαινεν εἰς Λακεδαίμονα, καὶ μετ' τῆς μητρὸς οἴκει καὶ μετὰ τῆς παύδαυ ἀπαλήσας τὸ πείθος, δὴθὺς ἰὼ ἐν τοῖς πρὸ τῆς ὄλων λογιμοῖς· ἐπὶ δὲ Πτολεμαῖος ὁ τῆς Αἰγύπτου βασιλεὺς ἐπαγγέλλομενος αὐτῷ βοήθειαν, ἠξίει λαβὴν ὀμνηρα τοῖς παῖδας καὶ τῆς μητέρας, χρόνον μὲν ἵνα συχρὸν ἡσχυροφροσύνη τῆς μητέρας, καὶ πολλάκις εἰσελθὼν καὶ πρὸς αὐτὴν ἡρόμενος ὁ λόγῳ, κατεσιώπησεν. ὥστε κακείνῳ ἔσπονδον, καὶ πρὸς τῆς φίλων αὐτῷ διαπραγμάτευσαι μὴ τι καποκνήβησιν ὁμοῖον ἐντυχῆν αὐτῇ. τέλος δὲ τὸ Κλεομένης ἀποτολμήσαντος εἰπεῖν, ὄξεργασέ τε μέγα, καὶ τὸτ' ἰὼ (εἶπεν) ὁ πολλάκις ὀρμήσας λέγειν, ἀπεδειλίσας; ἐξ ἄτην ἡμᾶς ἐθελόμενος εἰς πλοῖον ἀποσελῆς ὅπου ποτέ τῆ Σπάρτη νομίσεις τὸτ' ὁ σῶμα χρησιμώτατον ἔσσει, τὸν ἑσπὸν γῆρας αὐτὸ καὶ τῆς ἀφίκετον ἀφίκετον περὶ, καὶ πρὸς ἐπιπεπὴν ἡδυνάμισ αὐτοῖς σὺν τοῖς ὄπλοις· μέλλουσα δὲ τῆς νεῶς ἐπιβραίνην ἢ Κρατησίκελεια, τὸν Κλεομένην μόνον εἰς τῆς νεῶν τῆς Ποδοσιδωνος ἀπήγαγε, καὶ πρὸς βαλῶσαι καὶ κατασπασαμένη διδραχμῶν καὶ σιυ τεταραγμένον, Ἄγε (εἶπεν) ὁ βασιλεὺς Λακεδαμονίων, ὅπως ἐπὶ ἕξω ἡρώμεθα, μηδεὶς ἴδῃ δακρύου τῆς ἡμᾶς, μηδὲ ἀνάξιον πῖ τῆ Σπάρτης ποιουῖν τῆς τῆτο γῶν ἡμῶν μόνον αἰτύχαι, ὅπως ἀνὸ δαίμων διδῶ, πρὸς σι. ταῦτα δὲ εἰπούσα, καὶ κατασπασα τὸ πρὸς σπον, ὅτι πλὴν αὐτῶν ἐχρῆν, τὸ παρὸν ἔχουσα· καὶ διατῆχος ἐκέλευσεν ἀπαίρειν τὸν κυβερνήτην. ἐπεὶ δὲ εἰς Αἰγύπτου ἀφίκετο, καὶ τὸν Πτολεμαῖον ἐπέθετο λόγους παρ' Αἰγύπτου καὶ πρὸς σβείας δεχόμενος, πρὸς δὲ Κλεομένης ἠκρυσε ὅτι τῆς Ἀχαίων πρὸς θαλασσοπόρων αὐτὸν εἰς ἀφίκετον, φοβείτο δὲ ἐκείνῳ ἀπὸ Πτολεμαίου καταστῆσαι τὸν πόλεμον, ἐπέσειλεν αὐτῷ, τὰ τῆ Σπάρτη πρὸς πλοῖα καὶ συμφέροντα πρὸς ἔπειν καὶ μὴ διὰ μίαν γρῶν καὶ παρὰ αὐτὸν αἰεὶ δεδιδεῖναι Πτολεμαῖον. αὐτῆ μὲν οὖν πρὸς τὰς τύχας τοιαύτη λέγετα γρηγοῦσαι. τὸ δὲ Αἰγύπτου Τεγεατῆ μὲν πρὸς λαβόντος, Ὁρχομένην δὲ καὶ Μαντινείαν διαπρασάντος, εἰς αὐτῶν τῶν Λακωνικῶν σιυεσαλόμενος ὁ Κλεομένης, τῆς μὲν εἰλώτων τοῖς πέντε μῶν Ἀθηναῖς καταβαλόντας ἐλθόντες ἐποίησεν καὶ πρὸς πρὸς ἀφίκετον σιυελέξε. διδραχμῶν δὲ πρὸς καποκλήσας Μακεδονικῶς, ἀλίταγμα τοῖς παρ' Αἰγύπτου Λακωνίαν, ἔργον δὲ τῶν νεῶν βάλλεται μέγα, καὶ πᾶσιν ἀποροδοκῆτον. ἡ Μεγάλη πόλις ἰὼ μὲν τότε καὶ κατ' ἑαυτῶν ὄσθεν πρὸς μείων, ἐδὲ ἀνεφερέτα τῆς Λακεδαίμονος· εἶχε δὲ καὶ τῶν ἀπὸ τῆς Ἀχαίων καὶ Ἐ Αἰγύπτου βοήθειαν ἐν πλοῖα καὶ κατὰ τὸν ὄρον, καὶ δοκίμους ἑσπὸ τῆς Ἀχαίων ὅτι κελύσαι, μέλιτα τῆς Μεγαλοπολιτῆς σπουδασαίταιν. ταῦτα διαπρασάν διανοητῆς ὁ Κλεομένης, (οὐ γὰρ ὅστις ὁ μάλλον εἰοικε τὸ τῶν καὶ ἀποροδοκῆτον ἐκείνης τῆς πρὸς ἕως) ἡμερῶν πέντε σιτία λαβὴν κελύσας, ὄξεργε τῆ δυνάμιν ὅτι τῶν Σιυελασίαν, ὡς τῆ Ἀργολικῶν καχυργήσων· ἐκείτην δὲ καταβάσας ὅτι τῆ Μεγαλοπολιτικῶν, καὶ δειπνα ποιησάμενος πρὸς τῆς Ροίον, δὴθὺς ἐπορῶετο τῶν δι' Ἐλικυῶντος ὅτι τῆ πόλιν. ἀποχρῶν δὲ ἐ πολὺ, Παντέα μὲν ἔχοντα δύο πάγματα τῆς Λακεδαμονίων ἀπέσειλε, καταλαβέσασιν κελύσας μεσοπύργιον, ὃ τῆ τειχῶν ἐρημότατον εἶ) τοῖς Μεγαλοπολίταις ἐπισημῆται, τῆ δὲ δὴ ἡδυνάμει χολαίως ἐπικηλούθει. τὸ δὲ Παντέως οὐ μόνον ἐκείνον τὸν τόπον, ἀλλὰ καὶ πολὺ μέρος ἐκείνου τῆς τειχῶν ἀφύλακτον διόρυτος, καὶ τὰ μὲν καταγεγραμῶντος δὴθὺς, τὰ δὲ διασκάπτοντος, τῆς δὲ φρουρῶν τοῖς ἐπέτυχε πρὸς τῆς ἀποκτείναντος,

ἔφρασε πορομίξας ὁ Κλεομένης, καὶ πρὶν αἰσθῆσθαι τοὺς
 Μεγαλοπολίτας, ἔνδον ἔω μετὰ τῆς δυνάμεως. Φαιερόν
 δὲ μόλις τῶ κακῷ ἡγομένου τοῖς κατὰ τὴν πόλιν, οἱ μὲν
 δὴθις ἐξέπιπτον, ὅσα τυχεῖνοι τῶν χειμάτων λαμβάνον-
 τες· οἱ δὲ συνεφέροιντο μετὰ τῶν ὀπλῶν, καὶ τοῖς πολεμίοις
 ἐπιστάμιοι καὶ ποροβαλόντες, ἐκείνοις μὲν οὐκ ἴσασαν ἐκ-
 κερῶσαι, τοῖς δὲ φάλοισι τῶν πολιτῶν, ἀσφαλῶς ἀπὸ τῆν
 παρέχον· ὥστε μὴ πλείονα τῶν χιλίων ἐγκαταλελεῖσθαι
 σώματα, τοῖς δὲ ἄλλοις ἀπὸ τῶν ὀπλῶν μετὰ τέκνων καὶ γυ-
 ναικῶν φθάσαι διαφυγόντας εἰς Μεσσηνίαν. ἐσώθη δὲ καὶ
 τῶν ποροβοηθῶν καὶ μαχομένων τὸ πλῆθος· ὀλίγοι δὲ
 περὶ τὰ πασιν ἤλωσαν, ὧν ἔω Λυσανδρίδας καὶ Θεαρίδας,
 αἰφρῆς ἐνδοξοὶ καὶ δυνατοὶ μάλιστα τῶν Μεγαλοπολιτῶν.
 Διὰ καὶ λαβόντες αὐτοὺς δὴθις οἱ στρατῶται τὰ Κλεομένη
 ποροῆγον. ὁ δὲ Λυσανδρίδας ὡς εἶδε τὸν Κλεομένην πρό-
 ρωθεν, αἰαβοήσας. Ἐξέρισσιν ἔω (εἶπεν) ὁ βασιλεὺς Λακε-
 δαιμονίων, ἔργον ἐπιδειξάμεναι τῶ πεπορομένου κάλλιον
 καὶ βασιλικώτατον, ἐνδοξοτάτω ἡμέραται. ὁ δὲ Κλεομένης
 ὑποποήσας αὐτὸ τὴν ἐντευξίν, Τί δὲ (εἶπεν) ὁ Λυσαν-
 δρίδα λέγεις; οὐ γὰρ δὴ που με τὴν πόλιν ὑμῖν ἀποδοῦμαι
 κελύσει; καὶ ὁ Λυσανδρίδας, Αὐτὸ μὲν (εἶπεν) λέγω, καὶ
 συμβουλεύω μὴ διαφθεῖραι πόλιν τηλικαύτην, ἀλλ'
 ἐμπλήσαι φίλων καὶ συμμάχων πιστῶν καὶ βεβαίων, ἀπο-
 δόντα Μεγαλοπολίταις τὴν πατρίδα, καὶ σωτήρα δήμου
 ἑσούτου ἡγομένου, μικρὸν οὖν ὁ Κλεομένης διασιωπήσας,
 Χαλεπὸν μὲν (εἶπεν) τῶ τὰ πιστοῖσι, νικῶν τὸ ποροῦν
 δόξαν αἰετὸν μᾶλλον, ἢ τὸ λειπτερές, παρ' ἡμῖν. καὶ τῶτα
 εἰπὼν ἀπέστειλε τῶν αἰφρῶν εἰς Μεσσηνίαν, καὶ κήρυκε παρ'
 ἑαυτῶ τοῖς Μεγαλοπολίταις ἀποδοῦναι τὴν πόλιν, ὅτι τὰ
 συμμάχοις εἶναι καὶ φίλοις ἀποσάντας Ἀχαιῶν. οὕτω δὲ
 τῶ Κλεομένης ὀργώμονα καὶ φιλεῖν δεσπῶτα ποροτείναν-
 τος, οὐκ εἶασε τοῖς Μεγαλοπολίταις ὁ Φιλοποίμην ἐγκα-
 ταλιπεῖν τὴν ποροῦν τοῖς Ἀχαιοῖς πιστῶν, ἀλλὰ κατηγοράν
 ὁ Κλεομένης ὡς οὐ ζητιῶντος ἀποδοῦναι τὴν πόλιν, ἀλλ'
 πορολαβεῖν τοῖς πολίταις, ὅθεν ἔβαλε τὸν Θεαρίδαν καὶ
 τὸν Λυσανδρίδαν ἐκ τῆς Μεσσηνίας. τῶν ἔω Φιλοποίμην ὁ
 ποροτῶσας ὑπερὸν Ἀχαιῶν, καὶ μεγίστην κτησάμενος ἐν τοῖς
 Ἑλλησι δόξαν, ὡς ἴδια ποροῦν αὐτῶν γέγρασται. ἑσῶτων δὲ ἀ-
 παγγελθέντων ὁ Κλεομένης, τετηρηκῶς τὴν πόλιν ἀδικτον καὶ
 ἀκέραιον, ὥστε μηδὲνα λαθεῖν μηδὲ πούλαχρον λαβόντα,
 τότε ποροτῶσας ἑσῶτων καὶ ἀδρακτῆσας, τὰ μὲν χειμά-
 τα διήρπασεν, αἰφρῶν τῶν καὶ γεσφῶν ἀπέστειλεν εἰς Σπάρ-
 την· τῆς δὲ πόλεως τὰ πλῆστα καὶ μέγιστα μέρη κατασκάψας
 καὶ διαφθεῖρας, ἀνέζωξεν ἐπ' οἴκῳ, φοβοῦμενος τὸν Ἀν-
 τίγονον καὶ τοῖς Ἀχαιοῖς ἐποροῦν τῶν ὅθεν ἀπ' αὐτῶν ἐπί-
 χανον μὲν γὰρ ἐν Αἰγίῳ βουλίῳ ἔχοντες. ἐπεὶ δὲ Ἀρατος
 αἰαβῶς ἐπὶ τῶ βῆμα, πολὺν μὲν χρόνον ἐκλαγέ, τῶν χλαμύ-
 δα γέμερος ποροῦν τῶ ποροσῶπου· θαυμαζόντων δὲ καὶ λέγειν
 κελύοντων, εἶπεν ὅτι Μεγάλη πόλις ἀπόλωλεν ὑπὸ
 Κλεομένης ἢ μὲν οὖν σῶσθαι δὴθις διελύθη, τῶν Ἀχαιῶν
 καταπλαγῆτων τὴν ὄξυτητα καὶ τὸ μέγεθος τῶ πάθος. ὁ δὲ
 Ἀντίγονος ἐπιχειρήσας βοηθεῖν, εἶτα βραδέως αὐτῶ τῆς δυνάμεως ἐκ τῶν χειμαδίων αἰσθῆσθαι, τῶν τῶν μὲν
 αὐθις ἐκέλευσε κατὰ χώραν μένειν. αὐτὸς δὲ παρήλθεν εἰς Ἄργος, πολλοὺς ἔχων στρατῶτας μὲν ἑαυτοῦ. Διὰ καὶ ὁ
 δόξωρον ἐγχείρημα τῶ Κλεομένης ἐδόξε μὲν τιπολμῆσθαι ποροβόλως καὶ μαρτυρῶς, ἐποροῦν δὲ μετὰ πολ-
 λῆς πορονοίας, ὡς φησι Πολύβιος. εἰδῶς γὰρ εἰς τὰ χειμάσθη διεσπαρμένους ἐπὶ πόλιν (ὡς φησι) τοῖς Μακεδόνιας,
 καὶ τῶ

A maturavit Cleomenes irrumperere, ac prius quam
 sentirent Megalopolitani, fuit cum exercitu intra
 muros. Vbi tandem animaduerterunt ciues cla-
 dem, alii protinus in fugam effusi, quod præ ma-
 nibus esset rerum suarum, rapuerunt: alii corri-
 puerunt arma, globoque facto hostibus resistent-
 es & manum conferentes, illos quidem nequie-
 runt summouere, sed fugientibus ciuibus securi-
 tatem præbuerunt abeundi. Vnde non plus mille
 ibi relictæ fuere. Cæteri omnes præuerterunt vna
 cum coniugibus & liberis Messenem per fugere.
 Magna etiam pars illorum qui arma ceperant &
 prælium conseruerant, euaserunt incolumes. Pau-
 ci omnino in potestatem hostium venerunt: in
 quibus Lyfandridas & Thearidas, illustres viri &
 principes Megalopolitanorum. Quare captos hos
 extemplo attraxerunt milites ad Cleomenem. Lyfan-
 dridas, ut procul Cleomenem aspexit, alta voce,
 Licet tibi nunc, inquit, rex Lacedæmoniorum, o-
 pus edere quàm perpetratum maius & rege di-
 gnus, quod efficiat te clarissimū. Suspiciatus quid
 postularet, Cleomenes, Quid adfers, inquit, Ly-
 sandrida? Num urbem mihi suades ut vobis resti-
 tuam? Id ipsum dico & cōsulo, inquit ei Lyfandri-
 das, ne urbem tantam euertas: vei ū ut reddita Me-
 galopolitanis patria, tanti cōseruator populi, ami-
 cis eam sociisq; repleas fidis & firmis. Cleomenes
 quum paulisper subtriciisset, Difficile id, inquit, cre-
 ditu est: at vincat apud nos potius quod gloriosum
 sit quàm vtilitas. Ita fatus misit eos Messenem ad-
 iuncto suo nomine caduceatore, urbem Megalo-
 politanis offerens reddere, si relictis Achæis socie-
 tatem & amicitiam secum iunxissent. Eam Cleo-
 mene benignitatem & humanitatem offerente,
 nō permittit Megalopolitanos Philopœmen deici-
 scere ab Achæis: Cleomenem autem vociferans
 non querere ut urbem reddat, sed acquirat insu-
 per ciues, Thearidam & Lyfandridam Messene
 exegit. Hic est ille Philopœmen qui principatum
 post in Achæis tenuit, maximamq; quæ fuit apud
 Græcos gloriam, ut peculiariter de illo scripsimus.
 His renunciatis Cleomenes, qui urbem intactam
 conseruauerat & illam, ut ne minimam quidem
 rem quisquam clam furripuerit, tunc semel effera-
 tus & ira frendens, fortunas ciuiū in prædam con-
 cessit, signa & tabulas pictas Spartâ misit, urbis plu-
 rimas & maximas partes solo æquauit ac prouit:
 inde domū se Antigoni & Achæorū metu recepit.
 Cæterū nihil illi mouerunt. Ægii enim consilium
 habebāt. Vt vero Aratus consensu suggestu faciē
 chlamyde integens diu fleuit: mirante autem cō-
 cione, atq; ut diceret conclamante, Megalopolis,
 inquit, a Cleomene euersa est: cōuentus eue stigio
 dissipatus est, Achæis celeritate & mole attonitis
 calamitatis. At Antigonus succurrere molitus,
 quū copix eius segnius ex hybernis mouerēt, im-
 perauit mox iis ut remanerent ibi: ipse Argos fre-
 quentibus comitatus militibus ingressus est. Vnde
 secūdus Cleomenis conatus habitus quidē est te-
 mere & furiose susceptus, verū magno consilio, ut
 Polybius est autor, gesta res fuit. Quū n. rescuisset
 in hyberna disperfos per vrbes, ut ait, Macedonas,

καὶ τῶ

και τότε δη πολεις αυτων Ιλυειων εμβεβληκει στρατος, υφ' ου πορθουμενοι μετεπεμποντο τον Αντιγονον οι Μακεδονες. και παρ' ολιγον, ει παρ' της μαχης σιωπησε αυτα τα χραματα κρημαδυναι παρ' αυτον, ων κρημαδεντων, διθεις αι απηλτε, μακρο χαρειν φρασας Αχαμοις. Αλλ' η πα μεγατα τω στραματων κεινουσα τα παρ' μικρον τυχη, τηλικυτιω απεδειξατο ροπιω καιροφ και δυναμιν, ωστε της μαχης εν Σελλασια ημομηνης, η τω Κλεομειουο αποβελκητος τω δυναμιν και τω πολιν, διθεις παρ' αγροισιοι κηλουυτες τον Αντιγονον. ο και μαλιτα τω δυναμιν τω Κλεομειουο οικεοτεραν εποισεν. ει γδ ημερας δυο μονας επεσχε και παρηγαγε φυγομαχων, οση δυ' εδεησεν αυτω μαχης, Αλλ' εφ' οις ηβουλετο δηλααγη παρ' ποις Αχαμοις, απελθοντων τω Μακεδονων εν δε, ωσ παρ' ειρηται, Αφ' τω αρχημαται εν ποις οπλοις ο παρ' ημερος, τω αδιαδηδισμυοις (ωσ Πολυβιοσ φησι) παρ' τρισμυειουοσ αι παρ' παρ' εαοσται, και θαυμασον μη εν ταρ κινδυνω παρ' οσων εαυτον στρατηγον, εν θυμοις ο χρησάμενοσ ποις πολιταισ, ου μιν οσδε τω ξενων μεμπτωσ αγωνισαμενων, ταρ εσπα της οπλιστωσ και ταρ βαρφ της οπλικησ φαλαγγιοσ εβελθη. Φυλαρχοσ δε και προδοσιδω γενεαω φησι τ' μαλιτα τω Κλεομειω τα παρ' αματα διεργασαμενω. τω γδ Αντιγ' οσ ποις Ιλυειοι και ποις Ακαρναιασ εκ παρ' εελθειν κρυφα κελδυσαντοσ, η κυκλωσασται θατερον κερασ εφ' ου παρ' αματοσ κω Ευκλειδαο ο τω Κλεομειουοσ αδελφοσ, ειτα τω δηλω οπι μαχη δυναμιν ενωπατησ, απο σκαπησ θαρωσ ο Κλεομειουοσ, ωσ ουδαμω τα οπλα τω Ιλυειων και τω Ακαρναων κητειδεν, εφοβηθη μη παρ' οσ ποις ο Αντιγονοσ κηρηται. καλεσασ ο Δαμοτελη τον οπι της κρυφειασ τεταγμενον, οραν εκελδω και ζητειν οπωσ εχ' (α και) νατου και κυκλω της παρ' παρ' εωσ. τω ο Δαμοτελοιοσ (ω γδ, ωσ λεγεται, παρ' τερον χρημασιν παρ' αυτω διεφθαμενοσ) αμελειν εκεινων ει ποιτοσ, ωσ καλωσ εχοντων, ποις ο σινυαποιοσιν εβενδυτιασ παρ' εχεν και ποιτοσ αμωσασται, παρ' οσασ, οπι τον Αντιγονον εχωρφ, και τη ρυμη τω παρ' αυτον Σαρπατων ωσαμειροσ τω φαλαγγα τω Μακεδονων, οπι πέντε πουσαδιεσ. Απορωρωτων εκβιαζομενοσ και κηρωτων, η κηλουσθησεν. ειτα τω παρ' τον Ευκλειδαο απο θατερου κυκλωσεντων, οπιτασ και κηρωτων τον κινδυων, Οίχη μοι φιλατατε αδελφε, (ειπεν) οίχη ημναιοσ ων, και παμοι ζηλωτοσ Σαρπατων και γωαηζιν αοιδιοσ. ουτω δε τω παρ' τον Ευκλειδαο αιαρεθεντων, και τω εκειθεν ωσ εκραπω οπι φερωμενων, παρ' οπλομειοσ εραν ποις φρατωτασ, και μενειν οσδε πι πολμωτασ, εσαζεν αυτον. αποθανειν δε και τω ξενων πολλοιοσ λεγροιοσ, και Λακεδαμοιοιοσ απορωτασ, πλην Αφρασοιων, εξακισχιλιοσ οντασ. επει δε εις τω πολιν αφικετο, ποις μη απορωτησασ τω πολιτων φηνηει δεχασται τον Αντιγονον, αυτοσ δε ειπεν, ειτε ζων ειτε αποθανων μελλοι τη Σπαρτη σινυοισθη, τοτο παρ' εζειν. ορων δε τα γωαηκασ ποις μετ' αυτω πεφωρωσ παρ' εφροσασ, και δεχομενασ τα οπλα, και ποτον παρ' φερωσασ, αυτοσ εισηλθε μη εις τω οικια τω εαυτοσ, της δε παρ' οσκησ, κω ειχεν, ελθερωσ οσασ εκ Μεγαλησ πολεωσ ανηληρωσ μετα τ' η γωαηκασ πελωτω, ωσ ειησο, παρ' οιοιοσ και βουλομειοσ απο φρατειασ ηρωτα φρατωθειν, ουτε κηρωσ κημικωσ,

A Tunc vero etiam superioribus regionibus ingressus Illyriorum exercitus eruperat, a quibus vastati acciverunt Macedones Antigonum. Quod si aliquantisper ante praelium haec litterae allatae ad eum essent, extemplo abscefferat, ac diu Achaëis salutem dixerat. Sed quæ res maximas puncto decernit fortuna, tantum edidit temporis momentum atque vim, ut quum depugnatum ad Sellasiam esset, Cleomenes vero exercitu & vi be exutus, superuenerint statim qui retraherent Antigonum. quod quidem imprimis fortunam effecit Cleomenis miserabiliorē. nam biduum modò si protraxisset, & vitabundus praelium prolataisset: nihil esset ei pugnae opus, sed quibus voluisset legibus pacem Macedonem digressio esset cum Achaëis pactus. Nunc, sicut retulimus, dum ob rei pecuniariae angustias omnia in armis ponit, coactus est xx. millibus, ut Polybius tradit, signa cum xxx. millibus conferre. Qui quum mirificum se praebuisset in discrimine ducem, & civibus usus impigris esset, & vero haud ignauiter certassent mercenarii: armaturæ modo & potere graui phalangis impulsus est. Proditionem quoque ait Phylarchus adhibitam, quæ Cleomeni potissimum intulit cladem. siquidem quum Illyrios & Acarnanas clam Antigonus circuire, & circumfundere alterum cornu quod frater Cleomenis ducebat Euclidas, praecipisset: mox cæteras copias ad praelium instrueret: contemplans ex specula Cleomenes, ut nusquam conspexit Illyriorum & Acarnanum signa, metuit ne qua illis Antigonus ad talem machinam vteretur. accitum Damotelem, qui insidiis curandis praefectus erat, animaduertente imperauit & speculari quid a tergo & in ambitu aciei ageretur. Quum Damoteles (quippe fama est eum pecunia antea ab Antigono redemptum fuisse) dixisset ut nihil laboraret de illis, recte ea habere, sed intentus esset in eos quos in fronte obiectos haberet, atque hos profligaret: habita ei fide, mouit in Antigonum, atque impressione Spartiatarum, quos circa se habebat, impulit Macedonum phalangem, referentibusque pedem ferme ad quinque stadia victor institit, ut eos premens. Inde Euclida ab altero cornu circumuento, resistens, & conspicuus periculum eius, Actum de te charissime frater, inquit, actum est vir strenue, Spartiatarumque filiis praeclarum exemplum, & mulieribus celebris. Ita interfecto Euclida, atque hostibus inde, qui illum fuderant, inferentibus se in suum cornu: percullos milites cernens, & fugam respectantes, seruauit seipsum. Multos cecidisse mercenarios milites ferunt, & demptis ducentis cunctos Lacedæmonios, qui sex millia fuerant. Postquam ad urbem venit, monuit occurrentes ciues ut reciperent Antigonum. Ego, inquit, siue vita mea siue mors profutura reipub. est, eam ad id accommodabo. Mulieres autem videns concurrentes ad eos qui fugam suam fuerant comitati, armaque eis dementes, & potum offerentes: ipse domum suam ingressus est. Quum puella, quæ Megalopoli ingenuam abduxerat, & post uxoris obitu habebat, eum more suo exciperet, velletque regressum a bello curare: neque bibere siti afflictus, neque sedere defatigatus sustinuit,

sed ut erat armatus, columnæ vni manu obliqua
 admota ac capite in cubitū inclinato quum pau-
 lisper corpus quieti dedisset, atq; omnia cōsilia a-
 nimo volutasset, Gythium cum amicis contēdit.
 ibi conscēderunt ad id ipsum preparata nauigia,
 solueruntq; inde. Urbem Antigonus, simulatque
 signa admouit, accepit in potestātē. In Lacedæ-
 monios vero consuluit clemēter, neq; Spartæ di-
 gnitatē habuit ludibrio, neq; ei insultauit: verum
 legibus & repub. illis reddita & sacro diis facta, re-
 cessit tertio die, quū graue bellum accepisset Ma-
 cedoniz illatum, & vastari à barbaris fines suos. Iā
 morbus quoq; tentabat eum, in grauē tabem &
 destillationē erumpens violētā. non succubuit
 tamen huic malo: cæterum hæctenus restitit ad
 tuenda domestica, vt in maxima victoria atq; in-
 genti barbarorum strage expiraret gloriosē. vt ve-
 rissimile est & perhibet Phylarchus, vociferationi-
 bus in prælio pulmonē dirupit. In ludis narrabant
 clamantem præ lætitia post victoriam, O fau-
 stum diem, vim sanguinis effudisse atq; acri febre
 correptum expirasse. Hæctenus de Antigono. At
 Cleomenes ex Cythæra velis factis aliam tenuit
 insulam Ægialiam. Inde Cyrenas transmiffu-
 rum vnus ex amicis Therycion nomine, vir qui
 in factis semper animo fuerat ingenti, verbisque
 celsus ac gloriosus, remotis arbitris affatus est,
 Pulcherrimam, inquit, mortem rex in acie ami-
 fimus: quanuis omnes audiuerant nos iactantes
 non fore vt regem Spartiatarum Antigonus nisi
 mortuum transcenderet. Nunc secunda nobis
 gloria & virtute offertur. Quò temere nauiga-
 mus? Quid propinquam refugimus, & quærimus
 longinquam? Nam si fœdum non est Philippi &
 Alexandri successoribus posteros Herculis ser-
 uire, longam nauigationem lucrificiamus, atque
 in fidem nos tradamus Antigoni, quem oportet
 tanto excellere Ptolemæo, quanto Ægyptiis
 Macedonas. Quòd si parere his à quibus victi ar-
 mis sumus, indignum putamus: quid eum qui
 non vicit, constituimus nobis dominum, vt pro
 vno duobus videamur deteriores: qui fugimus
 Antigonum, & Ptolemæo assentiamur? An profi-
 cisci te in Ægyptum dicemus matris gratia? E-
 ni nuero egregium ei & præclarum sis spectacu-
 lum, ostendenti Ptolemæi vxoribus captiuum
 ex rege & exulem filium. Non quandiu gladio-
 rum nostrorum adhuc arbitrium & Laconiam
 habemus in conspectu, hic nosmet ipsi hac for-
 tuna expediemus atque ad illos qui apud Sella-
 siam pro Sparta occubuerē, nos purgabimus:
 potius quam in Ægypto desideamus, interro-
 gantes quem Antigonus Lacedæmone satrapam
 reliquerit? Sic facto Therycioni respondit Cleo-
 menes, Quod in rebus mortalium est facilli-
 mum, scelestē, & omnibus promptissimum, ca-
 ptando, vitam finire, existimas esse te fortem, quū
 fugam cōsciscas priore fœdiorem? Nam hostibus
 cesserunt iam & nobis præstantiores, vel fortuna
 titubantes vel oppressi numero: qui verò labo-
 ribus & ærumnis, vel præconiis & probris ho-
 minum fatiscit, is à sua ipsius superatur prauit-
 ate. Debet enim consulta mors non fuga esse
 actionum, sed actio. siquidem deforme est si-
 bi soli viuere & mori: quo tu nunc nos vocas,

A δὴ ὡς ἄρ' ἐτύχαιε πῦρα κισμῶρος τ' κίονων πνίτῳ χεῖ-
 ρα παρὰ βλάτων πλαγίαι, καὶ τὸ πρὸσωπον ἐπὶ τὸν πῆχυν
 ἔπιθεις, καὶ χρόνον οὐ πολὺ Διαναπαυσάμηνος ὁ σῶ-
 μα, καὶ τῆ Διανοία πειραμάτων ἀπύρτας τοὺς λογισμῶς,
 ὤρμησε μὲν τ' φίλων εἰς τὸ Γυθιον. κακίτην ὀπιθαίτες ἐπὶ
 αὐτὸ τοῦτο παρεσκόλασάντων πλοίων, ἀνέχθησαν. ὁ δὲ Ἀν-
 τῆγονος δὲ ἐφ' ἑδδου πρὸ λαβῶν τῶν πόλιν, καὶ χρησάμενος
 τοῖς Λακεδαιμονίοις φιλαδρόπως, καὶ ὁ ἀξίωμα τῆς
 Σπάρτης οὐ φοροπληκίσας, οὐδὲ ἐνυβρίσας, ἀλλὰ καὶ νό-
 μοις καὶ πολιτείαις ἀποδοὺς, καὶ τοῖς θεοῖς θύσας, ἀνεχώρη-
 σεν ἡμέρα τρίτη, πυρὸν δὲ ἐν Μακεδονίᾳ πολὺν πολεμον
 εἶ, καὶ πορθεῖσθαι τῶν χωρῶν ὑπὸ τῶν βαρβάρων. ἤδη δὲ
 καὶ τὸ νόσημα κατεῖχεν αὐτὸν, εἰς φθῆσιν ἐκβθεκῆς ἰατρῶν
 καὶ κατ' ἄρρωσιν, σιωπῆτον. οὐ μὲν ἀπέπειν, ἀλλ' αἰτήρκεσθαι
 πρὸς τὸς οἰκείας ἀγῶνας, ὅσων ἐπὶ νίκη μεγίστη καὶ φόνῳ
 πλείω τῶν βαρβάρων δικλεέστερον ἀποθανεῖν ὡς μὲν εἰ-
 κῆς ἐστὶ καὶ λέγουσιν οἱ πρὸ Φύλαρχον, αὐτῆ τῆ πρὸ τὸν
 ἀγῶνα κεραιγῆ τὸ σῶμα παρὰ ἀσπρήξας ἐν δὲ ταῖς χολαῖς
 ἦν ἀκρῶν ὅτι βοῶν μὲν πῶν νικῶν ὑπὸ χάρας, ὡς καλῆς
 ἡμέρας, πλήθος αἵματος ἀνήγαγε, καὶ πυρὶ ζῶσιν σιωπῆτως, ἐ-
 τελευτήσῃ. ταῦτα μὲν τὰ πρὸ Ἀντῆγονος. Κλεομένης δὲ,
 πλέων ἀπὸ Κυθήρων, εἰς ἴησον ἐτέραν Αἰγιαλίαν κατέσχευεν.
 ὅθεν εἰς Κυρῆναιον περανοῦσθαι μέλλοντος αὐτῶ, τ' φίλων εἰς,
 ὄνομα Θηρυκίων, αἰὲρ πρὸς τε τὰ πρὸ ἀξίως φρονηματι
 κεχρημῶρος μεγάλα, καὶ πῶς λέγουσι γερωνῶς πῶς ὑψηλῶς
 αἰεὶ καὶ μεγάλουχος, ἐντυχὸν αὐτῶ κατ' ἰδίαν, τὸν μὲν
 κέλιον (εἶπεν) ὡς βασιλῆ, θάνατον, ἐπὶ τῆ μάχῃ πρὸ
 κέλιον. καὶ τοῖς πρῶτοις ἠκρῶσαι ἡμῶν λεγόντων ὡς οὐχ
 ὑπερβήσεται τὸν βασιλέα τῶν Σπαρτιατῶν Ἀντῆγονος, εἰ
 μὴ νεκρὸν. ὁ δὲ δὲ δεύτερος δόξῃ καὶ ἀρετῇ νῦν παρέστιν ἡμῖν. ποῖ
 D πλέοντι ἀλογίως; ἀποφύζοντες ἐπὶ σὸν ὄνα, καὶ μακρῶ
 διώκοντες; εἰ γὰρ σὸν ἀσχερὸν ἐστὶν δουλεύειν τοῖς ἀπὸ Φιλίπ-
 που καὶ Ἀλεξάνδρου τῶς ἀφ' Ἡρακλῆος. πολὺν πολὺν
 κερδάνωμεν, Ἀντῆγονος πρὸ ἀδόντες ἑαυτῶς, ἐν εἰκῆς ἐστὶ
 Πτολεμαῖος ἀφ' ἑρῆν, ὅσον Αἰγυπτίων Μακεδόνων. εἰ δὲ
 ὑφ' ὧν κερατήμηθαι τοῖς ὀπλοῖς, σὸν ἀξίοντι ἀρχεσθαι, τί
 τὸν μὴ νενικηκῆτα, δεασθῆναι ποιούμεν αὐτῶν; ἵνα αὐτῶ εἶος
 δυοῖν κακίως φαιδμεν, Ἀντῆγονοι μὲν φθίζοντες. Ππλε-
 μῶν ὅ χολακῶντες; ἢ ἀφ' ἑπὶ μῆτερα φήσονται εἰς Αἰ-
 γυπτιοὺς ἠκρῶσαι; καλὸν μὲν δὲ αὐτῆ θάματα γένοιτο καὶ ζηλωτῶν, ἐ-
 E πιδφκρυμένη τ' Πτολεμαῖος γινωσκῆν ἀχμαλώτων, ἐκ βα-
 σιλέως καὶ φυγάδα τ' ὑφ' ἑχ' ἑως ἐπὶ τῶν ἰδίων ξιφῶν ἀρχο-
 μεν, καὶ τ' Λακωνικῆν ἀφοραμεν, ἐπὶ ταῦτα τ' τύχης ἀπαλ-
 λάξαντες ἑαυτῶς, ἀπολογησόμεθα πῶς ἐν Σέλλασι κει-
 μένοις ὑπερ τ' Σπάρτης; ἀλλ' ἐν Αἰγύπτῳ κερδάνωμεθα,
 πτωχάνωμεν ἵνα τῆς Λακεδαιμονίας σαβασίω Ἀντῆγονος
 ἀπολέλοιπεν; τοιαῦτα ἔθ' Ἰθηρυκίωνος εἰπόντος, Κλεομένης
 ἀπεκρίνατο, τῶν ἀνθρωπίνων ὁ ῥᾶσον, ὡς ποιηρῆ, καὶ πᾶσιν ἐ-
 ποιμῶτα πῶν διώκων, ἀποθανεῖν, ἀμάρτος εἶ) δοκίς, φθίζων ἀ-
 χίονα φυγῶν τ' πρὸ πρῶτον; πολεμίοις μὲν γὰρ ἐπέδωκεν ἡδὴ
 F καὶ κρείττονες ἡμῶν, ἢ τύχη σφαλέντες, ἢ βιασθέντες ὑπὸ
 πλῆθους. ὁ δὲ πρὸς πόνους καὶ ταλαιπωρίας, ἢ δόξας καὶ
 ἴσους ἀφ' ἑρῶτων ἀπαγορεύων, ἢ ἡσυχίας τῆς ἑαυτῶ μαλα-
 κίας. δεῖ γὰρ τὸν αὐθαίρετον θάνατον, οὐφυγῶν εἶ) πρὸ
 ἑσῶν, ἀλλὰ πρὸξιν. ἀσχερὸν γὰρ ζῆν μόνους ἑαυτοῖς καὶ ἀποθνήσκειν ἐφ' ὃ νῦν σὺ πρὸ κεραικῆς ἡμᾶς,

" αὐτῶν ἀπαλλαγῆναι τῶν παρόντων, καλὸν δὲ δοῦναι δοῦναι
 " χρεῖσιν ἄλλο Δρακονόμοιο. ἐγὼ δὲ καὶ σε καὶ ἐμαυτὸν
 " εἰ μὴ δεινὸν ἔσθ' ἡμῶν πατρὸς ἐλπίδας μὴ καταλι-
 " πεῖν ὅπου δὲ αὐτῶν ἐκείνων καταλείπωσι, ῥᾶστα βουλο-
 " μένοις ἀποθανεῖν ἕωάρξει. πρὸς ταῦτα Θηρυκίων οὐδὲν
 ἀντιπεῖν, ὅτε πρῶτον ἔρχετο ἀποστῆναι τῷ Κλεομένει,
 ἐκτραπόμενος πρὸς τὸν ἀγιάλον, ἔσφαξεν ἑαυτὸν. ὁ δὲ
 Κλεομένης ἀπὸ τῶν ἀγιάλων ἀναστρεφόμενος, τῇ Λιβύῃ πρὸς ἑ-
 βαλεῖα καὶ ἀπὸ τῆς βασιλικῆς πρὸς ἀπεμπόμενος, ἦκεν εἰς
 Αἰγύπτου ἀφ' οὗ τῶν Πτολεμαίων, κατ' ἐρχόμενος μὴ
 εὐτυχεῖν κριτικῶς φιλαθροῦ καὶ μετεῖς πρὸς αὐτὸν ἐπι-
 δεῖν γλώσσης διδοῦναι πείσαν, αὐτὸν ἐφάμετο ἔμφρων, καὶ τὸ κατ'
 ἡμέραν ὁμιλίας αὐτῷ ὁ Λακωνικὸν καὶ ἀφελὲς τὴν χάριν
 ἐλθέμενον εἶχε, καὶ τὴν ἑβραϊκὴν οὐδαμῶς κατασχόντων, ἔδωκε
 καὶ μπόμοιο ἕω τῆς τύχης, τῶν πρὸς ἡδονὴν καὶ χαλα-
 ρείαν ἀφ' ἀλεγεινῶν πιθανώτερος ἐφάμετο, πολλὴ μὲν ἀι-
 δῶς καὶ μετάνοια τὸν Πτολεμαῖον εἶχεν, ἀδρόν ἀμελήσαν-
 τα ποιούτου, καὶ πρὸς ἡμῶν τῶν Αἰγυπτίων, δόξαν ἅμα κε-
 κτημένῳ τῆλικα αὐτῷ καὶ δυνάμιν ἀναλαμβάνων δὲ πι-
 μῆς καὶ φιλοφροσύναις τὸν Κλεομένει, παρεπαύρηνεν, ὡς
 μὲν ἰεῶν καὶ χρημάτων ἀποτελών αὐτὸν εἰς τὴν Ἑλλάδα,
 καὶ καὶ τῶν εἰς τὴν βασιλείαν. ἐδίδου δὲ καὶ σὺν ταῖς
 αὐτῶν, πᾶσα καὶ εἰς τὴν ἀλάτῃ καὶ ἔκαστον ἐμαυτὸν ἀφ'
 ὧ ἐκείνος αὐτὸν καὶ τοὺς φίλους ὑπελῶς καὶ σωφρονῶς διοι-
 κῶν, τὰ πλεῖστα κατανήλικεν εἰς φιλαθροῦ καὶ μετα-
 δόσης τῶν ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος εἰς Αἴγυπτον ἐκ πεπρωμένων.
 ὁ μὲν οὖν πρὸς ἡμῶν Πτολεμαῖος, πρὸς ἐκτελέσει τῶν
 Κλεομένει τὴν ἐκπεμψίν, ἐτελεύτησε. τὸ δὲ βασιλείας ὑ-
 θὺς εἰς πολλὰ ἀσέλγεια καὶ παρρησία καὶ γυναικροῦσια
 ἐμπεσούσης, ἡμελεῖτο καὶ τὰ τῶν Κλεομένους, ὁ μὲν γὰρ βα-
 σιλεὺς αὐτὸς οὕτω διέφθαρτο τὴν ψυχὴν ἕω γυναικῶν
 καὶ πότων, ὥστε, ὅποτε ἠέροι μέλισσα καὶ σπουδαγῶτος αὐτοῦ
 ἦροιο, τὴν ἑαυτῶν τελεῖν, καὶ τὴν μπόμοιο ἔχον ἐν τοῖς βασιλείοις
 ἀγείρειν, τὰ δὲ μέγιστα τῆς ἀρχῆς παράγματ' ἀδιοικεῖν Ἀ-
 γαθὸν κλέαν τὴν ἐραμείαν τῆς βασιλείας, καὶ τὴν ταύτης
 μητέρα, καὶ πορνοδόχοι Οἰναίθην. ὁ μὲν δὲ οὐδ' ἔδωκε τις
 ἐν ἀρχῇ καὶ τῶν Κλεομένους χρεία γερνέειν. δεδωκὼς γὰρ
 Μάγαν τὸν ἀδελφὸν Πτολεμαῖος, ὡς ἰσχύοντα ἀπὸ τῆς
 μητρὸς ἐν τῷ στρατιωτικῷ, τὸν Κλεομένει πρὸς ἐλαττω-
 νε, καὶ μετεδίδου τῶν ἀπορρήτων σκευῶν, βουλδομόμοιο
 αἰελεῖν τὸν ἀδελφόν. ὁ δὲ, καὶ πρὸ ἀπύπτων τούτου πρὸς ἡμῶν
 κελδόντων, μόνος ἀπηγέρουσεν, εἰπὼν ὡς μάλλον (εἰδω-
 τὸν ἴω) ἔδει φύσασθαι τῶν βασιλεῖ πλείονας ἀδελφούς, πρὸς
 ἀσφάλειαν καὶ ἀφ' ἀνομιλῶν τῶν ἀρχαίων. Σωσίου δὲ
 τῶν πλείων τοῖς ἐν φίλοις διωαμῶν φήσαστος ὅτι εἴ
 τὰ τῶν μισθόφορων αὐτοῖς βέβαια, τῶν Μάγα ζῆντος, ἀμε-
 λεῖν ἐκέλευεν ὁ Κλεομένης, ἐνεκά γε τούτου, πλείους γὰρ ἢ
 πελοποννησίους τῶν ξένων εἴη Πελοποννησίους, πρὸς ἑλπίδας αὐ-
 τῶν καὶ μόνον νόση. πρὸς ἡμῶν μὲν τῶν ὀπλων παρεσ-
 μένους. ὅτι ὁ λόγος τότε μὴ οὐ σμικρὸν τῶν Κλεομένει καὶ
 πῆσιν ὑποίας καὶ δόκησιν ἰσχύος πρὸς ἡμῶν. ὕστερον δὲ τῶν
 Πτολεμαίων, τῆς ἀδελφείας ὀπιτείουσης τὴν δειλίαν, καὶ
 κατὰ πρὸ εἴωθεν, ἐν τῷ μηδὲν φρονεῖν, τὸ πᾶντα δεδι-
 κέναι καὶ πᾶσι ἀπτεῖν ἀσφάλας ἀποδοκίμως εἴη, φοβερόν ἐποίει τὸν Κλεομένει τοῖς ἀυλικῶν, ὡς ἰσχύοντα
 πρὸς τοῖς ξένοις. καὶ πολλῶν ἴω ἀχρεῖν λεγόντων ὅτι οὐδ' ὁ λέων ἐν πύπτῃ τοῖς πρὸς ἀπίστους ἀνατρέφεται.

ergest. Palmer.

Wpaler. Palmer.

A qui presenti fortuna properas expedire te, ne
 quicquam egregie aut vtiliter efficis aliud. Ego
 vero & te & me existimo non debere spem dese-
 rere patriæ seruiendi, vbi nos illa deseret: facilli-
 mē emori, vbi voluerimus, licebit. Nihil ad hæc
 respondit Therycion: verum vt primum op-
 portunitatem habuit à Cleomene digrediendi,
 deflexit per littus, ibique semet ipse confodit.
 Cleomenes postquam soluit ex Ægialia, Afri-
 cam appulit: deductusque à ministris regiis per-
 uenit Alexandriam. Initio aduentus sui Ptole-
B mæum sic satis humanum & benignum erga se
 expertus est. Vt vero consilii dato documento
 vir prudens habitus est, & quotidianæ eius con-
 suetudinis Laconica simplicitas vrbantate in-
 genua fuit condita, neque nobilitatem vsquam
 fœdans, neque fortuna inflexus, blandientibus
 & adulantibus fuit Ptolemæo gratior: magna
 cepit eum verecundia poenitentiaque quod ta-
 lem virum neglexisset, & euerti permisisset ab
 Antigono, vnde pariter tantam gloriam & o-
 pes comparasset. Itaque honoribus & beneuolen-
 tia complectens Cleomenem, spem fecit cum
 nauibus & pecunia remissurum eum se in Græ-
C ciam, atque in regnum repositurum. Attribuit
 etiam ei annua vigintiquatuor talenta: quibus
 ille se & amicos frugaliter ac modicè tolerabat,
 & reliqua in beneficentiam & munificentiam
 impendebat erga illos qui Græcia extorres in Aeg-
 yptum se contulerant. At senior Ptolemæus
 prius quàm præstitisset ei quæ ad restitutionem
 pertinebant, decessit. Mox regno in multam la-
 sciuiam, vinolentiam, & fœminarum arbitrium
 delapso, postmissum est & Cleomenis negotium.
 quippe vsque eò rex ipse effœminatus iustis &
 vino erat, vt vbi sobrius magis & sedulus erat
D solito, ludos celebraret, sacrificaret, cum tym-
 pano circumcurfaret: dum interim præcipua re-
 gni negotia amica eius Agathoclia eiusque ma-
 ter & leno OEnanthes procurarent. Attamen
 apparet primò aliquem vsum Cleomenis fuisse.
 nam fratrem Ptolemæus Magan, qui per ma-
 trem apud milites pollebat, formidans, Cleome-
 nem asciuit atque arcanis adhibuit consiliis, de-
 liberans fratrem de medio tollere. Cæterum
 Cleomenes, licet assentientibus omnibus, deter-
 ruit eum, plures ferens, si fieri posset, gignendos
 regi fratres esse ad regni securitatem & perpetui-
E tatem. Quum vero Sosibius, cuius maxima in-
 ter amicos regis erat autoritas, fidem diceret
 mercenariorum militum, quàm diu viueret
 Magas, non fore ipsis firmam: respondit Cleo-
 menes, quod ad id attineret, vt securi essent. Plus
 enim tria millia ex mercenariis Peloponnesios
 esse sui studiosos: qui, si annuisset modò, promptè
 aduolaturi essent cum armis. Hęc oratio non
 modicam in presentia Cleomeni & fidem in re-
 gem beneuolentiæ & opinionem autoritatis pe-
 perit. Post imbecillitate Ptolemæi timiditatem
 intendente, & quum omnia formidare omnibusq;
F diffidere, vt solet vbi nulla est mens, tutissimū ef-
 se videretur, Cleomenē reddidit aulicis, quòd va-
 leret apud illos, formidolotum: multosq; audires
 qui dicerent versari hunc inter oues leonem.

nam reuera eos mores pra se ferebat, in regia ta- cite limis intuens, & quae agerentur speculans. Ergo spem petendi naues & milites deposuit: Ac- cipiens autem defunctum Antigonum esse, im- plicatos bello Aetolico Achaeos, ac res presen- tiam suam flagitare, Peloponneso tumulu & disfidio agitata, petiit solus ut cum amicis dimit- teretur: verum neminem flexit, rege non vacante ei, sed iustis tripudiisque & comissionibus im- merso. Ille vero qui omnia regebat, omnibus moderabatur Sosibius, si retineretur contra ani- mi sententiam, grauem Cleomenem ducebat esse & formidabilem: sin dimissus esset, audacem virum & inquietum, & regni spectatorem agra- rantis. Neque enim demulcebant eum munera, sed sicut Apin, quanquam lautè & opiparè victi- tet, naturalis vitæ tamen liberorum cursuum & subsultuam desiderium tenet, ac clare ostendit moleste ferre se in sacerdotis manibus moram: ita ille nullis capiebatur deliciis,

At charo pectore tabem, sicut Achilles, Traxit ibi residens, aciem bellumque sitiuit.

Quum in hoc esset statu, appulit Alexandriam Messenius Nicagoras: hic oderat Cleomenem, in specie tamen pro amico gerebat se. Prædium ei aliquando amicum vendiderat: cuius pre- tium ille vel ob inopiam pecuniæ, vel per occu- pationes, atque bellis impeditus, non dissoluerat. Hunc igitur è nauì oneraria tunc egredientem Cleomenes videns, (nam forte deambulabat in crepidine littoris) diligenter salutauit eum, & quæ de re in Ægyptum venisset percunctatus est. Quum Nicagoras, comiter salute reddita, equos bellatores regi se insignes diceret adducere: Mal- lem, inquit, iambuciftrias & cinædos. nam hæc rex nunc moratur imprimis. Nicagoras in præ- sentia quidem arrisit: paucis verò post diebus mentione illata apud Cleomenem fundi, tunc centè orauit eum vt numerata et precium, non fa- cturus vt illum obrunderet nisi in distrahendis mercibus satis magnam iacturam fecisset. Vbi Cleomenes ostendit nihil sibi ex donis regis su- petesse, offensus Nicagoras denudat Cleomenis dictioni Sosibio. Hanc ille ansam accepit lubens. Cæterum regem maiori de causa querēs irritare, induxit Nicagoram vt epistolam aduersus Cleo- menem regi scriptam relinqueret, statuisse illū, si naues & milites ab ipso accepisset, Cyrenas occu- pare. Ac Nicagoras quidē his scriptis literis vela fecit. Quū Sosibius triduo post obtulisset Ptole- mæo quasi modo sibi reddita epistolam, atq; ado- lescentem insulamasset: visum est in amplis ædi- bus Cleomenē recludere, præbitoq; reliquo con- finili cultu arcere exitu. Erant hæc acerba Cleo- meni, sed infestiorum in futurum spem concepit ex huiuscemodi causa: Ptolemæus Chrysermi filius, regis amicus, appellauerat semper Cleome- nem benigne, vniūque inter eos & libera mutuo colloquia intercedebant. Hic tunc petentem ad- iit Cleomenem, lenique oratione suspicionem eleuauit, & regem excusauit. Digrediens rursus ex ædibus, quum prosequentem a tergo vsque ad ostium Cleomenem non animaduertisset:

ἠθά τις ἰσχυρῶς αἰεὶ καὶ παρηγοία πρὸς δαλλήλους. οὗτ' ἐν τῷ Κλεομένους δαηθέντος ἐλθεῖν πρὸς αὐτόν, ἦλθε μὲν καὶ διὰ λέχθη μέγιστα, ὅτι ὑποπῶτον ἐξάγειν, καὶ πρὸς τὴν βασιλέως ἀπολογούμενος ἀπικὼν ἢ πάλιν ἐκ τῆς εἰκίας, καὶ μὴ πρὸς τοῦ ἐξοπιᾶν ἀγρὶ τῆς θυρῶν ἐπαχλοδουῖσα τὸν Κλεομένει πικρῶς ἐπέτημοσε τοῖς φύλαξι,

A τὰ γὰρ οὐκ οἶον ποιοῦν διέφαιεν ἦθος εἰ τοῖς βασιλικῶν, ἔπει- θέτων ἀτρέμα καὶ πρὸς τὸν πᾶσι τοῖς βασιλικῶν, καὶ μὲν οὐκ αὐτῶν καὶ κρατεῖται ἀπὸ τῆς πύθωνος ἰδῶν δὲ τῆς ἀγ- τῆς Ἀντήριον, Αἰτωλικῶν ἢ πολέμου συμπεπληχθαι τοῖς Ἀχαιοῖς, τὰ δὲ πρὸς τὸν πολεῖν αὐτόν καὶ πρὸς τὸν ἐκείνους, εἰ παρὰ τὴν ἀγασσασίαν τῆς Πελοποννήσου γε- νομένης, ἠξίου μὲν μόνος διατάλασθαι μετὰ τῷ φίλῳ, ἔπειθε δὲ ὁ δόξαι, τὸ μὲν βασιλέως ὅσα εἰσακούστος, ἀλλὰ ἐν γυ- ναξί, καὶ πᾶσι καὶ κάμοις στυγέροντος ἑαυτόν. ὁ δὲ τῆς ὄλων πρὸς τὴν καὶ πρὸς τὸν Σωσίβιος, μὲν οὐκ αὐτὸν

B Κλεομένει πρὸς τὸν γάμῳ, ἠγείτο δὲ μεταχειρισθὲν εἰ καὶ φοβερῶν, ἀφέντα δὲ, πολυηρόν ἀνδρα καὶ μεγαλοπρε- γμονα, καὶ τὴν βασιλείας ἰσοσύνης πατρίῳ γενημένον. οὗτ' ἐ- γὰρ αἰδωρεαὶ κατεπράξινον αὐτόν, ἀλλ' ὡς αὖτ' Ἀπὸ ἐν ἀφρόνοις διατάλασθαι καὶ τρυφᾶν δακοῦντα, τὸ καὶ φύσιν βίου καὶ δρόμον ἀφέντων καὶ οὐκ ἰσχυρῶν ἡμερῶν ἔχθ, καὶ δὴ- λὸς ὅτι δυσαναχέτων τῶν εἰ ταῖς χερσὶ τῶν ἱερέων ἀγατε- βῶν, οὕτως ἐκείνους ὁ δὲ ἠρεσκε τῆς μάχης καὶ, ἀλλὰ φθινύθηκε φίλον κῆρ, ὡς αὖτ' Ἀχιλλεύς, Ἀθιδίμων, πθε- οκεδ' αὐτῶν τε πτολεμῶν τε ποιούτων τῆς κατ' αὐτόν ὄν- των πρὸς τὸν ἀφικνεῖται Νικαγόρας ὁ Μεσσηνίος εἰς

C Ἀλεξάνδρειαν, ἀπὸ τῆς μισθῶ μὲν τὸ Κλεομένει, πρὸς ποῖσ- μῶν δὲ φίλος εἶ) χροῖον δὲ ποτε καλὸν αὐτῶν πεπρε- κάως, δι' ἀπολείμ (οἰμῆ) καὶ δι' ἀρχολίας (ὡς εἶπε) καὶ ἀπὸ πολέμου ὅσα ἀπειληφῶς τὸ δὲ γυμνασίου. τῶν οὐκ ἐκβα- ρυντὰ τὸτε τῆς ὀλκῆδος ἰδῶν ὁ Κλεομένους, (ἐπιχε γὰρ εἰ τῆ κρηπίδι τῆς λιμῆος ἀπὸ τῶν) ἠσπάζετο ἀποδύμενος, καὶ πῆς αὐτόν εἰς Αἴγυπτον ἀγρὶ πρὸς τὸν ἠρώτα, τὸ ἢ Νικα- γόρου φιλοφροῦντος ἀνταναζόμενου, καὶ φησάντος ἵπποις ἀγρὶν τὰ βασιλεῖ καλὸν τῆς πολεμισθῆων, γελῶσας ὁ

D Κλεομένους, Ἐβουλόμην αἰ (ἐφῆ) σε μάλλον ἢ κείν' ἀγοῖσα σαβυκίνας καὶ κινάδους: ταῦτα γὰρ μὲν μάλιστα κατε- πείθῃ τὸν βασιλέα, καὶ ὁ Νικαγόρας πῶτε μὲν ἐμείδιαν ἠμέρας ἢ ὑστερον ἐλίχαις ἔπιμῆσας τῆς χροῖος τὸ Κλεο- μένους, μὲν γὰρ εἰδεῖτο τὸ τιμῶν ἀπολαβεῖν, ὡς ὅσα ἀν ἐνό- χλησας, εἰ μὴ πρὸς τῶν φορτίων ἀφῆσιν μετελῶς ἐζη- μιόσω. τῆς ἢ Κλεομένους φησάντος, ὁ δὲ αὐτῶ πρὸς τῆς δειδωμένων, λυπηθεὶς ὁ Νικαγόρας, ἐκφέρῃ τὰ Σωσίβιου ὁ σκώμμα τῶ Κλεομένους. ὁ ἢ καὶ πῶτε μὲν ἀσμεῖως ἔλαβεν, ἐκ τῆς μείζονος ἀπίας τὸ βασιλέα παρῆξινον ἔπιπαι, ἐπιπαι τὸν Νικαγόρου ὁπισθῶν γράψαντα καὶ τῶ Κλεομένους ἀπολιπέιν, ὡς ἐγνωστός, εἰ λάβοι πειρήεις καὶ κρατιώτας παρ' αὐτῶ, Κυριώτῳ κατὰ τὸν οὐκ. ὁ μὲν οὖν Νικαγόρας ταῦ- τὰ γράψας ἀπέπλευσε τῶ δὲ Σωσίβιου μὲν πᾶσα ἡ- μέρας τὸ ὁπισθῶν πρὸς τὸν Ἰπτολεμῶν ἀνεγχεῖντος, ὡς ἀρῆσας αὐτῶ δειδωμένῳ, καὶ παρῆξινον ὁ μείζονος, ἔδωκεν εἰς οἰκίαν μεγάλῳ εἰσαγαγεῖν τὸν Κλεομένους, καὶ πῶ ἀλλῶ οἰκίως ἀφῆσιν διαίτας, ἔξωδων εἶργεν- ῶ μὲν οὐκ καὶ ταῦτα λυπηθεὶς τὰ Κλεομένους, μὲν φησάν- τος ἢ τῶ πρὸς τῶ μέλλοιτος ἐλπίδας ἔσχει, ἐκ τῶ αὐτῆς στυ- χίας Ἰπτολεμῶν ὁ Χρυσόμου, φίλος ὢν τῶ βασιλείως,

F πῶτε τὸ χροῖον ὁπισθῶν διειλετο τὰ Κλεομένους, καὶ στυ- χίας Ἰπτολεμῶν ὁ Χρυσόμου, φίλος ὢν τῶ βασιλείως, πῶτε τὸ χροῖον ὁπισθῶν διειλετο τὰ Κλεομένους, καὶ στυ- χίας Ἰπτολεμῶν ὁ Χρυσόμου, φίλος ὢν τῶ βασιλείως,

πῶτε τὸ χροῖον ὁπισθῶν διειλετο τὰ Κλεομένους, καὶ στυ- χίας Ἰπτολεμῶν ὁ Χρυσόμου, φίλος ὢν τῶ βασιλείως, πῶτε τὸ χροῖον ὁπισθῶν διειλετο τὰ Κλεομένους, καὶ στυ- χίας Ἰπτολεμῶν ὁ Χρυσόμου, φίλος ὢν τῶ βασιλείως,

ως δὴ μέγα θηλείον καὶ δυσθήρητον ἀμελῶς φυλάττοιεν καὶ
 ῥαθύμως. Τούτων ὁ Κλεομένης αὐτήχους γυμνῶν, καὶ πρὶν
 ἀφείσθαι τὸν Πτολεμαῖον ἀναχωρήσας, ἔφρασε τοῖς φί-
 λοῖς. Διὸς οὖν πρότερος ἀσπέρτερον εἶχον ἐλπίδας ἐμβα-
 λόντες, πρὸς ὀργὴν ἐβουλόσθησαν, τῷ Πτολεμαίῳ τὴν ἀ-
 δικίαν ἀμυνόμενοι καὶ τὴν ὕβριν, ἀξίως τῆς Σπάρτης ἀ-
 ποθανεῖν, καὶ μὴ περὶ μὲν, ὡς περὶ ἱερεῖα παιδέντα, κατακ-
 πῆναι. διὸν γὰρ εἰς τὸ πρὸς Ἀντήρονον δῦδρα πολεμιστὴν καὶ
 δραστήριον ἀγαλῦσις ὑπερίδων Κλεομένης, καὶ θηταίμη-
 τρα γύρου βασιλέως ἑλλήνων ἀγαλῶν, ὅταν πρὸς τὸν ἀπὸ-
 θηται τὸ τύμπανον καὶ καταπαύσῃ τὸν θάσον, ἀποκτείνου-
 ς αὐτὸν. ἐπεὶ ὅμως εὐδοκῆσα, καὶ τῷ τυχῶν ὁ Πτολεμαῖος
 εἰς Κάνωβον ἐξώρμησε, πρὸς τὸν μὲν διέδωκεν λόγον ὡς
 πρὸς ἀλύσιον τῆς φυλακῆς ὑπὸ τῷ βασιλέως. ἔπειτα, ἐκ-
 λίνος ἔσως βασιλικῶν, τοῖς μέλλουσιν ἐξ εἰρηκτῆς ἀπολύεσθαι,
 δειπνοῦ τε πεμπομένη καὶ ξείνων, οἱ φίλοι πολλὰ τοιαῦτα
 τὰ Κλεομένη πρὸς ἀσπέρτερον, ἐξώθεν εἰς ἐπεμψαί, ἐξ-
 ἀπατῶντες τοῖς φύλακας, οἰομένους ὑπὸ τῷ βασιλέως ἀ-
 πεσάλλαι, καὶ γὰρ ἔθνε καὶ μετεδίδου τούτων ἀφρόνως αὐτοῖς,
 ὅτι πηδῆς τεφαίους, καὶ κατακλινεῖς εἰς ἰατὸν τῷ φίλων.
 λέγεται δὲ πάχον ἢ διεγνώκει πρὸς τὴν πρὸς ἄν ὀρμήσασθαι,
 σωμαδομόνος οἰκέτιον ἕνα τῷ σιωπεδῶν τὴν πρὸς ἄν,
 ἐξω πρὸς γυναικὶ κεκοιμημένων ἡσῆσα. καὶ φοβητῆς μῆνη-
 σιν, ἐπεὶ δὴ μέσον ἡμέρας ἦν, καὶ τοῖς φύλακας ἡσῆτο κα-
 θεύδοντας ὑπὸ τῆς μέγης, ἐνδυσάμενος τὸν χιτῶνα, καὶ τὴν
 ῥαφίαν ἐκ τῆς διξιοῦ πρὸς ἀλυσιόσμενος ὄμου, γυμνῶ τὰ ξί-
 φη μετὰ τῷ φίλων ἐξεπήδησεν, ἐξέσκατο σμικρῶν ὁμοίως, δε-
 κατεῶν ὄντων. Ἰππῶτας ὅμως ὡς ἄν, τῆ μὲν πρῶτη σιωπεδῶ-
 πωσεν ὀρμῇ πρὸς ἄν, ὡς δὲ εἶσα ἑλλήνων πορδουμέ-
 νους δι' αὐτὸν, ἐκέλευεν ἀελεῖν, καὶ μὴ ἀφαιρῆναι τὴν
 πρὸς ἄν, ἀχρησεν ἀνδρῶν πρὸς ἀνδρῶν, ἐτυχε δὲ τῷ Ἀ-
 λεξανδρέων πρὸς ἵππον ἄγων πρὸς ἄν ἡσῆσα τῶν ἀφελό-
 μνοι, καὶ τὸν Ἰππῶτας ἀλαβόντες, ἔφεροντο δρόμον ἀφαι-
 τῷ φενωπῶν, καὶ παρεκάλου τ' ὄχλον ἐπὶ τῷ ἐλθῆσαν. τοῖς
 δὲ ποσῶν (ὡς εἰσκειν) ἀλκῆς μετῶν, ὅσων ἐπαμείν καὶ θαυ-
 μαζεῖν τὴν τῷ Κλεομένης πόλεμον, ἀκροατοῦν ὅ καὶ βοηθῆν
 σῶσαις ἐθάρρη. τὸν μὲν οὖν Χρυσέρμου Πτολεμαῖον ἐκ τῆς
 αὐλῆς ἐξίοντα τρεῖς ὄντας πρὸς πεσόντες ἀπέκτειναν. ἐτέρω
 ὁ Πτολεμαῖος ἑφύλασσαντος τὴν πόλιν ἐλαύνοντος ἀρματι-
 πρὸς αὐτοῖς ὀρμήσαντες οἰαίτιοι, τοῖς μὲν ὑπερέσας καὶ
 δορυφόροις διεσκέδασθη, αὐτὸν ὅ κατασπῶσαντες ἀπὸ τῷ ἄρ-
 ματος ἀπέκτειναν. εἶτα πρὸς τὴν ἄκρην ἐχώρεον, ἀπαρ-
 ῆσαι δὲ ἀνδρῶν ὁ δεσμοφθῆλον, καὶ χηρῶσαι ὅ πληθῆ
 τῷ δεδμητων. ἔφθαε ὁ πρὸς ἀνδρῶν καλῶς οἱ φύλακας ὡς
 τε καὶ αὐτῆς ἀποκτείνετα τῷ πείρας τὸν Κλεομένην ἀφαι-
 ρεσθαι καὶ πλατῶσαι τῷ τὴν πόλιν, σῶσαις αὐτῶν πρὸς
 χερσῶν, ἀλλὰ φερόντων καὶ φοβουμένων ἀπὸ τῶν. ἔ-
 τως οὖν ἀποσῶν καὶ πρὸς τοῖς φίλοις εἰπῶν, Οὐδὲν ἔγωγε
 εἰσα θαυμαστὸν ἄρχην γυναικῶν ἀνθρώπων φερόντων τὴν ἐ-
 λθῆσαν, παρεκάλεισε πόδας ἀξίως αὐτῶν καὶ τῷ περὶ
 γυμνῶν τελευτῶν. καὶ πρῶτος μὲν Ἰππῶτας ὑπὸ τῷ νεω-
 τέρων πρὸς ἐπληγη δεητῆς, ἔπειτα τῷ ἄλλων ἕκαστος δὲ
 λῶς καὶ ἀδελφῶς αὐτὸν ἀποσφάτῃ, πλὴν Παντίως τῷ
 πρῶτου Μεγάλου πόλεμον καὶ ἀλαβόντος. πόλεμον δὲ καλλίσον ὡρα καὶ πρὸς τὴν ἀγωνίαν διφύεσσαν τῷ νεω-
 γυμνῶν, ἐράμνον ἐσχηκῶς ὀβασιλῶς, ἐκέλευεν, ὅταν αὐτὸν τε καὶ τοῖς ἄλλοις ἰδῆ περὶ τῶν, ἔτω τελευτῶν.

A castigavit acriter custodes quod sequerem capti-
 que difficilē servaret segniter & socorditer. Hoc
 Cleomenes ipse excepit, & prius quā sentiret Pto-
 lemeus, recepit se & narravit amicis. Mox omnes,
 quā ante habuerant spe in irā versa, deliberaue-
 runt, Ptolemei iniuriā & contumeliā vlciscētes, vt
 dignū Spartiatis esset mortē occūbere, neq; operi-
 ri donec sicut victimæ saginatæ mactaretur. indi-
 gnū n. esse, Cleomenē, qui fœdus pacisci cū Anti-
 gono fastidierat, bellicoso viro & strenuo, deside-
 re Matildæ initiati regis otii manentem, vt vbi
 primū tympanū deposuerit atq; a tripudio quieue-
 rit, ipsum obtruncaret. Postquā in eā sententiam
 itū est, Ptolemeo fortē Canopū pfecto, primo vul-
 gauerunt rumorē liberari eū a rege custodia: dein
 de, quod in more regi esset vt quos erat carcere
 soluturus, cenam his & munera mitteret: amici
 multa talia apparata miserūt foris in urbē Cleome-
 ni, quo circumuenirent custodes, qui ista missa
 putabant a rege. quippe sacrificauit & participauit
 eis hæc liberaliter, impositaq; corona accumbens
 cum amicis epulatus est. Fama est autem maturi-
 us eū quā instituerat, ad rē exequendā erupisse:
 quod percepisset seruum vnum ex facti conscis
 foris cum muliere, quā amabat, cubuisse: ac me-
 tuens indicium, quum meridies esset, & custodes
 sensisset ex temulentia sopitos, induit tunicam, ac
 futura ex dextero humero aperta strictoque gla-
 dio eiecit se domo cum amicis pariter instructis.
 Tredecim hierant. Hippotas, qui erat claudus,
 primo impetu erupit cum eis alacriter. quos vt
 lentius sui causa pergere vidit, petiit vt interfice-
 rent se, neque hominem inutilem expectando
 cepta corrumpere. Forte Alexandrinorum
 quispiam equum præter ianuam ducebat. Hunc
 abstulerunt, impositoque Hippota cursu lati sunt
 per plateas, plebemq; vocauerunt ad libertatem.
 Illi tantum sane habuerunt ioboris, quod pro-
 barent admirarenturque audaciam Cleomenis:
 sequi eum & opem ferre ausus fuit nemo. Ptole-
 mæum Chrysermi aula digredientem tres statim
 adorti occiderunt. Alterum Ptolemæum vrbis
 præfectum, qui curru ad eos pergebat, infesti in-
 uadentes, ministros & satellites eius disiecerunt:
 illum curru detractum interfecerunt. Hinc ad
 arcem contenderunt, eo consilio vt carcerem ef-
 fringerent, vterenturque custodiarum manu.
 Verum maturauerant custodes diligenter fores
 obthurare. Ita vbi hoc lapsus conatu Cleome-
 nes est, palatus est vagabundus per urbem, neque
 ei quisquam adiunxit se, sed fugerunt trepidaue-
 runtque omnes. Igitur a cepto desistens, atque
 ad amicos fatus, Nihil sane miri est imperare
 fœminas viris libertatem refugientibus: horta-
 tusque cunctos est vt vitam deponerent, sicut se
 rebusque gestis esset dignum. Primus Hippotas
 precibus a quodam ex iunioribus obtinuit vt oc-
 cideret se. Mox aliorum quisque æquo animo
 & intrepidè seipsum interemit, præter Pantea, qui
 Megalopolim primus ingressus erat. Huic, quem
 rex specie formosissimum, & iuuentutis discipli-
 na præter æquales optimè institutum amauerat,
 præcepit, quum ipsum atque alios vidisset iam
 occubuisse, tum sibi conscisceret mortem.

omnibus iam humi stratis accedens Panteus, & pugione singulos fodiens, tentavit num quis adhuc forte spiraret. Quum Cleomenem quoque in planta pedis punxisset, atq; aduertisset faciem eum contrahere: osculum illi tulit, inde affedit ei, hinc exanimem iam complexus semetipsum super eum confodit. Ac Cleomenes quidem, postquam regum sexdecim annos obtinuit, talemque se praestitit, ad hunc occubuit modum. Ut vero rumor est per totam urbem dilatus, Cratesiclea, quamvis generosa mulier, demisit ex magnitudine calamitatis animos, liberosque complexa Cleomenis proiecit se in lamentationes. Ex filiis stirpis maior, ex fastigio domus praeter omnium expectationem defiliens in caput se praecipitem dedit: atque afflictus quidem fuit, non expiravit tamen, sed sublatus est clamans & fremens quod interpellaretur moti. Ptolemæus ubi hæc accepit, corpus imperavit Cleomenis excoriatum in crucem agi, necari in super liberos eius, matrem & feminas eius comites. In his Pantei quoque vxor erat eximia & ingenua imprimis forma. Breui post nuptias in ipso amorum feruore in has incidere ærumnas. Eam comitari Pantei fugam per mare cupientem prohibuerant parentes, ac vi inclusam afferunt: at illa paulo post parato equo ac pauculo ære, arripuit nocte fugam, Tanarumque citato profecta cursu, nauem quæ inde soluebat in Aegyptum, conscendit, & ad virum peruenit, fortisque animo & hilari peregrinationis se praebuit viro sociam. Hæc tunc Cratesicleam, dum à militibus ad supplicium rapitur, manu duxit, replum eius subleuans ac confirmans, ne illam quidem mortem trepidantem, verum vnum modo petentem, ut ante pueros sustolleretur. Postquam ad supplicii locum peruentum est: pueros primum sub oculis Cratesicleæ, deinde illam interfecerunt. Illa vnam hanc vocem tantis in malis misit, Quo pueri estis profecti? At Pantei vxor stola succincta, valens mulier & eminenti statura, vnamquamque morientium silentio & sedate curauit atque ex praesenti copia velauit. Tandem omnium nouissima semetipsam composuit, deductoque amictu neminem accedere permittens neque contueri se, extra vnum qui ad iugulandum ipsam praepositus erat, vitam deposuit fortissime, neque eguit quoquam qui se adornaret & obnuberet ab excessu. Adeo in morte animi decus usque retinuit, conseruauitque quam viua corpori custodiendo adhibuerat curam. Ita Lacedæmon, quæ muliebri actu ex equo cum virili extremis temporibus certauit, virtutem ostendit non posse à fortuna suggillari. Paucis post diebus, qui Cleomenis corpus cruci suffixum custodiebant, draconem ingentem conspexerunt, qui caput illius circumplicabat, faciemque contegebat, ne quis carniuora eam vlla attingeret. Hinc superstitione incessit regi trepidatioque, aliarum expiationum mulieribus aditum praebens, quasi virum interfecisset diuinum & humana forte maiorem. Alexandrini quoque excurrebant ad ipsum locum, ac heroem Cleomenem deorumque filium appellabant, usque dum reflexerunt eos doctiores, qui docuerunt apes ex bobus,

A ἤδη ὁ κλειμένων ἀπὸ τῶν ἐπιπερὸν ὀφθαλμῶν οἰπαίτις καὶ ὁ Ζήφυρος παραπλοῦς καθ' ἑκάστον, ἀπεπειράτο μή τις εἴθε λανθάνοι ζῶν. ἐπεὶ δὲ καὶ τὸν Κλεομένην νύξας πρὸς τὸ σφύρον εἶδε συσπρέψαντα τὸ πρῶτον, ἐφίλησεν αὐτὸν, εἶτα παρεκάλησε καὶ τέλος ἐξῆνος ἢ δὴ πρὸς τὸν νεκρὸν, ἑαυτὸν ἐπιπλάττεισθαι. Κλεομένης μὲν οὖν ἐκκαίδεκα τῶν πατρῆος βασιλεύσας ἔτη, καὶ τοιοῦτος αἰὲρ γυμνός, ἕτως κατέφραξε. τῆς δὲ φήμης εἰς τὴν πόλιν ὄλην σκεδάσθαι, ἢ μὲν Κρατησίκλεια, καὶ τὸ οὐσα γυναικα γυνή, πρὸς δὲ τὸ φρονημα πρὸς τὸν συμφορῆς μέγιστος, καὶ πρὸς τὸν πατέρα τὰ παῖδια τῶν Κλεομένων, ὡς φέρετο. τῶν δὲ παίδων δὲ πρὸς τὸν πρῶτον ἀποπληθῆσαν, ὁ δὲ Πτολεμαῖος ὡς ἔγνω ταῦτα, πρὸς ἐταξέε τὸ μὲν σῶμα τῶν Κλεομένων κρεμάσαι κατὰ βουρσάστας, ἀποκτείναι δὲ τὰ παῖδια, καὶ τὴν μητέρα, καὶ τὴν πατέρα αὐτῆς γυναικας εἰς τὴν ταύτης οὐκ ἐπιπλάττεισθαι, καλλίστη καὶ γυναιοτάτη δὲ εἶδος. εἶς δὲ ἀδελφὸς νεογάμοις οὖσιν, εἰς ἀκμῆς ἐρώτων εἰς τύχαι σιωπῆσαν. ὁ δὲ οὖν σιωπῆσαι τῶν Παντεῖ βασιλεύοντι αὐτῶν οὐκ εἶσαν οἱ γυνεῖς, ἀλλὰ βία κατακλείσαντες ἐφυλάττειν ὄλην τῶν ὑπερῶν ἰπῶν ἐαυτῆς πρὸς τὸν ἀσπιδάστας καὶ χρυσίδιον ἔχον, ὑποκτὸς ἀπέδρα, καὶ διώξασα σιωπῆσαι: ὅτι τὰ νηαρον, ὅκειθεν ἐπέβη νεὸς εἰς Αἴγυπτον πλεῖστος: καὶ διεκρομίσθη πρὸς τὸν ἀσπιδά, καὶ σιωπῆσαι ἐγκρατῆς τὸν ἐπὶ ξένης βίον ἀλύπτως καὶ ἰλαρῶς. αὐτῆς τότε τὴν Κρατησίκλειαν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἐξαρῶν ἐχέσθαι, τὸν τε πέπλον αὐτῆς ὑποκαταβάσασα καὶ τὰ ῥέειν πρὸς τὸν ἀσπιδά, μηδὲν τι μὲν αὐτῆς ἐκτεπληγμένῃ τὴν θάνατον, ἀλλ' ἐν μόνον ἀποπληθῆσαν, πρὸς τῶν παίδων ἀποθανεῖν. ἐπεὶ δὲ ἦλθον εἰς τὸν πόπον εἰς τὴν δρῶν εἰώτασιν οἱ ὑπερῶν, πρὸς τὸν μὲν τὰ παῖδια τῶν Κρατησίκλειας ὀρώσης ἐσφατῆσαν εἶτα ἐκείνῃ, ἐν τῷ τὸν μόνον ἐπὶ τῆς λιχούτης φηγεσθαι μὲν πάθει, ὡς τέκνα ποῖ ἐμόλετε; ἢ δὲ τῆς Παντεῖος γυνή, πρὸς τὸν ἀσπιδά ἰμάτιον, ὄρωσης οὐσα καὶ μεγάλη, τῶν ἀποθησχυσῶν ἐκείνην σιωπῆσαι καὶ μετ' ἡσυχίας ἐστραπῆσαι, καὶ πρὸς τὸν ἀσπιδά ἐνδεχόμενον. τέλος δὲ μὲν πάσας ἐαυτῆς κρεμάσασα, καὶ κατακαρῶσα τὴν πρὸς τὸν ἀσπιδά, καὶ μηδὲνα πρὸς τὸν ἀσπιδά ἐκείνην μὲν εἶδεν ἄλλον ἢ τὸν ἐπὶ τῆς σφαγῆς τεταγμένον, ἠρωικῶς κατέφραξε, ὁ δὲ δεισιπῶς καὶ κρομμύτος καὶ πρὸς τὸν ἀσπιδά πρὸς τὸν μετατὴν τελευτῆς. οὐτὸν παρέμεινε τῶν θανάτων ὁ κρομμύτος τῆς ψυχῆς, καὶ διεφύλαξεν ἑαυτῆς φρουρῆν τῶν σώματι πρὸς τὸν ἀσπιδά. ἢ μὲν οὖν Λακεδαιμονίων ἐφαιμίλλως ἀγωνισθῆσαι τῶν γυναικῶν δρῶματι πρὸς τὸν ἀσπιδά ἐν τοῖς ἐργατοῖς κατέφραξε, ἐπέδειξε τὴν ἀρετὴν ὑπερῶν αὐτῆς μὲν δυναμῆς ὑπὸ τῆς τύχης. ὀλίγαις δὲ ὑπερῶν ἡμέραις, οἱ δὲ σῶμα τῶν Κλεομένων ἀνέστυρω μὲν πρὸς τὸν ἀσπιδά ἔστησαν, εἶδον δὲ μετὰ τὴν δρῶμα τῆς κεφαλῆς πρὸς τὸν ἀσπιδά, καὶ ἀποκρῶσθαι τὸ πρῶτον, ὡς τε μὲν ὄρνεον ἐφίπασθαι ἀσπιδά. ἐκ δὲ τούτου δεισιδαιμονία πρὸς τὸν ἀσπιδά βασιλεῖ, καὶ φόβος, ἄλλων καταρῶν τῆς γυναικῶν ἀρετῆς πρὸς τὸν ἀσπιδά, ὡς ἀνδρὸς ἀθηναίου θεοφίλους, καὶ κρείττονος τῶν φύσιν οἱ δὲ Ἀλεξανδρεῖς καὶ πρὸς τὸν ἀσπιδά, φοιτῶντες ἐπὶ τὸν πόπον, ἠρωα τὸν Κλεομένην καὶ τῶν παίδων πρὸς τὸν ἀσπιδά ἀρετῶν ἀρετῶν οἱ σφῶντες, διδόντες λόγον, ὡς μελίττας μὲν βόες,

σφῆκας ἢ ἴππους καὶ τὰ σαπέντες ἐξαιθροῦσι, κἀνθαροὶ δὲ, ὄντων
ὁ αὐτὸ παρόντων ζωογενῆται πᾶσι ἀφ' ἑσθ' ἰσάματα, τῶν
πᾶσι τ' ἰσάτων ἰσάτων συρροῦνται καὶ σύρασι ἐν ἑαυτοῖς λα-
βόντων, ὅφρα αἰαδίδωσι καὶ τὸ το καπιδόντες οἱ παλαῖοι, μάλι-
στα τ' ζῶων τ' δράκοντα τοῖς ἥρωσι στυφκείωσαν.

A ex equis vespas putrescentibus germinare, scara-
beos ex afinis pullulare eodem deductis: humana
vero corpora tabe medullarum inter se compacta &
concreta edere angues. Qua re veteres animad-
uerfa, inter omnes animantes heroibus draconem
consecrauerunt.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

TIBERIOS ΚΑΙ ΓΑΙΟΣ

ΓΡΑΚΧΟΙ.

PLVTARCHI

TIBERIVS ET CAIVS

GRACCHI.

ΜΕΙΣ δὲ πῶς περὶ τὴν ἰσοπέδιαν ἀποδε-
δακότες, ἐχούμεν σὺν ἐλάττονα παῖσι τέ-
των ἐν τῇ Ρωμαϊκῇ συζυγίᾳ θεωρησά-
μεν τὸν Τιβέριον καὶ Γαίου βίον ἀντιπαρ-
βάλλοντες. ἔπειτα Τιβέριον Γρακχοῦ παῖ-
δες ἦσαν, ὡς πρὸς τὴν Ρωμαϊκὴν ἡγεμονίαν,
καὶ οὗτοι ἀπέθανον, καὶ ἰσάματα δὲ οὐκ ἔλαβον, λαμ-
πρότερον δὲ τὸ ἀπὸ τῆς ἀρετῆς ἀξίωμα. ἔπειτα τὸ Σκιπίωνος
τῆς κατὰ πολέμους Ἀννίβου θυγατέρος Κορνηλίας, ἧς ὢν
φίλος, ἀλλὰ καὶ ἀγαπῶν τὴν αἰδέρι γέννησιν, λαβὼν ἠξιώ-
θη μὲν τὸ ἐκείνου τελευτή. λέγεται δὲ ποτε συλλαβεῖν αὐ-
τὸν ἐπὶ τῆς κλίνης ζῶον δράκοντα. τοῖς δὲ μαύτοις σκα-
λαβίοις ὁ τέρας, ἀμφὸς μὲν σὺν ἑαυτῷ αἰελεῖν, ὁ δὲ ἀ-
φείκει, πᾶσι δὲ τὰ τετραδιερεῖν, ὡς ὁ μὲν ἄρρητον τῷ Τιβέριῳ
Φέροντα τὸν ἀγαπῶν, ἡ δὲ θήλη τῇ Κορνηλίᾳ. τὸν δὲ
Τιβέριον καὶ φιλοῦντα πῶς ζωῶντα, καὶ μάλλον αὐτῷ περὶ τὴν
κλίνην ἐπὶ τῆς οὐραίας τελευτῆς ἠγούμενον, ἐπὶ νέας οὐσίας
ἐκείνης, τὸν μὲν ἄρρητον κτεῖναι τῶν δράκοντων, ἀφείκει δὲ
πῶς θήλειαν. εἴτα ὕστερον οὐ πολλῶν χρόνων τελευτῆσαι, δε-
καδύο παῖδας ἐκ τῆς Κορνηλίας αὐτῷ γέννησας καὶ ἀγα-
πῶντα. Κορνηλία δὲ ἀναλαβούσα τοὺς παῖδας καὶ τὸν οἶκον,
οὕτως σφραγιστὴν καὶ φιλότεκνον καὶ μεγαλόψυχον αὐτῷ
παρέχει, ὥστε μὴ κακῶς δόξαι βεβουλόσθαι τὸν Τιβέ-
ριον, ἀπὸ ποιότητος ζωῶντος ἀποθανεῖν ἐλόμενον, ἦγε καὶ
Πτολεμαίου τῆς βασιλείας κρηνομήνου ὁ ἀγαπῶν, καὶ
μικροῦρον τὸν γάμον αὐτῆς, ἠρνήσατο, καὶ χηρῆουσα, τοῖς μὲν
ἄλλοις ἀπέβαλε παῖδας, μίαν δὲ τῶν θυγατέρων, ἡ Σκιπίων
καὶ νεώτερον σιωπῶντα, καὶ δύο υἱούς, πᾶσι δὲ γέννα-
σται, Τιβέριον καὶ Γαίον, ἀγαπῶντα, οὕτως φιλοῦντος
ἐξ ἑσθ' ἰσάτων, ὥστε πρῶτον διφρασεῖται Ρωμαίων ὁμολοῦν-
τάς τας γέννησας, πεπαιδευθῆναι δοκεῖν βέλπον ἢ πεφυκέναι
περὶ ἀρετῆς. ἐπεὶ δὲ ὡς πρὸς ἡ τῶν πλασσομένων καὶ γρα-
φομένων Διοσκουρίων ὁμοιότης ἔχει πᾶσι τῶν πυκνῶν περὶ
τὸν δρομικὸν ὅτι τὸ μορφῆς ἰσάτων, ἔπειτα τὸ νεαῖσκον ἐκεί-
νον ἐκ πολλῆς τῆς ἀρετῆς καὶ σφρασεῖν, ἐπὶ τὸ ἐλάττο-
νειότητι καὶ λογιότητι καὶ μεγαλόψυχῳ, ἐμπερείᾳ, μεγάλα
πᾶσι ἔργα καὶ τῆς πολιτείας οἷον ἐξήγησαν καὶ διεφάσαν ἀ-
νομοιότητες ἢ χεῖρον εἶναι μοι δοκεῖ τῶν περὶ τῆς ἀρετῆς
τὸν μὲν οὐκ ἰδέα προσώπου καὶ βλέμματι καὶ κινήματι περὶ
καὶ κατασημαχῆς ἢ ὁ Τιβέριος, εἰς τοῖς ἢ σφρασεῖται ὁ Γαῖος,
ὥστε καὶ ἀνημῆρεν, τὸ μὲν ἐν μιᾷ χώρᾳ βεβηκῆναι χροσμῶς,
τὸν δὲ Ρωμαίων περὶ τὸν βῆματος ἀειπατῶν τε
χρησάσθαι, καὶ ἀειπατῶν πῶς τῆσιν ὁ ἄμου,

PRIMA explicata historia, haud minores habemus in romano pari contemplari calamitates, dum cum illis Tiberii & Caii vitam comparamus. Patre hi fuerunt Tiberio Graccho: qui censor Romae quum fuisset & bis consul, duobusque reportasset triumphos, dignitatem tamen quae fuit ex virtute maiorem. quapropter habitus dignus est, ut Scipionis, qui Annibalem debellavit, nulla coniunctus necessitudine, imo alienus ab eo, filiam Corneliam in matrimonium acciperet post illius obitum. Hunc fama est duos angues in cubili comprehendisse, atque aruspices perpenso prodigio ambos vetasse interfici vel dimitti: de altero asseuerasse, si necatus mas foret, funestum Tiberio esse: Corneliam, si femina: Tiberium vero, qui uxorem diligebat, ac sibi maturiorem mortem aetate priori, quam iuueni illi ducebat, draconem matrem tulisse emissam femina. inde non multo post fato functum duodecim liberos ex Cornelia susceptos reliquisse. Suscipiens liberos & rei familiaris curam, vitam exegit Cornelia in tanta castitate, tanta pietate, tanta denique animi magnitudine, ut non male visus sit consuluisse Tiberius, qui pro tali muliere animum induxit emori. nempe quae etiam regi Ptolemaeo nuptias eius ambiendi, & ad consortium eam vocanti regni, abnuuit: atque in viduitate manens reliquam amisit prolem, excepta vnica filia quae Scipioni Africano minori nupsit, & filiis duobus, de quibus tractamus, superstitionibus, Tiberio & Caio. Hae tanta eduxit cura, ut quum in pube Romana essent citra controuersiam summa indole, praecelantius tamen instituti quam geniti viderentur ad virtutem. Quando vero ut in signis & picturis habet Castoris & Pollucis similitudo quoddam pugilis cum cursore figurae discrimen: ita illorum adolescentium in magna ad fortitudinem & moderationem, insuper ad liberalitatem, eloquentiam, animi celsitudinem, affinitate, grandes quasi effloruerunt & eluxerunt in actibus eorum & reipublicae procuracione disparitates: non ab re visum mihi est ante eas expedire. Primum vultu & obtutu & motu blandus erat & compositus Tiberius, acer Caius & vehemens. Itaque in concionando, ille modeste non se mouebat loco: hic, primus Romae in rostris deambulauit inter dicendum, & togam ex humero diuulsit,

ὡς Φησι Φάβιος, λέγων καὶ αὐτὸς τὰ Τιβερίου σιωπεπιδύωαι, καὶ συμμεταχεῖν ἐκείνης τῆς ἀρετῆς. πολλὸν δ' ἔτι παρῶν δυνάμεων εἶχεν ἐν τῇ στρατοπέδῳ, καὶ πόσον ἀπαλλαττόμενος αὐτὸς κατέλειπε. μὲν δὲ τὴν στρατείαν ἐκείνου ἀρετῆς ταμίαι, ἔλαχε τῶν ἑσπέρων Γαίος Μαγνίσιος στρατάρχης ἐπὶ Νομαντίνοις, ἀδελφὸς μὲν οὐκ ἴσμεν, βαρυπονημοτάτω δὲ Ῥωμαίων στρατηγῷ. διὸ καὶ μάλλον ἐν τύχαις πᾶσι λόγοις καὶ πράγμασι ἐναίτιος, τῷ Τιβερίου διελθὰς οὐ μόνον ὁ σιωπετὸν καὶ ἀδρείον, ἀλλ' ὁ θαυμάσιον ἴδω, αἰδώς τε πολλή καὶ τιμὴ τῷ ἀρχόντῳ ὑπὸ τῶν κακῶν οὐδ' ἑαυτὸν εἰ στρατηγὸς ἐστὶν ἐπιγινώσκοντος. ἠτιηθεὶς γὰρ μάχαις μεγάλας, ἐπαχέρησε μὲν ἀναδύνην νυκτὸς, ἐκλιπῶν δὲ στρατοπέδον ἀδοκίμων δὲ τῶν Νομαντινῶν, καὶ ὁ μὲν στρατοπέδον ὄψυς λαβόντων, τοῖς δὲ ἀδελφοῖς ἐπιπεσόντων φθῆσι, καὶ πῶς ἐξάπεισεν φονδύοντων, ὁ δὲ πᾶσι ἐκκυλομενῶν στρατόμα, καὶ σιωπεπιδύωαι εἰς τόποις χαλεποῖς καὶ ἀγρυπνίῃσι ἐστὶν ἐργασίας, ἀπογνοῖς τὴν ἐκ τῷ βιάζεσθαι σιωπεπιδύωαι ὁ Μαγνίσιος, ἐπεκηρυκτέτο πᾶσι ἀποδῶν καὶ ἀγαλύσειν πρὸς αὐτοῖς. οἱ δὲ πῶς εἶναι ἔφασαν ὁδὸν, πλὴν μόνον Τιβερίου, καὶ τῷ τὸν ἐκείνου ἀποστέλλειν πρὸς αὐτοῖς. ἐπεπὸν ἦσαν ὅτι τῷ καὶ δι' αὐτὸν τὸν νεαῖσκον, ἰδὼν γὰρ αὐτὸν πλείους λόγους ἐπὶ στρατίας) καὶ μεμηνημένοι τῷ πατρὶ Τιβερίου, ὅς πολεμήσας Ἴβηροι, καὶ πολλοὺς καταστρεφάμενος, εἰρήνῃ ἔθετο πρὸς Νομαντινοῖς, καὶ ταῦτα ἐμπεδύωαι τὸν δῆμον ὀρθῶς καὶ δικαίως αἰεὶ παρέχειν. οὕτω δὲ πεμψθεὶς ὁ Τιβέριος, καὶ συγγνώμῃ τοῖς ἀιδράσι, καὶ τὰ μὲν πείσας, τὰ δὲ δεξάμενος, ἔσπεύσατο, καὶ διεμυρίους ἔσωσε πᾶσι φαιδῶς Ῥωμαίων πολιτίας, ἀδελφειῶν καὶ τῶν ἑξω παύσεως ἐπομένων. τὰ δὲ ἐν τῇ χάριτι λειφθέντα χρήματα πᾶσι κατέχευον οἱ Νομαντινοὶ καὶ διεπόρθησαν. ὡς δὲ τούτοις καὶ πινακίδες ἦσαν τῷ Τιβερίου, καὶ ἄλλα καὶ λόγοις ἐχρῆσθαι τῆς ταμιδικῆς ἀρχῆς, ἀσπῶν πολλοῦ ποιούμενος ἀπολαβεῖν, ἢ δὴ τῷ στρατῷ πρὸς κεραιχῆτος ἀνέστρεψε πρὸς τὴν πόλιν, ἔχων μετ' ἑαυτοῦ βίβλους ἢ τέταρτας ἐτάρας. ἐκκαλέσας δὲ τῶν Νομαντινῶν τοὺς ἀρχοντας, ἠξίου κομίσασθαι πῶς δέλτοις, ὡς μὴ παρῶν τοῖς ἑσπέροις ἀγαθολίω, ὅτι ἔχον ἀπολογῆσθαι πρὸς τῶν ἀκρονομημένων. ἠδέντες οὖν οἱ Νομαντινοὶ τῇ σιωπεπιδύωαι τῆς ἀρετῆς, παρεκάλου αὐτὸν εἰσελθεῖν εἰς τὴν πόλιν ὡς ὅτι εἰσῆκει βουλαδόμος, ἐγγύς πρὸς ἐλθόντες ἐσφύοντο τὰς χερσὶ, καὶ λιπαρεῖς ἦσαν. δέομενοι μηκέτι νομίζεω αὐτοῖς πολεμίοις, ἀλλ' ὡς φίλοις χρῆσθαι καὶ πειθεῖν. ἔδοξεν οὖν τῷ Τιβερίῳ ταῦτα ποιεῖν. τῶν δὲ δέλτων περὶ ἐπιχειρήσεω καὶ δεδίκηπὶ παρεξύνειν ὡς ἀπιστομενῶν τοῖς Νομαντινοῖς εἰσελθόντι δὲ εἰς τὴν πόλιν, πρὸς τὸν μὲν ἀείσον παρέθεσαν, καὶ πᾶσαν ἐποίησαντο δέησιν, ἐμφαγεῖν τι κρημνὸν μετ' αὐτῶν καὶ θήμενον. ἔπειτα τοῖς δέλτοις ἀπέδοσαν, καὶ τῶν ἄλλων ἀβούλοισι χρήματων λαβεῖν ἐκέλευον. ὁ δὲ ὁδὸν ἢ τὸν λιβαίων, πρὸς τῶν δημοσίας ἐχρῆτο θυσίας, λαβῶν, ἀπῆλθεν, ἀσπασάμενος καὶ φιλοφρονηθεὶς τῶν ἀιδράων. ἐπεὶ δὲ εἰς Ῥώμην ἐπὶ ἠλθεν, ἢ μὲν ὅλη πρὸς αὐτοῖς, ὡς δεῖν καὶ καταχρῆσθαι τὴν Ῥώμην, αἰτίαι εἶχε καὶ κτηρησίας. οἱ δὲ τῶν στρατιωτῶν οἰκῆοι καὶ φίλοι, μέγα μέρος ὄντες τῷ δήμῳ, σιωπεπιδύωαι πρὸς τὸν Τιβέριον, τὰ μὲν ἀγχαῖ τῶν γερνόντων ἀναφέροντες εἰς τὸν ἀρχοντα, δι' αὐτὸν δὲ σῶζεσθαι τοσούτοις πολιτίας φάσκοντες. οἱ μὲντοι διεχρῆνοντες τὰ περὶ ἀγαθὰ,

A vt autor est Fannius, qui prædicat vna cum Tiberio se in murum euasisse consortemque fuisse illius decoris. Iam studium ingens sui in exercitu præfens concitauit, & desiderium reliquit discedens. Ab illa expeditione quaestor est designatus. Obuenit ei fors vt consulem C. Mancinum ad bellum Numantinum sequeretur, hominem non malum, sed ducem Romanum omnium infelicissimum. At tamen in fortunis aduersis & duris casibus eluxit Tiberii non prudentia modo & virtus, verum etiam, quod miraculum erat, obseruantia magna & reuerentia imperatoris: qui ob ærumnarum molem ne ipse quidem meminerat se esse ducem. quippe quum ingentibus fufus præliis esset, adortus est nocte relictis castris se recipere. Cæterum odorati id Numantini, cœperunt extemplo castra eius, exercitum insequuti fugientem sunt, extremum agmen conciderunt, omnes circumuenerunt copias, conieceruntque in loca aspera vnde nullum patebat effugium. Hic diffidens vi expedire se salutem posse Mancinus, legatos misit ad illos inducias, & pacem flagitatum illi vero fidem negauerunt adiungere se præter quã vni Tiberio, vlli, atque vt hic mitteretur ad se poposcerunt. Expetiuerunt id tum ipsius virtute adolescentis, quod nomen eius in castris foret ingens: tum patris memoria Tiberii, qui bello cum Hispanis gesto, multisque domitis, fœdus cum Numantinis fecerat, quod seruari à populo recte atque ordine præstiterat illibatam. Ita missus Tiberius egit cum Numantinis, ac quædam ab his impetrans, quædam concedens, fœdus fecit, atq; viginti millia ciuium, extra seruitia & lixas, non obscure conseruauit. Quicquid autem relictum in castris fuerat, eo potius Numantini omni sunt & diripuerunt. In his tabulæ erant Tiberii, in quibus quaestura acta & rationes continebantur. quas recipere magni faciens quum exercitus iam in itinere esset, tribus aut quatuor amicis comitantibus eum, regressus est Numantiam. Excitos Numantinorum magistratus orauit vt tabulas sibi redderent, ne iniquis calumniandi præberet aniam, quod referre rationes non posset. Læti oblata præstandi beneficii occasione Numantini, inuitauerunt eum vt urbem ingrederetur: vt deliberabundus constitit, propius accedentes manus eius corripuerunt, maiorem in modum precantes ne vltra in hostibus numeraret ipfos, sed vteretur pro amicis & fidem haberet. Itaque visum Tiberio est morem eis gerere, tum tabularum desiderio, tum timens etiam exasperare diffidentia Numantino. Ingresso urbem, primo prandium poposuerunt, atq; obsecrauerunt enixe vt aliquid cõmuni mensa secum cibi caperet. Inde tabulas ei reddiderunt, iusseruntq; vt de reliqua præda sumeret quicquid ei cordi esset. Ille vero præter thus quo ad sacra publica vtebatur, nihil cepit: atq; ita, postquam eos comiter salutauit, digressus est. Vt Romam rediit, pacem eam totam exagitauerunt & infectati sunt vt indignâ & fœdâ ciuitati. At militum necessarii, quæ portio erat ingens populi, concursu ad Tiberium facto, quod inerat rei gesta maculâ ascribebant duci, salutem vero tam multorum ciuium ei tribuebant. Enimvero hi quos pax illa offendebat,

proponebant exemplum maiorū. quippe illi duces qui cupide fuerant amplexi fœdus quo dimiserant eos Samnites, nudos hostibus dediderunt, confortesque & participes illius fœderis faciendi, velut quæstores & tribunos, æque tradiderunt: quo verterent in eos periurium & violationem pacis. Hic vero præcipue suam erga Tiberium benevolentiam & studium declaravit populus: qui consulem Numantinis nudum & victum iussit dedit, cæteris omnibus Tiberii causa pepercit. Arbitror etiam eum qui ea tempestate Romæ summus erat & plurimum pollebat, opem ei tulisse Scipionem: fuit ei tamen datum crimini quod Mancinum non protexerit, neque pacem Numantinam elaborauerit confirmari, per propinquum suum & familiarem compositam Tiberium. Cæterum has querelas maxima ex parte ex ambitione Tiberii amicorum & doctorum, qui concitabant eum in Scipionem, apparet mansisse. In inimicitiam hæc tamen acerbiorum aut incommodum non erupere. Imo verò nequaquam mihi videtur Tiberius in eos casus incurfarus fuisse, si actionibus eius interfuisset Scipio Africanus. Nunc dum ille iam ad Numantiam agit & res gerit, leges ferre ex causa huiuscemodi auspicatus est: Populus Romanus agrum suburbanum, quem bello parauerat, partim vendiderat sub hasta, partim publicum fecerat. Eum inopibus & tenuioribus civibus sub exigua pensione, quam ærario ferrent, locabant. Ut pecuniosi mercedem intendere, & pauperes ceperunt summovere, lex lata est quæ vetuit ne quis plus quingentis iugeribus agri possideret. Frænavit aliquandiu hæc sanctio cupiditatem opulentorum, subleuavitque egenos qui locata retinebant, fruebanturque sorte quam quisque à primo acceperat. Post per appositas personas transferentibus conductiones in se opulentis, ac denique propalam iam suo nomine plerisque detinentibus, expulsi pauperes neque ad militiam se præstabant alacres, abiciebantque educandorum curam liberorum. vnde breui Italia in frequentia laboravit omnis liberorum hominū, & ergastulis completa est barbaricis: quibus colebant agros opulenti exactis civibus. Id corrigere familiaris Scipionis adortus C. Laelius, quia renitentibus potentibus destitit tumultus metu, Sapiens est appellatus. At Tiberius tribunus plebis creatus, ei actioni ilico admovit manum, à Diophane oratore & Blostophilosopho (vt tradunt plerique) incensus: quorum Diophanes, exul erat Mitylenæus, alter ex Italia Cumanus. Hic in vrbe Tharsensem Antipatrum audierat, à quo honorat⁹ fuerat commentariorum philosophicorum nuncupationibus. Nonnulli Cornelie quoque matri adscribunt aliquid culpæ: quæ filis crebro improperebat quod populus Romanus Scipionis se adhuc focrum, nondum matrem Gracchorum, vocaret. Alii Sp. quendam Posthumium perhibent autorem fuisse, Tiberii æqualem, atque in gloria causarum dicendarum æmulum. quem post reditum à militia offendens longe gloria potentiaque præfulgentem & celebrem, voluit eum meo iudicio transgredi actione suscepta ancipiti & magnæ expectationis.

A μιμειοθα τοις πορογνοις εκελθον. και γαρ εκεινοι τις ε-
 γαπησαντας υπο Σαυνητων αφεδωσαν στρατηγεις, αυθις
 τε τοις πολεμοις γυμνοις ποροεργησαν, και τις εφαινα-
 μνοις και μεταροντας τωσ αποιδων, ος ταμιας και χλιαρ-
 χοις, ομοιας ποροεβαλον, εις εκεινοις τιω οπιτοκριας και
 τιω Διφλιον τωσ ωμολογημνων βεποντες. ενθα δη και
 μεγαλις τιω πορος τον Τιβεριον δινοιαν και αποιδων δεξι-
 φηεν ο δημος. τον μω γαρ υπατον εφη τισαν το γυμνον και δε-
 δειδωρον ποροδωσαν τοις Νομηρτινοις, τωσ δε αλλων εφει-
 σαντο πολυτων, Διφ Τιβεριον. δοκει δε και Σκιπιαων βοηθη-
B σα μεγαλοσ αν ποτε, και πλεισον διωαμωσ Ρωμωων. Διφ
 οσδεν ητον εα αιτιασ μω, οτι τον Μαγκινον ου ποεεσωσεν, ου-
 δε και αποιδασ εμπεδωδωσαν τοις Νομηρτινοις εσπουδα-
 σεν, δι αυδρος οικειου και φιλου τω Τιβεριου γυμνωσασ. ος
 πλεισον εοικεν εκ φιλοτιμιασ, και τωσ επαρογτων τον Τι-
 βεριον φιλων και σοφιστων, εκημεοθα τα της Διφφορεασ.
 Διφ αυτη γε πορος οσδεν αιηκεσεν οσδε φαυλον δεεπεσε.
 δοκει δι αυ μοι μηδαμωσ ποειπεσιν ο Τιβεριοσ οισ επα-
 ρην, ει παριω αυτω τοις πολιτευμασι Σκιπιαων ο Αφεικα-
C νοσ. νω δε εκεινου ποει Νομαντια οντοσ ηδη και πολε-
 μοιωσ, ηφατο της ποει τοις νομοισ πολιτειασ εκ πιαωτης
 αιτιασ. Ρωμωοι της τωσ ασυλατων χωρεσ οσση επετε-
 μοντο πολεμο, τιω μω οπι ποροσχοσ, τιω η ποιουμνωροι δη-
 μοσιασ, εδιδδοσαν νεμεοθα τοις ακτημοσι και αποροισ τωσ
 πολιτων, αποφορεαν ου πολλω εις ο δημοσιον τελοσιν. δε-
 ξαμνων η τωσ πλοισιων ποροβαλλειν και αποφορεσ, και
 τοις πενητασ δελαωνοντων, εγραφη νομοσ, οσδ εκαν πλεδρα-
 γησ εχαν πλειονα πενταχοσιων. και βραχυ μω χρονον ε-
 πεσε τιω πλεονεξιασ ο γραμια τωσ, και τοις πενησιν ε-
 σοησσε, και χωρεσ μωοισιν οπι τωσ μεμοστωμνων, και νε-
D μομωοισ μω εκασοσ δε αρχησ ειχε μοισειν. υπερον δε τωσ γα-
 τνωωντων πλοισιων ποροβλητοις ποροσωποισ μεταφορεν-
 των και μοστωποισ εις εαυτοις, τελοσ η φαιρωσ ηδη δι εαυ-
 των τα πλεισα κατεχοντων, δεωαδεντες οι πενητες, ουτε ταισ
 στρατιασ επι ποροθυμοισ παρειρον εαυτοις, ημελωι τε πα-
 δων αιαεσθησ, οσ παχυ τιω Ιταλιασ απασαν ολιγημ-
 δριασ ελθωρων εσοθα, δεσμοσθησιων η βαρβαρικων εμ-
 πεσλωσ, δι αν εγεωργωσ οι πολυσοι τα χωρια, τοις
 πελιτασ δεελασαντες. επεχειρησε μω οω τη διορθωσει
 Γαιοσ Λαλιοσ ο Σκιπιανοσ εταροσ. οπιπυροσιντων η τωσ
E διωατων, φοβητοις τον θορυβοσ και παυσαμνωσ, επεκληθη
 σοφοσ, η φρονομιοσ. (εκατερον γδ εδοκει σημαίνει ο σαπιλωσ)
 ο Τιβεριοσ δε δημωροσ αποδειχθεισ, οθυσ επι αυτω ωρμη-
 σε τιω ποροεξιν, οσ μω οι πλεισοι λεγοισ, Διοφαιοισ τω
 ρηποροσ και Βλοσσιου τω φιλοσοφου παρορμησαντων αυτον.
 (ων ο μω Διοφωμης, Φυγασ μω Μιτυλιωμοσ ος, αυτην δε
 Ιταλιασ Κυμωιοσ, Ανηπατερο τω Ταροσωσ γεροσ εω
 αση σιωηθησ, και τεπημνωμοσ πο αυτω ποροσφωνησε-
 σι γραμματα φιλοσοφωσ) ενιοι δε και Κορηλιασ σιωεπα-
 πανται τιω μητερα, πολλακις τοις υοισ ονειδιζουσαι, οτι
F Ρωμωοι Σκιπιανοσ αυτω επι πενητερον, ουπω η μητερα
 Γεακχοσ ποροσγορδωσιν. αλλοι δε Σποροιοσ πινα Που-
 ρωμωιοσ λεγοισιν αιπον ημεοθα, ηλικιωτω τω Τιβεριου, και πορος δοξαι εφαιμωλοσ αυτω ποει και σιωηροελιασ.
 εν, οσ εποκληθησ ποτο της στρατιασ, ορων πολυ τη δοξη και τη διωαμει παρηλαχθησ και ταμιασ ζωιδρον,
 ητελησεν (οσ εοικεν) ποροβαλλεσα, πολιτευματοσ ποροδωλοσ και μεγαλιω ποροδοκριασ εροντοσ αφαιμωμοσ.

συμμιον λεγοισιν αιπον ημεοθα, ηλικιωτω τω Τιβεριου, και πορος δοξαι εφαιμωλοσ αυτω ποει και σιωηροελιασ.
 εν, οσ εποκληθησ ποτο της στρατιασ, ορων πολυ τη δοξη και τη διωαμει παρηλαχθησ και ταμιασ ζωιδρον,
 ητελησεν (οσ εοικεν) ποροβαλλεσα, πολιτευματοσ ποροδωλοσ και μεγαλιω ποροδοκριασ εροντοσ αφαιμωμοσ.

in quibus etsi summo studio ac contentione de-
 certarent inter se, nihil contumeliosè taméferun-
 tur inuicè dixisse, neq; verbum excidisse in alterū
 alteri ex indignatione importunū. Neq; enim in
 vinolentiis solū, sed & in ambitionibus & sto-
 macho coercet & cōponit præclara indole, & bo-
 na institutio mentem. Ut verò Octaviū aduertit
 in legē cōmisisse, & multū tenere agri publici: ro-
 gavit eum Tiberius ut abiiceret certamen, preiū
 se ostendens ei ex facultatibus suis, quantum non
 lautis, depensurum. Abnuente Octavio, vetuit a-
 lios magistratus omnes per edictum muneribus
 suis fungi, dū perlata lex esset. Templum Saturni
 annulo tuo consignavit, ne quid quaestores inde
 vel sumerent vel inferret, ascripsitq; multa, ni pa-
 rēret, prætoribus. Ita territi, omiserunt omnes suo-
 rum quisque officiorum partes. Hinc locuple-
 tes vestem mutare, sordidatque & squalidi in fo-
 ro circumire, struere etiam clam Tiberio insidias,
 subornareque ei percussores. Ita ille quoq; aper-
 tē sica, quam dolonem vocant, accinctus fuit. Ap-
 petente die, populumque Tiberio in suffragia
 mittente, quia subtracta a diuitibus fuerunt vrne,
 res ad tumultum spectabat, Enim verò quum Ti-
 berii factio numero vim facere posset, atque ad id
 se conglobaret: Manlius & Fulvius, viri consula-
 res, ad genua Tiberii accidentes, manusque cum
 lacrymis tangentes, orauerunt eum ut rem dese-
 reret. Qui quum hinc iam iam imminens malum
 animaduerteret, hinc illorum moueretur reuerē-
 tia, requisivit ab eis quid ab se vellent fieri: qui
 negauerunt se tantæ consultationi pares esse,
 hortantes autem precantesque ut permitteret eā
 senatui, induxerunt eum. Ut verò nihil sena-
 tus, coactus propter opes in curia locupletum, ex-
 pediuit: transit iam ad facinus nec legitimum
 nec probum, Octavio ut potestatem tribunitiam
 abroget, certus non posse alioqui perferre se le-
 gem. Ac primum in publico orauit eum, be-
 nignis verbis & supplicibus cum eo agens, ut
 concederet & accommodaret se populo æqua
 petenti & exigua pro magnis laboribus & pericu-
 lis accepturo. Reiciēte hanc interpellationem
 Octavio, testificatus Tiberius non posse in tribu-
 natu ambos magnis de rebus à pari potestate diffi-
 dentes traducere sine bello tempus: vnum se ostē-
 dit huius videre remedium, alteri si magistratus
 sit abrogatus: ac de se iussit priore Octaviū ad suf-
 fragia populū vocare. confestim enim se, si ita vi-
 sum sit ciuibus, potestate abiturū. Detrectante O-
 ctavio, iam de ipso ait se, nisi re deliberata melio-
 ra consilia cepisset, suffragia propositurum, atque
 his in præsentī denuntiatis concionem dimisit.
 Insequenti die conuocato populo conscendit
 rostra, annisusque denuò est Octaviū inducere
 ad desistendum. qui ut fuit inflexibilis, legem
 rogavit qua tribunatus ei abrogabatur, popu-
 lumque extemplo misit in suffragia. Ex quin-
 que & triginta tribubus ut septemdecim legem
 iusserunt, vna autem si insuper accederet pri-
 uatus fiebat Octavius: iussio sustineri suffragia,
 aggreditur ex integro Octaviū precibus, ac

A *ἐν οἷς καὶ τὸ ἄκρας αὐτοῦ καὶ φιλονεκίας αἰτερείδον-
 τες, οὐδὲν εἶπεν λέγονται πρὸς ἀλλήλων φλαῦρον, οὐδὲ ῥή-
 μα πρὸς πεσῆν πατέρου πρὸς τὸν ἕτερον δι' ὀργῶν αἰεπι-
 τήδειον. οὐ γὰρ μόνον ἐν βακχάσμασιν (ὡς εἴκειν) ἀλλὰ καὶ
 ἐν φιλοδουμίας καὶ ὀργῶν τὸ πεφυκέναι καλῶς, καὶ πε-
 παυμένον σωφροῦς, ἐπίσησι καὶ κατακρησθῆναι τὴν ἀφ-
 νοίαν. ἐπὶ δὲ ἐώρετο τὸ Ὀκταβίου ἐνεχόμενον τῷ νόμῳ, καὶ
 κατέστη τῆς δημοσίας χωρῆς συγχῶν, ὃ Τιβέριος εἰδὼς
 παρέναι τὴν φιλονεκίαν, ὑφιστάμενος αὐτῷ τὴν πηλὴν
 ἀποδώσειν ἐκ τῆς ἰδίας, καὶ τὸ οὐ λαμβάνειν ὄντων. ὅτε*
 B *ἀναρχομένου δὲ τῆς Ὀκταβίου, ἀναρχάμενος τὰς ἄλλας
 ἀρχὰς ἀπάσας ἐκάλυψε χρηματίζειν, ἀρχὴς αἱ ἑὶ τῆς
 νέμου διερχθῆναι φησὶ. τῷ δὲ τῆς Κρόνου ἰαῶ σφραγίδας
 ἰδίας ἐπέβαλεν, ὅπως οἱ ἑαυτοῦ μηδὲν ἐξ αὐτῆς λαμβά-
 νοιεν μηδὲ εἰσφέρειεν καὶ τοῖς ἀπειθήσασιν ἢ στρατηγῶν, ζη-
 μίας ἐπέκρησεν, ὥστε πύργους ἀποδείσασθαι ἀφῆται τὴν ἐ-
 κάστω παρορήκυσαν οἰκονομίαν. εἰδὼς γὰρ εἰκνηματικοὶ τὰς
 μὲν ἐδῆτας μετέβαλον, καὶ ἐπέβησαν οἰκῆσι καὶ ἑαυτοῖς
 καὶ τὴν ἀρχὴν ἐπέβουλον ἢ τῷ Τιβέριω κρύφα, καὶ
 συνέστασαν ἐπ' αὐτῶν τοὺς ἀναρρήσοντας ὡς τε κἀκῆνον ἔδε-
 νος ἀγνωστοῦ ἀποζώνουσαι ξιφίδιον ληστειαν, ὃ δόλωμα
 καλοῦσιν. ἐν τῇ δὲ τῆς ἡμέρας, καὶ τὸν ὄμιον αὐτῶν κα-
 λουῦτος ἐπὶ τὴν ψῆφον, ἤρπαθησαν ἀπὸ τῆς πλοισίας
 αἰδέειαν, καὶ τὰ γινόμενα πολλὰ εἶχε συλχεῖσιν οὐ μὴν ἀγ-
 λά τῆς πρὸς τὸν Τιβέριον πλήθῃ βιάσασθαι διωαμένων, καὶ
 συσφραγισμένων ἐπὶ τούτῳ, Μάλλιος καὶ Φούλβιος, ἀδελφοὶ
 ἀπακρί πρὸς πεσόντες Τιβέριω, καὶ χερῶν ἀποτόμοι
 καὶ δακρυόντες ἐδέοντο παύσασθαι. τῶ δὲ καὶ ὁ μέλλων ὄσον
 ἔπειθ' εἰδὼς τὴν συμφορῶν, καὶ δι' αἰδῶ τῆς ἀνδρῶν,
 πυλομένου τί κελύσει πρὸς αὐτὸν, ὅτε ἔσασθαι ἀξιο-
 χρεῶς εἶ) πρὸς τὴν καὶ τὴν συμβουλίαν ὅτι τρέψαι δὲ
 τῆς βουλῆς κελύσει καὶ διορῶναι συνέπεισαν. ὡς δὲ ἔδεν
 ἐπέρανε ἡ βουλή στωελθόσα, ἀπὸ τοῖς πλοισίαις ἰσχυροῦσας
 ἐν αὐτῇ, τρέπεται πρὸς ἔργον οὐ νέμμεν, ὅτε ἔπεικεις, ἀ-
 φελέσθαι τῆς ἀρχῆς τὸν Ὀκταβίου, ἀμνηχανῶν ἄλλως ἐπα-
 γαγῆν τῷ νόμῳ τὴν ψῆφον καὶ πρὸς τὸν μὲν εἰδὼς τὸν Φαγεράς,
 αὐτῷ λῶν τε πρὸς φέρων φιλαθρῶ ποῖς, καὶ χερῶν ἀποτό-
 μοι, ἐνδουῶν καὶ χαρίσασθαι τὰς δῆμα, δίκαια μὲν ἀ-
 ξιοῦσι, μικρὰ δὲ αἰεὶ μεγάλων πόνων καὶ κινδύων ληψο-
 μένα. διορῶν δὲ τῆς Ὀκταβίου τὴν ἐντευξίν, ἀπὸ τῶν*
 E *ὃ Τιβέριος ὡς ὅτι ἐστὶν ἀρχόντας ἀμφοτέροις, καὶ πρὸς πρῶ-
 γμάτων μεγάλων ἀπ' ἴσης ἰσοστασίας ἀφαιρεμένοις, ἀπὸ
 πολέμου διεξελθῆναι τὸν χρόνον, ἐν ἰαμα τὸ μόνον ὄραν ἔφη,
 τὸ παύσασθαι τῆς ἀρχῆς τὸν ἕτερον, καὶ πρὸς αὐτῶν γε πρῶ-
 τερον τὸν Ὀκταβίου ἐκέλευσε τὰς δῆμα ψῆφον αἰαδουῶν
 καταθέσθαι γὰρ ἀπὸς ἰδιώτης γινόμενος, αἰ τῶν δόξῃ τοῖς
 πολίταις. τῶ δὲ Ὀκταβίῳ μὴ γέλοντος, αὐτὸς ἔφη πρὸς ἐ-
 κείνου ψῆφον αἰαδουῶν, ἐδὲ μὴ μεταγνώ βουλοσάμενος, καὶ
 τότε μὲν ἐπὶ τῶν πρὸς διέλυσε τὴν ἐκκλησίαν. τῇ δὲ ὑπεσθῆναι
 τῶ δῆμου στωελθόντος ἀνάσας ἐπὶ τὸ βῆμα, πάλιν ἐπεισθῆ-
 το πειθῆναι τὸν Ὀκταβίου ὡς δὲ ἰὼ ἀμετάπητος, εἰσηνεῖκε νό-
 μον ἀφαρῆμενον αὐτῶν τῆς δῆμαρχίας, καὶ τοῖς πολίταις ἀπὸ
 ἐκείνου τὴν ψῆφον ἐπέφρασε. οὐσῶν δὲ πέντε καὶ πειλά-*

κοντα φουλάων, ὡς αἰ δεκαεπτα τὴν ψῆφον ἐπεινώχρησθαι, καὶ μίας ἐπὶ πρῶτον ἀνομιῆς εἶδει τὸν Ὀκταβίου ἰδιώτην
 γινόμενον, κελύσει ἐπισηῶν, αὐτὸς εἰδὼς τὸν Ὀκταβίου, καὶ ἐπέβησεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ δῆμα καὶ κατήσασθαι,
 AAAA

λιπαρών και δούλων, μήτε αυτόν άπειμον περιδείν ήρόμε-
 νον, μήτε σκείνω βαρέος ούτω και σκυδεσποδ πολιτί-
 ματος αίτιαι παρσάψαι. τούτων τήν δεσποιν ου πρυτελώς
 άπεικον σδδ άπειν ή λέρουσι άπεσάσαι τον Οκτάβιον,
 άλλα και δακρύων έσποπίμπλασσαι τα όμματα, και σιω-
 πάν όπι πολυώ χρόνον. ως μήτοι παρσ τοις πλοισιοις και
 τοις κληματικου, σιωεσώταις άπέβλεψεν, αιδεσθείς δοκει ή
 φοβη και την παρ σκείνοις άδοξίαν έσποσθηναι, και πηδ δει-
 τον, σδκ άγηνώς κελδισαι παρσ ήν ή βούλεται τον Τιβέρι-
 ον. ούτω δη τή νόμου κυρωθέντος, ό μη Τιβέριος τ άπελδθί
 ρωνιν παρσ έταξει σπο τ βήματος έλκωσαι το Οκτάβιον,
 (ήρσπο ή ύπηρέταις, άπελδθίς ιδίοις) και τοδ το τλώ ό-
 ψι, σικεστέσαι τή Οκταβίου παρσσχεν έλκωμένου παρσ
 ύβρω. ό δέ δήμος έφώρμησεν αυτώ, και τήν πλεισιων σιω-
 δραμόντων, και δαφσσχόντων ται χείρας, ό μη Οκταβιος έ-
 σάθημόνος, έξαρπαγίς και δαφσφυγων τον όχλον, σικετίω
 δέ αυτώ πισον έμ παρσδην έσώται και παρσ τσ γμείνον έξε-
 τυφλωσαι, άκρηπος τή Τιβέριου, και παρσ τον ήροβον, ως
 ήσθε το πα γινόμενα, πολλή σπουδή και σδραμόντος. σκ τώ-
 πυ κωρσδται μη ό παρσ τήσ χώρας νόμος, αιρσνύται δέ τρείς
 αίρσρες όπι τλώ δαφσκεισιν και τλώ δαφσνομίω, αυτός Τι-
 βέριος, και Κλαύδιος Αππιος ό πενθερός, και Γάιος ό
 Γρακχος ό αδελφός, σδ παρών σδδ, άλλα έσπο Σκιπίωνι
 παρσ Νμαρτίαν σρατευόμενος. ταύτα πδ Τιβέριου
 δαφσπαρσάμδου καθ ήσυχία μηδενός σισαμδίου, και
 παρσ τοις δημαρχον αίπηκατσσήσαιτος σδδ ένα τήν όπι-
 φανών, άλλα Μούκιόν ήνα πελάτω αυτώ, παρσ πδ τα
 διεσχαίροντες οι διωατοί, και φοβούμδου τή Τιβέριου
 την αύξησιν, σι τή βουλή παρσπηλάκιζον αυτόν, αίτυμέ-
 νω μη (ως έτος σδσιν) σκ δημοσίου σκλωλώ, ήπως έχρι δαφ-
 νέμωσιν την χώραν, ου δόντες, (έτέρων έπ ήλσπτοσ χρείαις
 πολλάκις λαβόντων) αιάλωμα δέ εις ήσσην ήμέραι σ-
 νεία ύβολοίς τάξαιτες εισηγυμένου ταύτα Ποπλίου Να-
 σικα, και δεδωκότος έαυτοί εις τλώ παρσ σκείνον έχθραι ά-
 φσδώς. (πλείσην γδ εκέκτητο γλώ δημοσία, και χαλεπώς
 έφερει σκβαίνειν αυτής αιάλωμα ζώμδου) ό δέ δήμος έπ
 μάλλον έξεκσέτο και φίλου ήνός τή Τιβέριω πελδθή-
 σαιτος αίφινδίας, και σσημείων τή νεκρω μοχθηραν ήπι-
 δραμόντων, βοάντες έσπο Φαρμάκων αιηρησσαι τον ά-
 δρωπον, όπι την σκφορσν σιωεδραμον, και ό λέρσ ήρα-
 πο, και τασπομένα παρσσσαι, ου φάυλωσ έσπονοσσαι τλώ
 σδρμακείαν δόξαιτες. έρράγη γδ ό νεκρός, και διεφλορστων
 ήρσν πληθος έξέβλωσεν, ως τε σποσδσσαι την φλόγα και
 φερσσται άλλω, αυτίς σκ εκσέτο, πειν εις έτερον τόπον
 μετασρμαδλωσαι, και πολλά παρσγματδσασμδων, μόλις
 ήσπο το πυρ αυτώ. παρσ ταύτα τωσ πολλους έπ μάλλον ό
 Τιβέριος παρσζώων, μετέβαλε την έσθησ και τοις σασδαις
 παρσγαγών, έδσίτο τή δήμου τούτων κήδεσσαι και τήσ μη-
 ρός, ως αυτός άπεγρωκόσ έαυτόν. έπει δέ τή Φιλοπάτορσ
 Απάλου τελδθίσαιτος, Εύδημος ό Περγαμλωδός άνλωέ-
 κε δαφσθήκην, σι ή κληροσίμος έγένεσπο τή βασιλείας ό
 Ρωμαίων δήμος. άυτός ό Τιβέριος δημαγωγών εις ήωεγε
 νόμον, όπως τα βασιλικά χερίματσ κωμιδέντα, τοις την χώραν
 τσασδλω και γεωργίας άφορμιώ. παρσ δέ τήν πόλεων σσαι τήσ Αττάλου βασιλείας ήσασ, σδδεν έφη τή συγκλήτω
 βουλάσσαι παρσσκήειν, άλλα τή δήμου γινόμεν αυτός παρσδσσειν. σκ τώπυ μάλιςα παρσσέκρσσε τή βουλή

A osculaturque eum supplex atq; obsecrans ne ad-
 mittat ista ut ei infligatur infamia, neve tam a-
 cerbi sibi & tristis causa actus inuratur. Has pre-
 ces haud vndequaue memorant immotum &
 rigidum audiuisse Octavium: sed obortas ei la-
 crymas quoque fuisse, ac perdiu silentium tenuit-
 se. Postquam tamen ad pecuniosos & locuple-
 tes conglobatos convertit oculos, rubore appa-
 ret eum & metu, ne incurreret apud illos pro-
 brum, omnia acerba substirisse: nec ingenerose
 ageret, dixisse, quod ei visum esset, Tiberius.
 B perlata lege, imperavit Tiberius vni ex libertis ut
 Octavium de rostris detraheret. Apparitoribus
 autem utebatur libertis suis: idque speciem indi-
 gniozem reddidit, quod detraheretur Octavius
 contumeliose. Ibi quum populus impetum in
 eum faceret, concurrentibus diuitibus ac vim re-
 pellentibus, vnus incolumis ereptus est & effugit
 populum Octavius: seruo autem eius fido, qui
 quasi in fronte pro eo obiecerat se, oculos erue-
 runt, inuito Tiberio, & ad tumultum, vbi animad-
 uertit quid ageretur, propere deuolante. Hinc lex
 agraria sciscitur. Triumviri creantur disquirendo
 & distribuendo agro, ipse Tiberius, App. Clau-
 dius focer eius, frater C. Gracchus absens, qui sub
 C Scipione apud Numantium militabat. His quiete
 a Tiberio nemine obsistente, perpetratis, adhuc
 tribuno subrogato non ex claris viris vlllo, sed
 Mutio quodam eius cliente, indignantes ad om-
 nia potentes & Tiberii formidantes incremen-
 ta omni contumelia affecerunt eum in curia.
 Postulanti de more ex publico tentorium, quo
 in agro diuidendo vteretur, non dedere, quum
 leuioribus in negotiis subinde accepissent alii. Ad
 sumptum sestertios in diem senos attribuerunt,
 P. Nafica referente, qui non dubitauit aperte ob-
 D icere se illius inimicitiae: quippe agrum publi-
 cum late possidebat, grauiterque ferebat inde se
 expelli. At populus magis magisque exarsit. Ac
 quum amicus quispiam Tiberii subitò decessisset,
 in cuius cadauere tetra signa comparebant: voci-
 ferantes veneno hominem sublaturum, concurre-
 runt ad funus lectumque subierunt: quum cre-
 maretur, altiterunt, atque ibi haud ab re visi sunt
 E beneficii suspicionem habuisse. namq; diruptum
 cadauer fuit, ex quo prauorum humorum vis eru-
 pit. vnde extincta flamma est, aliaque allata nihi-
 lo magis flagrauit, donec fuit alio translaturum,
 magnoque negotio xgre id attigit ignis. Adhuc
 quo plebem Tiberius etiã atq; etiam inflamma-
 ret, vestē mutauit, & liberos producens, quasi de-
 plorata salute sua, commendauit eos matremq;
 eorum populo. Circa hanc tempestatem defun-
 ctus est Attalus Philopater: cuius tabulas testamē-
 ti, quibus populus Romanus scriptus haeres regis
 fuerat, Pergamenus Eudemus attulit. Hic mox Ti-
 berius ambitiose ad populū pmulgauit legem, ut
 pecunia aduecta regia fortitis agrum ciuibus ad
 instrumentum parandum & subsidium agri co-
 lendi praberetur. De oppidis vero quae regni
 F Attali fuissent, negauit quicquam ad curam se-
 natus pertinere, sed de iis ad concilium se popu-
 li relaturum. Hinc senatum offendit grauissime.

Exurgens autē Pompeius, vicinum se ait Tiberii esse, atq; ideo sibi Eudemū Pergamenum constare diadema regiū & purpuram ei, quasi Romę regnāturo, donasse. Quintus Metellus exprobrauit Tiberio, patre eius censore, quum reuertetetur à cœna domum, lumina ciues restinguere solitos, & timerēt ne longius quàm oportet, conuiuī & poculis indulgisse viderentur: huic verò nocte audacissimos quosq; & mendicissimos de plebe preluere. Porro Titus Annius, nec p̄bitate nec modestia cōmendatus homo, sed inter dicendū interrogationum & responsionū incomparabilib. præcellere argutiis habitus, prouocauit Tiberium ad sponsonē, ni sacrosanctum legibus collegā violasset. Obstrepente plebe, exiliens Tiberius aduocauit concionē: & quū iussisset Annum adduci, instituit eū postulare. Hic verò & facundia & dignitate longe illi concedens, ad artes se recepit suas, petiuitq; à Tiberio vt pauca ante disceptationes requirere de eo liceret. Quo dante vt interrogaret, & silentio facto, ait Annius, Si tu maculare me & de honestate in animo habeas, ego autē aliquē ex collegis tuis appellem, atq; ille auxilio mihi fuerit, tu vero ira sis incensus, extorquebisne ei magistratū? Ad hanc quæstionē referunt ita Tiberium hæsitasse, vt qui omnium esset ad dicendum expeditissimus, & proiectissimus ad audendum, obmutuerit. Ita dimisit in præsentī concionem. Quia verò aduertit ex actionibus suis illā de Octauiō non principibus tantum, verum etiam plebi odiosiorē esse (siquidem eximia habebatur & præclara tribunorum plebis dignitas, quæ fuerat in eum vsq; diē intacta, oppressa fuisse & cōculcata) orationem habuit ad populum, cuius pauca capita, quo vim in dicendo eius & nervos hinc cognoscere queas, non ab re erit attextere. Nam falsus est sacrosanctum tribunum esse, quod consecratus populo sit, & populi curā gerat. At si trās-fuga populum lædat, & potestatem eius retundat, spoliētque eum suffragio, ipse sese exuit honore: quum, cuius gratia eum accepit, id non præster. quippe & Capitolium diruentem & naualia inflammantem attingere non licet tribunum. Quæ quum faciat, improbus quidem est tribunus: populum verò si pessundet, non est iam tribunus plebis. Annon igitur res sit absurda si consulem tribuno in carcerem ius erit ducendi, populo potestatem tribuno, vbi ea aduersus autorem vtatur, detrahare non licebit? Etenim consulem & tribunum iuxta populus creat. Iam imperium regium præterquam quod magistratum in se complectatur omnem, etiam maximis ceremoniis & religionibus deorum immortalium est consecratum. Tarquinium ciuitas tamen flagitia committentem exegit, atque ob vnus admīssa hominis imperium antiquum, à quo condita Roma fuerat, fuit abrogatum. Quid perinde Romæ sanctum & augustum vt virgines Vestales, quæ sacro igni præsident custodes? At si qua tamen harum stupro obstrinxerit se, viua defoditur. quippe sacrosanctæ non sunt quæ in deos sunt impiæ, quorum causa sunt sacrosanctæ. Ita neque eum qui vulnerat populum tribunum, sacrosanctum esse populi causa par est. qua enim pollet, hanc abolet potestatem. Atqui si iure tribunatum maximæ partis tribuum suffragiis cepit, quidni maiore iure priuetur abrogantibus omnibus?

A καὶ Πομπήιος μὲν ἀναστὰς ἔφη γὰρ τῶν πατρῴων Τιβέριον, καὶ
 ἔφατο γινώσκον Εὐδήμον ἀπὸ τῶν Περγαμῶν τῶν βα-
 σιλικῶν δὲ δῶμα δέδωκται, καὶ πορφύραν, ὡς μέλλον πρῶτον
 λαβεῖν ἐν Ρώμῃ· Κοῖνος δὲ Μέτελλος ἀνείδισε τὸν Τιβέριον,
 ὅτι τὸ μὲν πατρῴον αὐτῷ πηκτῶντος, ὁσαῖς αἰαλοῖ μετὰ
 δεῖπνον εἶκα δε, τὰ φῶτα κατεσβένυσαν οἱ πολῖται, φοβέ-
 μνοι μὴ πορρωτέρω τῶ μετεῖς δέξωσιν ἐν σιωπῆσιν εἶ) καὶ
 πόποις τέτρω δὲ φῶτα φαίνοισι νυκτὸς οἰθερασύτατοι καὶ ἀ-
 πορώτατοι τῶν δημοτῶν. Τίτος δὲ Ἄνιος οὐκ ἐπιτρέψας μὲν ἔ-
 δεῖ σὺ φρων ἀθροῦστος, ἐν δὲ λόγῳ πρὸς τὰς ἐρωτήσεις καὶ ἀ-
 ποκρίσεις ἀμαχος εἶ) δοκῶν, εἰς ὀρεσμὸν ἵνα προὐκαλεῖτο
 τὸν Τιβέριον, ἢ μὲν ἰερόν ὄντα καὶ ἄσυλον ἐκ τῶν νόμων ἠπι-
 μακέναι τὸν σωμαρχοντα. Σορυβοῦντων δὲ πολλῶν, ἐκπηδή-
 σασ ὁ Τιβέριος τὸν τε δῆμον σιωπέει, καὶ τὸν Ἄνιον ἀ-
 χθύναι κελύσσας ἐβούλετο κατηγορεῖν. ὁ δὲ, καὶ τὰ λόγῳ καὶ τῇ
 δόξῃ πολὺ λυπόμηνος, εἰς τὴν αὐτῷ δεισιότητα κατεδύετο, καὶ
 περὶ κἀκεῖ μίση πρὸς τὸν λόγον ἀποκρίσας τὸν Τιβέριον.
 συλαρωμῶτος δὲ ἐρωτῶν ἐκείνον, καὶ σιωπῆς ἡμιμόμηνος, εἶπεν
 ὁ Ἄνιος, Ἄν σὺ μὲν ἀπμοῦ με βέβλη καὶ ποροπηλακίζεις, ὡ-
 ἐγὼ δὲ πῖνα τῶν ὀπικαλέσωμαι σωμαρχόντων· ὁ δὲ ἀνα-
 C ἔβη βοηθῆσαι, σὺ δὲ ὀργισθῆς· ἀρεῖ γὰρ αὐτῷ τὴν ἀρχὴν ἀ-
 φαίρησι; πρὸς τούτῳ λέγεται τὴν ἐρώτησιν ἔτω ἀφῆτο
 ρηθῆσαι τὸν Τιβέριον, ὡς τε, πορρωτέρω οἶτα καὶ τὰ λόγῳ ἐπι-
 μότατοι, καὶ τὰ φῶτα ἰτα μότατοι, ἀποσιωπήσασ. τότε μὲν
 οὖν διελύσει τὴν ἐκκλησίαν. ἀστυνόμηνος δὲ τῶν πολιτῶ-
 μάτων δὲ πρὸς τὸν Ὀκτάβιον οὐ τοῖς διωκτοῖς μόνον ἀλλὰ
 καὶ τοῖς πολλοῖς ἐκπατέροισι, (μέγα γὰρ τὴν καλὸν ἐδό-
 κει τὸ τῶν δῆμαρχῶν ἀξίωμα μίση τῆς ἡμέρας ἐκείνης δὲ γε-
 τετηρημῶτος, ἀπρηθῆς καὶ καθυβριδῶν) λόγον ἐν τῷ δῆμῳ
 διεξῆλθεν, ἔμικρα πρὸς τὸν τῶν ἐπιχρημῶν ἐκ ἀπόπαν
 D ἦν, ὡς τε ὀπονηθῆσαι τῶν παιδιότηθα καὶ πικρότητα τῶν αἰδρός.
 ἔφη γὰρ ἰερόν τὸν δῆμαρχον εἶ) καὶ ἄσυλον, ὅτι τὰ δῆμα καθω-
 σίω), καὶ ὁ δῆμος πρὸς ἔσκηεν. ἀστυνόμηνος δὲ τῶν δῆ-
 μον ἀδικῆ, καὶ τῶν ἰσχυρῶν καλῶν, καὶ παραρηται τῶν ψήφον, ἀ-
 πὸς ἑαυτοῦ ἀπετέρηκε τῆς ἡμῆς, ἐφ' οἷς ἐλαβεῖν οὐ ποῖαν. ἐπεὶ
 καὶ τὸ Καπετώλιον καὶ ἀστυνόμηνος, καὶ τὸ νεώριον ἐμπι-
 πρῶντα δῆμαρχον εἶαν δεήσει. καὶ ταῦτα μὲν ποῖαν, δῆ-
 μαρχός ἐστι ποιητός· εἰ δὲ καταλύη τὸν δῆμον, οὐ δῆμαρ-
 χός ἐστι πῶς οὖν οὐ δεινῶν, εἰ τὸν μὲν ὑπατοῦ ὁ δῆμαρχός
 ἄξει, τὸν δὲ δῆμαρχον οὐκ ἀφαίρηται τῶν ἔξουσιαν ὁ
 E δῆμος ὅταν αὐτῇ κατὰ τὸ δέδωκτος χρεῖται; καὶ γὰρ ὑπα-
 τον καὶ δῆμαρχον ὁμοίως δῆμος ἀρεῖται. καὶ μὲν ἢ γὰρ βα-
 σιλεία πρὸς τὰς πᾶσαι ἀρχὴν ἔχειν ἐν ἑαυτῇ συλα-
 βούσα, καὶ τῶν μεγίστων ἰερωργίαις καθωσίσταται πρὸς ὁ
 θεῖον ἀλλὰ Ταρκύνιον δέξεται ἢ πόλις ἀδικεῖται, καὶ
 δι' ἐνὸς ἀστροῦ ὕβρις ἢ πάτερος ἀρχὴ καὶ κήσασα τῶν
 Ρώμῳ κατελύθη. τί δὲ οὕτως ἄγιον ἐν Ρώμῃ καὶ σε-
 μνόν, ὡς αἱ ἀειέπουσαι παρθένοι καὶ φυλάττουσαι τὸ ἀ-
 φητον πᾶρ; ἀλλ' εἶπὸς ἀμάρτη αὐτῶν; ζῶσα καπορύσασ
 τα. τὸ γὰρ ἄσυλον οὐ φυλάττουσιν ἀστυνόμηνος εἰς τῆς θεοῖς,
 F ὁ δὲ ποῖς θεοῖς ἔχουσιν. οὐκ οὖν οὐδὲ δῆμαρχος ἀδικῶν δῆ-
 μον, ἔχειν τῶν ἀφῆ τὸν δῆμον ἀστυλίαν δίκαιός ἐστιν ἢ γὰρ
 ἰσχυεῖ διωσάμεν, ταῦτῳ ἀγαρεῖ. καὶ μὲν εἰ δικαίως ἐλαβεῖ
 τῶν δῆμαρχῶν τῶν πλείων φυλῶν ψήφισαμῶν, πῶς
 οὐκ καὶ ἀφαίρηται δικαιοτέρον πασῶν ἀποψήφισαμῶν;

.. ιερόν δὲ καὶ ἀστυλόν εἶναι οὕτως ἔστιν, ὡς τὰ τῶν θεῶν δια-
 .. ἡμίαια· χρῆσθαι δὲ τούτοις, καὶ κινεῖν καὶ μεταφέρειν ὡς
 .. βούλεται τὸν δῆμον οὐδεὶς κεκάλυκεν. ἔξι δὲ οὖν αὐτῶν
 .. καὶ τὴν δημαρχίαν ὡς ἀνάθημα μετενεγκεῖν εἰς ἕτερον. ὅτι
 .. δὲ οὐκ ἀστυλόν οὐδὲ ἀναφαιρέτον ἡ ἀρχὴ, δῆλον ἔστι τῶν
 .. πολλάκις ἐχούσας πινὰς ἀρχὴν ἐξομνυάσαι καὶ παρατεῖ-
 .. ασαι δι' αὐτῶν. τοιαῦτα μὲν οὖν τὰ κεφάλαια τῆς τῷ Τι-
 .. βερίου δικασιολογίας. ἐπεὶ δὲ σωρῶντες οἱ φίλοι τῶν ἀ-
 .. πφλάς καὶ τὴν σύστασιν, ὥντο δεινέτερας πειθέχουσαι δη-
 .. μαρχίας εἰς τὸ μέλλον, αὐτῆς ἀλλοις νόμοις ἀνελαμβάνει ὁ
 .. πλῆθος, τοῖς τε χερίοις τῶν στρατιῶν ἀφαιρῶν, καὶ διδοῖς
 .. ἔπι κληροδοτῶν τὸν δῆμον ἀπὸ τῶν δικαστῶν καὶ τοῖς κρίνου-
 .. σι τότε συγκληπικῶσι ἔσι καταμινύς οὐκ τῶν ἰππέων τὸν
 .. ἴσον ἀριθμὸν, καὶ πῶμα ἔστων ἡδὴ τῆς βελῆς τὴν ἰσχυρῶν
 .. κελούων, πρὸς ὀργῶν καὶ φιλονεικίας μάλλον, ἢ τὸν τῷ δι-
 .. καίου καὶ συμφέροντος λογισμῶν. ἐπεὶ δὲ τῆς ψήφου φερε-
 .. μῆνης, ἡσδο τοὺς ἐναντίους καταποῦντας, (ἔγρ' παρὼν ἄ-
 .. πας ὁ δῆμος) πρὸς τὸν μὲν εἰς βλασφημίας τραπεζοῦντο τῶν
 .. σωμαρχόντων, εἰλχον τὸν χερίον· ἔπειτα τὴν ἐκκλησίαν ἀ-
 .. φῆκαν, εἰς τὴν ὑπεράσταν ἀποδύσαντες κελύσαντες. καὶ πρὸς
 .. τὸν μὲν εἰς τὴν ἀγροῦν κατέβησεν ὁ Τιβερίος, ἰκέτευε τοὺς
 .. ἀνδρώπους ἀπεινὸς καὶ δεδακρυμῆτος, ἔπειτα δεδιδίκεναι
 .. φησας μὴ νυκτὸς οὐκ κηφωσι τὴν οἰκίαν οἱ ἐχθροί, καὶ ἀφα-
 .. φείρωσιν αὐτὸν, οὕτως τοὺς ἀνδρώπους διέθηκεν ὥστε πρὸς
 .. τὴν οἰκίαν αὐτῶν παμπόλλοις ἰνας ἀλλίσασαται καὶ ἀφα-
 .. νυκτεροῦσαι πρὸς ἀφουλατῶνας. αἴμα δὲ ἡμέρα παρὼν ὁ
 .. τῶν ὀρνίθων αἶς ἀφαιρῶνται χυμίζων, καὶ πορεύεσθαι
 .. ἐσφύλω αὐταῖς. αἱ δὲ οὐ πρὸς ἡλθον, εἰ μὴ μία μόνη, ἀφαιρῶν
 .. σαντος δὲ μάλα τῷ ἀνθρώπου τὸ ἀγχεῖον. ὅσθ' αὐτὴ δὲ τῷ
 .. ἐσφῆς ἐπὶ γῆρ, ἀλλ' ἐπάρασα τῆ ἀειτεροῦν πτέρυγα, καὶ πα-
 .. ρατεῖνασα τὸ σκέλος, πάλιν εἰς τὸ ἀγγεῖον καταφυγε. τῷ τῷ
 .. καὶ τῷ πρὸς τῶν σημείου τὸν Τιβερίον ἀέμνησεν. ἡ γὰρ
 .. αὐτῶν κείνος ὅτι πρὸς τῶν μάχας ἐχρητο, κεκρομημῶν οὐκ
 .. πρὸς πῶς καὶ ἀφαιρῶν, εἰς τῷ καταδύωτες ὄφεις, ἔλαθον
 .. ἐν τεκρίτες ὡς, καὶ ταῦτα ἐξεγλύφαντο. διὸ καὶ μέλλον
 .. ὁ Τιβερίος τοῖς πρὸς τῶν ὀρνίθων ἐπαρῆτετο. πρὸς τῶν δὲ ὁ-
 .. μος αὐτῶν τὸν δῆμον ἡθεροῖσθαι πρὸς τὸ Καπετώλιον πυνθανό-
 .. μῆτος· καὶ πρὸς ἐξελθεῖν, πρὸς ἐπὶ πρὸς τὸν οὐδὸν, σφο-
 .. δραῶ οὕτω πληγῆ γηρομῆς, ὥστε τὸν μὲν οὐρα τῷ μεγά-
 .. λου δακτύλου βραγύων, τὸ δὲ αἶμα ἀφαιρῶν τῷ ὑποδήματος
 .. ἔξω φέρεσθαι. μικροῖς ὅτι αὐτῶν πρὸς τῶν ὄφθησιν ὑπὸ
 .. κερῶν μαχόμενοι κέραιες ἐν ἀριστερῶν καὶ πολλῶν (ὡς εἰ-
 .. κῆς) ἀθρόπων παρερχομένων κατ' αὐτὸν τὸν Τιβερίον, λί-
 .. θος ἀπὸ αὐτοῦ ὑποστατέρου τῶν χερσῶν, ἔπεσε πρὸς τὸν
 .. πόδα. τῷ τῷ τοῖς θεοστυπῶν τῶν πρὸς αὐτὸν ἐπέστησεν· ἀ-
 .. λὰ Βλάσιος ὁ Κυμαῖος παρὼν αἰγμύλιον ἔφη καὶ κατηφῆσαν
 .. παρῆναι πολλῶν, εἰ Τιβερίος Γρακχου μὲν ἦος. Ἀφαιρῶν
 .. τῶν δὲ Σκιπίωνος θυγατέριδος, πρὸς τῶν δὲ τῷ Ρωμαίων
 .. δῆμου, κέραιες δεισας, οὐκ ὑποαχούσει τοῖς πολιταῖς κα-
 .. λούσι τῷ τῷ τὸ ἀσχερον οὐκ ἐγγελάδι θῆσαζ τῶν ἐ-
 .. χθρῶν, ἀλλ' ὡς τυρονοῦτος καὶ θυφῶντος ἡδὴ καταδοῦ-
 .. σασθαι πρὸς τὸν δῆμον. αἴμα ὅτι καὶ πρὸς τῶν πολλοὶ τῶν
 .. Τιβερίω πρὸς τῶν Καπετωλίων φίλων, ἐπέγχεζ κελύοντες, ὡς τῷ οὐκ
 .. καλῶς ἐχούτων καὶ τὰ γε πρὸς τῶν λαμ-
 .. πρῶς ἀπὸ τῶν Τιβερίω, φαίνεται μὲν ὄντος ἀραμῶν βοήθῆσιον,
 .. ἀναβαίνοντα δὲ πρὸς τῶν δεχομένων καὶ
 .. πρὸς αὐτὸν ὡς μηδεὶς πελασειεν ἀγνώως, πρὸς τῶν μῆτον. ἀραμῶν
 .. δὲ πάλιν τῷ Μακχίου τῶν φυλαῖς ἀναγορεύειν,

A Iam nihil tam sacrū vel sanctum sit ut res diis im-
 mortalib. consecrata: at his uti populo, mouere,
 transferre pro arbitrio, nemo prohibuit. Quare ius
 ei fuit tribunatū quoq; ut quod consecratū est, in
 alium traducere. Neq; n. inuolatum esse, ut extor-
 queri nequeat, magistratū, ex eo patet quod iden-
 tidē, qui obtinebant magistratū, vltro se eo abdi-
 cauerunt. Hæc summa est Tiberii defensionis. Ut
 vero minas amici perspicientes & coitionē, auto-
 res fuerunt ei ut tribunatū in proximum annum
 iterū peteret: tum denuo cœpit aliis legib. illicere
 plebē Illis legibus annos stipendiorum cōtrahe-
 bat, & prouocationē à iudicibus concedebat ad
 populū: obtinentibus etiam id tēporis iudicia se-
 natoribus parē numerū ex equestri ordine affun-
 debat, atq; ita vires senatus omnib. modis coerce-
 bat, felle magis atq; peruicacia, quam æqui & com-
 modi ratione adductus. Ut senit suffragiis aduer-
 sarios superiores esse, (neq; enim populus omnis
 aderat) ad conuitia primum versus, collegarum
 diē exemit, inde dimisit concionē, eamq; in poste-
 rum diē indixit. Ibi primum descendens in forum
 Tiberius, sordidatus & lacrymis opletus cū sup-
 plicis p̄sentauit ciues. Mox vereri iactans se ne
 domum suam inimici nocte excinderent, atq; ob-
 truncarent se: adeo permouit homines ut circa
 ædes eius magna caterua tabernaculis erectis ex-
 cubarēt stationē agentes. Ut diluxit, adfuit cum
 auibus pullarius, & escā eis obiecit. Illæ præter v-
 nam solam non prodire, quamuis homo caueā
 sedulo concussisset. Ac ne hæc quidem p̄auit, sed
 sublata sinistra ala protensusq; ore refugit rursus
 in caueam. Hoc etiam prioris prodigii cōmonuit
 Tiberiū. Erat ei galea qua in acie utebatur, exor-
 nata eximie & splendida: in eam irrepserant an-
 gues, & clam in ea posuerant excluderantq; oua.
 D Quo magis cohortuit hoc auspicio Tiberius.
 Scandit tamen in Capitolium, ut populi concili-
 um ibi esse accepit. Ante quam egressus domo
 est, in l. men impedit ictu adeo duro pollicis pe-
 dis vnguis dilaceraretur, sanguisq; iubter per cal-
 ceum prorumperet. Vbi paululum p̄cessit, super
 fastigium domus ex sinistra conspecti sunt eorum
 pugnantes, atq; in frequentia mortalium (ut veri-
 simile est) Tiberium prætereuntium, propulsus ab
 altero coruo lapis iuxta pedem eius delapsus est:
 quod vel ferocissimos est eorum qui illum stipa-
 bāt remoraum. Cæterum Blossius Cumanus, qui
 E aderat, perquam turpe iactauit esse & fœdum, Ti-
 berium Gracchi filium, Scipionis Africani nepo-
 tam, præsidem populi Romani, corui metuacer-
 sentibus ciuibus non parēre. atqui eam labem
 haud pro ioco inimicos transmissuros, sed ut
 tyrannidem agentem & ludibrio iam haben-
 tem, ad populum eum proficissuros. Simul ac-
 currerunt frequentes qui Tiberium ut matura-
 ret, mandato amicorum, qui in Capitolio e-
 rant, adhortarentur, omnia illic ex voto esse.
 Prima certe magna Tiberio fuere. Nam
 simul atque conspectus est, festa acclamatione
 excepere eum, ascendētem receperunt alacriter:
 & nequis eum ignotus attingeret, sepiue-
 runt. Instituyente de integro Mutio tribus citare,

nihil ordine agebatur ob nouissimorum tumultum, dum impelluntur & impellunt aduersos, qui irrumpebant & immiscebant se turbæ. Interea Flavius Flaccus senator loco conspicuo stans, quum exaudiri verba eius non possent, manu significauit habere se quod seorsum indicaret Tiberio. Ius fit multitudini Tiberius ut viam ei daret. Ita ægre ascendit. Vbi peruenit ad eum, nunciauit ei, quum in senatus concilio consulem locupletes adducere non valuissent in sententiam suam, deliberatum habere ipsos per se interficere Tiberium: in quam rem habere eos frequentes seruos & amicos in armis. Quod ut circumstantibus aperuit Tiberius, præcingunt hi confestim togas, frangentesq; apparitorum hastilia, quibus cæterum summovent, arripiunt fragmenta, ut iis repellant vim inferentes. Id fieri mirantibus longinquiorebus, & quid rei esset percunctantibus, admouit manum Tiberius capiti, discrimen suum ea specie demonstrans, quando non assequebantur vocæ. Quod quum aduersarii intuerentur, properauerunt ad senatum, afferentes poscere Tiberium diadema: cuius significationem esse quod caput attigisset. Hinc commoti omnes fuere. Nasica autem petiit a consule ut reipublicæ opem ferret, tollereturque tyrannum. Quo leniter respondente nullam se vim auspicaturum, neque ciuem vllum indicta causa necaturum: quod si quid contra leges populus Tiberii suafu vel coactu sciuisset, id se ratum non habiturum: exiliens Nasica, Quando igitur, inquit, rempub. prædit consul, sequimini me qui rempub. saluam vultis. Sic fatus, lacinia togæ capite obuoluto contendit ad Capitolium. Quo quot illum sequebantur toga brachium circumiecta propulerunt obuios, renitente illis ob eorum dignitatem nemine, sed fugientibus omnibus atque se mutuo obterentibus. Horum comitatus attulerat domo clauas & fudes: ipsi defractorum ab effuso in fugam cætu subfelliorum fragmenta & fulcra corripientes, perrexerunt in Tiberium, simulque ceciderunt in fronte locatos. Horum fuga & strages edita: ipsius Tiberii fugæ consulentiisprehendit quispiam togam. Ille toga relicta fugiens in tunica, cespitauit, prolapsusque est super eos qui ante eum ceciderat. Attollentem se princeps aperte caput eius afflixit subfellii pede vnus ex collegis eius Satureius. Secundum ictum intulit ei L. Rufus, qui de eo velut re præclara gesta gloriabatur. Ex cætu plus trecenti occubuerunt fustibus & lapidibus comminuti, ferro nullus. hanc Romæ primam memoriæ produnt à regno sublato seditionem fuisse sanguine & cæde ciuili diremptam. Cæteras vero neque modicas neq; de modica exortas re, inuicem concedentes terrore principes plebis, reuerentia senatus populus, pacauerat. Et quidem tunc quoque, si actum secum leniter esset, Tiberius fuisse videtur se haud grauate submissurus: multoque facilius citra cædem & vulnera inuentibus cessisset. neque enim plus tria millia secum habebat. Verum ira apparet diuitem atque simultate citius, quam ob eas quas prætexebant causas conspiratū in illum fuisse. Magno indicio est, quod atrociter & fœde insultauerunt cadaueri

γὰρ πλείους ἢ τρισχίλιοι πρὸς αὐτὸν ἦσαν) ἀλλ' ἔοικεν ὀργῇ τῆς πλοισίων, καὶ μίσῳ, πλεονὴ δ' ἰσὺς ἐσκήπωντο παρὰ φάσιν, ἡσύχασιν ἐπ' αὐτὸν ἡμέσασιν. καὶ πύτου μέγα τεκμήριον, ὡμῶς καὶ παρὰ νόμους ὑβρισθεὶς ὁ γενεῶν.

A οὐδὲν ἐπαράνετο τῆς εἰωθῶτων, ἀλλὰ τὸν ἀπὸ τῆς ἐσχάτου ἰσορροπίας, ὡς οὐδὲν καὶ ὡσὺν τῆς ἐναντίας εἰς βία-
 ζομένης καὶ ἀναμιγνυμένης. ἐν δὲ τούτῳ Φλάβιος Φλάκ-
 κος ἀπὸ βουλῆς αὐτῆς εἰς ἐμφανῆς κἀσπῆς, ὡς οὐκ ἔω
 φθηλὸν ἐφικέσθαι, διεσήμηνε τῇ χειρὶ, φράσας ἢ
 βουλόμενον αὐτὸν ἰδέσθαι τὰς Τιβέριον. καὶ κελύσαντος ἐ-
 κείνου ἀφασχῆν ὁ πλῆθος, ἀσπῆς μάλιστα καὶ παρὰ τὸν
 ἀπὸ τῆς βουλῆς συγκαταζομένης, οἱ πλοῖοι
 τὸν ὑπατοῦ μὴ πείθοντες, ἀλλὰ ἀφασχῶνται καὶ αὐτοὺς
 ἀποκτινύουσι τὸν Τιβέριον, πολλοὺς ἐπὶ τούτῳ δούλους
 καὶ φίλους ὡπλισμένους ἔχοντες, ὡς οὐκ αὐτῶν τοῖς πρὸς
 αὐτὸν ἐξήγειλεν ὁ Τιβέριος, οὗτοι μὲν ὄντες τὰς τε τῆς ἐν-
 νοῦς πρὸς ἐξόνωτο, καὶ τὰ τῆς ὑπερηγῶν δὲ τῆς συγ-
 κληντες, οἱ ἀείρουσι τὸν ὄχλον, διελάμβανον, ὡς ἀ-
 μμουμένοι τοῖς κλάσμασι τοῦ ἐπὶ τῆς χεῖρας. τῆς ὁ ἀπὸ
 τῆς θαυμαζόντων τὰ γινόμενα, καὶ πτωχολογῶν, ὁ
 Τιβέριος ἤψατο τῇ χειρὶ τῆς κεφαλῆς, ἐπιδεικνύμενος τῇ
 ὄφει τὸν κίνδυνον, ἐπεὶ τῆς φωνῆς οὐκ ἰπήκουον. οἱ δὲ ἐ-
 ναίοντες τούτῳ ἰδόντες, ἔθεν πρὸς τὸν βουλόμην, ἀπαγγέλλ-
 οντες αὐτῷ ἀφασχῆν τὸν Τιβέριον καὶ τούτο σημεῖον
 εἶ) τὸ τῆς κεφαλῆς ἐπιτηγχεῖν. πρῶτες μὲν οὖν ἐθου-
 ρήθησαν ὁ δὲ Νασικῆς ἡξίου τὸν ὑπατοῦ τῇ πόλει βοηθεῖν,
 καὶ κἀσπῆν τὸν τύραννον. ἀποκτινύουσι δὲ παρὰ τὸν ἐ-
 κείνου, βίας μὲν οὐδὲ μᾶλλον ἀσπῆν, οὐδὲ ἀσπῆν οὐ-
 δὲνα τῆς πολιτῶν ἀκρίτων, εἰ μὲν πῆφισατὸ τὸ τῆς παρὰ
 νόμους ὁ δῆμος ὑπὸ τῆς Τιβέριου πεισθεὶς ἢ βιασθεὶς, τῆς το
 κύριον μὴ φυλάξῃν, ἀναπηδήσας ὁ Νασικῆς, Ἐπεὶ πῆφισα
 (ἔφη) παρὰ τὸν ἀρχῶν τῶν πόλιν, οἱ βουλόμενοι τοῖς
 νόμοις βοηθεῖν ἀσπῆν. καὶ ταῦτα λέγων, ἀμα καὶ ὁ
 κἀσπῆν ὁ ἱματίου ἡμέρος ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἐξάρσεν
 D τὸ Καπιτώλιον. ἔκαστος δὲ τῆς ἐπομῶν αὐτῶν, τῇ χειρὶ τῶν
 τῆς ἐννοῦς πρὸς ἐξόνωτο, ὡς οὐκ ἔω τῆς ἐναντίας εἰς βία-
 ζομένης καὶ ἀναμιγνυμένης. ἐν δὲ τούτῳ Φλάβιος Φλάκ-
 κος ἀπὸ βουλῆς αὐτῆς εἰς ἐμφανῆς κἀσπῆς, ὡς οὐκ ἔω
 φθηλὸν ἐφικέσθαι, διεσήμηνε τῇ χειρὶ, φράσας ἢ
 βουλόμενον αὐτὸν ἰδέσθαι τὰς Τιβέριον. καὶ κελύσαντος ἐ-
 κείνου ἀφασχῆν ὁ πλῆθος, ἀσπῆς μάλιστα καὶ παρὰ τὸν
 ἀπὸ τῆς βουλῆς συγκαταζομένης, οἱ πλοῖοι
 τὸν ὑπατοῦ μὴ πείθοντες, ἀλλὰ ἀφασχῶνται καὶ αὐτοὺς
 ἀποκτινύουσι τὸν Τιβέριον, πολλοὺς ἐπὶ τούτῳ δούλους
 καὶ φίλους ὡπλισμένους ἔχοντες, ὡς οὐκ αὐτῶν τοῖς πρὸς
 αὐτὸν ἐξήγειλεν ὁ Τιβέριος, οὗτοι μὲν ὄντες τὰς τε τῆς ἐν-
 νοῦς πρὸς ἐξόνωτο, καὶ τὰ τῆς ὑπερηγῶν δὲ τῆς συγ-
 κληντες, οἱ ἀείρουσι τὸν ὄχλον, διελάμβανον, ὡς ἀ-
 μμουμένοι τοῖς κλάσμασι τοῦ ἐπὶ τῆς χεῖρας. τῆς ὁ ἀπὸ
 τῆς θαυμαζόντων τὰ γινόμενα, καὶ πτωχολογῶν, ὁ
 Τιβέριος ἤψατο τῇ χειρὶ τῆς κεφαλῆς, ἐπιδεικνύμενος τῇ
 ὄφει τὸν κίνδυνον, ἐπεὶ τῆς φωνῆς οὐκ ἰπήκουον. οἱ δὲ ἐ-
 ναίοντες τούτῳ ἰδόντες, ἔθεν πρὸς τὸν βουλόμην, ἀπαγγέλλ-
 οντες αὐτῷ ἀφασχῆν τὸν Τιβέριον καὶ τούτο σημεῖον
 εἶ) τὸ τῆς κεφαλῆς ἐπιτηγχεῖν. πρῶτες μὲν οὖν ἐθου-
 ρήθησαν ὁ δὲ Νασικῆς ἡξίου τὸν ὑπατοῦ τῇ πόλει βοηθεῖν,
 καὶ κἀσπῆν τὸν τύραννον. ἀποκτινύουσι δὲ παρὰ τὸν ἐ-
 κείνου, βίας μὲν οὐδὲ μᾶλλον ἀσπῆν, οὐδὲ ἀσπῆν οὐ-
 δὲνα τῆς πολιτῶν ἀκρίτων, εἰ μὲν πῆφισατὸ τὸ τῆς παρὰ
 νόμους ὁ δῆμος ὑπὸ τῆς Τιβέριου πεισθεὶς ἢ βιασθεὶς, τῆς το
 κύριον μὴ φυλάξῃν, ἀναπηδήσας ὁ Νασικῆς, Ἐπεὶ πῆφισα
 (ἔφη) παρὰ τὸν ἀρχῶν τῶν πόλιν, οἱ βουλόμενοι τοῖς
 νόμοις βοηθεῖν ἀσπῆν. καὶ ταῦτα λέγων, ἀμα καὶ ὁ
 κἀσπῆν ὁ ἱματίου ἡμέρος ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἐξάρσεν
 E τὸ Καπιτώλιον. ἔκαστος δὲ τῆς ἐπομῶν αὐτῶν, τῇ χειρὶ τῶν
 τῆς ἐννοῦς πρὸς ἐξόνωτο, ὡς οὐκ ἔω τῆς ἐναντίας εἰς βία-
 ζομένης καὶ ἀναμιγνυμένης. ἐν δὲ τούτῳ Φλάβιος Φλάκ-
 κος ἀπὸ βουλῆς αὐτῆς εἰς ἐμφανῆς κἀσπῆς, ὡς οὐκ ἔω
 φθηλὸν ἐφικέσθαι, διεσήμηνε τῇ χειρὶ, φράσας ἢ
 βουλόμενον αὐτὸν ἰδέσθαι τὰς Τιβέριον. καὶ κελύσαντος ἐ-
 κείνου ἀφασχῆν ὁ πλῆθος, ἀσπῆς μάλιστα καὶ παρὰ τὸν
 ἀπὸ τῆς βουλῆς συγκαταζομένης, οἱ πλοῖοι
 τὸν ὑπατοῦ μὴ πείθοντες, ἀλλὰ ἀφασχῶνται καὶ αὐτοὺς
 ἀποκτινύουσι τὸν Τιβέριον, πολλοὺς ἐπὶ τούτῳ δούλους
 καὶ φίλους ὡπλισμένους ἔχοντες, ὡς οὐκ αὐτῶν τοῖς πρὸς
 αὐτὸν ἐξήγειλεν ὁ Τιβέριος, οὗτοι μὲν ὄντες τὰς τε τῆς ἐν-
 νοῦς πρὸς ἐξόνωτο, καὶ τὰ τῆς ὑπερηγῶν δὲ τῆς συγ-
 κληντες, οἱ ἀείρουσι τὸν ὄχλον, διελάμβανον, ὡς ἀ-
 μμουμένοι τοῖς κλάσμασι τοῦ ἐπὶ τῆς χεῖρας. τῆς ὁ ἀπὸ
 τῆς θαυμαζόντων τὰ γινόμενα, καὶ πτωχολογῶν, ὁ
 Τιβέριος ἤψατο τῇ χειρὶ τῆς κεφαλῆς, ἐπιδεικνύμενος τῇ
 ὄφει τὸν κίνδυνον, ἐπεὶ τῆς φωνῆς οὐκ ἰπήκουον. οἱ δὲ ἐ-
 ναίοντες τούτῳ ἰδόντες, ἔθεν πρὸς τὸν βουλόμην, ἀπαγγέλλ-
 οντες αὐτῷ ἀφασχῆν τὸν Τιβέριον καὶ τούτο σημεῖον
 εἶ) τὸ τῆς κεφαλῆς ἐπιτηγχεῖν. πρῶτες μὲν οὖν ἐθου-
 ρήθησαν ὁ δὲ Νασικῆς ἡξίου τὸν ὑπατοῦ τῇ πόλει βοηθεῖν,
 καὶ κἀσπῆν τὸν τύραννον. ἀποκτινύουσι δὲ παρὰ τὸν ἐ-
 κείνου, βίας μὲν οὐδὲ μᾶλλον ἀσπῆν, οὐδὲ ἀσπῆν οὐ-
 δὲνα τῆς πολιτῶν ἀκρίτων, εἰ μὲν πῆφισατὸ τὸ τῆς παρὰ
 νόμους ὁ δῆμος ὑπὸ τῆς Τιβέριου πεισθεὶς ἢ βιασθεὶς, τῆς το
 κύριον μὴ φυλάξῃν, ἀναπηδήσας ὁ Νασικῆς, Ἐπεὶ πῆφισα
 (ἔφη) παρὰ τὸν ἀρχῶν τῶν πόλιν, οἱ βουλόμενοι τοῖς
 νόμοις βοηθεῖν ἀσπῆν. καὶ ταῦτα λέγων, ἀμα καὶ ὁ
 κἀσπῆν ὁ ἱματίου ἡμέρος ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἐξάρσεν
 F τῆς πολλῶν, ἀδούμοι δὲ τὴν βεβλήν ὁ δῆμος, ἔπαυον. ἐδό-
 κει ὁ καὶ τότε μὴ χαλεπῶς αὐτῶν εἰδῶναι παρηγορηθεὶς ὁ Τι-
 βέριος ἐπὶ ὁ ῥᾶον εἶξε δὲ τὰ φόνου καὶ τραυματῶν ἐπιπέσειν. (ὁ
 γὰρ πλείους ἢ τρισχίλιοι πρὸς αὐτὸν ἦσαν) ἀλλ' ἔοικεν ὀργῇ τῆς πλοισίων, καὶ μίσῳ, πλεονὴ δ' ἰσὺς ἐσκήπωντο παρὰ φάσιν, ἡσύχασιν ἐπ' αὐτὸν ἡμέσασιν. καὶ πύτου μέγα τεκμήριον, ὡμῶς καὶ παρὰ νόμους ὑβρισθεὶς ὁ γενεῶν.

οὐ γὰρ ἐπίτρεψαν αἰετέον τὸ σῶμα τῶν ἀδελφῶν δεομέ-
 να, καὶ θάψαν νεκρὸς, ἀλλὰ μὲν τῶν ἄλλων νεκρῶν εἰς τὸν πο-
 τᾶμόν, ἔρριψαν. καὶ ποτὸ πέρας οὐκ ἔω, ἀλλὰ καὶ τῶν φίλων
 αὐτῶν πύς μὲν ἔξερυπτοὺν ἀλείτους, τοὺς δὲ συλλαβαίνοντες
 ἀπέκλινυσαν. εἰς εἰς καὶ Διοφάνης ὁ ῥήτωρ ἀπώλετο. Γάϊον
 δὲ πῖνα Βίλλιον εἰς ἀγροῖον καθέρξαντες, καὶ σωμαβάλλον-
 τες ἐχίδνας καὶ δράκοντας, οὕτω διεφθέραν. ὁ δὲ Κυμνήσιος
 Βλασπίς ἀνέχθη μὲν ὅτι τοὺς ὑπάτους, ἐρωτώμενος δὲ πᾶσι
 τῶν γεγονότων, ἀμολόγησεν πεποικίκεναι πλῆρη Τιβερίᾳ κελύδον-
 τος. εἰπόντος δὲ τῷ Νασικᾷ πρὸς αὐτὸν, Τί οὖν εἶσε Τιβέ-
 ριος ἐκέλθων ἐμπαρῆσαι τὸ Καπετώλιον; τὸ μὲν πρῶτον
 αὐτὸν λέγει, ὡς οὐκ αὐτὸ τὸ Τιβερίᾳ κελύδοντος· πολλάκις
 ὅτι πολλῶν τὸ αὐτὸ πωθανομένων, Ἄλλ' ἐκείνη γὰρ πρὸς
 πρῶτος (ἔφη) καλῶς καὶ μοι ποτὸ πρᾶξαι ἔχειν. οὐ γὰρ αὐ-
 τὸ Τιβέριος τῆς πρὸς ἐπιπέσειν, εἰ μὴ τὰ δῆμα σιμῆ φέρειν. οὐδ' αὖ-
 τὸν οὐκ ἔφυγον, ὅτερον ὄχετο πρὸς Ἀριστοῖον εἰς Ἀσίαν·
 καὶ τῶν ἐκείνου πρᾶξαι μὲν ἀφθάρτων, ἑαυτὸν αἰσθῆν.
 ἢ δὲ βουλή, θεράπδοντα τὸν δῆμον ἐκ τῶν παρόντων,
 οὐτε πρὸς τὴν ἀφαιρομένην ἐπὶ τῆς χώρας ἰωαννίδου, καὶ
 Τίτον ἀπὸ τῶν Τιβέριου πρᾶξαι ἔθηκε τοῖς πολλοῖς ὀρίσθην ἐλέ-
 οδοι λαβόντες ὅτι τὰς ψήφους, εἰ ληθὲν Πόπλιον Κράσσον οἰ-
 κείον ὅτι Γραχχῶν θυγάτηρ γὰρ αὐτῶν Λικινεία Γαίῳ Γραχ-
 χῶ σιωπᾷ καὶ Νέπτος ὁ Κορινθίος Φοῖν οὐ Κράσσου,
 Βρούτου ὅτι τὸν Ἰδριμῶδον σιωπᾷ Λοιτῶν, θυγάτε-
 ρα γῆρας Γάϊον. ἀλλὰ οἱ πλείους ὡς ἡμεῖς γράφομεν ἰσορρο-
 σι. ἐπεὶ ὁ χαλιπῶς μὲν ὁ δῆμος εἶχε τῶν θανάτων τῶν Τι-
 βερίου, καὶ φανερὸς ἦν ἀμύνης πειρμένων καρῶν, ἢ δὲ καὶ
 δίχα τῶν Νασικᾶ πρὸς αἰετέοντο, δέισασα πᾶσι τῶν ἀνδρῶν
 ἢ βουλή, ψηφίζετο, μὴ δὲν δεομένη, πέμπειν αὐτὸν εἰς Ἀ-
 σίαν. οὐ γὰρ ἀπεκρύπτοντο καὶ τὰς ἀπορρήτους οἱ ἄνθρωποι τῶν
 δουλοκρίτων, ἀλλ' ἐξηγηταῖοιτο, καὶ κατεβίων, ὅπου πρὸς
 τύχην, ἐσαγῆ καὶ τυραννοὶ καὶ μεμιαγῶτα φόνου σώματος
 ἀστυλῶν καὶ ἰσορροπῶν ἀγῶντων καὶ φρικῶδῶν ἐσθλῶν ἐν τῇ πό-
 λει τῶν ἱερῶν, ἀποκαλοῦντες. οὕτω μὲν ἑσθλῶν τῶν ἱερέων
 ἢ τῶν Νασικᾶς, καὶ τῶν ἐκείνου μέγιστος τῶν μεγίστων ἰσορρο-
 ρίας, ἢ γὰρ ὁ μέγιστος καὶ πρᾶξαι τῶν ἱερῶν. ἔξω δὲ ἀλύων
 καὶ πλαισίονος ἄλλως, οὐ μὲν πολλῶν χρόνον κατέστρεψε
 πρὸς Περραμόν. οὐ δὲ δὲ θαυμάζειν εἰ Νασικᾷ μεμίσθη-
 κεν οὕτως ὁ δῆμος, ὅπου καὶ Σκιπίων ὁ Ἀφρικανός, οὐδ' οὐ-
 κῶσι Ρωμαῖοι μὴδὲν ἀδικότερον μὴδὲ μάλλον ἀγαπή-
 σαι, τῶν μικρῶν ἢ τῶν ἐκπεσῶν καὶ ἐρεσθῶν τῆς πρὸς τὸν
 δῆμον ὀνοίας· ὅτι πρᾶξαι μὲν ἐν Νομάρτια τῶν τελευτήων
 τῶν Τιβερίου πυθόμενος, αἰεφώτισεν ἐκ τῶν Ὀμηρικῶν, ὡς
 ἀπόλοιτο ἢ ὁμοῦ ὅτις τῶν αὐτῶν γὰρ ῥίζοι ἐπέφθαι τῶν πρὸς Γάϊον
 καὶ Φούλιον αὐτῶν δὲ ἐκκλησίας πωθανομένων τῶν φρονησῶν
 πρὸς τῆς Τιβερίου τελευτῆς, οὐκ ἔρεσθῶν μὲν τοῖς πρᾶ-
 σκείνου πεπολιτευμένοις ἀποκρίσιν ἔδωκεν. ἐκ τούτου γὰρ
 ὁ μὲν δῆμος ἀντέκρουσε αὐτῶν λέγοντι, μὴ δὲ πᾶσι τοῖς πρᾶξαι
 πρὸς μὲν οὖν πύτων ἐν τῶν Σκιπίωνος βίῳ τὰ καὶ ἕκαστα γέγραπται.

A Neq; enim oranti fratri vt tollere liceret corpus eius & funerare nocte, permiserunt, verum id cū aliis cadauerib. proiecerunt in annē. Neq; hactenus tantum progressi sunt, sed amicis quoq; eius partim inauditis aqua & igni interdixerunt, partim quos potuerunt corripere, trucidauerunt: inter quos orator Diophanes perit. Caiū quendam Billium cauce inclusum cū viperis & draconibus, ad eum modū necauerē. Blossius Cumanus ad cōsules attractus est. Hic rogat^r de his que acta erāt, omnia se professus est Tiberii iussu facturū fuisse. **B** Subiiciente Nasica, Quid igitur si tibi Tiberius Capitolio faces subdere praecepisset? Primū abnuir, dicēs, Hoc Tiberiū iussurum nō fuisse. Subinde aliis idē requirentibus, respondit, Enimvero si illo imperasset, nō duxissem mihi id exequi turpe. neque enim, nisi ex vltu esset populi, id imperaret Tiberius. Atq; hic discrimen in praesenti transmisit. **C** Caterum post in Asiā contulit se ad Aristonicū: cuius labefactatis fortunis, intulit sibi ipse manus. At senatus, quo populū ob ea acta leniret, neq; legi agrarie vltra refragatus est, & plebi permisit vt Tiberii loco alium triumuirum agris diuidendis designaret. In suffragia missi, P. Crassum Gracchi propinquum legere. Nā filia huius Licinia in matrimonio erat C. Gracchi. quanuis Cornelius Nepos autemet nō Crassi, sed Bruti, qui de Lusitanis triumphauerat, Caium filiam in matrimonio habuisse. **C** Caterum plerique scriptores nobis subscribunt. At acerba populo Tiberii caedes erat, & praese ferebat vltionis opportunitatem expectare: & verō iam Nasicae iudicia intentabantur: cui ad securitatem senatus liberam legationem in Asiam decernit. Neque enim obscure ferebant homines in occurfu eius indignationem suam, sed efferebantur & clamore insurgēbant in eum, si quando obuiam daretur, nefarium & tyrannum appellantes, qui corporis nece sacrosancti sanctissimum & religiosissimum vrbis tēplum polluerat. Quare cessit Italia Nasica, licet maximis sacrificiis esset deuinctus. nam Pontifex Maximus erat. Peregre autem palans vagansque huc illuc, breui post apud Pergamum obiit. Neq; mirum est in festum ad eam Nasicae populum fuisse, quom Scipio Africanus, quo populus Romanus neminem videtur iustioribus de causis vel impēsius dilexisse, nihil propius factum sit quam vt excideret & deiceretur eius beneuolentia, quod ad Numantiā primum nuntiato Tiberii exitu, exclamasset Homericū illud, *Sic pereat quisquis designet talia facta:* **E** deinde Caio & Fulvio in concione rogantibus eum quidei de morte Tiberii videretur, non placere sibi respondisset illius acta. Inde enim cōcionanti populus obstrepuit: quod antea fecerat nunquam: & ille eo est prouectus, in populum vt inucheretur. Verum haec in Scipionis vita singularim retulimus.

ΓΑἰος δὲ Γραχχός, ἐν ἀρχῇ μὲν, ἢ δεδιώς τῶν ἐχθρῶν, ἢ φθονοὶ σιωπᾶν ἐπ' αὐτοῖς, ἢ ἐξέστη τε τῆς ἀρετῆς, καὶ καθ' ἑαυτὸν ἡσυχίαν ἔχων διέτριβεν, ὡς αὐτὸς ἐν τῇ παρῶντι ἱστορίᾳ πρᾶξαι καὶ ὁ λοιπὸν οὕτως ἀπογραμμῶν βιωσόμενος.

C Gracchus initio, siue metu inimicorum, siue inuidia illis conflandae gratia, reliquit forum. & domi in otio vitam egit: sicut qui & in praesenti abiectus sit, & deinceps ita in tranquillitate victu-

Ταμιθίων δὲ τῶν στρατηγῶν ὁ δαμεινικῆναι τρεῖς, τῶ
 νόμου μετ' ἐπιδόξου ἐπιμελεῖν δίδοντας. μόνος δὲ τῶν στρα-
 τῶν σαμῶν πλήρης ὁ βαλλάντιον εἰσεννοχέαι, τοὺς δὲ
 ἄλλοις ἐκπιόντας ὃν εἰς ἰωέγκου οἶνον, ἔργου καὶ χειροῦ
 μεσοῖς δὲ πρὸς ἀμφορεῖς ἤκειν κρημίζοντας. ἐκ τούτου πάλ-
 λιν ἄλλας αἰτίας αὐτῶν καὶ δίκας ἐπήγον, ὡς πρὸς συμμάχους
 ἀφισάντι, καὶ κακῶν ἐπιπέσει τῆς αὐτῶν φρέγγων ἐνδείξεισις
 στωμοσίας. ὁ δὲ, πᾶσαν ἰσοψῖαν ἀπολυσαμένους, καὶ
 Φαίει κατὰ τὸν δῆμον ἐπιδήξιας ὤρμησε, τῶν μὲν
 γνωρίμων ἀνδρῶν ὁμοῦ αἰσθητῶν ἐναυπομένων πρὸς
 αὐτὸν, ὄχλου δὲ ποσούτου συρρέοντος εἰς τὴν πόλιν ἐκ τῆς
 Ἰταλίας, καὶ στωαρχαρεσιάζοντος, ὡς πολλοῖς μὲν οἰκήσις
 ἐπιλιπεῖν. τῶν δὲ πεδίου μὴ δεξαμένους ὁ πλῆθος, ἀπὸ τῶν
 τεχνῶν καὶ τῶν κρημῶν τῶν φωνῶν στωηγεῖν. ποσούτου δὲ οὗ
 ἐξεβιάσαντο τὸν δῆμον οἱ διωατοί, καὶ τῆς ἐλπίδος τῶν Γαίου
 κατὰ τὸν ὄχλον, ὅσον οὐχ, ὡς πρὸς ἐδίκησε, πρὸς τὸν, ἀλλὰ τίταρ-
 τον ἀναρροδύωαι. ὁ δὲ λαβῶν δὲ τὴν δόξαν, ὡς ἄλλος ὁμοῦ, ἐν
 ἀπύτων πρὸς τὸν, ἰσχύων τε τῶν λέγειν, ὡς ἄλλος ὁμοῦ, ἐν
 τῶν παλαιῶν αὐτῶν παρρησίας πολλὰ δίδοντας ἀνακλαμομένη
 τὸν ἀδελφόν. ἐν αὐτῶν γὰρ δὲ ἀπάσης πρὸς φάσις αὐτῶν
 γε τὸν δῆμον ἀναμιμνήσκων τῶν γεγονότων, καὶ τῶν παλαιῶν
 τῶν πρὸς τὸν, ὡς ἐκείνοι μὲν καὶ Φαίσις ἐπέλε-
 μισαν ἰσὺν Γενυκίου τινὸς δημόχου λαιδρηθέντος, καὶ
 Γαίου Βουπυεῖου θάνατον κατέγνωσαν ὅτι δημόχου πο-
 ρρομένη δι' ἀρετῆς οὐχ ἰσὺν ἐξέση μόνος. Ὑμῶν δὲ ὄραν-
 τῶν (ἐφη) Τιβέριον ἐξυλοῖς στωέκωσθον οὗτοι, καὶ ἀφ' ἐμέ-
 σης τῆς πόλεως ἐσύρετο νεκρὸς ἐκ Καπετωλίου, ριφισό-
 μνος εἰς τὸν ποταμόν. οἱ δὲ ἀλισκόμενοι τῶν φίλων ἀπέ-
 θνησκον ἀκριτοί. καὶ τοὶ πάλαιον ὅτιν ἡμῶν, εἴ τις ἔχων δίκην
 θανατικὴν μὴ ἰσὺν ἀκροῦ, τῶν πρὸς τῶν ἰσὺν ἐωθεν ἐλ-
 θόντα σαλπικτῶν, ἀνακλειῶσαι τῆ σαλπικτῆ, καὶ μὴ πρὸς
 πρὸς ἐπιφέρειν ψήφον αὐτῶν τῶν δικασίας. οὕτως δὲ λα-
 βῆς καὶ πεφυλαγμένοι αὐτῶν τῶν κρίσεις ἦσαν. τοιούτοις λό-
 γοις πρὸς αἰσείσας τὸν δῆμον (ὡς δὲ καὶ μεγαλοφρονό-
 τας καὶ ῥωμαλέωτας ἐν τῶν λέγειν) δύο νόμοις εἰσέφε-
 ρε, τὸν μὲν, εἴ τις ἀρχὸν ἀφῆρητο τῶν δόξαν ὁ δῆμος,
 ἐκ ἐάντα τῶν δόξαν ἀρχῆς μελοῖσαι εἶναι. τῶν δὲ, εἴ τις
 ἀρχὸν ἀκρίτον ἐκκεκρήχοι πολίτην, καὶ τούτου κρίσιν δι-
 δόντα τῶν δόξαν πύτων τῶν νόμων ἀπὸ τῶν ὁ μὲν Μάρκον
 Οκτάβιον ἠτίμου, τὸν ἰσὺν Τιβέριου τῆς δημόχιας ἐκ-
 πεσόντα. τῶν δὲ ἐνείχετο Ποπίλιος. οὗτος γὰρ στρατηγῶν τοὺς
 Τιβέριου φίλους δὲ ἐκρήρξε. καὶ Ποπίλιος μὲν οὐχ ἰσο-
 σίας τῶν κρίσιν, ἐφυγῆ δὲ Ἰταλίας. τὸν δὲ ἕτερον νόμον Γαίος
 αὐτὸς ἐπέσειλετο, φήσας τῆ ματῆ Κορνηλία δειδήσει χα-
 εἰζεῶσαι τὸν Οκτάβιον. καὶ ὁ δῆμος ἠγάθη καὶ στωεῶρη-
 σε, πρὸς τὴν Κορνηλίαν ὁμοῦ ἦσαν ἀπὸ τῶν παιδῶν, ἢ τῶ
 πατρῶς. ἢς γε χαλκῶν εἰκόνα φήσας ὑστερον, ἐπέσειλετο Κορ-
 νηλίας μητέρα Γρακχῶν. ἀπομνημονύεται ὅτι καὶ τῶν Γαίος
 πολλὰ ῥητορικῶς καὶ ἀρετικῶς ἰσὺν αὐτῆς εἰρημῶν πρὸς
 πρὸς τῶν ἐφῆσαν, Σὺ γὰρ (ἐφη) Κορνηλίαν λαιδρῆς τῶν
 Τιβέριον τεκνοῦσαι. ἐπεὶ δὲ ἀναβελήματος ἰσὺν εἰς μελα-
 χία ὁ λαιδρηθείς, τίνα δὲ (εἶπεν) ἔχων παρρησία, συγκρί-
 νεις Κορνηλίαν στωατῶν; ἔτεκες γὰρ ὡς ἐκείνη; καὶ μὲν πάν-
 τες ἴσασιν Ῥωμαῖοι, πλείω χροῖον ἐκείνη ἀπὸ ἀνδρῶν οὐ-
 σαν, ἢ σε τὸν ἀνδρα. τοιαύτη μὲν ἢ πικρία τῶν λόγων ἰσὺν αὐτῶν, καὶ πολλὰ λαβῆς ἐκ τῶν γεγραμμένων ὅτιν ὁμοῖα.

A quaestorem apud imperatorem triennium per-
 mansisse, quum lege sibi reuerti exacto liceret an-
 no. Solum ex militibus zonam se, quam in prouin-
 ciam plenam intulisset, exportasse inanem: ceteros
 exhausto quod importauerant vino, auro &
 argento domum plenas amphoras retulisse. Inde
 alia rursus crimina & dicas ei impegerunt, solici-
 tasse eum socios, coniurationis Fregellanæ, quæ
 fuerat detecta, conscium fuisse. At hic omnem a-
 molitus suspicionem, & insons compertus, euesti-
 gio intendit animum ad tribunatum plebis peten-
 dum, vniuersa eum pariter impugnante nobilitate.
 B Cæterum tantus cœtus in urbem influxit ex I-
 talia, suffragataque eius petitioni est, multos ut di-
 uersoria defecerint, ex tectisq; & fastigiis ædificio-
 rum, non capiente tantam multitudinem campo,
 voces eorum resonarent. Tantum tamen expres-
 ferunt populo principes, & spei detraxerunt Caii,
 quod non pro expectatione sua primus, sed renun-
 tiatus fuerit quartus. At inito magistratu mox o-
 mnium fuit primus, quod tum facundia, ut nemo
 alius, polleret, tum quia calamitas amplum libere
 dicendi campum suppeditabat fratrem suum de-
 ploranti. Eo enim ex omni occasione circumage-
 bat populum, refricans eius facinoris memoriam,
 C attexensq; exempla maiorum: quemadmodum Fa-
 liscis arma illi ob Genutium quendam tribunum
 plebis conuitiis proficissum mouerint: & C. Vulturium,
 quod incedenti per forum tribuno vnus via
 non decessisset, rei capitalis damnauerint. At vo-
 bis inspectantibus, inquit, Tiberium baculis hi con-
 ciderunt, mediamq; per urbem raptus est ille ex-
 animis ex Capitolio, ut in flumen proiiceretur. A-
 micos eius, quos comprehenderunt, indefensos
 sustulerunt. Et quidem more maiorum, si quis rei
 capitalis postulatus ad iudicium non occurrerit, hu-
 ius ad ianuam profectus mane tubicen tuba eum
 D citat, neq; ante ferunt sententiam iudices. Adeo
 religiosi & circumspecti in iudiciis fuerunt. Hu-
 iusmodi orationibus ad motum præparato po-
 pulo, (erat enim vocalissimus & firmissimis lateri-
 bus in dicendo) duas leges promulgauit. Vnam,
 si cui populus magistratum abrogauerit, ne aditus
 huic ad secundum magistratum sit: alteram, si quis
 magistratus cui indicta causa exilium irrogauerit,
 ut is causam dicat ad populum. Harum legum
 altera non obscure M. Octauium notabat à Tibe-
 rio tribunatu deiectum, altera tenebatur Popilius.
 E Hic enim in prætura sua amicos Tiberii in exi-
 lium egerat. At Popilius non expectato iudicio, ex
 Italia solum vertit: alteram legem Caius ipse anti-
 quauit, professus matri se Corneliæ precibus dare
 Octauium. Id placuit populo, eomprobatumq; ab
 eo est, quod Corneliæ in honore haberet non
 minus liberorum suorum quam parentis gratia.
 Nempe statuâ æneam ei posuit postea, inscripsit-
 que, Corneliæ matri Gracchorum. Memorantur et-
 iam multa accersita & plebeia à Caio pro illa in-
 quendâ inimicū torta, Tunc Corneliæ, inquit,
 insectaris Tiberii parentem? Quia vero infamis erat
 ille quem insectabatur, quod adolescentia eius
 obnoxia aliorum libidinibus fuisset, Qua fron-
 te, inquit, tecum confers Corneliæ? Peperisti
 vero ut illa? Atqui toto populo Romano notum
 est diutius illam quam te virum à viro abstinuisse.

Ea erat illius in dicendo mordacitas, pariaque ex scriptis orationibus multa licet colligere. Leges quas pro commodo plebis & ad opprimendum senatum rogavit, vna fuit agraria, de agro publico inopibus diuidendo: altera militaris, qua sancitum vt vestes publice præberentur, neq; quicquã eius nomine stipendio militum detraheretur, ac nequis minor decem & septem annis ad nomen cogeretur respondere: socialis alia, qua ius suffragii ferendi cum ciuibus dabatur Italis: alia frumentaria, pretium eleuans annonæ: alia iudiciaria, qua plurimum circumcidit opes senatus. Soli enim iudicia in potestate senatores habebant, atq; ideo populo & ordini equestri erant formidabiles. Hic vero trecentos equites Romanos trecentis admiscuit senatoribus, atq; iudicia hisce sexcentis communicauit. Dum hanc legem rogat, cum in alia dicitur magnopere incubuisse, tum vbi superiores concionatores respicere ad curiã affueuerant & ad comitiũ, primus tunc foras versus ad forum fuisse concionatus, atque id deinceps sequutus, breuiq; declinatione & circumactu corporis magnam rem mouisse, ac temp. quasi ab optimatibus ad arbitrium transtulisse populi, tanquam plebem spectare concionatores, non senatum deberent. Vt vero non modo hanc legem sciuit populus, sed & iudices illi deligere ex equitibus permisit: potestatem obtinuit regiam quandam, adeo vt senatus quoq; reciperet eius consilia. Consultor semper erat & autor rei alicuius quæ eum ordinem decebat. Cuiuscemodi fuit decretum de frumento ex Hispania à Fabio propratore misso moderatissimum & laudatissimum. Suasit Caius senatui vt distracto frumento remitteret ciuitatibus pretium, Fabiumq; insuper castigaret: quod inuidiosum & intolerandum redderet prouincialibus imperiũ. quæ res ei in prouinciis magnam parauit cum beneuolentia laudem. Ad hæc leges tulit de coloniis deducendis, de viis muniendis, de ædificandis horreis. His muneribus omnibus rectorem se & dispensatorem præfecit, nihil in tot tantisq; fatiscens negotiis: imo incredibili celeritate & labore, quasi singulis tantum incumberet, consummauit instituta opera. vt etiam illi qui impense oderant & timebant eum, obstupescerent expeditam vbiq; eius atque efficacem industriam. Plebs vero etiam ipsum mirabatur conspectum eius, quum affectari eum conspicerent cateruam operariorum, artificum, legatorum, magistratuum, militum, doctorum hominum: quibus omnibus placidum aditũ præbens, atq; in humanitate tuens grauitatem, accommodantq; se ad id quod cuiq; proprie conueniret, effecit vt graues calumniatores haberentur qui trucem ipsum aut omnino morosum dicebãt aut præfractum. adeo habebat excitatiorem in consuetudine & actionibus quam in concionibus popularitatem. Elaborauit autem potissimum in viis muniendis, tam utilitatis quam oblectamẽti & ornatus curam gerens. Ducebantur enim directe ad amissim per agros via, atq; hinc lapide quadrato sternebantur, hinc glareæ aggeribus aduectis referebantur. Complebat, & pontibus iungebat, lacunas torrentibus vel specubus excavatas, ac lateribus pari inter se fastigio vtrinque comparatis, æquabilẽ habebat & vifendã vndiq; opus faciem.

A τῆς δὲ νόμου οὗ εἰσέφερε τῶν δὴ μὴ χειρίζομενος, καὶ καταλύων τὴν σύγκλητον, ὁ μὲν ἰὼ κληρονομικός, ἀμα νέμων τοῖς πένησι τὴν δημοσίαν· ὁ δὲ, γραπτικός, ἐδήξα τε καὶ λελύων δημοσίαν χειρίζομαι, καὶ μηδὲν εἰς τὴν τοῦ μισθοφορῆς ὑφαρξίαν τῆς γρατευσόμενων, καὶ νεώτερον ἐπιπέδων ἐπὶ δέκα μὴ καταλέγεσθαι γραπτόν· ὁ δὲ, συμμαχικός, ἰσοψηφοῖς πεισὼν τοῖς πολίταις τὴν Ἰταλιώτας. ὁ δὲ, σιτικός, ἐπιδουρίζων τοῖς πένησι τὴν ἀγροῦν· ὁ δὲ, δικαστικός, ὃ δὲ πλείστον ἀπέχεσθαι τῆς τῆς συγκλητικῶν δυνάμεως (μόνοι γὰρ ἔκρινον τὰς δίκας, καὶ ἀπὸ τῆς φοβερῆς τῶν δὴ μὴ καὶ τοῖς ἰππεῶσιν ἦσαν) ὁ δὲ, τριαχοσίους τῶν ἰππεῶων πωρεσκατέλεξεν ἀδούσι, οὗσι τριαχοσίους, καὶ τὰς κείσεσι κρινάσ τῆς ἔξαχσίαν ἐποίησε. τῆτον τὸν νόμον εἰσφέρειν, τότε ἄλλα λέγεσθαι ἀσπυδάσθαι ἀφαιρέσθαι, καὶ τὸν πωρὸς αὐτῶ πύτων δημαγωγῶν πωρὸς τὴν σύγκλητον ἀφορώντων, καὶ τὸ καλούμενον κριμίτων, πωρὸν τότε γραφεῖς ἐξω πωρὸς τὴν ἀγροῦν δημαγωγῆσαι, καὶ τὸ λοιπὸν οὕτω ποιεῖν ἐξ ἐκείνου, μικρὰ παρεγκλίσει καὶ μετατήσει γήματος μέγα πωρὸν κινήσας, καὶ μετενεγκῶν ἔσπον πινὰ τὴν πολιτίαν ἐκ τῆς ἀεισοκρατίας εἰς τὴν δημοκρατίαν· ὡς τῆς πολλῶν δέον, οὐ τῆς βουλῆς, φοχάζεσθαι τὴν λεγόντας. ἐπεὶ δὲ οὐ μόνον ἐδέξατο τὸν νόμον τῆτον ὁ δῆμος, ἀλλὰ καὶ κείνῳ τοῖς κρινόντας ἐκ τῆς ἰππεῶων ἔδωκε καταλέξαι, μοναρχική τις ἰσὺς ἐγχεσθαι πρὸς αὐτόν. ὡς τε καὶ τὴν σύγκλητον ἀπέχεσθαι συμβουλεύοντες αὐτῶ. σιωβουλάει δὲ αἰεὶ τῆς ἐκείνη πωρὸν τῶν εἰσηγούμενος· οἷον ἰὼ καὶ τὸ πρὸς τῶ σίτου δόγμα μετεώτατον καὶ κείλιτον, ὃν ἐπέμψε μὲν δὲ Ἰβηρίας Φάβιος ἀπεπράτητος· ἐκείνος δὲ ἐπεισε τὴν βουλίαν ἀποδομύλιον τὸν σίτον, ἀναπέμψαι τῆς πόλεσι τὸ ἀργυρεῖον, καὶ πωρὸς παπιάσασθαι τὸν Φάβιον, ὡς ἐπαρῆ καὶ ἀφορῆτον ποιούτω τὴν ἀργυρίῳ τοῖς ἀνδράσποισ· ἐφ' ᾧ μεγάλῳ ἔχε δόξαι μετ' ἰβηρίας, ἐν τῆς ἐπαρχίας. ἐγραψε δὲ καὶ πόλεσι ἀποικιδας ἐκπέμπεσθαι, καὶ τὰς ὁδοὺς ποιεῖσθαι, καὶ κατασκευάζεσθαι σποδολία. τούτοις ἅπανι πωρὸν τῶν αὐτῶν ἀργυρεῖον καὶ διοικητικῶν ἐφιστάς, καὶ πωρὸς μηδὲν ἀποδύομενος τῆς ποσούτων καὶ τηλικούτων, ἀλλὰ καὶ θαυμαστῶ πινι τῆς καὶ πόνου τῆς γινομένηων, ὡς μόνον ἔκασον ἔξερξαζόμενος· ὡς τε καὶ τὴν πύτων μισοῦσθαι αὐτόν καὶ δεδιχέσθαι, ἐκ πλήτεσθαι τὸ ἀπὸ πύτων αὐτοσμον καὶ τελεσουργῶν. οἱ δὲ πολλοὶ καὶ τὴν ὄψιν αὐτῶ ἐθαύμαζον, ἔξερπητῶν ὀρώντες αὐτῶ πλήτος ἐργασίας, τιχητῶν, πωρὸς ὀδῶτων, ἀργυρεῶν, γραπῶτων, φιλολόγων οἷς πᾶσιν ἐπιτυχηδύων μετὰ δὲ κελίας, καὶ τὸ σπυρὸν ἐν τῶ φιλοφροσῶ πωρὸς φυλάτῶν, καὶ νέμων αὐτῶ τὸ ἀρμότιον οἰκείως ἐκείσθαι, χαλεποῖς ἀπεδείκνυε συκοφαντίας, τὴν φοβερῶν αὐτόν ἢ φορπηκῶν ὅλων ἢ βίασιν ἀπεκαλούσθαι. αὐτῶ δεινότερος ἰὼ ἐν τῆς ὀμιλίας καὶ τῆς πωρῶσθαι, ἢ τοῖς ἀπὸ τῶ βήματος λόγους, δημαγωγῶς· ἐασπυδάσε δὲ μάλιστα πρὸς τὴν ὀδοποιίαν, τῆς τε χρείας ἀμα καὶ τῶ πωρὸς γάσιν καὶ κείλιος ὀπιμεληθείς. διτῆσθαι γὰρ ἦσαν ἀπὸ τῆς τῆς χρείων ἀβρεμείσ· καὶ τὸ μὲν ἐσπυρὸν πύτων ἔξεσθαι, τὸ δὲ ἀμμουχῶμασιν ἀκούσις ἐπυκροῦσθαι. πικπλάμῶν δὲ τῆς κείλιων καὶ ζῶνυμῶν γαφύρεσι, ὅσα καί μῆροισι δέχεσθαι ἢ φάσθαι γ.

γες, ὕψος δὲ τῆς ἐκπέρωθεν ἴσον καὶ πωρὸς ἀλλήλων λαμβανόντων, ὁ μάλῳ καὶ κείλι ὄψιν εἶχε δέλου τὸ ἔργον.

πρὸς δὲ πύτοις ἀφ' αὐτῶν κτ' ἑξήκοντα μίλιον ὁδὸν πᾶσαν (ὅτι
 μίλιον ὀκτώ σαδίων ὀλίγον ἀποδεί) κίονας λιθίνας σημεῖα
 τῆς μέσου κατέστησεν. ἄλλοις δὲ λίθοις ἐλάττω ἀπέχοντα
 ἀλλήλων ἐκατέρωθεν τῆς ὁδοῦ διέθηκεν, ὡς εἴη ῥαδίως τοῖς
 ἵπποις ἐξελθῆναι ἐπιβαίνειν ἐπ' αὐτῶν, ἀναβολέως μὴ δεομέ-
 νοις. ὅτι πύτοις τῆς δῆμου μεγαλυόντος αὐτὸν, καὶ πρὸ οὐ-
 ποιῶν ἐπιμήτρως ἐξήκοντα ἐδείκνυσθαι πρὸς ἄνοιαν, ἔφη ποτὲ
 δημογερῶν αὐτὸς ἀπίσειν χάριν, ἡ λαβὼν μὲν, ἀπὶ πρῶτος
 ἔξειν, εἰ δὲ ἀποτύχοι, μηδὲν ἐκείνοις μεμψιμοιρήσειν. τὸτο
 ῥητὴν, ἐδόξε ἀίτησις ὑπατείας εἶναι, καὶ πρὸς δοκίαν πᾶσιν ὡς
 ἅμα μὲν ὑπατείας, ἅμα δὲ δημορχίας μετῶν παρέχεν. **B**
 ἐν τούτων δὲ τῶν ὑπαρκῶν ἀρχαρχαίων, καὶ μετεώρων
 ὄντων ἀπόρτων, ὡφθη Γάϊον Φάνιον κατὰ γὰρ εἰς τὸ πεδῖον,
 καὶ σωμαρχαρχαρχαίων ἐκείνῳ μετὰ τῶν φίλων. τὸτο ῥοπήν
 ἠέχετο τῶν Φανίων μετὰ τὸν. κακείνος μὲν ὑπατος, Γάϊος
 δὲ δημορχος ἀπεδείχθη ὁ δούτερον οὐ πρὸ ἀγγέλων, ὡς δὲ
 μετῶν, ἀλλὰ τῆς δῆμου ἀπουδαγντος. ἐπεὶ δὲ ἐώρετο
 μὲν σύγκλητον ἐξήρδον ἀπικρῆς, ἀμβλίῳ δὲ τῆς πρὸς αὐτὸν
 ἄνοιαν τὸν Φάνιον, αὐτῆς ἐτέροις νόμοις ἀπῆρτησε ὁ πλῆ-
 ρος ἀποκίνας μὲν εἰς Τάραντα καὶ Καπύλιον πέμπεσθαι
 γραφῶν, καλὰν δὲ ὅτι κρινονία πολιτείας τοῖς Λατίνοις. ἢ
 ὅ βουλή, δείξασα μὴ πρῶτα πᾶσιν ἅμαχος ἦνται, κακίῳ
 καὶ ἀσυνήτῳ πείραν ἐπῆγε τοῖς πολλοῖς ἀποξυπῆς, ἀπι-
 δημογερῶσα καὶ γραμμομένη πρὸς τὸ βέλπεσον. ἡ γὰρ εἰς
 καὶ τῆς Γάϊου σωμαρχόντων Λίβιος Δροσος, αἴη οὐτε γε-
 ρονῶς πινὸς Ρωμαίων οὐτε τετραμμένους χεῖρον ἦδη ὅ καὶ
 λόγῳ καὶ πλούτῳ ἐν τοῖς μέγιστα πηρομένοις καὶ διωα-
 μένοις ἀπὸ τῶν ἐνάμιλλος. ὅτι τῶν μὲν οὐ οἰνω-
 εμῶτατοι βέπονται καὶ παρεκάλου αὐτὸν ἀφασθαι τῆς
 Γάϊου, καὶ μετ' αὐτῶν ὅτι τὸν αἶδρα συστῆσαι, μὴ βιαζόμε-
 νον, μηδὲ ἀπικροῦντα τοῖς πολλοῖς, ἀλλὰ πρὸς ἠδονίῳ **D**
 ἀρχοντα καὶ γραμμομένη ὑπὸ ὧν ἐπὶ ἀπερῆσθαι κα-
 λὰς εἶχεν. ὅτι τοῖς οὐ ὁ Λίβιος εἰς ταῦτα τῆς βουλή τῶν
 ἐαυτὸν δημορχίῳ, νόμοις ἐγραψεν, οὐτε τῶν καλῶν πινος, οὐτε
 τῶν λισιτελῶν ἐχομῶσι. ἀλλὰ ἐν μόνον, ὑπερβαλέσθαι
 τὸν Γάϊον ἠδονίῳ καὶ χάριτι τῶν πολλῶν, ὡς πρὸς ἐν κωμῶδια,
 ἀπεύδων καὶ ἀφαιμῶντος. ὅ καὶ καταφασατέλιον ἐ-
 ποίησεν ἐαυτὴν ἢ σύγκλητος, οὐ διεχεραίνουσα τοῖς τῆς Γάϊου
 πολιτῶμασιν, ἀλλὰ αὐτὸν ἐκείνῳ ἀνελεῖν ἢ ταπεινάσθαι
 πρῶτα πᾶσι βουλομένη. τὸν μὲν γὰρ ἀποκίνας δύο γραφῶν-
 τα, καὶ τοῖς γραμμομένοις τῶν πολιτῶν εἰσαγγόντα, δημοχρῆπιν **E**
 ἠπῆσαντο. Λίβιος δὲ δώδεκα καποκίζοντι, καὶ τετραχίλους εἰς
 ἐκάστην ἀποξέλλοντι τῶν ἀπόρων, σωμαρχαρχαρχαίωντο. κα-
 κείνῳ μὲν, ὅτι χάριτι διένειμα τοῖς πένησι, πρὸς τῶν ἐκάστω
 τελεῖν ἀποφορῶν εἰς τὸ δῆμόσιον, ὡς καὶ ἀκλῶντι τοῖς πολ-
 λοις ἀπῆρῆσαντο. Λίβιος δὲ καὶ τῶν ἀποφορῶν ταῦτα
 τῶν νευμαρχῶν ἀφαιρῶν, ἤρεσκεν αὐτῆς. ἐπὶ δὲ, ὁ μὲν τοῖς
 Λατίνοις ἰσοψηφίαν διδοῖς ἐλύπει, τῆς δὲ ὅπως μισθὸν ὅτι
 γρατείας ἐξῆ πινὰ Λατίνων ῥαβδῶν ἀκίσασθαι, γραφῶν-
 τος, ἐβουλόσθαι τῶν νόμων. καὶ μὲν τοῖς καὶ αὐτὸς ὁ Λίβιος ἀπὶ δη-
 μογερῶν ἐλεγε, ὡς γραφῶν ταῦτα τῆς βουλή δόκωντα κη-
 δομένη τῶν πολλῶν. ὁ δὲ καὶ μόνον ἀπὸ τῶν πολιτῶματων
 αὐτὸν χεῖσιμον ὑπερῆσαν. ἡμερώτερον γὰρ ἔχε πρὸς τῶν
 βουλήν ὁ δῆμος, καὶ τοῖς γραμμομένοις αὐτὸν πρὸς τῶν
 ὑφορῶν καὶ μισοῦτος, ἐξέλυσε καὶ κατεπερῆσαν τῶν μισοκίνας καὶ χαλεπότητα ταῦτα ὁ Λίβιος,

A Adhæc viam omnem per miliaria dimensus, (ca-
 pit autem paulo minus octo stadia miliare) colu-
 mnas lapideas spatii signandi gratia locavit. Alios
 lapides modicis inter se interuallis hinc inde se-
 cundum viam disposuit: quibus equitantes sine
 subiciibus ephippiariis conscenderent commo-
 dius equos. Has ob res populo eum in cœlum
 laudibus ferente, & nihil non eius studio facere
 parato, iecit aliquando in concione gratiam se
 petiturum. quam si esset adeptus, instar se habi-
 turum omnium: sin tulisset repulsam, nihil de illis
 conquesturum. Id dictum petitio visum consula-
 tus esse: atque opinionem omnibus præbuit pa-
B riter se consulatum & tribunatum petiturum. In-
 stantibus comitiis consularibus, omnibusque su-
 spensis prodiit Caius ad Fannium in campum de-
 ducendum, atque ad iuuandum studio suo cum
 amicis illius petitionem. Momentum hoc Fan-
 nio non exiguum attulit: qui Consul, & Caius i-
 terum tribunus plebis renunciatus est, non can-
 didatus neque ambiens verum populi studio.
 Quum vero senatum non obscure infestum cer-
 neret sibi, frigida autem in se beneuolentia Fan-
 nium: institit aliis de integro legibus deuincire
C sibi plebem, legem promulgans de Coloniais Ta-
 rentum & Capuam deducendis, & de asciscendis
 in ciuitatem Latinis. At senatus, veritus ne pror-
 fus euaderet insuperabilis, viam ad multitudinem
 auertendam molitus est nouam & insolitam, ma-
 lo exemplo blandimentis erga populū cum Caio
 & obsequiis certans. Erat enim ex collegis Caii
 vnus Lilius Drusus, vir neque indole vlli Roma-
 no neque tyrocinio secundus, adhæc eloquentia
 & diuitiis inter primos celebris, atq; pollentibus
 horum præsidio par. Ad hunc igitur vertunt se pri-
 mores, hortanturq; vt Caium adoriatur, atq; in
 eum conspiret secum, non vi agendo neque in-
D currendo in plebem, sed mulcendo in magistratu,
 concedendoq; tanta quorum causa vel laceffen-
 da esset honeste. Itaq; tribunatum suum Lilius ad
 senatus voluntatem aggregans, leges promulga-
 uit, non vllam in rem honestam aut frugiferam,
 sed id modo, superare Caium sicut in comœdia
 blandimentis & popularitate enitens & certans.
 quo aperitissime declarauit senatus non actionib.
 offendi se Caii, sed illum ipsum tollere aut concul-
 care modis omnibus in animo habere. Huic enim
 de duabus promulganti coloniis deducendis ro-
 gationem, & honestissimos ciues in eas scribenti,
E lenocinari eum multitudini obiiciebant: Lilio de
 duodecim coloniis deducendis legem ferenti, &
 de ternis millibus in singulas inopum scribendis,
 erant auxilio. Illi, quod agrum partiretur paupe-
 ribus indicta singulis pensione quam inferrent æ-
 rario, succensabant vt plebis assentatori: Lilius,
 qui etiam pensione hac agrorum possessores leua-
 bat, erat iis probatus. Adhæc ille, q; Latinis suffra-
 gii ferendi ius faceret, cruciabat eos: huius ne quæ
 Latinū militem virgis mulctare duci liceret feren-
 tis legi præsto erant. Et quidē Lilius ipse in con-
 cionando assidue iactabat hæc ferre se ex senatus
 de plebe solliciti sententia: q; sane in actionib. eius
F vnū extitit vtile. Placatio. n. euasit erga senatū po-
 pulū. q; quū principes ante suspectos & inuisos ha-
 buisset, diluit & molliuit hæc simultatē & ira Liliū,

ἡμοῦ δὲ κηρύγματος ἀήτους καὶ ἀλλοκῆτου, μηδὲν ἄ
 τῆς συμμάχων μηδὲ τῆς φίλων ἐν Ῥώμῃ φαίνομαι πρὸς
 τὰς ἡμέρας ἐκείνας, ἀπεξέθηκεν ὁ Γάιος Διάχραμμα,
 κατηγρῶν τῶν ἑσπέρων, καὶ τοῖς συμμάχοις, δὴ μὲν οὖν
 βοηθῆσαι ἐπαγγελόμενος. οὐ μὲν ἐβόηθησεν, ἀλλὰ ὄρων
 ἕνα τῶν ξένων αὐτῶν καὶ σιωπῶν ἐλκόμενον ὑπὸ τῶν ὑπη-
 ρετῶν τῶν Φανίου, παρήλα, καὶ οὐ παρεστήμωεν· εἴτε τὴν ἰσὺν
 ἐπιλείπουσαν ἤδη δεδιώς ἐλέγχειν, εἴτε μὴ βουλόμενος
 (ὡς ἔλεγμα) ἀψιμαχίας αὐτὸς καὶ συμπλοκῆς ἄρχας ζη-
 τοῦσι τοῖς ἐχθροῖς πρὸς αὐτὸν. σιωπῶν γὰρ αὐτῶν καὶ πρὸς
 τοὺς σωμαρχοὺς ἐπὶ ὀργῇ ἠγείσθαι, ἀφ' οὗ ποιεῖται αἰτία·
 ἐμελλεν ὁ δῆμος θεῶσθαι μονομάχους ἐν ἀγορᾷ, καὶ τῶν
 ἀρχόντων οἱ πλείους θεωρητῆρια κύκλω κατακλύσασαν-
 τες ἀξεμίαν. ταῦτα ὁ Γάιος ἐκέλευεν αὐτοῖς καθε-
 ρεῖν, ὅπως οἱ πένητες ἐκ τῶν τόπων ἐκείνων ἀμιαδί θε-
 ασάσθαι διώκονται. μηδενὸς ὅμως ἐχθροῦ, ἀναμείνας τὴν
 πρὸς τῆς θεῶν νύκτα, καὶ τῶν τεχνιτῶν ὅσοι εἶχεν ἐργασ-
 τοὺς ὑφ' ἑαυτῶν πρὸς λαβῶν, τὰ θεωρητῆρια κατέλειπε, καὶ
 τὰς δῆμον ἠγείροντα μὴ ἡμέραν ἀπέδειξε τὸν τόπον. ἐφ'
 ᾧ τοῖς μὲν πολλοῖς αἴψα ἐδόξεν εἶναι, τοῖς δὲ σωμαρχοῖς
 ὡς ἰππῶν καὶ βίαιος ἐλύπησεν. ἐκ τούτου καὶ τὴν τρίτην
 ἐδόξεν δημόσια ἀφῆρῆσθαι, ψήφων μὲν αὐτῶν πλείων
 ἡμοῦ δὲ, ἀδίκως δὲ καὶ κακουργῶς τῶν σωμαρχόντων
 ποιησάμενον τὴν ἀναγρῶσιν καὶ ἀναδείξιν. ἀλλὰ ταῦτα
 μὲν ἀμφισβήτησιν εἶχεν. ἰούργη δὲ οὐ μετρίως ἀποτυχῶν,
 καὶ πρὸς γὰρ τοῖς ἐχθροῖς ἐπεγέλαντάς αὐτῶν, λέγεται δρα-
 σύτερον τῶν δέοντος εἶπαι, ὡς Σαρδόνιον γέλωτα γέλω-
 σιν, οὐ γινώσκοντες ὅσον αὐτοῖς σκῆψος ἐκ τῶν αὐτῶν περικέ-
 χυται πολιτῶν αἰμάτων. ἐπεὶ ὅτι καὶ τὴν Ὀπίμιον καταστήσαν-
 τες ὑπάτων, τῶν νόμων πολλοὺς διέγραψον, καὶ τὴν Καρ-
 χιδότος ἐκίνοσαν ἀφ' ἑαυτῶν, ἐρεθίζοντες τὸν Γάιον, ὡς δὴ αἰ-
 πῆσαι ὀργῆς πρὸς αὐτῶν ἀναρῆσαι, τὸν μὲν πρῶτον χρόνον ἐ-
 καρτέρει, τῶν δὲ φίλων, καὶ μάλιστα τῶν Φουλβίου παρεξύ-
 νοντος, ὥρμησε πάλιν συνάγειν τοὺς ἀρπάζοντοίς πρὸς τὸν
 ὑπάτων. ἐν ταῦτα καὶ τὴν μητέρα λέγουσιν αὐτῶν συστασάσθαι
 μισοσυμβίω δὲ τῆς ξένης κρύφα καὶ πέμπουσαν εἰς Ῥώ-
 μιν ἀνδρας, ὡς δὴ θεοῖς. ταῦτα γὰρ ἐν τοῖς ἐπιτολίοις
 αὐτῆς ἠηγήμενα γεγραμμένα πρὸς τὸν υἱόν. ἕτεροι δὲ καὶ πάντες
 τῆς Κορινθίας δις χερσαίνουσι ταῦτα πρὸς αὐτῶν λέγου-
 σιν. ἢ δὲ οὖν ἐμελλον ἡμέρα τοῖς νόμοις λύσειν οἱ πρὸς τὸν
 Ὀπίμιον, κατελείψω μὲν ὑπὸ ἀμφοτέρων ἕωθεν ὄντος ὁ
 Καπετώλιον· ἦσαντος ὅτι ὑπάτων, τῶν ὑπηρετῶν τις αὐτῶν
 Κόιντος Αντύλλιος, ὄψε φέρων ἐτέρωσεν τὰ σπλάγχνα πρὸς
 τοὺς πρὸς τὸν Φουλβιον, εἶπε, Δότε τὸν ἀγαθὸν κακὸν πο-
 λῖται. πῖνες δὲ φασιν ἅμα τῇ φωνῇ ταύτῃ καὶ τὸν βραχίονα
 γυμνὸν οἷον ἐφ' ὑβρεῖς ἠμαρτίζοντα παρενεγκεῖν. ἀποδύσκει
 γυνὴ ὄντος ὁ Αντύλλιος ἐκεῖ, μεγάλους γραφείους κεντού-
 μενος, ἐπ' αὐτὸ πῶς πεποιῆσθαι λεγόμενος. καὶ ὁ μὲν
 πλήθος διαταράσσεται πρὸς τὸν φόνον, ἐναντία δὲ τοῖς ἠγεμό-
 νας ἔχει ἀφ' ἑαυτῶν. ὁ μὲν γὰρ Γάιος ἠγείτο, καὶ κακῶς ἔλεγε
 πρὸς αὐτὸν, ὡς αἰτία δόμοις πάλαι καθ' ἑαυτῶν τοῖς
 ἐχθροῖς δεικνύσθαι. ὁ δὲ Ὀπίμιος, ὡς περ ἐνδοσίμων λα-
 βῶν, ἐπήρτο, καὶ παρῴζετο τὸν δῆμον ἐπὶ τὴν ἄμωσιν. καὶ τότε μὲν ὄμβρου ἡμοῦ διελύθησαν· ἅμα δὲ ἡ-
 μέρα τὴν μὲν βουλὴν ὁ ὑπάτης σωμαρχόν, ἐνδον ἐξημαρτίζον, ἕτεροι δὲ ὁ πῶν Αντύλλιον σῶμα γυμνὸν ἐπὶ
 κλῆτος πρὸς αὐτῶν, δι' ἀγροῦς ἐπὶ τῶν βουλοτήτων ἐπιτίθεται παρεκόμενον, οἰμογῆ ἡρώμενος καὶ ἀρῶν,
 γινώσκοντος

A Edicto nouo & inusitato proposito, nequis socio-
 rum vel amicorum illis diebus Romae esset: pro-
 posuit ex aduerso edictum Caius, inculans consu-
 lem, sociisque, si remaneret, auxilio se futurum
 ostendens. Haud tulit tamen eis opem. verum
 quum vnus ex hospitibus & familiaribus ipsius
 sub oculis suis raperetur à licitoribus Fannii, præ-
 teriit, neque subuenit ei, vel quod vim suam pro-
 dere vereretur iam elanguescentem, vel ne certa-
 minis, vti ferebat ipse, & conflictus exordium af-
 fectantibus inimicis præberet. Accessit forte
 quod offensio illi cum collegis intercederet ex
 causa huiuscemodi: Ludi gladiatorii populo in
 foro exhibendi erant, & plerique eorum qui ma-
 gistratibus fungebantur, cuneos in orbem ad spe-
 ctandum instruxerant, quos locabant. Eos Caius
 imperauit illis vt tollerent; quo inopes ex cauea
 spectare gratis valerent. Nemine ei auscultante,
 prætolatus nocte cui spectaculum illucescebat, e-
 uerit per opifices, quos habebat penes se condu-
 ctos, cuneos illos, populoque postridie locum va-
 cuum exhibuit. Quo facto apud multitudinem
 magni vir animi habitus est, verum collegas offen-
 dit vt ferox & violentus. Hinc etiã tertio tribuna-
 tu lapsus apparet, non quin plurima tulerit suf-
 fragia, sed quod improbe & fraudulentè renun-
 tiauerint designatos collegæ eius. Cæterum ea
 controuersa fuerunt. Non tulit modice repulsam,
 & ad illudentes ei æmulos perhibetur insolentius
 quam par erat dixisse, Risum Sardonium, eos ri-
 dere, ignaros quantas eis tenebras actionibus suis
 offudisset. Vt vero Opimio lecto consule multas
 Caii leges circumduxerunt, & Carthagine acta
 mouerunt, stimulantés eum, quo, quum causam
 iræ præbuisset, interficeretur: tolerauit id aliquan-
 diu. Cæterum quia ab amicis fuit, præcipue a Ful-
 uio, accensus, aggressus denuo est præsidium ad-
 uersus consulem contrahere. Hic matrem quoq;
 eius ferunt sociam se præbuisse seditionis, peregrinos
 clam conducendo atq; in urbem messorum
 specie mittendo. hæc enim in Epistolis eius per-
 plexe sunt ad filium scripta. Alii Cornelia admo-
 dum improbante hæc asserunt ab eo patrata. Ergo
 qua die leges eius Opimius antiquaturus erat, v-
 traq; pars infederat prima luce Capitolium. Quum
 rem diuinam consul faceret, vnus ex licitoribus e-
 ius Q. Antyllius auferens alio extra, ad Fuluii co-
 hortem ait, Date locum bonis improbi ciues. Sunt
 qui ferant simul cum voce hac etiam nudum bra-
 chium tanquã ad contumeliam compositum tra-
 iecisse. Ibi euestigio confoditur Antyllius longis
 stylis fodicatus, ad id ipsũ, vt aiunt, paratis. Hæc ce-
 des multitudinẽ consternauit. Duces vero diuer-
 se fuerunt animati. Excanduit enim Caius, & ca-
 stigauit suos quod colorem quærentibus iam pri-
 de aduersus ipsos præbuisset aduersariis. Opimi-
 aut sicut ansa accepta erectus exasperauit ad sume-
 dum supplicium populũ. At tum quidem imbre ex-
 cussio dirempti sunt. Primo mane dum senatũ coa-
 ctum consulit in curia consul, alii nudum Antyllii
 corpus in lecto prolaturũ transtulerunt ex composi-
 to per forũ ad curiã cum gemitu & lamentatione,

non nescio eorum quæ agerentur Opimio, sed mirari se quid id esset fingente. Itaque patres quoque progressi sunt. Deposito in medio lecto, cœperunt alii quiritari vt in horrendo & graui facinore. Compluribus verò subiit odisse & execrari istos de principum factione, quod quum Tiberium Gracchum in Capitolio tribunatu fungentem ipsi intèremissent, & cadauer insuper proiecissent, licitor verò Antyllus fortassis violatus, sed qui mali sui fuerat potissimus author, in foro proponeretur, & senatus populi Romani circumfisteret lugens, suaque frequentia exequias honoraret hominis mercenarii, quò residuum adhuc perimere valeret populi tutorem. Regressi inde in curiam, senatusconsulto facto mandant consuli Opimio daret diligenter operam nequid respublica detrimenti pateretur, & opprimeret tyrannos. Ille quum denunciaffet vt patres ad arma irent, & equitibus edixisset singuli vt cum luce binos seruos armis instructos adducerent: Fuluius è diuerso adornauit se, & coëgit multitudinem. At Caius foro digrediens substitit ante patris statuam, diuque eam intuitus nullum verbum fecit: tantum lachrymis effusus atque edito gemitu abscessit. Id multi spectantes misereri vicem Caii cœperunt: ac semet ipsi culpantes quod defererent & proderent eum, profecti sunt domum eius, vbi ad fores excubuerunt, non perinde atque illi qui stipabant Fuluium. Illi enim per plausus, & ululatus potantes ferocientesque transegerunt noctem, ipse fuit primus Fuluius vino merfus, multa que odiose præter atatem effudit & designauit: Caii cohors, vt in publica patriæ perniciæ, pacata voluensque euentum vicissim, excubias agendo & quiescendo noctem transmittibat. Vbi diluxit, agrè excitauerunt sopitum mero Fuluium, armaueruntque se spoliis, quæ domi habebat Gallis in consulatu suo deuictis detracta, magnisque cum minis & clamore ad occupandum Auentinum contenderunt: Caius noluit arma induere, verum sicut in forum toga amictus progreditur, tantum modico pugione accinxit se. Ad exeuntem accurrit apud ianua vxor, tenensque vna manu illum, altera puerum, Non ad rostra te, inquit, Cai, dimitto tribunum vt ante & legislatorem, neque ad bellum gloriosum, vt mihi, si quid humanitas tibi acciderit, honorificum certè luctum relinquis: sed Tiberii temetipsum percussoribus obiicis, inermem quidem rectè, vt accipias potius quam feras iniuriam, verum in nullum reipublicæ vsum te is perditum. Viget improbitas: vis & ferrum dominantur iam in sublellis. Si apud Numantiam frater tuus occubuisset, cadauer petitis induciis reddidissent nobis: nunc forsitan & ego quoque fluuio alicui aut mari supplex ero, vt appareat alicubi corpus tuum detentum. Quid enim vltra legibus post Tiberii cædem aut diis confidas? Ita lamentante Licinia, Caius sensim amplexibus eius laxatis processit tacitus cum amicis. Illa quum atripere togam eius anniteretur, humi delapsa diu sine vlla voce iacuit: quoad animo defectam sustulerunt serui, & ad Crassum fratrem deportauerunt. At Fuluius, vbi frequentes conuenerunt, filium minorem de Caii consilio mittit cum caduceo in forum.

Α γνησκόπος μὲν τὸ Ὀπιμίου τὰ παρρησιάζοντα, παρρησιάζοντα μὲν ὅτι θαυμάζειν ὡς τε καὶ τὸ βυλβύλιον παρρησιάζοντα. καὶ τεταίσις δὲ τῆς κλίμας εἰς μέσον, οἱ μὲν ἐχετρίαζον, ὡς ὅτι δεινὰ καὶ μεγάλα πάθει τοῖς ὅποιοις ἐπὶ μισθῶν καὶ παρρησιάζοντα τὸς ἀλιγάρχοις, ὡς Τιβέριον μὲν Γράκχον ἐν Καπετωλίῳ φονέσαντες αὐτὸν δὴ μὲν ὄντα, καὶ τὸ νεκρὸν παρρησιάζοντα, ὃ δὲ ὑποκρίτης Ἀντύλλιος, οὐ δίχως μὲν ἴσως πεποιθὸς, τὴν ὅτι πλείω αἰτίαι εἰς τὸ παθεῖν αὐτὸν παρρησιάζοντα, ἐν ἀρετῇ παρρησιάζοντα, καὶ ἐπέστηκεν ἡ Ρωμαίων βουλή θρῆνοδοσά, καὶ σιωπῆ καὶ κρύπτουσι μισθῶν αἰδέσθων, ὅτι τὸ ἐπὶ λειπόρῳ δὴ μὲν ἔτι δὴ μὲν κηδομένων. ἐκ τῆς παλιν εἰς τὸ βυλβύλιον ἀπελθόντες, ἐπιφύσαντο καὶ παρρησιάζοντα Ὀπιμίου τὰ ὑποκρίτης ὡς εἶναι τὸ πόλιν ὅπως διώκοιτο, καὶ κατὰ λυεῖν τοῖς τυράννοις. ἐκείνους ὅτι παρρησιάζοντες ὅτι τὰ ὅπλα γὰρ τὸς συγκλητικῶν, καὶ ἰππέων ἐκείνους παρρησιάζοντα δόντες ἀρετῆν ἔωθεν οἰκίαν δύο κατωπλισμῶν, ὃ μὲν Φύλιος αἰτίπαρρησιάζοντα, καὶ σιωπῆ ὄχλον ὃ Γάιος ἐκ τῆς ἀρετῆς ἀπαρρησιάζοντα, ἔστι καὶ τὸ παρρησιάζοντα αἰδέσθων, καὶ πολὺ χρόνον ἐμβλήσας εἰς αὐτὸν, ὅθεν ἐφθίγγαστο, διακρύπτουσι καὶ τὸς ἀρετῆς ἀπαρρησιάζοντα. τῶτο πολλοῖς τὸ ἰδόντων οἰκτεῖραν τὸν Γάιον ἐπὶ τῆς κακίαντες αὐτῆς, ὡς ἐγκαταλείποντες τὸν ἀνδρα καὶ παρρησιάζοντες, ἦσαν ὅτι τὴν οἰκίαν, καὶ παρρησιάζοντα ὅτι τὸ θυρῶν, ἐχ ὁμοίως τοῖς τὸ Φύλιον φυλάττουσιν. ἐκείνοι μὲν γὰρ ἐν κρείττοις καὶ ἀλαλαγμοῖς πίνοντες καὶ θρασύμοροι διετέλεσαν, αὐτὸ τὸ Φύλιος παρρησιάζοντα μεθυσκομένους, καὶ πολλὰ φορτικῶς παρρησιάζοντα φησὶ μὲν καὶ παρρησιάζοντα. οἱ δὲ παρρησιάζοντα τὸν Γάιον, ὡς ὅτι συμφορῆ καὶ τῆς παρρησιάζοντα ἡσυχίας ἀρετῆς, καὶ παρρησιάζοντα μὲν ὅτι μέρη φυλάττουσιν καὶ ἀναπαύομενοι διήσων. ἀμα ὅτι ἡμέρα τὸ μὲν Φούλιον ἐκ τῆς πόλεως κατέδρα, μόλις ἐπεγείραντες, ὡπλίζοντο τοῖς παρρησιάζοντα οἰκίαν λαφύροις, ἀ Γαλάτας νεικηκῶς ὅτι ὑποκρίτης εἰλήφει, καὶ μὲν πολλῆς ἀπειλῆς καὶ κρυφῆς ἐξουσίᾳ κατὰ τὸν μὲν τὸν Αἰβεντίνον λόφον. ὃ δὲ Γάιος ὡπλίζοντα μὲν ὅτι ἠθέλησεν, ἀλλ ὡς παρρησιάζοντα ἀρετῆς παρρησιάζοντα μικρὸν ἐπέσσω μὲν ἐν χειρὶ δέξων. ἔξιόντι ὅτι αὐτὸν παρρησιάζοντα ἡ γυνὴ παρρησιάζοντα, καὶ κατὰ τὸν τὸν χεῖρας τῆ μὲν αὐτὸν ἐκείνον, τῆ ὅτι τὸ παιδίον, Οὐκ ὅτι τὸ βήμα σε (εἶπεν) ὃ Γάιος παρρησιάζοντα δὴ μὲν ὄντα (ὡς παρρησιάζοντα) καὶ νομοθέτῳ, οὐδὲ ὅτι πόλεμον ἐνδοξόν, ἵνα μοι καὶ παρρησιάζοντα τῆ κινῶν, ἀπολίπης ἡμῶν μὲν γυνὴ πένθος. ἀλλὰ τοῖς Τιβέριος.

Ε φονέσαν ὑποκρίτης σεαυτὸν, ἀποπλον μὲν κατὰ τὸν ἵνα παρρησιάζοντα ἢ μάλλον ἢ ἀράσης, παρρησιάζοντα ὅτι τοῖς κρυφῶς ὄφελος ἀπολή. κακῆς τῆς ἡδὴ τὰ χεῖρας, βία καὶ σιδῆρα τῆς δίχως ἡδὴ παρρησιάζοντα. εἰ παρρησιάζοντα Νομοθέτῳ ὃ σὸς ἀδελφὸς ἐπέσει, ὑποκρίτης ἀπὸ ἡμῶν ἀπεδόθη νεκρὸς. νῦν ὅτι ἴσως κατὰ τὸν παρρησιάζοντα ἢ θαλάσσης ἰκέτης ἔσομαι, φῦμαι ποτὲ ὅτι σὸν σῶμα φερεσθῆναι. ἢ γὰρ ἢ νόμοις ἐπιπίστον ἢ τοῖς, μὲν τὸ Τιβέριος φόνος τοιαῦτα τῆς Δικινίας ὄδυρομένης, ἀδέμα τῆς παρρησιάζοντα ἀπολυσάμενος αὐτῆς ὃ Γάιος, ἐχῶρει σιωπῆ μὲν τῆς φίλων ἢ δὲ πύριμα τῶν λαβέσθων γλιχομένη, κατὰ τῆς παρρησιάζοντα τὸν πόδαφος, ἐκεῖ ποτὶ χρόνον αἰαυδῶς ἀρετῆς οὐ λειποθυμήσασιν αὐτῶν οἱ παρρησιάζοντα ἀρετῆς Κράσων ἀρετῆς τὸν ἀδελφὸν κομίζοντες. ὃ δὲ Φούλιος, ὡς ἐγὼ μὲν πρῶτος ἀνδρῶν, πειθεῖς ὑποκρίτης τῆ Γαίου, πέμπει τῆς ἡδὴ τὸν νεώτερον ἐχῶρει κηρύκῳ εἰς ἀρετῆς.

ἰὼ δὲ κάλλιπος ὁ νεαρίσχος ὀφθάλμῳ καὶ τότε κατὰ
 χρυσίῳ καὶ μετ' αἰδοῦς δεδακρυμένος, ἐποίησατο συμβαλικὸς
 λόγους πρὸς τὸ ὑπάτον καὶ τὸ συνέκλιτον. οἱ μὲν οὖν πολλοὶ τῶν
 παρόντων ἐπὶ ἀηδῶς πρὸς τῆς ἀγαλῦσις εἶχον· ὁ δὲ Ὀπί-
 μιος οὐδὲ ἀγγέλων ἔφη χρῆναι πείθειν τὸ συνέκλιτον, ἀλλὰ
 κατὰ βούλησιν, ὡς ἔπαυοντο πολέμους, ὅτι κείνοι, καὶ τῶν
 δούλων αὐτοῖς, οὕτως παρατεῖσθαι τὸ ὄργλόν. τὰ δὲ μισθ-
 κίῳ καὶ διηγήσασθαι ὅτι τοῖς κατέναντι πάλιν, ἢ μὴ κατέναντι.
 Γαίος μὲν οὖν, ὡς φασιν, ἐβούλετο βαδίζειν καὶ πείθειν τὸ
 συνέκλιτον· ὁ δὲ ἄλλων συγχωρηῶντος, αὐτὸς ἐπι-
 ψεν ὁ Φύλιος τὸ παῖδα ἀγαλῆξομένον ὑπὸ αὐτῶν ὁμοίᾳ
 τοῖς πρεσβυτέροις. ὁ δὲ Ὀπίμιος ἀπεύδων μάχην σὺν ἄλλοις, ὅ
 μὲν μισθικίον ἀγὼς σὺν ἄλλοις καὶ παρέδωκεν εἰς Φιλα-
 κίῳ· τοῖς δὲ τῶν Φούλιον ἐπὶ μὲν πολλῶν ὀπλιτῶν καὶ
 ποξοτῶν Κρητῶν, οἱ μάλιστα βάλλοντες αὐτοῖς καὶ κατα-
 ματίζοντες σὺν ἐπιτάξαι ἡγεμονίας τῶν ἑσπέρων, ὁ μὲν Φύ-
 λιος εἰς τιβαλανεῖον ἡμελημένον κατὰ Φυγῶν, καὶ μὲν μικρὸν
 αἰδουμένους, κατεσφάγη μὲν τὸ πρεσβυτέρου παιδός· ὁ δὲ
 Γαίος ὀφθῆ μὲν ὑπὸ ὁδοῦ μαχόμενος, ἀλλὰ δις ἀνα-
 γετῆ τοῖς γινόμενοις, ἀνεχώρησεν εἰς τὸ Ἀρτέμιδος ἱερόν.
 ἔκει δὲ βυλανεῖον ἑαυτὸν ἀσπείρειν, ὑπὸ τῶν περὶ τῶν ἐπι-
 ρων ἐκωλύθη, Πομπωνίου καὶ Δικινίου. παρόντες γὰρ οὗτοι τῶν
 περὶ τὸν ἀσπείρειν, καὶ φάσκειν ἐπὶ αὐτὸν ἐνθα δὴ λέγεται
 κατὰ τοῖς εἰς γόνυ, καὶ τῆς χεῖρας ἀναπίνας πρὸς τὸν θεόν,
 ἡδύσατο, τὸ Ρωμαίων δῆμον, αἰτί τῆς ἀρμενίας ἐκείνης
 καὶ πρεσβυτέρας, μηδέποτε παύσατο δουλοῦσα. φαιερῶς γὰρ
 οἱ πλείους μετεβαλόντες, κηρύγματι δουλείας ἀδείας. φάσκειν
 γὰρ τῶν Γαίῳ τῶν ἐσπέρων ὅτι φερομένων, καὶ κατὰ λαμβαν-
 ὄντων πρὸς τὸν ξυλίῳ γυφουσαν, οἱ μὲν δύο φίλοι πρε-
 σωρεῖν αὐτὸν κελύσαντες, αὐτοῖς τοῖς δὴ κόντας ὑπὸ ἐπι-
 σαν, καὶ μαχόμενοι πρὸς τὸ γυφουσαν, ὁδοῦ παρήσαν ἕως ἀ-
 πέθανον. τὰ δὲ Γαίῳ σὺν ἐπιτάξαι εἰς οἰκίτης, ὄνομα Φιλο-
 κρατίης· πόμπων μὲν ὡς τῶν ἐν ἀμίλλῃ τῶν ἀκαλομένων,
 ὁδοῦ τῶν βοηθηῶντος, ὁδοῦ ἵππων ἀπυνοῦσα τῶν ἀρμενίας
 ἐτε-
 λήσαντος, ἐπέκειντο γὰρ ἐγγὺς οἱ δὴ κόντες. ὁ δὲ φάσκει μικρὸν
 εἰς ἱερόν ἄλλοις Ἐρινύων κατὰ Φυγῶν, καὶ κατὰ ἀγαλῆξομένους,
 τῶν Φιλοκρατίῳ ἀελέοντες ἐκείνους, εἴτα ἑαυτὸν ὅτι σφάξαι-
 τος, ὡς ὅτι ἐμοὶ φασιν, ἀμφοτέροι μὲν ὑπὸ τῶν πολεμίων κατε-
 λήφθησαν ζῶντες· τῶν δὲ τῶν ἀελέοντες τῶν δεσποτῶν πρὸς βολόν-
 τος, ὁδοῦ ἐκείνους ἡδύσατο πατάξαι πρὸς τὸν ἢ τὸν
 ὑπὸ πολλῶν πατέρων ἀγαρῆσθαι. τὸ δὲ κεφαλῶν τῶν
 Γαίῳ λέγεισιν ἄλλον μὲν ἀποκίψαι καὶ χρυσοῦν, ἀφελῆσθαι δὲ
 τῶν φίλων Ὀπίμιος πρὸς Σεπτιμυκλήιον. ἰὼ γὰρ πρὸς ἐκ-
 ρυμένον ἐν δὲ χεῖρ τῶν μάχης ἰσοστάσιον χροῖον τοῖς ἀνελεῖσθαι
 τὸν Γαίῳ καὶ Φουλίῳ κεφαλῶν. αἰὲν γὰρ ὑπὸ τῶν Σε-
 πτιμουκλήιον πρὸς ἐπιτάξαι δὲ πρὸς τὸν Ὀπίμιον,
 καὶ ζυγῶν χρυσοῦντος ἐπιτάξαι, λίβας ἐπιτάξαι δεκά καὶ
 ἑκατὸν εἰλκυσε· τῶν Σεπτιμουκλήιον καὶ πρὸς τὸν τούτου μι-
 αροῦ ἡγεμονίας καὶ κακουργήσαντος. ἐξελθὼν γὰρ τὸν ἐγγεφα-
 λον, ἐκέκτηξε μόλιθον. οἱ δὲ τῶν Φουλίῳ τὸν κεφαλῶν
 χρυσοῦντος (ἦσαν γὰρ τῶν ἀσημοτέρων) ὁδοῦ ἔλαβον. τὰ δὲ
 σώματα καὶ τούτων καὶ τῶν ἄλλων εἰς τὸν ποταμὸν ἐρί-
 φη, περὶ τῶν ἀγαρῆσθαι καὶ τῶν οἰσίας αὐτῶν ἀπέ-
 δύντο πρὸς τὸ δημόσιον. ἀπείπθου δὲ πειθεῖν ταῖς γυναι-
 ξί, τὸν δὲ Γαίῳ Δικινίου καὶ τῆς πρὸς ἀπεσπέρησαν.

A Erat adolescens facie elegantissima, & tunc vultu
 modesto atque cum rubore lachrymabundus
 de pace cum consule & senatu egit. Magna
 pars assistentium non abhorrebant à pacificatio-
 ne : verum Opimius, Non per nuncios, in-
 quit, oportebat eos senatui satisfacere, sed descen-
 dere ut ciues fontes ad causam dicendam, per-
 mittentesque se ei ita deprecari pœnam. adole-
 scenti verò edixit, ut, nisi his conditionibus, ne
 rediret. Caius autem fuit, uti fama est, paratus
 ire, & purgare apud senatum se : sed quum id ne-
 mo aliorum permetteret, misit filium Fulvium
 iterum ad agendum pro ipsis sicut antè. At Opi-
 mius, qui cupiebat pugnam committere, inie-
 cit extemplo adolescenti manus, tradiditque
 eum in custodiam. In Fulvii cohortem fecit im-
 pressionem cum multis peditibus & sagittariis
 Cretensisibus : qui potissimum missilibus peten-
 tes aduersarios conuulnerantesque dissipauerunt
 eos. Data fuga, Fulvius in balneum con-
 temptum confugit. Mox extractus inde cum fi-
 lio natu maiore obtruncatus est. Caius verò à
 nemine præliari conspectus est, verum ista fieri
 dolens recepit se in ædem Dianæ. Illic quum
 manus inferre sibi conaretur, à fidissimis amicis,
 Pomponio & Licinio, est interpellatus. Hi enim
 presentes gladium ei abstulerunt, perpuleruntque
 eum ad fugam capeffendam. Ibi dicitur positus
 genibus tensisque ad deam manibus populo
 Romano imprecatus ut ista pro ingratitude
 & proditione perpetua seruitute premeretur.
 Fecerunt enim propalam plerique pronuncia-
 ta per præconem impunitate transitionem. Igi-
 tur in Caium fugam capeffentem inferentibus
 se hostibus, & assequutis ad pontem sublicium,
 duo illi amici hortati sunt eum ut iter ante ca-
 peret. Ipsi sustinuerunt instantes, dimicantesque
 pro ponte, nemini, quoad occubuerunt, viam
 dedere. Comitum fugæ Caius unum habuit ser-
 uum, Philocratem nomine. Adhortabantur
 quidem eum ut in certamine omnes, sed sub-
 ueniebat nemo, neque subministrare petenti
 quisquam animum induxit equum. quippe inhæ-
 rebant tergo illi qui eum persequiebantur. Occu-
 puit autem aliquantisper in lucum Furinæ con-
 fugere. Ibi obtruncatur à Philocrate, qui post-
 quam illum interemit, mox super eum traiecit se-
 metipsum. Ut verò alii tradunt, ab hostibus ambo
 viui comprehensi fuere. cæterum quum domi-
 num seruus complecteretur, nemo ferire illum
 prius valuit quàm hic à multis vulnera ingerenti-
 bus fuit interemptus. Caput Caii dictitant quum
 ab nescio quo præcisum & ablatum esset, huic ad-
 emisse amicum Opimii Septimuleium. siqui-
 dem pronuntiatum initio pugnæ fuerat Caii &
 Fulvii capita referentibus præmium ut pari auri
 pondere rependeretur. Relatum à Septimuleio
 fuit ad Opimium lancea præfixum. Statæx alla-
 tæ impositum pependit pondo xv i i. cum bestie.
 Atque hic quoque consceleratus Septimuleius &
 fraudulentus fuit. Nam exempto cerebro infu-
 derat plumbum. Qui verò Fulvii caput attule-
 runt, quòd essent obscuriores, nihil acceperunt. Ca-
 dauera tam horum quàm aliorum qui trucidati
 fuerunt, tria millia, in amnem proiecta, bona eo-
 rum sub hasta vendita: interdictus in super coniu-
 gibus eorum luctus : Licinia Caii & dote spoliata.

Adhuc necauerunt truculentissimè inuicem Fulvii filium: qui non arma contra tulerat, neq; in cœtu fuerat præliantium, sed ad pacificandum venientem ante pugnam corripuerunt, & post pugnam occiderunt. Atqui supra hoc & alia omnia torfit plebem exstructa ab Opimio ædes Concordiæ. Gloriarum enim, & insolescere atque triumphare quodammodo de tanta civium strage videbatur. Unde inscriptioni ædis noctu attextuerunt quidam hunc versum,

Actus vecors templum facit Concordiæ.

Hic potestate in consulatu est princeps dictatoria usus, damnauitque indicta causa, præter tria millia civium, Caium Gracchum & Fulvium Flaccum: quorum hic, consularis & triumphalis: ille, suorum æqualium virtute & gloria primus fuit. At Opimius non temperavit a furto se; sed legatus ad Iugurtham regem Numidiæ missus quum esset, pecunia fuit ab eo corruptus, ac turpissimè reperundarum iudicatus in labe pudoris consenuit, inuisusque fuit & probris agitatus à populo, qui recenti illo facto abiecto fuit & infracto animo. At breui post aperuit quanto ardore & desiderio teneretur Gracchorum. siquidem simulacra eorum fecerunt, eaque in aperto proposuerunt. Loca in quibus fuerant interempti consecrantes, primitias ibi omnium quæ temporum articuli ferunt, libabant. Multi etiam quotidie ibi sacra faciebant & adorabant, eò sicut ad deorum templa commeantes. Iam verò etiam Cornelia perhibetur cum alia illius cladis forti magnoque animo tulisse, tum de locis sacris in quibus fuerunt oppressi, retulisse dignos mortuis tumulos esse. Hæc ad Misenum ætatem egit nihil conuersa pristina vita. Multorum colebatur amicitia, & ob hospitalitatem patebat mensa eius, semperque Græcos & doctos secum habebat, atque reges omnes inuicem munera ab ea accipiebant mittebantque. Erat iucundissima hæc inuisentibus ipsam & familiaribus, dum patris vitam & instituta domestica Africani commemoraret: verum stupendissima, dum filiorum faceret sine luctu & lacrymis mentionem, casusque acerbos atque actus eorum quasi veterum exponeret requirentibus. Unde amens ex senio vel ex cladium magnitudine habita quibusdam est euassisse, atque occaluisse ad sensum calamitatum: quum reuera illi sensum nullum habuerint, quantum ex præclara indole bonisque natalibus & disciplina momenti ad pellendum hominibus mærorem accedat, & quod virtutem fortuna usque quaque sequentem honestum sapenumero vincat: cæterum in cespitando qui ferat casum sapienter, id non adimat.

HAc absoluta à nobis historia, superest ut vitas horum contemplemur inuicem. Atque Gracchos vel mordacissimi aliàs & inimicissimi non sustinuerunt dicere quin præclarissima omnium Romanorum ad virtutem indole fuerint, educationemque & institutionem habuerint eximiam: verum apparet Agidis & Cleomenis quam illorum solidius ingenium fuisse, quatenus neque disciplina imbuti recta, moribusque & viuendi ratione educati, à quibus fuerant maiores natu iam pridem labefactati;

ἀμάρτυρα ὃ προσεργάσαντο τῷ Φουλβίου τὸν νεώτερον υἱόν, οὔτε χεῖρας ἀπαρμήδων, οὔτε ἐν τοῖς μαχημένοις ἡμιόμοις, ἀλλὰ ὅτι ἀπονοίας ἐλθόντα πρὸς τῆς μάχης συλλαβόντες, καὶ μὴ τὴν μάχην ἀμείνοντες. οὐ μὲν ἄλλα καὶ τοῦτου καὶ τῶν ἄλλων ἀποθύτων μάλλον ἠνίασε τοῖς πολλοῖς ὃ κατὰ σκλαβαστὴν Ὀμοιοῖας ἱερὸν ὑπὸ τῷ Ὀπιμίου. σεμνυνέσθαι γὰρ ἐδόκει καὶ μέγα φρονεῖν, καὶ ἔσπον πινὰ θριαμβοῦν ὅτι φόνους ποσούτοις πολιτῶν. δὲ καὶ νικητὸς ὑπὸ τῷ ἐπιγραφίᾳ τῷ νεῷ παρενέγραψαν ἕνὲς τ' εἶχον τοῦτον, Ἐργὸν ἀπονοίας, ναὸν Ὀμοιοῖας ποιεῖ. ἑστὶ μὲν τοῖς πρὸς τῆς ἐξουσίας δικτατορίας ἐν ὑπατείᾳ χρησαμένους, καὶ κατὰ κρίνας ἀκρίτους ὅτι τριτάτοις πολιταῖς Γάϊον Γρακχὸν καὶ Φουλβίου Γρακχὸν ὧν ὁ μὲν ἰὺ ὑπατικός καὶ θριαμβικός, ὁ δὲ τῆς κατ' αὐτὸν ἡλικίας ἀρετῆ καὶ δόξης πεπορευμένος. Ὀπίμιος δὲ οὐκ ἀπέχετο κλητῆς, ἀλλὰ περιμνήσας ὡς Γουζύρταν τὸν Νομάδα προσέθετο, διεφθάρη χρημασιν ὑπὸ αὐτῷ καὶ δίκην ὀφλων ἀπέχετο δωροδοκίας, ἐν ἀπηνία κατεγήρασε, μισούμενος καὶ πεπονηλακίζομενος ὑπὸ τοῦ δήμου, παρ' αὐτὰ μὲν τὰ πρὸς τῆς ταπεινοῦ ἡμιόμοις καὶ συσαλέντες, ὀλίγω δ' ὕστερον ἐκφηνόμενος ὅσον εἶχεν ἡμέρου καὶ πόρου τῶν Γρακχῶν. εἰχόμενος τε γὰρ αὐτῶν ἀμαδείξαντες, ἐν φαιερῷ περὶ τῆς καὶ τοῖς πόποις ἐν οἷς ἐφρονδίσθησαν ἀφιερῶσαντες, ἀπηνήχοντο μὲν ὧν ὄρεσι φέροντο πόρων. ἔθνον δὲ καὶ ἡμέραν πολλοὶ καὶ προσέπιπτον, ὡς καὶ θεῶν ἱερῶν ἐπιφοιτῶντες. καὶ μὲν τοὶ καὶ ἡ Κορινθία λέγεται πᾶσι τε ἄλλα τῆς συμφορῆς δι' ἡμῶν καὶ μεγαλοψύχως ἐνεγκεῖν, καὶ τῶν ἱερῶν ἐν οἷς ἀνηρέθησαν εἶπεῖν ὡς ἀξίοις οἱ νεκροὶ τάφοις ἔχουσιν. αὐτῆ δὲ καὶ τοῖς καλουμένοις Μισιλοῖς διέτελεν, ὅσῳ μὲν ἔλατλα ἔλατλα τῆς σιωπῆς ἀξίως. ἰὺ δὲ καὶ πολυφίλος, καὶ φιλοξενίας ἀβραπέζος, αἰεὶ μὲν Ἑλλήνων καὶ φιλολογῶν καὶ αὐτῶν ὄντων, ἀποθύτων δὲ τῶν βασιλέων καὶ δεχομένων παρ' αὐτῆς δῶρα καὶ περιπόντων. ἠδίστη μὲν οὖν αὐτῆ τοῖς ἀφικνουμένοις καὶ σιωποῦσι διηγουμένη τὸν τῆς πατρὸς ἀφειχνοῦσθαι καὶ διατῶν, ψαυμασιώτατη δὲ, τῶν παιδῶν ἀπειθῆς καὶ ἀδάκρυτος μνημονόουσα, καὶ πᾶσι καὶ προσχεῖς αὐτῶν ὡς καὶ ἀρχαίων ἡλικίαν ἐξηγουμένη τοῖς σιωπαινομένοις. ὅθεν ἐδόξεν ἐπίοις ἔκνοις ὑπὸ γήραος ἢ μεγέθους κακῶν γεροντέων, καὶ τῶν ἀτυχημάτων ἀνάμνηστος αὐτοῖς ὡς ἀληθῶς ἀνάμνηστος οὖσιν, ὅσον δὲ διφύας καὶ πῶ γεροντέων καὶ τεθράφθαι καλῶς ὀφείλος ὅτι πρὸς ἀλυπίας ἀνδράποισ, καὶ ὅτι τῆς ἀρετῆς ἢ τύχῃ φυλακισμένοις μὲν τὰ καλὰ πολλὰ καὶ καλῶς ἐπίοισιν, ἐν δὲ τῶν πᾶσι τῶν φέρειν διλογίως οὐ κατὰ τῆς.

HΜῖν δὲ καὶ ταύτης πέρας ἐργασίας τῆς διηγήσεως, ὑπολείπεται λαβεῖν ἐκ τῶν ἀλλήλων τῶν βίων τὴν ἀποθεώρησιν. τοῖς μὲν οὖν Γρακχοῖς οὐδ' οἱ πόρου πάλλα κακῶς λέγοντες καὶ μισοῦντες, ἐπόλημοναι εἶπεῖν ὡς οὐκ ἀφύεσθαι πρὸς ἀρετῶν ἐλθόντο Ῥωμαίων ἀποθύτων, καὶ ἔσφης τε καὶ παιδούσεως ἐκπεποιθὲς ἔτυχον ἢ ὃ Ἀγίδος καὶ Κλεομένης φύσις ἐρρωμένους φαίνεται τῆς ἐκείνων ἡμιόμοις, παρ' ὅσον οὔτε παρδείας μετὰ λαβόντες ὀρθῆς, ἔθεσιν τε καὶ ἀξίως ἐξέφροντες, ὅφ' ὧν οἱ προσέβουτεροι πάλαι διεφθάρσαν;

& in lege agraria ciues fefellerit, atque in summa A
 rudia mutilaque cœpta sua ac pollicitationes ex
 timiditate ob ætatem reliquerit : Cleomenes
 contra est ad rempubl. mouendam progressus
 ferocius & violentius. occidit enim per nefas
 ephoros, quos adiungere armis præuolenti, atque
 vrbe pellere pronius erat, quæ modo alios ex vr-
 be non paucos in exilium pepulere. Nam nisi
 extrema necessitate ferrum adhibere, neque me-
 dicum est neque ciuile, sed imperitiæ utrobique.
 Huic verò adiuncta etiam cum sæuitia iniuria
 est. At Gracchorum sanguinem ciuilem neuter
 est effundere exorsus. Caium verò nec telis pe-
 titum memorant ad vindictam se conuertisse: B
 verum fortissimum aduersus hostes fuisse, in se-
 ditione ignauissimum. quippe processit domo
 inermis, & inter pugnandum recepit se, & bre-
 uis plus ne quam inferret, quàm ne acciperet ini-
 uriam, conspicitur consuluisse. Itaque fuga eo-
 rum non pauoris, sed est cautionis statuenda in-
 dicium. Cedere enim impressionem facienti-
 bus, aut, si manerent, ne violarentur, manu oportebat se protegere. Porro peccatorum Tiberii
 maximum est, quod exiit collegam tribunatu,
 & secundum tribunatum ipse ambiuit. Caio ne-
 cem Antyllii inusserunt immeritò & falsò. nam
 inuito eo & ægrè ferente confossus fuit. At Cleo-
 menes, vt necem prætereamus ephorum om-
 nia seruitia libertate donauit. Regnauit re so-
 lus, nomine alter, quod fratrem Euclidam ex ea-
 dem domo sibi allegisset. Archidamum verò,
 ad quem spectabat ex altera familia regnum, per-
 pulit domum ex Messene redire. cuius quia cæ-
 dem occisi non est persequutus, crimen aduersus
 se confirmauit cædis. Et quidem quem æmu-
 lari prætexebat, regnum Lycurgus fratris filio
 Charilao vltiò reddidit, timensque ne si de-
 cessisset vel casu alio adolescens, attingeret ipsum
 suspicio, diu peregrè palatus est, neque antè re-
 gressus domum quàm filius Charilao regni suc-
 cessor fuit natus. Cæterum cum Lycurgo quidem
 nec alius sit quisquam Græcorum contendendus.
 Cleomenis verò acta maiores nouationes & ini-
 quitates demonstrauius habuisse. Iam verò qui
 mores eorum perstringunt, his à primo tyranni-
 cos & bellaces notant fuisse, & illis ingenia im-
 modica prædita ambitione. Præterea quod in-
 sectarentur, habebant æmuli nihil : verum ex-
 citatos eos certamine cum aduersariis contracto
 & ira præter ipsorum naturam quasi ventis se in
 actionibus suis extremis fatebantur permisisse.
 quando instituto quidem horum primò quid ho-
 nestius erat aut iustius, nisi vi & factione adorti
 legem diuites antiquare, in certamina vtrunque
 coniecissent : Tiberium, quia sibi metuebat : al-
 terum, dum necem fratris vlciscitur sine iudicio
 vel vllò decreto necati. Ex antedictis igitur ani-
 maduertat ipse horum disparitatem. Quòd si et-
 iam pronunciandum sigillatim est, Tiberium
 statuo virtute omnibus his præstitisse, minus cæ-
 teris adolescentem peccasse Agim, rebus gestis
 atque audacia non paulò Caium Cleomeni post-
 ferendum.

καὶ ψευδάμυρος τὸν ἀναδασμὸν τοῖς πολίταις, καὶ ὅλως ἐλλει-
 πῆς καὶ ἀτελῆς ὢν παρείλετο καὶ κατήγειλεν, ὑπὸ ἀπολμίας
 Διὰ τὴν ἡλικίαν ἡρόδοτος· ὁ δὲ Κλεομένης τὸναντίον δρασύ-
 τερον καὶ βιαρότερον ὅτι τὴν μεταβολὴν ἤλθε τῆς πολιτείας,
 ἀποκτείνων τὸς ἐφόρους τῶν νόμων, οὓς καὶ παρεσαγαγάσθαι
 τοῖς ὄπλοις κατέστη καὶ μετὰ τὴν ῥάδιον ἰσχύος, ὡς καὶ οὐκ ὀ-
 λίγους ἄλλους μετέστησαν ἐκ τῆς πόλεως. ὁ γὰρ αὐτὸς τὴν ἐξέ-
 τῆς ἀνάγκης ὅτι φέρειν σίδηρον, οὔτε ἰατρικόν, οὔτε πολιτι-
 κόν, ἀλλ' ἀτελείας μὲν ἀμφοτέρας· τὸ τὸ δὲ ἀδικεῖν μετ'
 ὀμότητος παρέσει. τῆς δὲ Γρακχῶν ὁδοῦτερος μὲν ἤρξατο
 Β σφαγῆς ἐμφυλίου, Γάιος δὲ λέγεται μὴ δὲ βδελύσθαι ὁρμη-
 σαι παρὸς ἀμύων, ἀλλὰ λαμπροτάτος ὢν ἐν τοῖς πολεμι-
 κῆς, ἀρξάτος ἐν τῇ γαστρὶ ἡμέρας, καὶ γὰρ παρῆλθεν ἀπο-
 πλος, καὶ μαχόμενον ἀνέχρησεν, καὶ ὅλως πλείονα τῶ μὴ
 τι δράσαι παρνοίαν, ἢ τῶ μὴ παθεῖν, ἔχων ἐωρεῖτο. δὲ καὶ τὴν φυ-
 γῶν αὐτῶν οὐκ ἀπολμίας σημειῶν, ἀλλ' ἀλαθείας ποιητέον.
 ἔδει γὰρ ὑποεῖσαι τοῖς ὀπιφερομένοις, ἢ μὴ ὄντας ὑπὸ τῶ μὴ
 παθεῖν τὰ δραῖ ἀμύσασθαι. τῆς τοίνυν ἐγκλημάτων τὴν κατ'
 Τιβερίου μέγιστον ὄσιν, ὅτι τὴν σιωπῶντα τὴν δημόσιας ἐξέ-
 βλεψε, καὶ δούτερον αὐτὸς τῶ Γάιο δημόσιας μετῆει. Γάιος δὲ
 C τὴν Ἀντυλλίου φόνον οὐ δικαίως ὁδοῦ ἀληθῶς παρεσετέλειον-
 το. διεφθάρη γὰρ ἀκρίτος αὐτὸς καὶ ἀδρακτοῦτος, Κλεομέ-
 νης δὲ (ἵνα τὰς σφαγὰς τῆς ἐφόρων ἐάσασθαι) ἠλθὲν ἴρωσε μὲν
 ἀπὸ τῆς οἰκίας, ἐβασίλευσε δὲ τὰς μὲν ἔργα μόνος, τὰς
 δὲ ὀνόματι δούτερος, Εὐκλείδην τὸν ἀδελφὸν ἐκ μιᾶς οἰ-
 κίας αὐτῶν παρεσελέμενος. Ἀρχίδαμον δὲ, (ὃν παρεσήκην ἰσ-
 ἀπὸ τῆς ἐτέρας οἰκίας ὄντι βασιλεύειν) ἔπεισε μὲν ἐκ Μεσο-
 σιώνος κατελθεῖν, ἀποθανόντος δὲ τὴν φόνον οὐκ ἐπέξελεθῶν,
 ἐβεβάσασε τὴν αἰτίαν καὶ αὐτῶ τῆς αἰμαρίσεως. καίτοι Λυ-
 κούργος, ὃν παρεσεποιεῖτο μιμεῖσθαι, τὴν μὲν βασιλείαν ἐ-
 D κὼν ἀπέδωκε τὰ παιδὶ τῶ ἀδελφοῦ Χαρίλλω· φοβού-
 μενος δὲ μὴ καὶ ἄλλως ἀποθάνῃ ὁ μισθόκιον, αἰτία τις ἐπὶ
 αὐτὸν ἔλθῃ, πολλὴν χρόνον ἔξω πλαηθεῖς, οὐ παρῶτερον ἐ-
 πηρῆλθεν ἢ παῖδα τὰ Χαρίλλω ἡμέρας Διὰ δόχον τὴν ἀρ-
 χῆς. ἀλλὰ Λυκούργος μὲν ὁδοῦ ἄλλος τις Ἑλλήνων παρε-
 βλητὸς ὁδοῦ ὅτι τῶ τοῖς Κλεομένους πολιτεύμασι χαινοτο-
 μίαι καὶ παρανομίαι μείζονες ἐνεῖσι δεδήλωται. καὶ μὲν
 οἴγε τὴν ἔσπον αὐτῶν φέρωντες, τῆς τὸν μὲν ἐξ ἀρχῆς τυραννι-
 κὸν καὶ πολεμοποιὸν αἰπαῖνται ἡμέρας, τῆ δὲ ἐκείνων φύσει, φι-
 λουρίας ἀμετεῖαι, ἄλλο δὲ ὁδοῦ οἱ φηνοῦντες ὅτι καλεῖν
 E εἶχον· ὀκειπαδέντας δὲ τὰς παρὸς τῶς οἰσημένους ἀγῶνι καὶ
 θυμῶν τῶν αὐτῶν φύσιν, ὡς καὶ προαῖς ἐφείναι τῶ τὰ
 ἐξέσθαι τὴν πολιτείαν ὀμολόγησαν. ἐπεὶ τὴν γὰρ παρῶτης ὑπο-
 θέσεως τὴν καλλίον ἢ δικαιοτέρον ἰσχύος, εἰ μὴ κατ' ἐβίαν καὶ διωα-
 ρείαι ὅτι χερήσαντες ἐξέσθαι τὴν νόμον οἱ πλοῖστοι, παρῶ εἰση-
 σαν ἀμφοτέροις ἀγῶνας, τὰς μὲν, φοβουμένω ὑπὸ αὐτῶ,
 τὰς δὲ ἐκδικεῖν τὸν ἀδελφὸν, αἰθὲ δίκης, καὶ δόγματος
 ὁδοῦ ὑποδράχτης, ἀμαρτέλτα. Σιωρῆς μὲν οὖν αὐτὸς
 ἐκ τῶν εἰρημένων τῶ ἀφροσάν. εἰ δὲ δεῖ κατ' ἐξέσθαι ἀπο-
 φήνασθαι, Τιβέριον μὲν ἀρετῆ πεπερωτευκέναι τὴν ἡμῶν
 πόρτων, ἐλάττω δὲ τὸν μισθόκιον ἠμῶν τῆς ἀγῶνι Ἀγῶν, παρεξέει
 δὲ καὶ τὸν μὴ Γάιον οὐκ ὀλίγω Κλεομένους ὕστερον γερονέναι.